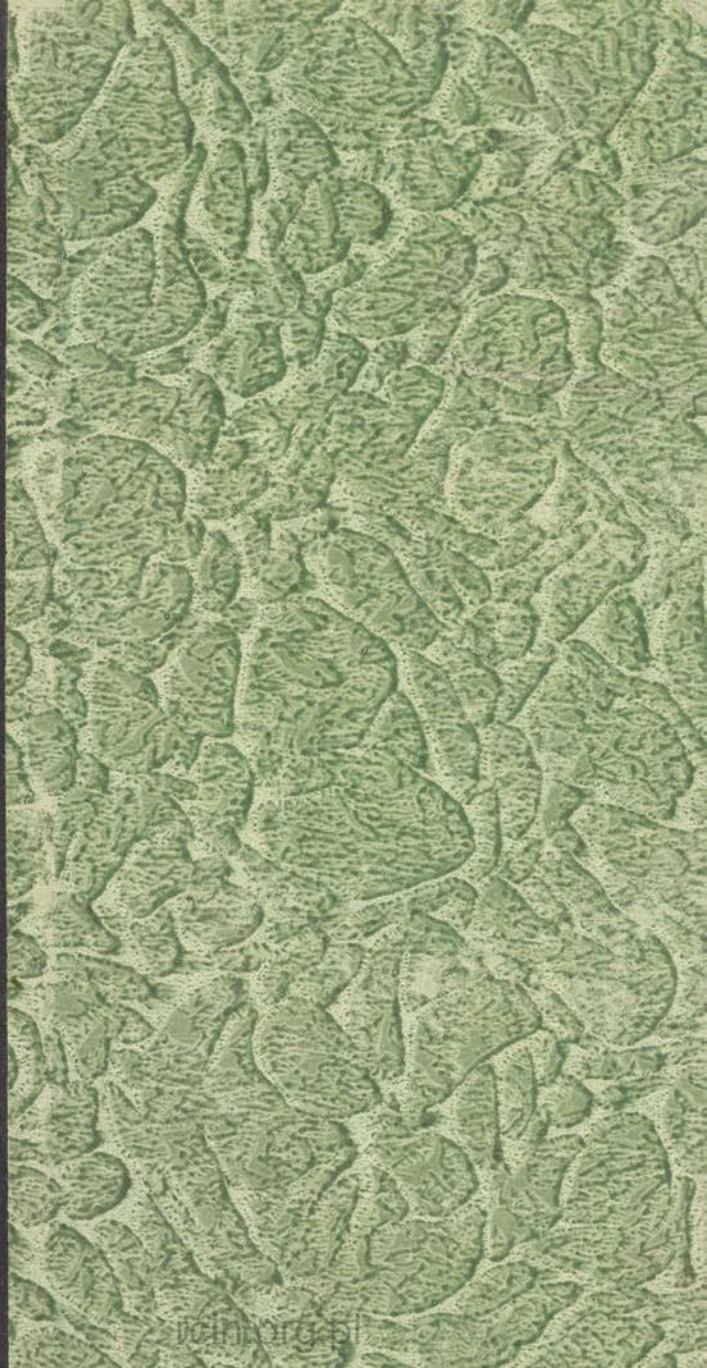

r.1765

Z KSIĘGOZBIORU
Prof. Dr. J. Guchmalickiego
L. inw. 2518.
Dział 40220
L. p. Dz. 181.

Fredericki 187

ROCZNIK POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

ROK 1929/1930.

W KRAKOWIE 1931

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO —
ZAKOPANE

**ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMJI
UMIEJĘTNOŚCI**

ROK 1929/1930.

W KRAKOWIE 1931
NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO —
ZAKOPANE

KRAKÓW. — DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarząd*em* Józefa Filipowskiego.

TREŚĆ.

Skład Polskiej Akademji Umiejętności	I—LXVIII
Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P. A. U. od czerwca 1929 do czerwca 1930	1
Posiedzenie publiczne dnia 12 czerwca 1930:	
Przemówienie Prezesa Kazimierza Kostaneckiego	87
Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Stanisława Kutrzeby	92
Ignacy Chrzanowski: Jan Śniadecki, jako nauczyciel narodu	106
Nowi członkowie P. A. U.	131
Sprawozdania i wnioski co do nagród z fundacji ś. p. Probusa Barczewskiego, F. Jasińskiego i W. Łozińskiego	135
Nagrody	138
Ważniejsze akty urzędowe:	
Zmiana Statutu P. A. U.	139
Zmiana Regulaminu P. A. U.	142
Regulamin Wydziału I i II P. A. U.	143
Regulamin Biblijoteki P. A. U.	145
Regulamin porządkowy Biblijoteki P. A. U.	149
Konkurs z fund. im. ś. p. Pawła Tyszkowskiego	154
Konkurs z fund. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza	155
Wykaz stosunków Akademji z innymi instytucjami naukowymi	157
Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1929	161

1175
1176
1177
1178
1179
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1200

SKŁAD

POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

(STAN 1 LISTOPADA 1930 R.)

ZARZĄD

Prezes:

Kazimierz Kostanecki.

Wiceprezes:

Stanisław Wróblewski.

Sekretarz Generalny:

Stanisław Kutrzeba.

Delegat Walnego Zgromadzenia:

Leon Marchlewski.

Dyrektor Wydziału filologicznego:

Stanisław Tomkiewicz.

Dyrektor Wydziału historyczno-filozoficznego:

Ks. Jan Fijałek.

Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Emil Godlewski.

Dyrektor Wydziału lekarskiego:

Franciszek Krzyształowicz.

Sekretarz Wydziału filologicznego:

Kazimierz Nitsch.

Sekretarz Wydziału historyczno-filozoficznego:

Władysław Semkowicz.

Sekretarz Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Karol Dziewoński.

Sekretarz Wydziału lekarskiego:

Stanisław Ciechanowski.

Delegaci P. A. U.

w myśl § 4 statutu:

Lwów: **Władysław Abraham.**

Warszawa: **Józef Morozewicz (zast. tymczasowy).**

CZŁONKOWIE.

A) Czynni.

I. Wydział filologiczny.

a) Krajowi.

- Leon Sternbach** dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Batorego 14.
- Ludwik Ówikliński**, dr filoz., b. prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego i Wileńskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1904. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Poznań, aleja Marcinkowskiego 2 a.
- Tadeusz Zieliński**, dr filoz., prof. filologii klas. Uniw. Warszawskiego. — Wybrany człon. czyn. 6 maja 1907. — Warszawa, Uniwersytet.
- Stanisław Tomkowicz**, dr filozofji. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 4 maja 1894). — Kraków, ul. Podwale 2.
- Leonard Lepszy**, em. starszy radca górniczy. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 14 maja 1897). — Kraków, ul. Bracka 13.
- Jan Michał Rozwadowski**, dr filoz., prof. językoznawstwa porównawczego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Smoleńska 21.
- Marjan Zdziechowski**, dr filoz., prof. historii literatury powszechnej Uniw. Wileńskiego. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 13 maja 1902). — Wilno, Uniwersytet.
- Ignacy Chrzanowski**, dr filoz. h. e., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 11 maja 1906). — Kraków, ul. Biskupia 2.
- Stanisław Witkowski**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, Nowy Uniwersytet.

- Jan Czubek**, em. prof. Gimnazjum V. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 21 maja 1902). — Kraków, ul. Czarnowiejska 15.
- Tadeusz Sinko**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Kraków-Zwierzyniec, ul. Księcia Józefa 13.
- Stanisław Windakiewicz**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Krupnicza 7.
- Wilhelm Bruchnalski**, dr filozof., prof. literatury pol. Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 19 maja 1905). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Kazimierz Nitsch**, dr filoz., prof. językoznawstwa słowiańskiego Uniw. Jag. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 12.
- Edward Porębowicz**, dr filozof., prof. filologii romańskiej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Juljusz Kleiner**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Władysław Kotwicz**, prof. nauk orientalistycznych Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Lwów, ul. Marszałkowska 1, Uniwersytet.
- Jan Gwałbert Pawlikowski**, dr praw, literat. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 12 czerwca 1925). — Lwów, ul. Trzeciego Maja 5.
- Stanisław Kot**, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Kraków, ul. Straszewskiego 7.
- Stanisław Wędkiewicz**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Kraków, ul. Łobzowska 27.

Gustaw Przychocki, dr filoz. prof. filologii klasycznej Uniwer. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 10.

Włodzimierz Demetrykiewicz, dr praw, prof. archeologii przed-historycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. dnia 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Garbarska 7A.

Witold Klinger, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwersytetu w Poznaniu. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — Korespondentem od 27 czerwca 1922). — Poznań, Uniwersytet.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi
w myśl § 16 statutu Akademji.

Z Wydziału historyczno-filozoficznego wybrany 11 czerwca 1923
Ks. Jan Fijałek.

b) Zagraniczni.

Aleksander Brückner, dr filoz., em. prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 31 października 1889. — Berlin-Wilmersdorf, Wilhelmsaue 18.

Ulrych Wilamowitz-Moellendorff, prof. filologii klasycznej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 23 maja 1910. — Berlin, Westend-Charlottenburg, Eichenallee 12.

Antoni Meillet, prof. gramatyki porównawczej w Collège de France. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Paris VII, 24 rue de Verneuil.

Fryderyk Jerzy Kenyon, dyr. British Museum w Londynie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — London, British Museum.

Henryk Omont, człon. Institut de France i dyr. oddz. rękop. Bibliothèque Nationale w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Bibliothèque Nationale, rue de Richelieu.

Fortunat Strowski, prof. literatury francuskiej w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Sorbonne.

- Aleksander Belić**, prof. filologii słowiań. Uniwersytetu w Belgradzie. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — Beograd, Uniwersytet.
- Józef Strzygowski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniwersytetu w Wiedniu. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — Wien, Hörlgasse 6.
- Józef Zubatý**, dr filoz., prof. filol. staroindyjskiej Uniwersytetu w Pradze. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — Praha, Uniwersytet.
- Lubomir Miletič**, prof. filol. słowiańskiej Uniw. w Sofji. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1924. — Sofja, Uniwersytet.
- Abraham Bredius**, czł. Académie des Beaux-Arts w Paryżu. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — Monaco, Villa Evelyne, Bd de Belgique.
- Emile Mâle**, prof. historii sztuki w Sorbonie. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, Sorbonne.
- Holger Pedersen**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Kopenhadze. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Kobenhavn, Ellinorsvej 8, Charlottenlund.
- Karol Ernest Muka**, dr filoz., em. wicedyrektor gimn. we Freiberku Saskim. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Bautzen, ul. Wylemowa 16.
- Michał I. Rostowcew**, prof. histor. starożytnej i archeologii klasycznej przy University of Wisconsin w Madison (U. S. A.). — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — Madison (U. S. A.).
- Ludwik Radermacher**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien XVIII., Hermann Pachergasse 7.
- Adolf Wilhelm**, dr filoz., prof. starożytności greckich i epigrafiki Uniw. w Wiedniu. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien IX/1, Wasagasse 8.
- Olaf Broch**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Oslo. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — Oslo, Uniwersytet.
- Józef J. Mikkola**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Helsinkach. —

- Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Helsinki, Uniwersytet.
- Mateusz Murko**, prof. filologii południowo-słowiańskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.
- Mikołaj van Wijk**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Lejdzie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1920. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Leiden, Nieuwstr. 36
- Borys M. Lapunow**, filolog słowiański, człónek Akademii Nauk w Leningradzie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929 — Leningrad.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi.*

- Michał Bobrzyński**, dr praw, em. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 listopada 1883. — (Korespondentem od r. 1879). — Garby, p. Sulencin (Wielkopolska).
- Oswald Balzer**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1888). — Lwów, ul. Zyplikiewicza 24.
- Władysław Abraham**, dr praw, prof. prawa kanonicznego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Długosza 16.
- Leon Piniński**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem do r. 1895). — Lwów, ul. Matejki 4.
- Szymon Askenazy**, dr filoz. — Wybrany człón. czyn. 23 maja 1910. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Warszawa, ul. Czackiego 10.
- Leon Petrażycki**, dr praw, prof. socjologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 22 maja 1912. — Warszawa, Uniwersytet.
- Bronisław Dembiński**, dr filoz., prof. hist. powszechnej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany człón. czyn. 29 maja 1917. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Poznań, ul. Chełmońskiego 2.

- Stanisław Wróblewski**, dr praw, hon. prof. Uniw. Jagiell., prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Warszawa, ul. Żórawia 44.
- Stanisław Kutrzeba**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 15.
- Ks. Jan Fijałek**, dr teologii i prawa kanonicznego, prof. historii kościelnej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Kanonicza 20.
- Jan Korwin Kochanowski**, prof. hist. pol. wieków średnich Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Warszawa, ul. Koszykowa 67.
- Fryderyk Papée**, dr filoz., em. dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej z tyt. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Kraków, ul. Wolska 40.
- Franciszek Bujak**, dr filoz., prof. polskiej i powszechnej historii gospodarczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Lwów, ul. Grunwaldzka 11 a.
- Władysław Semkowicz**, dr praw, prof. nauk pomocniczych histor. i histor. średniowiecznej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, ul. Studencka 15.
- Władysław Heinrich**, dr filoz., prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, plac Groble 8.
- Marceli Handelsman**, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Mokotowska 50.
- Kazimierz Twardowski**, dr filoz., prof. filozofji Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Lwów, ul. św. Zofji 46.

- Stanisław Zakrzewski**, dr filoz., prof. historii pol. Uniw. we Lwowie. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 25.
- Adam Krzyżanowski**, dr prawa, prof. ekonomji politycznej i polityki ekonomicznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Łobzowska 12.
- Fryderyk Zoll**, dr prawa, prof. prawa cywilnego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 25.
- Wacław Sobieski**, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. św. Filipa 5.
- Stanisław Starzyński**, dr prawa, hon. i em. prof. prawa politycznego Uniw. we Lwowie, — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — Lwów, ul. Akademicka 11.
- Stanisław Estreicher**, dr praw, prof. prawa zachodnio-europejskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Sobieskiego 10.

aa) Członkowie nadliczbowi przybrani

w myśl § 16 statutu Akademji.

Z Wydziału filologicznego wybrani d. 30 października 1892, d. 2 kwietnia 1917, d. 26 marca 1919, d. 9 marca 1929.

**Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Jan M. Rozwadowski,
Stanisław Tomkowicz.**

b) Zagraniczni.

- Fryderyk Wilhelm Foerster**, dr filoz. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — Paris, 1 rue Newton.
- Helge Almquist**, prof. histor. powszechnej Uniw. w Göteborgu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Göteborg, Uniwersytet.
- Rajmund Poincaré**, adwokat, prezes Francuskiej Rady Ministrów. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris XVI, 26 rue Marbeau.

- Wiktor Scialoja**, prof. prawa rzym. Uniw. w Rzymie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Roma, Uniwersytet.
- Mikołaj Iorga**, prof. historii nowożytnej Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Bucuresti, Uniwersytet.
- Slobodan Jovanović**, prof. prawa narodów Uniw. w Belgradzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Beograd, Uniwersytet.
- Piotr de Nolhac**, dr filoz., człón. Académie Française. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 158 Bd Haussmann.
- Silvio Perozzi**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Bolonji. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bologna, R. Università.
- Henryk Pirenne**, prof. historii średniowiecznej Uniw. w Gandawie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Gand, Universiteit.
- Ludwik Szádeczky**, prof. historii węg. Uniw. w Szeged. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Budapest V, Báthory u. 24.
- Dezydery Csáuki**, dyrektor gen. król. węgierskich archiwów państw. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Budapest.
- Jarosław Bidlo**, prof. historii powszechnej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.
- Piotr Bonfante**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Rzymie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Roma, R. Università.
- Emil Bourgeois**, prof. historii najnowszej w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Paris, Sorbonne.
- Halvdan Koht**, prof. historii Uniw. w Oslo. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Oslo, Université.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi.

- Władysław Natanson**, dr filoz., magister i dr fizyki Uniw. w Tartu, prof. fizyki matematycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1893). — Kraków, ul. Studencka 3.

- Leon Marchlewski**, dr filoz., prof. chemji lekarskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1899). — Kraków, ul. Zyblikiewicza 8.
- Kazimierz Żorawski**, dr filoz., prof. matem. Uniwersytetu w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 9 czerwca 1916. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 6.
- Józef Morozewicz**, dr filoz. h. c., magister mineralogji i geognozji, dyrektor Państw. Instytutu Geologicznego. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 12 maja 1902). — Warszawa, ul. Rakowicka 4, Państw. Instytut Geologiczny.
- ~~**Emil Godlewski**, dr med., prof. embriologii i biologji ogólnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1912). — Kraków, ul. św. Jana 20.~~
- Michał Siedlecki**, dr filoz., prof. zool. Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Ruska 4.
- Wacław Sierpiński**, dr filozof., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Warszawa, ul. Marszałkowska 55, m. 2.
- Stanisław Józef Thugutt**, dr chemji, prof. mineralogji Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 2 maja 1913). — Warszawa, ul. Śniadeckich 18, m. 3.
- Karol Dziewoński**, dr nauk techn., prof. chemji Uniwersytetu Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 1.
- Kazimierz Białaszewicz**, dr filoz., prof. fizjologii zwierząt Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Śniadeckich 8, Instytut Nenckiego.
- Władysław Szafer**, dr filoz., prof. botaniki i dyr. Ogródu botanicznego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 25.
- Stanisław Zaremba**, dr nauk matem., prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, Warszawskie, ul. Żytnia 6.

- Stefan Kreutz**, dr filoz., prof. mineralogji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 17 maja 1918). — Kraków, ul. Wolska 17.
- Tadeusz Banachiewicz**, dr filoz. h. c., mag. astronom., prof. astronomji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 25.
- Wojciech Świętosławski**, dr chemji, prof. chemji fizycznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Koszykowa 4.
- Zygmunt Wóycicki**, prof. botaniki ogólnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Wspólna 16, m. 7.
- Ignacy Mościcki**, dr filoz., hon. prof. Politechniki w Warszawie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — Warszawa, Zamek.
- Eugenjusz Romer**, dr fil., prof. geografji Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem 9 czerwca 1916). — Lwów, ul. Długosza 25.
- Czesław Białobrzeski**, mag. fiz. i geofiz., prof. fizyki teoretycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Warszawa, Akademicka 4-13.
- Stefan Pieńkowski**, dr nauk fiz. i matem., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Warszawa ul. Hoża 69, Zakład fizyczny.
- Bolesław Hryniewiecki**, dr filoz., prof. systematyki i geografji roślin Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Warszawa, Aleja Ujazdowska 6/8.
- Konstanty Janicki**, dr filoz., prof. zoologji Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 13.
- Konstanty Zakrzewski**, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Uniw.

Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Ruska 4.

b) Zagraniczni.

Franciszek Vejdovský, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — Praha II, Riegrovo nábřeží 28.

Marja Skłodowska-Curie, dr filoz., prof. fizyki w Sorbonie. — Wybrana człón. czyn. 21 maja 1909. — Paris, 1 rue Pierre Curie

Bogusław Brauner, dr filoz., prof. chemji Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 21 maja 1909. — Praha, Král. Vinohrady, Polska ul. 14.

Maurycy Lugeon, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. w Lozannie. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — Lauzanne, Avenue Secrétan 23.

Albert Brachet, prof. anatomji i embriologii Uniwersytetu w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Bruxelles, 3 rue du Malebeck.

Elie Cartan, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Sorbonne.

Sir J. Józef Thomson, F. R. S., prof. fizyki doświadczalnej Uniwersytetu w Cambridge. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Cambridge (Anglja), University.

Leopold Adametz, dr filoz., prof. Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Wien, Hochschule für Bodenkultur.

Henryk Lebesgue, prof. matematyki w Collège de France w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — Paris, rue St. Sabin 35 bis.

G. H. Hardy, prof. geometrii Uniw. w Oxfordzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Oxford, University.

Maurycy Caullery, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, 105, Bd Raspail (Laboratoire d'Evolution).

*Dodać na końcu członków czynnych krajowych Wydziału matemat.-
przyrod. str. XII.*

aa) Członkowie przybrani:

(w myśl § 32 art. 3 zmiany statutu P. A. U., patrz str. 140).

**Emil Godlewski, Henryk Hoyer, Kazimierz Kostanecki, Julian
Talko-Hryncewicz.**

- Henryk Ludwik Le Chatelier**, człón. Académie des Sciences w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris 6, 75 rue Notre Dame des Champs.
- Sir F. G. Hopkins**, F. R. S., prof. biochemji Uniw. w Cambridge (Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.
- Paweł Pelseneer**, sekretarz wiczysty król. Akademji Umiejętności w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bruxelles, Palais des Académies, rue Ducale.
- Sir Ernest Rutherford**, F. R. S., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. w Cambridge (Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.
- Artur Keith**, anatom i konserwator The Hunterian Museum przy Royal College of Surgeons of England w Londynie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — London.
- Leon Lichtenstein**, prof. matem. Uniw. w Lipsku. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Leipzig.
- Wiktor Grignard**, prof. chemji organ. Uniw. w Lyonie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Lyon, 67 rue Pasteur, Institut de Chimie.
- Mikołaj Łuzin**, prof. matematyki Uniw. w Moskwie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Moskwa, Arbat 25, m. 8.
- Henryk Villat**, prof. mechaniki w Sorbonie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Paris, Sorbonne.
- Ludwik de Broglie**, człón. Académie des Sciences w Paryżu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Paris.
- Kazimierz Fajans**, prof. chemji fizycznej Uniw. w Monachjum. — Wybrany 7 czerwca 1929. — München.
- A. G. Tansley**, prof. botaniki Uniw. w Oksfordzie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Oxford.
- Kurt Herbst**, prof. zoologii doświadczalnej Uniw. w Heidelberg. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Heidelberg.
- Jan Driesch**, prof. fizjologii Uniw. w Lipsku. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Leipzig.

Maurycy Fréchet, prof. matematyki Uniw. w Sztrasburgu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Strasbourg.

IV. Wydział lekarski.

a) *Krajowi.*

Adolf Beck, dr medycyny, prof. fizjologii Uniw. we Lwowie. — Korespondent Wydziału matematyczno przyrodniczego od 2 maja 1913. — Lwów, ul. Asnyka 4.

Władysław Bylicki¹, dr medycyny, honor. prof. ginekologii i położnictwa Uniw. we Lwowie. — Lwów, ul. Bielowskiego 5.

Stanisław Ciechanowski², dr medycyny, prof. anatomji patologicznej Uniw. Jagiell. — Kraków, ul. Szopena 11.

---

¹ Władysław Bylicki urodził się w Krakowie w r. 1846. Szkołę powszechną i średnią ukończył w Krakowie. W r. 1865 wstąpił na Wydział lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego. W r. 1871 otrzymał stopień doktora medycyny oraz dyplom magistra położnictwa. W r. 1873 otrzymał dyplom dra chirurgji. Od r. 1878 przebywa stale we Lwowie. W r. 1894 mianowany członkiem Towarzystwa niemieckich ginekologów. W r. 1899 mianowany docentem położnictwa i ginekologii we Lwowie. W r. 1906 mianowany profesorem nadzwyczajnym. W r. 1919 mianowany członkiem komisji stabilizacyjnej w celu obsadzenia katedry Wydziałów lekarskich Uniwersytetów: Warszawskiego, Poznańskiego i Wileńskiego. W latach 1919—1921 z polecenia Wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza zastępował dyrektora kliniki położniczo-ginekologicznej i wykładał z tej dziedziny. W r. 1921 mianowany członkiem honorowym Towarzystwa Ginekologicznego lwowskiego. W r. 1922 członkiem honorowym Stowarzyszenia lekarzy polskich w Warszawie, w r. 1927 członkiem honorowym warszawskiego Towarzystwa Ginekologicznego oraz takimże członkiem Towarzystwa wileńskiego a w r. 1928 takimże członkiem lwowskiego Towarzystwa Lekarskiego.

² Stanisław Witalis Ciechanowski, ur. 28 kwietnia 1869 w Krakowie, szkoły średnie ukończył we Lwowie i w Krakowie, studia lekarskie w Krakowie (1886—1894), gdzie też uzyskał doktorat wszech nauk lekarskich w r. 1894. Następnie studjował w Wiedniu. W roku szkolnym 1897/8 studjował w Paryżu. W r. 1897 habilitował się z anatomji patologicznej w Uniwersytecie Jagiellońskim. Profesorem nadzwyczajnym mianowany został w r. 1900, tytuł i charakter prof. zwyczajnego otrzymał w r. 1912. Profesorem zwyczajnym anatomji patologicznej i dyrektorem zakładu anatom.-patolo-

Witold Chodźko¹, dr medycyny, b. minister zdrowia. — Warszawa, ul. Marszałkowska 68.

Stefan Dąbrowski, prof. chemji lekarskiej Uniw. w Poznaniu. — Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.

Edward Flatau¹, dr medycyny, ordynarjusz szpitala. — Warszawa, Chmielna 60.

Emil Godlewski, dr medycyny, prof. embriologii i biologji ogólnej Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 17 maja 1918. — (Korespondent od 22 maja 1912). — Kraków, ul. św. Jana 20.

Antoni Gluziński¹, dr medycyny, honor. prof. patologji i terapii chorób wewnętrznych Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Flory 9.

Henryk Hoyer, dr med., prof. anatomji porównawczej Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 28 maja 1920. — (Korespondent od 12 maja 1902). — Kraków, ul. Wyspiańskiego 10.

Karol Klecki, dr medycyny, prof. patologji ogólnej i eksperymentalnej

gicznego Uniw. Jagiell. mianowany został w r. 1919. Od r. 1921 jest członkiem Państw. Komisji egzaminacyjnej dla naucz. szkół średnich w Krakowie. Członkiem rzeczywistym Towarzystwa naukowego warszawskiego został wybrany w r. 1913, członkiem korespondentem Towarzystwa lekarskiego warszawskiego w r. 1900. Członkiem honorowym został mianowany przez następujące (naukowe) Towarzystwa: Towarzystwo Przyjaciół nauk w Poznaniu w r. 1912, Spolek českých lékařů w Pradze w r. 1913, Towarzystwo lekarskie w Wilnie w r. 1910, w Łodzi w r. 1911, w Lublinie w r. 1914, w Krakowie w r. 1922, w Częstochowie w r. 1926, w Kaliszu i we Lwowie w r. 1928, przez Polski Związek lekarzy i przyrodników w Petersburgu w r. 1912, Stowarzyszenie lekarzy polskich w Warszawie w r. 1922, Polskie Towarzystwo higieniczne w Warszawie w r. 1924, Polskie Towarzystwo balneologiczne w r. 1929. Redagował tygodnik „Przegląd lekarski“ od r. 1905 do 1920 (jako współredaktor), tygodnik „Polska Gazeta lekarska“ od r. 1925—1930, założył i redagował „Rocznik lekarski“ od r. 1906—1912, założył (wspólnie z J. Brudzińskim) i redagował „Rozprawy Akademji nauk lekarskich“ 1921—1923, dzieło „Gruźlica“ 1927 i. i.

¹ Daty biograficzne nie zostały nadesłane.

Uniw. Jagiell. — Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Krupnicza 9.

Kazimierz Kostanecki, dr med., prof. anatomji opisowej Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 12 maja 1902. — (Korespondent od 12 maja 1896). — Kraków, ul. Sienkiewicza 24.

Franciszek Krzyształowicz¹, dr medycyny, prof. dermatologii Uniw. w Warszawie. — Warszawa, Koszykowa 82.

August Kwaśnicki², dr medycyny, lekarz. — Kraków, ul. Basztowa 4.

---

¹ Franciszek Krzyształowicz ur. w r. 1868 w Krakowie, gdzie ukończył szkołę powszechną, średnią oraz Uniwersytet Jagielloński, w którym otrzymał dyplom doktora medycyny w r. 1892. W r. 1899 wyjechał na studia i pracę naukową do Hamburga. W r. 1904 wyjechał poraz drugi do Hamburga i Paryża. Wreszcie w r. 1911 wyjechał do Paryża. W r. 1901 uzyskał w Uniwersytecie Jagiellońskim veniam legendi z chorób skórnych i wenerycznych. W r. 1907 otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w r. 1911 został mianowany rzeczywistym profesorem nadzwyczajnym. W r. szk. 1916/7 był kierownikiem kliniki dermatologicznej Uniw. Jagiell. w Krakowie, a w r. 1917 mianowany został profesorem zwyczajnym chorób skórnych i wenerycznych i dyrektorem tejże kliniki. W r. 1919 zamianowany profesorem zwyczajnym dermatologii w Uniwersytecie Warszawskim. W r. 1910 został wybrany członkiem zagranicznym Towarzystwa dermatologicznego francuskiego w Paryżu, w r. 1923 członkiem Towarzystwa urologicznego w Paryżu, a w r. 1924 członkiem zagranic. Duńskiego Towarzystwa Dermatologicznego w Kopenhadze, w r. 1928 został członkiem honorowym Tow. Derm. Czechosłowackiego oraz Towarzystwa Jugosłowiańskiego i Bułgarskiego. W r. 1925 wybrało go na członka honorowego Towarzystwo Lekarskie wileńskie.

² August Kwaśnicki ur. w r. 1839 we wsi Topory, w dawnym województwie kijowskim. Szkołę średnią ukończył w Żytomierzu. W r. 1857 wstąpił na wydział lekarski uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie. W r. 1862 zmuszony opuścić granice państwa rosyjskiego, zamieszkał w Jassach. Po wybuchu powstania styczniowego został przez rząd rumuński zmuszony do przesiedlenia się do miasta Tulczy na terytorjum państwa tureckiego; po usunięciu trudności, związanych z powrotem do kraju, dopiero w miesiącu marcu 1863 mógł się dostać do Galicji, a w kwietniu zaciągnął się do oddziału generała Jeziorańskiego, który się organizował w okolicach Sanu. Po odbyciu kompanji w miesiącu kwietniu i maju otrzymał od władzy

Józef Markowski, dr medycyny, prof. anatomji opisowej Uniw. we Lwowie. — Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 27 czerwca 1922. — Lwów, ul. Piekarska 52.

Stanisław Maziarski, dr medycyny, prof. histologii prawidłowej Uniw. Jagiell. — Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łobzowska 4.

Jan Mazurkiewicz¹, dr medycyny, prof. psychjatrij Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Hoża 58, m. 2.

wojskowej rozkaz udania się w Tarnopolskie do organizującego się oddziału Edmunda Różyckiego, który po sformowaniu się miał ponownie wkroczyć na Wołyń i gdzie, jako pochodzący z Rusi i znający ten kraj, mógł oddać większe usługi. Formowanie się oddziału generała Edmunda Różyckiego natrafiało na znaczne trudności, co opóźniało jego wkroczenie na Wołyń, a tymczasem rząd austriacki już w jesieni 1863 r. zmienił politykę względem powstania polskiego i uniemożliwił formowanie się nowych oddziałów, a pojedynczym powstańcom odmówił pobytu w Galicji. Gdy rząd austriacki chwycił się najostrożniejszych środków, był zmuszony już na początku r. 1864 ponownie opuścić kraj. Osiedlił się początkowo w Romaniu, a następnie w Gałacz, poczem udał się do Konstantynopola, gdzie mu ofiarowano posadę lekarza jednego z dwóch pułków kozackich, zorganizowanych i dowodzonych przez Michała Czaykowskiego (Sadyka Paszę). Po sześcioletnim pobycie na tem stanowisku, gdy Michał Czaykowski poddał się Rosji, a rząd turecki korzystając z tego stanu rzeczy wprowadził do komendy pułków kozackich język turecki i dowództwo powierzył Turkowi, należenie Polaka do tej organizacji było dla kraju bezowocne. Z tego powodu wystąpił z wojska tureckiego i objął posadę lekarza wilajetu adrianopolskiego, lekarza budującej się kolei żelaznej Konstantynopol-Sofja i ordynatora szpitala greckiego w Adrianopolu. Na tych stanowiskach trwał do r. 1874. W tym roku powrócił do kraju. W Krakowie wpisał się jako słuchacz na dwuletnie studja w Uniwersytecie Jagiellońskim. W r. 1876 otrzymał dyplom doktora medycyny, a następnie wyjechał do Paryża dla wyspecjalizowania się w chorobach dzieci. Po powrocie do Krakowa został mianowany lekarzem pomocniczym w szpitalu św. Ludwika dla dzieci i pełnił te obowiązki przez lat cztery. Od r. 1881 oddał się wyłącznie prywatnej praktyce pederjacyjnej w Krakowie. Poza praktyką lekarską pracował głównie w Towarzystwie Lekarskiem krakowskiem. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie nadał mu w r. 1923 dyplom doktora medycyny „honoris Causa“. Uniwersytet Jagielloński odnowił podczas obchodu jubileuszowego dyplom doktora medycyny.

¹ Jan Mazurkiewicz, ur. w r. 1871 w Krasnym Dworze na

Roman Nitsch¹, dr medycyny, prof. mikrobiologii i serologii Uniw. w Warszawie. — Warszawa, Nowy Świat 19, m. 11.

Witold Nowicki², dr medycyny, prof. anatomji patologicznej Uniw. we Lwowie. — Lwów, ul. Kampjana 9.

Witold Orłowski³, dr medycyny, prof. patologji i terapij chorób

---

Polesiu (pow. Brześć n/B). Ukończył gimnazjum klasyczne w Warszawie. Studja uniwersyteckie w Warszawie, w Gracu i w Krakowie dyplom dra wszech nauk lek. uzyskał w Uniwersytecie Jagiellońskim w r. 1896, nostryfikacja w Uniw. Dorpackim w r. 1897. Studja specjalne w zakresie psychjatrji i neurologji przez 1897/8 i 1898/9 w Gracu i w 1899/900 w Paryżu. Habilitował się z zakresu psychjatrji w Uniwersytecie Lwowskim w r. 1909, w r. 1911 przeniósł się jako docent do Uniwersytetu Jagiellońskiego. W r. 1919 uzyskał tytuł prof. w tym samym Uniwersytecie. W r. 1919 mianowany profesorem zwyczajnym w Uniwersytecie Warszawskim. Jest członkiem Pol. Towarzystwa Psychjatrycznego, członkiem zagranicznym „Société Francaise de Psychologie“.

¹ Roman Nitsch urodzony w r. 1873 w pow. Wadowickim. Szkoły średnie i Wydział lekarski ukończył w Krakowie. W r. 1899 uzyskał tytuł dra wszech nauk lekarskich. W r. 1907 habilitował się z higieny i bakterjologii. W r. 1915 został mianowany rzeczywiście, ale bezpłatnym profesorem higieny w Uniw. Jagiellońskim. W r. 1919 mianowany został profesorem zwyczaj. mikrobiologii i serologii w Uniw. warszawskim.

² Witold Walerjan Nowicki ur. w r. 1878 w Bochni. Szkoły powszechnie ukończył w Tarnowie, średnią oraz Uniwersytet w Krakowie, gdzie w r. 1902 otrzymał stopień dra wszech nauk lekarskich. W r. 1908 habilitował się na docenta anatomji patologicznej w Uniw. we Lwowie. Po śmierci prof. Obrzuta w r. 1910 obejmuje obowiązki zastępcze kierownika zakładu anatomji patologicznej oraz wykłady i pełni je do kwietnia 1912 r. W tym czasie jest też referentem z polskiego piśmiennictwa anatomo-patologicznego do Roczników Virchow-Hirscha (Jahresberichte). W r. 1913 zostaje mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w r. 1919 zostaje mianowany profesorem zwyczajnym anatomji patologicznej w Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. Jest członkiem Pol. Tow. lekarskiego, Tow. przyrodników im. Kopernika, Związku towarzystw naukowych we Lwowie. W r. 1922 został wybrany czynnym członkiem Tow. naukowego we Lwowie. Jest członkiem honorowym Towarzystw lekarskich lubelskiego, wileńskiego i częstochowskiego.

³ Witold Eugenjusz Orłowski ur. się w Norwidpolu gub.

wewnętrznych Uniw. w Warszawie. — Warszawa, al. Jerozolimska 17, m. 3.

Kazimierz Orzechowski¹, dr medycyny, prof. neurologji Uniw. w Warszawie, — Warszawa, plac Napoleona 6, m. 8.

Bronisław Sawicki², dr medycyny, honor. prof. chirurgji Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Bracka 16, m. 3.

Juljan Talko-Hryncewicz, hon. prof. antropologii Uniw. Jagiell. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Grodzka 53.

Mińskiej w r. 1874. Po ukończeniu gimnazjum w Wilnie wstąpił w r. 1891 do Cesarskiej Wojskowo-Medycznej Akademji w Petersburgu, którą ukończył w r. 1896. W r. 1900 otrzymał stopień doktora medycyny. W r. 1903 został wybrany docentem prywatnym Akademji w zakresie medycyny wewnętrznej. W r. 1907 został mianowany prof. nadzwyczajnym dżagnostyki lekarskiej z kliniką propedeutyczną w Uniw. Kazańskim. W r. 1913 profesorem kliniki terapeutycznej. W r. 1918 powołany na prof. zwyczajnego chorób wewnętrznych w Krakowie. W r. 1927 mianowany prof. zwyczajnym patologji i szczegółowej terapii chorób wewnętrznych w tymże Uniw. Jest członkiem honorowym Tow. Lekarskiego wileńskiego, częstochowskiego, Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Polskiego Tow. Balneologicznego, członkiem Tow. Lekarskiego Warszawskiego, membre titulaire du Conseil de l'Union internationale contre la tuberculose, członkiem Congrès Francais de Médecine oraz Comité international pour tuberculeux chirurgicaux indigents à Leysin.

¹ Kazimierz Orzechowski ur. w Przemyślu w r. 1878. Tytuł doktora medycyny uzyskał w Uniw. lwowskim w r. 1902. Następnie od 1902 do 1909 studja we Wiedniu. W r. 1910 habilituje się jako docent neuropatologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza, w r. 1918 mianowany został profesorem nadzwyczajnym, a w r. 1921 profesorem zwyczajnym w Uniw. Warszawskim oraz dyrektorem kliniki neurologicznej. Od 1921 do dzisiaj pełni obowiązki kierownika kliniki neurologicznej Uniw. Warsz. jako profesor zwyczajny tegoż uniwersytetu. Jest członkiem wielu Towarzystw lekarskich polskich, członkiem zagranicznym Tow. Neurologów w Paryżu, czł. Tow. psych.-neurolog. we Wiedniu, Tow. Neurologów niemieckich, członkiem zagranicznym Tow. Kliniki Psychiatr. w Paryżu, członkiem honorowym Tow. Lek. w Częstochowie.

² Daty biograficzne nie zostały nadesłane.

Leon Wachholz¹, dr medycyny, prof. medycyny sądowej Uniw. Jagiell. — Kraków, ul. Wyspiańskiego 8.

Rudolf Weigl², dr filozofji, prof. biologji Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — Lwów, ul. Wagilewicza 4.

---

¹ Leon Jan Wachholz ur. w Krakowie w r. 1867. Szkołę ludową i średnią skończył w Krakowie, poczem zapisał się na wydział lekarski Uniw. Jag. w 1885, a w 1890 uzyskał stopień dra wszech nauk lekarskich. W latach 1892 odbył dłuższe studia w zakresie medycyny i psychopatologii sądowej w Uniw. Wiedeńskim. Z początkiem 1893 otrzymał powołanie na katedrę medycyny sądowej w Uniw. w Innsbrucku, poczem w r. 1894 habilitował się z medycyny sądowej w Krakowie. W r. 1894/95 pełnił obowiązki zastępcy profesora medycyny sądowej w Uniwersytecie we Lwowie. W 1895/96 był zastępcą profesora medycyny sądowej w Uniw. Jag. i zastępczym dyrektorem Zakładu sądowo-lekarskiego. W r. 1896 został mianowany nadzwyczajnym, w rok później zwyczajnym profesorem Uniw. Jagiell. Od r. 1891 jest członkiem krakowskiego Towarzystwa Lekarskiego, w roku 1895 był członkiem Tow. Lek. lwowskiego, następnie przewodniczącym komisji Tow. Lek. krak. sprawozdawczej z naszego piśmiennictwa lekarskiego do roczników Virchowa-Hirscha. Aż do końca wojny światowej był czynnym członkiem niemieckiego Tow. sądowo-lekarskiego, w r. 1914 członkiem austriackiego oddziału międzynarodowego zjednoczenia kryminalistycznego. Był aż do wybuchu wojny światowej członkiem północno-amerykańskiego Twa sądowo-lekarskiego.

² Rudolf Weigl ur. 2 września 1883 w Przerowie. Studja gimnazjalne ukończył w Stryju, studja uniwersyteckie we Lwowie. W r. 1907 zapisał się na Wydział medecyny. W r. 1907 uzyskał tytuł doktora filozofji w Uniwersytecie lwowskim. W r. 1913 habilituje się w zakresie zoologii, anatomji porównawczej i histologii. Podczas wojny pracuje w różnych bakteriologicznych pracowniach polowych. W r. 1918 zostaje kierownikiem bakteriologicznego laboratorium wojskowego w Przemyśle, w r. 1919 kierownikiem pracowni badań nad tyfusem plamistym. W r. 1920 został powołany do Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie na katedrę biologji jako profesor zwyczajny.

Ogłosił drukiem: 1) Über die gegenseitige Verbindung der Epithelzellen im Darne der Wirbeltiere (Bull. Acad. Cracovie 1906). — 2) Studja nad aparatem Golgi Kopscha i Trofospongiami Holmgrena w komórkach nerwowych kręgowców (Arch. naukowe 1916). — 3) Studien über den Golgi-Kopschen Apparat und die Trophospongien Holmgrens in den Nervenzellen der Wirbeltiere,

Adam Wrzosek¹, dr medycyny, prof. historii medycyny Uniw. w Poznaniu. — Poznań, Uniwersytet.

B) Korespondenci.

I. Wydział filologiczny.

a) Krajowi.

Adam Antoni Kryński, magister nauk filolog.-histor., hon. prof. języka polskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 13 listopada 1889. — Warszawa, ul. Służewska 5, m. 11.

Karol z Brzezia Lanckoroński, dr praw. — Wybrany 31 października 1891. — Wiedeń III, Jacquingasse 18 i Rozdół (Małopolska).

(Arch. naukowe 1910). — 4) Über den Golgi-Kopschen Apparat in den Ganglienzellen der Cephalopoden (Bull. Acad. Cracovie 1910). — 5) Zur Kenntnis des Golgi-Kopschen Apparates in den Nervenzellen verschiedener Tiergruppen, (Bull. Acad. Cracovie 1910). — 6) O aparacie Golgi-Kopscha komórek nabłonkowych w jelicie kręgowców i stosunku jego do innych struktur (Księga pam. ku czci J. Nusbauma). — 7) Vergleichend-zytologische Untersuchungen über den Golgi-Kopschen Apparat und dessen Verhältnis zu anderen Strukturen in den somatischen Zellen und Geschlechtszellen verschiedener Tiere (Bull. Acad. Cracovie 1912). 8) Über homöoplastische und heteroplastische Hauttransplantation bei Amphibien mit besonderer Berücksichtigung der Metamorphose (Arch. f. Ent. Mech. 1913). — 9) Untersuchungen und Experimente an Fleckfieberläusen. Die Technik der Rickettsia-Forschung, (Beitr. Klin. Infektionskrank. 1919). — 10) Badania nad Rickettsia Prowazeki (Przegl. Epidem. 1920). — 11) O zarazku Rickettsia Prowazeki i znaczeniu jego przy durze osutkowym (Lekarz wojskowy 1920). — 12) Dalsze badania nad Rickettsią. Rickettsia Rocha-Limae (Nov. species), (Przegl. Epidem. 1921). — 13) Rickettsia Rocha-Limae, (Lek. wojsk. 1921). — 14) Further Studies on Rickettsia. Rickettsia Rocha-Limae (Journ. trop. Med. Hyg. 1924). — 15) Die Beziehungen der X Stämme zur Rickettsia Prowazeki (Zeitschr. Hyg. u. Infektionskrank. 1923). — 16) Über aktive Fleckfieberimmunität (Med. Klin. 1924). — 17) Der gegenwärtige Stand der Rickettsia-Forschung, (Klin. Wochenschr. 1924). — 18) O istocie i postaci zarazka duru osutkowego (Med. dośw. 1927). — 19) Über das Wesen und die Form des Fleckfiebererregers (Bull. Acad. Cracovie. 1930). — 20) Die Methoden der aktiven Fleckfieberimmunisierung (Bull. Acad. Cracovie 1930). — 21) Comportement du Virus de la fièvre pourprée des Montagnes Rocheuses dans l'organisme du Pou (C. R. Soc. d. Biologie. Paris, 1930).

¹ Daty biograficzne nie zostały nadesłane.

- Bolesław Erzepki**, dr filoz., konserwator zbiorów Muzeum Mielżyńskich w Poznaniu. — Wybrany 17 maja 1904. — Poznań, plac Nowowiejski 1.
- Stanisław Ptaszycki**, naczelny dyrektor Archiwów Państwowych. — Wybrany 17 maja 1904. — Warszawa, ul. Długa 13.
- Tadeusz Grabowski**, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 21 maja 1909. — Poznań, ulica Słowackiego 4/6, III p.
- Feliks Kopera**, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce i wschodniej Europie Uniw. Jagiell. — Wybrany 17 maja 1918. — Kraków, ul. Wyspiańskiego, willa 5.
- Gabrjel Karaffa-Korbut**, prof. literatury polskiej w Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, ul. Śniadeckich 8.
- Ludwik Bernacki**, dr filoz., dyrektor Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, Ossolineum.
- Władysław Podlacha**, dr filoz., prof. historii sztuki nowożytnej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Nabelaka 29, willa „Jaga“.
- Roman Dyboski**, dr filoz., prof. filologii angielskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Jana Kochanowskiego 27.
- Stanisław Dobrzycki**, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Poznań, ul. Matejki 53.
- Juljan Pagaczewski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Kraków, ul. Florjańska 40.
- Seweryn Hammer**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Tadeusz Kowalski**, dr filoz., prof. filologii orientalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Eugenjusz Kucharski**, dr filoz., doc. historii liter. polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Lwów, ul. Jana Kochanowskiego 37.

- Zygmunt Łempicki**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 5.
- Władysław Folkierski**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Zyblikiewicza, gmach P. K. O. V/4.
- Bronisław Gubrynowicz**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Krak. Przedmieście 30, m. 13 (dla wysyłki wydawnictw: Lwów, ul. Kleinowska 5).
- Józef Kostrzewski**, dr filoz., prof. prehistorji Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.
- Tadeusz Lehr-Splawiński**, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, Dębniki, ul. Barska 10.
- Mojżesz Schorr**, dr filoz., prof. języków semickich i historii starosemickiego Wschodu Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Tłomackie 7, m. 3.
- Adolf Chybiński**, dr filoz., prof. muzykologii Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Mickiewicza 5, Inst. muzykologiczny Uniw.
- Adam Kleczkowski**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Poznań, Uniwersytet.
- Stanisław Łempicki**, dr filoz. prof. historii oświaty w Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Wincentego Pola 9, III p.
- Stanisław Pigoń**, dr filozof., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Wilnie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Wilno ul. Wielka 17.
- Zdzisław Jachimecki**¹, dr muzykologii, prof. historii i teorji muzyki Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Kraków, Grodzka 47.

---

¹ Zdzisław Jachimecki, ur. we Lwowie w r. 1882. Szkoła niższa i średnia tamże. Równocześnie kształcił się w muzyce. Ukończył konserwatorium we Lwowie jako uczeń Stan. Niewiadomskiego.

Władysław Tatarkiewicz¹ dr filoz., prof. filozofii Uniw. w War-

Uniwersytet w Wiedniu. W r. 1906 uzyskał doktorat. Oprócz tego studiował w Wiedniu kompozycję. Od roku 1906 przebywa w Krakowie. Wykładał historję muzyki na kursach im. Baranieckiego i w Konserwatorjum w r. 1907 do 1909. W r. 1910/11 habilitował się jako docent prywatny w Uniwersytecie Jagiellońskim do historii i teorji muzyki. Profesorem nadzwyczajnym mianowany został w r. 1917. Zwyczajnym profesorem został w r. 1921. W r. 1924/25 wykładał w uniwersytetach: w Rzymie, Florencji, Bolonji i Padwie, oraz w Ateneo Veneto w Wenecji.

Wydał: 1) Mozart, w 150-tą rocznicę urodzin (Kraków 1906). — 2) Muzyka polska w dziele zbiorowym Polska, obrazy i opisy 1907. — 3) Hugo Wolf (Kraków 1908). — 4) Józef Haydn (Kraków 1909). — 5) Wpływy włoskie w muzyce polskiej od r. 1540 do 1640 (Kraków, Akad. Umiej. 1911). — 6) Wspomnienia Karola Kurpińskiego w podróży r. 1823 (Lwów 1911). — 7) Ryszard Wagner (Lwów 1911), (Nauka i Sztuka, nakł. Tow. Naucz. Szk. Wyższych). — 8) Stefano Arteaga i Ryszard Wagner jako teoretycy dramatu muzycznego (Kraków 1912). — 9) Tabulatura organowa z biblioteki klasztoru św. Ducha w Krakowie z r. 1548. — 10) Rozwój kultury muzycznej w Polsce (Kraków 1914). — 11) Muzyka na dworze króla Władysława Jagiełły 1424—1430 (Pol. Akad. Umiej. 1915). — 12) Pieśń Rokoszan z r. 1606 (Kraków 1916). — 13) Historia muzyki polskiej (Kraków-Warszawa 1920). — 14) Stanisław Moniuszko, monografia (Kraków 1921). — 15) Ryszard Wagner (nowa monografia) (Kraków-Warszawa 1922). — 16) Dział polski w Dictionary of modern music and musicians (London 1924). — 17) Fryderyk Chopin, (Kraków 1926). — 18) Karól Szymanowski, rys dotychczasowej twórczości (Kraków 1927). — 19) Nieuwzględnione dotychczas źródło melodji Bogurodzicy (Warszawa 1930). — 20) Moderne polnische Musik: (w Handbuch der Musikgeschichte G. Adlera Berlin 1930). — 21) Twórczość chóralna i liryczna współczesnych kompozytorów polskich, (Katowice 1930). — 22) Frédéric Chopin et son oeuvre (Paris 1930). — 23) Średniowieczne zabytki polskiej kultury muzycznej (Poznań 1930). — 24) Na marginesie pieśni studenckiej z XV-go wieku (Kraków 1930). — Ponadto wiele rozpraw z zakresu muzyki polskiej i obcej w pismach fachowych polskich, niemieckich, włoskich, francuskich, czeskich, angielskich, bardzo liczne artykuły i sprawozdania z ruchu muzycznego w różnych dziennikach i miesięcznikach, artykuły o operze i teatrze i t. d. Z zakresu kompozycji wydał kilka pieśni i napisał utwory chóralne i symfoniczne, wykonywane w Krakowie, Lwowie i Warszawie.

¹ Władysław Tatarkiewicz ur. 3 kwietnia 1886 w Warszawie, gdzie też ukończył gimnazjum w r. 1903. Studja uniwersyteckie odbywał w Zurychu, Berlinie, Paryżu i Marburgu, gdzie w r. 1910

szawie. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Warszawa, Hortensja 1.

uzyskał stopień doktora filozofji. W r. 1919 habilitował się w Uniwersytecie Lwowskim. Od otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego w r. 1915 wykładał w nim filozofję. W r. 1919 powołany został do Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie na katedrę filozofji, w r. 1921 do Uniwersytetu Poznańskiego na katedrę estetyki i nowszej historii sztuki, w r. 1923 ponownie do Uniwersytetu Warszawskiego na katedrę filozofji, najpierw nadzwyczajną, a od 1929 zwyczajną. W r. 1926 był równocześnie powołany do Politechniki Warszawskiej do wykładów filozofji sztuki na Wydziale Architektury. Od r. 1923 jest redaktorem „Przeglądu Filozoficznego“. Jest członkiem zwyczajnym Tow. Naukowego Warszawskiego, członkiem zarządu Warszawskiego Tow. Filozoficznego, członkiem Tow. Przyjaciół w Wilnie i Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu.

Ogłosił drukiem: I. Z zakresu historii sztuki: 1) Die Bilder des Warschauer Museums (Ztschr. f. bild. Kunst. 1910). — 2) Rozwój w sztuce (świat i człowiek, t. IV, 1913 oraz oddzielnie). — 3) Rysunki Józefa Łęskiego (Sztuka 1913). — 4) Rzeźbiarz polskiego klasycyzmu, (Tamże). — 5) Materiały dotyczące Zamku królewskiego w Warszawie (Spraw. Tow. Nauk. Warsz. 1914). — 6) Akademia sztuk pięknych w Warszawie za Stanisława Augusta, (Przegl. Histor. 1916). — 7) Budowa pałacu w Łazienkach, (Warszawa 1916), (Skrot: Historia budowy Łazienek, Spraw. Tow. Nauk. Warsz. 1916). — 8. Marcello Bacciarelli (Spraw. Tow. Nauk. Warsz. 1918). — 9) Rządy artystyczne Stanisława Augusta (Wyd. Tow. Nauk. Warsz. 1919). — 10) Dwa klasycyzmy, wileński i warszawski, (1921). — 11) Les relations artistiques entre la France et la Pologne (La Pologne 1921). — 12) O wileńskiej szkole malarstwa, (1922). — 13) Pole Marsowe i Nowy Belweder (Przegląd Warsz. 1924). — 14) Pięć studjów o Łazienkach Stanisława Augusta (Lwów-Warszawa 1925). — 15) O pewnej grupie kościołów polskich z początku XVI wieku (Sztuki Piękne i oddzielnie 1926). — 16) Michał Płoński (Monografie art. pol. 1927). — 17) Aleksander Orłowski (tamże 1927). — 18) Z dziejów gmachu uniwersyteckiego w Wilnie (Księga Pam. Uniw. Stefana Batorego w Wilnie 1929). — II. Z zakresu filozofji: 19) Die Disposition der aristotelischen Prinzipien (Giessen 1910). — 20) Die natürliche Weltansicht (Philos. Arbeiten i oddzielnie 1912). — 21) Spór o Platona (Przedład Filozoficzny 1910). — 22) Z dziejów filozofji na Wszechnicy warszawskiej, (tamże 1915). — 23) O bezwzględności dobra (Warszawa 1919). — 24) Pojęcie szczęścia i wymagania prawidłowej terminologii, (Przegl. Fil. 1920). — 25) Porządek dóbr, studjum z Pascala (tamże 1922). — 26) Materiały do dziejów nauczania filozofji na Litwie (Arch. Komisji hist. fil. w Polsce 1923). — 27) Zapytanie w sprawie filozofa

Józef Ujejski¹, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Warszawa, Chłodna 22.

polskiego z r. 1784 (Przeł. Fil. 1927). — 28) Estetyka wobec nowych prądów w sztuce i historii sztuki (tamże 1927). — 29) O niektórych postaciach racjonalizmu XVII i XVIII wieku, (tamże 1928, to samo po franc. 1930). — 30) Estetyka asocjacyjna w XVII w., tamże 1928 (obszerniej po franc. 1930). — 31) Descartes et Pascal, (Spraw. Tow. Nauk. Warsz. 1929). — 32) Les débuts de la métaphysique chrétienne (tamże 1929). — 32) Historia filozofji, 2 t., (w druku). — Nadto przedmowy do książek (Sprzęt i zdobienie ludu polskiego na Podhalu, Matlakowskiego 1915, — polskie wydanie „Sztuki“ Rodzina 1903. — Etyka ogólna Biegańskiego, 1918), artykuły, sprawozdania, przyczynki z zakresu historii sztuki i filozofji.

¹ Józef Ujejski, ur. 1 stycznia 1883. Studja średnie odbył w gimnazjach: OO. Jezuitów w Chyrowie i Trzecim w Krakowie, wyższe na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1901/2 – 1904/5. Tamże egzamin nauczycielski w r. 1906, poczem doktorat w r. 1907. Studja te dopełnił w Paryżu w r. 1913. Od r. 1906 – 1919 pracował jako nauczyciel języka polskiego w gimn. św. Jacka w Krakowie. W r. 1917 otrzymał „veniam legendi“ jako docent historii literatury polskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim. W r. 1919 został zamianowany profesorem nadzwyczajnym tegoż przedmiotu w Uniwersytecie Warszawskim. W r. 1922 mianowany prof. zwyczajnym. Jest członkiem Komisji literackiej P. A. U., członkiem Komisji historii filozofji. Od r. 1921 jest członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Od r. 1929 wiceprezesem Kasy im. Mianowskiego.

Ważniejsze prace ogłoszone drukiem: 1) Pojęcia Reja, dotycząca Polaka i Polski, (Lwów 1906). — 2) Juljusza Słowackiego Kordjan, (Kraków 1909). — 3) Mistyka Słowackiego (O książce J. G. Pawlikowskiego), (Pam. literacki 1910). — 4) Najnowsze prace o młodości Mickiewicza, (Pam. literacki 1911). — 5) Główne problemy „Nieboskiej Komedji“, (Bibl. Warszawska 1912). — 6) Antoni Bukaty (Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej, Tom VII 1912) — 7) Ludwik Królikowski, (tamże, w tymże tomie). — 8) Ogólny rzut oka na prądy religijno-społeczne wśród emigracji po r. 1831, (Sprawozdanie Polskiej Akademji Umiejętności 1915). — 9) Główne idee w „Anhellim“ Słowackiego, (Kraków, Polska Akademia Umiejętności 1916). — 10) Narody i ich filozofja, (Rok Polski, Tom I, 1916). — 11) Nacjonalizm jako zagadnienie etyczne, (Kraków 1917). — 12) Antoni Malczewski. Poeta i poemat, (Warszawa 1921). — 13) Byronizm i Skotyzm w Konradzie Wallenrodzie, (Kraków 1923). — 14) Król Nowego Izraela. Karta z dziejów mistyki wieku oświeconego, (Warszawa 1924). — 15) O cenę absolutu. Rzecz o Hoene-Wrońskim, (Warszawa

b) Zagraniczni.

Eryk Berneker, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Monachjum. — Wybrany 22 maja 1914. — Monachjum, Mauerkirchenstrasse 16.

Marjan Szyjkowski, dr filoz., prof. hist. liter. polskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 28 listopada 1919. — Praga, ul. Břehova 5.

Mgr. Giovanni Mercati, prefekt Biblioteca Apostolica Vaticana w Rzymie. — Wybrany 12 maja 1921. — Rzym.

Andrzej Mazon, prof. języków i literatur słowiańskich w Collège de France w Paryżu. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Paryż.

Jan Melich, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Budapeszt.

Stefan Mladenow, prof. gramatyki porównawczej Uniwersytetu w Sofji. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Sofja.

Józef Škultety, emer. prof. historii i literatury słowackiej Uniwersytetu w Bratysławie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Bratysława.

Mateusz Bartoli, prof. językoznawstwa Uniw. w Turynie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Torino, R. Università.

1925). — 16) Ostatni Wajdelota. (O Stefanie Żeromskim), (Warszawa 1927). — 17) Naudorf, Vintras i Towiańszczyzna, (Pam. literacki 1928). — 18) Porządek i czas powstania „Dziadów“ młodzieńczych, (Ruch literacki 1928). — 19) Pamiętnikowi Warszawskiemu pro memorja — słów kilka o jego antenatach, (Pam. Warszawski 1920). — 20) Prolegomena do dziejów polskiego mesjanizmu, Pam. Warszawski 1929). — Nadto wydania krytyczne z rozprawami wstępniemi: a) w „Bibliotece Narodowej“: 21) Słowackiego „Kordjan“ 1919. — 22) Anelli (1920). — 23) Malczewskiego „Marja“ (1922). — 24) Mickiewicza „Konrad Wallenrod“ (1923). — 25) Słowackiego „Marja Stuart“ (1926). — b) 26) Dzieła Wszystkie J. Słowackiego, (Ossolineum, Tom I i II). — 27) Nieznane listy Słowackiego do Krasińskiego, (Przegląd Warszawski 1924). — 28) Listy Norwida do A. Cieszkowskiego i Z. Krasińskiego, (Lwów 1926), c) Biblioteka zapomnianych utworów dramatycznych: 29) Tom I: Wanda Królowa polska. Tragedja w 5 aktach Tekli Łubieńskiej, (Warszawa 1927). — 30) Tom II: Heligunda, Bolesław Śmiały, tragedia Antoniego Hoffmana, (Warszawa 1929).

- Ryszard Ekblom**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Upsali. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Uppsala, Universitét.
- Oldřich Hujer**, prof. językoznawstwa porównawczego Uniwersytetu Czeskiego w Pradze. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.
- Grzegorz Iliński**, prof. filologii słowiańskiej Uniwersytetu w Moskwie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Moskwa, Uniwersytet.
- Tore Torbiörnsson**, docent filologii słowiańskiej Uniwersytetu w Upsali. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Uppsala, Universitét.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi.*

- Ignacy Koschembahr-Łyskowski**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 23 maja 1910. — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 18.
- Przemysław Dąbkowski**, dr praw, prof. prawa zach.-europejskiego i prawa polskiego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 29 maja 1917. — Lwów, ul. Mickiewicza 14.
- Witold Rubczyński**, dr filoz. i praw, prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany 28 maja 1920. — Kraków, ul. Jabłonowskich 6.
- Władysław Konopczyński**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Kraków, ul. Sobieskiego 3.
- Julusz Makarewicz**, dr praw, prof. prawa i procesu karnego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Lwów, ul. Mochnackiego 57.
- Jan Rutkowski**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Poznań, ul. Kossaka 1, III p.
- Adam Chmiel**, dyrektor Archiwum aktów dawnych m. Krakowa. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Jabłonowskich 28.
- Jan Dąbrowski**, dr filoz., prof. historii średniow. Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Ruska 4.
- Roman Rybarski**, dr praw, prof. skarbowości Uniw. w Warsza-

- wie. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Warszawa, ul. Marszałkowska 153, m. 13.
- Jan Kucharzewski**, historyk. — Wybrany dnia 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Piękna 8.
- Wacław Tokarz**, dr filoz., prof. historii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Wspólna 65 a, m. 5.
- Kazimierz Chodynicki**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. w Wilnie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Poznań, ul. Libelta 14, m. 1.
- Stanisław Grabski**, dr filoz., prof. ekonomji politycznej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 10 czerwca 1927. — Lwów, Wólka panińska 51.
- Ks. Konstanty Michalski**, dr filoz., prof. filozofji chrześcijańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, Stradom 4.
- Roman Grodecki**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Edward Kuntze**, dr filoz., dyr. Biblioteki Jagiellońskiej. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Ludwik Krzywicki**, dr prawa, prof. historii ustrojów społecznych Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, ul. Langiewicza 25 (Kolonja im. Staszica).
- Rafał Taubenschlag**, dr prawa, prof. prawa rzymskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Zygmunta Augusta 7.
- Kazimierz Tymieniecki**, dr filoz., prof. historii średniowiecznej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.
- Stefan Czarnowski**, docent historii kultury Uniw. Warszawskiego. — Warszawa, ul. Szopena 4, m. 2.
- Oskar Halecki**, dr filoz., prof. historii Europy wschodniej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Filtrowa 7.
- Kazimierz Kaczmarezyk**, dr filoz., dyrektor Archiwum Państwo-

wego w Poznaniu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poznań, Śniadeckich 13.

Stanisław Kętrzyński, dr filoz., historyk, poseł Rzeczypospolitej Polskiej w Hadze. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — La Haye, Légation de Pologne, 25 Alexanderstraat, Pays-Bas.

Ks. Alfons Mańkowski, prob. w Lembargu, prezes Towarzystw Naukowego w Toruniu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lembarg, p. Konijady, Pomorze.

Józef Siemiński, dr filoz., dyrektor Archiwum Głównego akt dawnych. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Długa 24.

Adam Krokiewicz¹, dr filozofji, prof. filologii klasycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Warszawa, Brzozowa 10, m. 6.

Bronisław Malinowski, prof. antropologii Uniwersytetu w Londynie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — London N. W. 3, 6 Oppidans Road.

---

¹ Adam Krokiewicz, ur. 11 lutego 1890 w Krakowie, ukończył gimnazjum w Krakowie w r. 1908, studja uniwersyteckie w Krakowie i w Wiedniu w latach 1908—1912. W r. 1913 złożył egzamin nauczycielski, w r. 1918 uzyskał tytuł doktora filozofji w Uniwersytecie Jagiellońskim. Po odbyciu ochotniczej służby w wojsku polskim podczas wojny z bolszewikami wykładał na Uniwersytecie Lubelskim w charakterze zastępcy profesora, habilitował się w r. 1922 na Uniwersytecie Jagiellońskim i w r. 1923 został zamianowany profesorem nadzwyczajnym filologii klasycznej na Uniwersytecie Warszawskim.

Ważniejsze prace drukowane: *A*) w zakresie gramatyki języków starożytnych 1) O głównych częściach gramatyki i ich stosunku wzajemnym, (Symb. gr. in hon. Io. Rozwadowski, Cracoviae 1927). — 2) Gramatyka grecka i łacińska, jej powstanie rozwój i stan obecny, (Kw. Klas. 1927). *B*) w zakr. literatury starożytnej, 3) Moment satyryczny w komedjach Terencjusza i geneza satyry rzymskiej, (Przeł. Hum. 1925). *C*) w zakr. sceptycyzmu, 4) Pirron z Elidy i Timon z Flijuntu, (Kw. Filoz. 1927). — 5) Arkezilaos, (ibid. 1928). — 6) Karneades, (ibid. 1929). *D*) w zakr. epikureizmu, 7) Emendationes quaedam Lucretianae, (Eos 1918). — 8) T. Lucreti Cari De Rerum Natura Liber III, (Lublina 1921). — 9) De parum perspectis Lucreti locis quibusdam (Char. in hon. C. Morawski, Cracoviae 1922). — 10) O tak zwanej indukcji epikurejskiej,

Adam Skalkowski¹, dr filoz., prof. historii nowożytnej Uniw.
w Poznaniu. -- Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Poznań,
Uniwersytet.

(Kw. Filoz. 1923). — 11) Tytusa Lukrecjusza Karusa O Rzeczywistości, (Lwów 1924), (tłum. tekst łac. p. Eos 1925 p. 170 sq.). — 12) O szczęściu epikurejskiem, Przeg. Hum. 1923. — 13) Czas i przestrzeń w filozofji Epikura, (Przeg. Filoz. 1924). — 14) Zasada izonomji w filozofji Epikura, (ibid. 1925). — 15) Teologia Epikura, (Kw. Filoz. 1927). — 16) De dis Epicuri, (Eos 1929). — 17) Nauka Epikura, (Kraków 1929), (streszczenie łac. książki w Bull. Acad. Pol. 1929).

¹ Adam Mieczysław Skalkowski, ur. 30 września 1877 we Lwowie, gdzie odbył studia i uzyskał doktorat filozofji w r. 1903. Habilitował się z historii nowożytnej w r. 1913. Uprzednio przez kilka lat pracował w archiwach zagranicznych, głównie w Paryżu i Dreźnie. Jesienią 1919 powołany na katedrę Uniwersytetu poznańskiego został mianowany profesorem zwyczajnym w r. 1921. Od r. 1913 należał do Kom. hist. Pol. Akad. Um.

Z prac jego ogłoszonych drukiem ważniejsze są: 1) Jan Henryk Dąbrowski 1755—1795 (w Mon. dz. now. wyd. przez S. Askenazego t. IV, Warszawa 1903). — 2) O cześć imienia polskiego. Opowiadania i materiały historyczne, (Lwów 1908). — 3) Supplément à la corresp. de Napoléon I. L'Empereur et la Pologne, (Paryż 1908). — 4) Z rymów Księstwa Warszawskiego („Rzeczpospolita“, Lwów 1909). — 5) Les Polonais en Egypte, 1798—1801, (Kraków-Paryż 1910). — 6) En marge de la Corr. de Napoléon I, pièces inédites concernant la Pologne 1801—1815, (Paryż 1911). — 7) Kościuszko i Litwini w r. 1807, (Kwart. hist. 1911). — 8) Napoleonica 1800—1815, (Tamże 1912). — 9) O kokardę legionów, (Lwów 1912). — 10) Książę Józef, (Bytom 1913). — 11) Wiadomość o papierach Wielkiej Emigracji w arch. hist. francuskiego min. wojny, (Spraw. Tow. Nauk. Warszawskiego VI). — 12) Oficerowie polscy Stu Dni, (Lwów 1915). — 13) Z papierów głównej kwatery legjonów, (Kwart. hist. 1917). — 14) F. Koneczny: Tadeusz Kościuszko, (tamże). — 15) Opisanie czynności dywizji J. Poniatowskiego (1794), (tamże 1918). — 16) Hieronim Pobóg Pagowski, (tamże). — 17) A. hr. Fredro: Trzy po trzy (tamże). — 18) Sz. Askenazy: Napoleon a Polska, (Kwart. hist. XXXIII i XXXVI). — 19) H. Mościcki: Generał Jasiński, (Kwart. hist. XXXVI). — 20) J. H. Dąbrowski u wstępu do ziemiańskiego żywota, (Rzeczpospolita, Warszawa 1920). — 21) Polacy na San Domingo 1802—1809, (Prace Kom. Hist. Pozn. Tow. Przyj. Nauk t. I, Poznań 1921). — 22) Korespondencja księcia Józefa Poniatowskiego z Francją, I: 1807—1808, II: 1809, III: 1810—1811, IV: 1812, V: 1813, (Wydawnictwa źródłowe Kom. Hist. Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk, Poznań 1921—1929). — 23) Amilkara Ko-

Edward Taylor¹, dr praw, prof. ekonomji i skarbowości Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 11 czerwca 1930. — Poznań, ul. Fryderyka Skarbka 29, willa własna.

sińskiego Pamiętnik o legionach polskich we Włoszech (Bibl. Hist.-Wojskowa t. II, Warszawa 1922). — 24) Memorjał Kościuszki z 23. VIII. 1798 (Przegląd hist. 1922). — 25) Życiorysy zasłużonych Polaków wieku XVIII i XIX, (I Pułownik Niegolewski, II Kościuszek w świetle nowszych badań, III J. H. Dąbrowski przed wyprawą do Wielkopolski, V Rozkazy Kościuszki do generała Orłowskiego, VII Józef Wybicki (1747—1795), VIII Fragmenty, (Poznań 1923—1928). 26) Echa Somo-Sierry (Kwart. hist. XXXVIII). — 27) Listy Kościuszki do przyjaciół amerykańskich i innych (Przegl. hist. VI). — 28) Z dziejów insurekcji 1794 r. (Warszawa 1926). — 29) Józef Wybicki: Życie moje oraz wspomnienie o Andrzej i Konstancji Zamoyckich (Bibl. Narod. S. I. N. 106). — 30) Wybiciana, (Zapiski Tow. Nauk. w Toruniu t. VII). — 31) Słowa Napoleona o Polsce (Księga pamiątkowa St. Dobrzyckiego). — 32) Polskie gwardje honorowe 1814 r. (Księga pamiątkowa O. Balcera). — 33) Juljusz Kossak a Aleksander Fredro (Księga pamiątkowa IV Ginn. we Lwowie). — 34) Polska, jej dzieje i kultura: Czasy Stanisławowskie (Warszawa 1929). — 35) Listy Kościuszki ze spuścizny po gen. Paszkowskim (Kwart. hist. 1929). — 36) Wybicki a Legjony, (Rocznik hist. V).

¹ Edward Taylor, ur. 26 września 1884 r. w Kielcach. Ukończył gimnazjum filologiczne w Kielcach a studia na Wydziałach filozoficznym i prawnym Uniw. Jag. w Krakowie, gdzie też uzyskał doktorat praw w 1909 r. Następnie pracował w dziedzinie spółdzielności w Biurze Patronatu Spółek rolniczych przy Wydziale Krajowym we Lwowie, a później jako dyrektor Syndykatu Rolniczego w Krakowie. W r. 1916/17 habilitował się na Wydziale prawnym Uniw. Jagiell. w Krakowie do ekonomji i skarbowości. Od września 1919 r. nadzwyczajny profesor ekonomji i skarbowości na Uniwersytecie poznańskim, w r. 1921 mianowany zwyczajnym profesorem tychże przedmiotów tamże.

Ogłosił drukiem: 1) Sprawozdanie Wydziału Krajowego w przedmiocie utworzenia Krajowego Patronatu rękodziel i drobnego przemysłu (Lwów 1910, wspólnie z Fr. Stefczykiem). — 2) Zwalczamy lichwę towarową (Lwów 1912). — 3) O istocie spółdzielności (Lwów 1916). — 4) Pojęcie spółdzielności (Kraków 1916). — 5) Zasady spółdzielności handlowo-rolniczej w świetle doświadczeń Galicji (Kraków 1918). — 6) Statystyka i dynamika w teorii ekonomji (Kraków 1919). — 7) Reforma podatku gruntowego w Polsce (Kraków 1919). — 8) Prawo skarbowe Rzeczypospolitej Polskiej (Poznań 1920). — 9) Sprawa robotnicza w oświetleniu idei chrześcijańskiej (Poznań 1921). — 10) Zagadnienia polskiej polityki emisyjnej (Poznań 1922). —

b) Zagraniczni.

- Michał Hruszewski**, historyk. — Wybrany 2 maja 1895. — Kijów.
- Mikołaj Iwanowicz Karejew**, dr hist., prof. historii Uniw. w Leningradzie. — Wybrany 13 maja 1902. — Leningrad, Université, Geograficzeskij Fakultet.
- Robert Howard Lord**, b. prof. histor. nowożytnej w Harvard University w Cambridge. — Wybrany 12 maja 1921. — Cambridge (U. S. A.).
- Franciszek Gény**, prof. prawa cywilnego Uniw. w Nancy. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Nancy, Université.
- Józef Pekař**, dr filoz., prof. historii czeskiej Uniw. Karolowego w Pradze. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Praga III, Ujazd 25.
- Ernest Champeaux**, prof. historii prawa Uniw. w Strasburgu. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Strasbourg, 18 rue Herder.
- Henryk F. Schmid**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Grazu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Eggenberg bei Graz, Baiernhofweg 5, Oesterreich.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi.

- Samuel Dickstein**, hon. prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 9 maja 1893. — Warszawa, ul. Marszałkowska 117.
- Józef Eismund**, prof. biologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 22 maja 1914. — Warszawa, ul. Koszykowa 45, m. 6.
- Wawrzyniec Teisseyre**, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Poniatowskiego 11.

---

11) Inflacja polska (Poznań 1926). — 12) Druga inflacja polska (Poznań 1926). — 13) Finanzsystem und Stauerpolitik der Republik Polen (Jena 1928); toż po polsku (Poznań 1929). — 14) Wyższe wykształcenie ekonomiczne w Polsce (Poznań 1930). — 15) Ekonomia w Szkole Głównej Warszawskiej (Warszawa 1930). Nadto szereg artykułów i recenzji w pismach naukowych i wydawnictwach zbiorowych (m. i. w dziele „Bilans gospodarczy dziesięciolecia Polski odrodzonej“) oraz tłumaczeń i wydawnictw (m. i. „Poznańskie Prace Ekonomiczne“).

- Jan Sleszyński**, em. prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 maja 1921. — Kraków, ul. Wygoda 7.
- Jan Zaleski**, dr filoz., prof. chemji farmaceut. Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 maja 1921. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 13.
- Władysław Gorczyński**, dr nauk fizycz., b. dyr. Państw. Instytutu Meteorologicznego w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Nice (Alp. Mar.) 271, Promenade des Anglais.
- Stefan Mazurkiewicz**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Warszawa, ul. Oboźna 11, m. 7.
- Jan Waclaw Stach**, dyrektor Muzeum Fizjograficznego Pol. Akad. Umiej. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Wielopole 28.
- Jan Hirschler**, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. Dąbrowskiego 3.
- Stefan Banach**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. we Lwowie. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. św. Mikołaja 4.
- Jan Czekanowski**, dr filoz., prof. antropologii i etnologji Uniw. Lwowskiego. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Lwów, ul. Stryjska 24.
- Maksymiljan Huber**, inż., dr nauk technicz., prof. mechaniki technicznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Lwowska 12, m. 5.
- Edward Loth**, dr med. i filoz., prof. anatomji prawidłowej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Składowa 4, m. 3.
- Feliks Rogoziński**, dr filoz., prof. fizjologii i nauki żywienia zwierząt Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Siemiradzkiego 12.
- Stefan Kopeć**, dr filoz., doc. zoologii Uniw. w Warszawie i dyr. oddziału zoolog. Instytutu w Puławach. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Puławy.
- Mieczysław Centnerszwer**, dr fil., dr chem. h. c., prof. chemji

fizycznej Uniw. Warszawskiego. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26.

Jan Grochmalicki dr filoz., prof. zoologii na Wydziale matematyczno-przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poznań, ul. Libelta 14.

Michał Kamieński mag. astr. i geod., prof. astronomji Uniw. w Warszawie i dyrektor Obserwatorium astronomicznego w Warszawie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, aleja Ujazdowska 6/8.

Edmund Malinowski, dr nauk przyr., doc. botaniki Uniw. w Warszawie i prof. genetyki i hodowli roślin Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Skierniewice, Osada Pałacowa.

Jan Nowak, dr fil. prof. geologii i paleontologii Uniw. Jagiell. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Wolska 14.

Maksymiljan Rose, dr med., docent neurologji Uniw. w Warszawie, dyrektor Polskiego Instytutu badań mózgu, tamże. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Koszykowa 51.

Bohdan Szyszkowski, mag. chemji, prof. chemji fizycznej i elektrochemji Uniw. Jagiell. i Akademji Górniczej w Krakowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Łokietka 1.

Jan Tur, dr fil., prof. anatomji porównawczej w Uniw. Warszawskim. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. Warszawa, ul. Wilcza 9, m. 3.

Mieczysław Konopacki¹, dr medycyny, prof. histologii i ombrjo-

---

¹ Mieczysław Konopacki, ur. 16 kwietnia 1880 r. w Wieluniu, wojew. łódzkie. Szkoły średnie ukończył w Kaliszu w r. 1899. Wydział przyrodniczy ukończył w Warszawie w r. 1903 ze stopniem kandydata nauk przyrodniczych. Studja lekarskie odbywał w Krakowie i we Lwowie, gdzie w r. 1909 otrzymał stopień doktora wszech nauk lekarskich. W latach 1912—1913 studjował w Innsbrucku. W r. 1914 habilitował się na Wydziale lekarskim Uniwersytetu Lwowskiego. Od sierpnia 1914 do października 1916 służył, jako lekarz w II brygadzie Legjonów. W październiku 1916 objął kierownictwo Zakładu histologii i embjologii w nowoutworzonym

logji Uniw. w Warszawie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Warszawa, Chałubińskiego 5, Zakład histologii i embriologii.

Uniwersytecie Warszawskim w charakterze wykładającego; w 1919 został mianowany profesorem nadzwyczajnym; w r. 1921 prof. zwyczajnym tychże przedmiotów. W r. 1918 został mianowany członkiem Warsz. Tow. Naukowego. Od r. 1918—1923 pełnił obowiązki Kuratora Studium Weterynaryjnego przy Uniw. Warszawskim i organizował je. 1927/28 był dziekanem Wydziału Lekarskiego Uniw. Warsz.

Ogłosił drukiem następujące prace: 1) Ueber den Atmungsprozess bei Regewürmen (Bull. Akad. Um. 1907). — 2) Oddychanie u dżdżownic (Rozpr. Akad. Um. 1907). — 3) Chemiczny problemat zapłodnienia (Tyg. lekarski Lwów 1910). — 4) Wpływ płynów hypertonicznych na zapłodnione jaja jeżowców (Tamże). — 5) Pygomelus parasiticus oder Pygomelus beim Hahne (Centr. f. Allg. Path. u. path. Anat. T. 21, 1910). — 6) Acardius acephalus beim Menschen (Tamże). — 7) Ueber den Einfluss hypertoniccher Lösungen auf befruchtete Echinideneier (Arch. f. Zellforsch. T. 7. Zesz. 1. 1911). — 8) Ueber einem Fall von angeborenem partiellen Speiseröhrendefekt, als Beitrag zur Entwicklung der Luftröhre beim Menschen (Centr. f. Allg. Path. u. path. Anat. T. 23. 1912). — 9) Ueber mikroskopische Veränderungen, welche während der in Echinideneiern mittels verschiedener chemischer Reagenzien hervorgerufenen Cytolyse auftreten (Bull. Akad. Umiej. 1912). — 10) Ueber den Einfluss des verdünnten Seewassers auf verschiedene Entwicklungsstadien der Echinideneier (Tamże). — 11) Wpływ płynów hypotonicznych na różne stadja rozwoju jeżowców (Rozpr. Akad. Um. 1914). — 12. Untersuchungen über den Einwirkung verdünnten Seewassers auf verschiedene Entwicklungsstadien der Echinoideen (Arch. f. Entwickl. d. Org. T. 44. Zesz. 2. 1918). — 13) O nowszych zapatrywaniach w morfologii komórki (Polsk. Gaz. Lek. 1922). — 14) Z histologii i rozwoju zębów (Przeł. Dentystyczny 1922). — 15) Rola tkanki łącznej w biologji zęba (Tamże 1923) — 16) Sp. Józef Hornowski (Tamże 1923). — 17) Dzieje histologii we Francji (Polska Gazeta Lekarska 1923). — 18) Analyse microchimique de la substance perivitelline dans les oeufs de la Grenouille (Comp. Rend. d. Soc. d. Biolog. 1924. T. XC). — 19) Influence de l'eau distillée sur le developpement des oeufs de Grenouille (Bull. d'Hist. appliq. à la physiol. et à la path. T. 1. 1924). — 20) Sur le glycogene dans le developpement des embryons de la Grenouille (Comp. rend. d. Soc. d. Biol. T. 91. 1924). — 21) Quelques données histochimiques sur le noyau vitellin et sur la formation du vitellus dans les oocytes de la grenouille (tamże T. 92. 1925). — 22) Influence de l'eau distillée sur le developpement des oeufs de grenouille. Mechanisme de la régularisation de la pression osmotique dans les oeufs

Józef Trzebiński¹, dr filoz., prof. botaniki Uniw. we Wilnie.

Wybrany 11 czerwca 1930. — Wilno, Uniwersytet.

(Bull. d'histol. appliquée. T. 1. N. 12. 1924). — 23) Konopacki i Br. Konopacka: La micromorphologie du Metabolisme dans les periodes initiales du developpement de la Grenouille (Bull. Akad. Um. 1926). — 24) Zachowanie się mitochondriów w czasie rozwoju zarodków żaby (Spraw. Wydz. III. Warsz. Tow. Nauk. 1926). — 25) Sur le comportement des mitochondries au cours du developpement de la grenouille (Bull. d'Hist. appliqu. T. IV. Zesz. 2. 1927). — 26) O komórkach płciowych, ich dojrzewaniu i zapłodnieniu (Bibl. Eugegiczna 1926). — 27) Z dziedziny mikromorfologii struktur chemicznych komórek płciowych i zarodków pewnych robaków i mięczaków (Tow. Nauk. Warsz. 1929). — Oprócz tego ogłosił szereg referatów w Kosmosie, Wszechświecie i Warszawskiem Czasopiśmie Lekarskim.

¹ Józef Trzebiński, ur. w r. 1867. Szkołę średnią ukończył w Siedlcach w r. 1888. W tymże roku zapisał się na Wydział lekarski Uniw. w Warszawie, po dwóch latach przeniósł się na Wydział matematyczno-przyrodniczy tegoż Uniw., który ukończył w r. 1896 ze stopniem kandydata nauk przyrodniczych. W r. 1898 wstąpił jako hospitant do Instytutu pomologicznego w Proszkowie. W r. 1899 wstąpił do Uniwersytetu w Lipsku, gdzie pracował nad fizjologią roślin. W r. 1900 został mianowany asystentem przy katedrze anatomji i fizjologii roślin Uniwersytetu w Krakowie. W r. 1903 otrzymał w tymże uniwersytecie stopień doktora filozofji. W r. 1904 objął kierownictwo działu mikologicznego, który zorganizował na entomologicznej Stacji Wszechrosyjskiego Związku Cukrowników w Smile (ziemia kijowska). W r. 1912 objął kierownictwo Stacji Ochrony Roślin w Warszawie. W r. 1916 został mianowany inspektorem ogrodu botanicznego przy Uniwersytecie w Warszawie. Jednocześnie wykładał w Wolnej Wszechnicy i w Szkole Wyższej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a także zastępco w Uniwersytecie. W r. 1918 objął kierownictwo Wydziału ochrony roślin w Państwowym Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego. W r. 1920 habilitował się w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie z botaniki ze szczególnem uwzględnieniem fitopatologii. W r. 1924 został mianowany zwyczajnym profesorem botaniki w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Jest członkiem Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademji Umiejętności, Komisji geograficznej P. A. U., członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie.

Ogłosił drukiem: 1) Flora lasów Garwolińskich i sąsiednich okolic (Sprawozd. Komis. Fizjograf. P. A. U. 1899). — 2) Wpływ podrażnień na wzrost pleśni *Phycomyces rutens* (Rozpr. P. A. U. Wydz. mat. przyrod. t. XLII. Ser. B. 1902). — 3) Korniejed świekłowicznych wschodów. (Wiestnik Socharnoj Promyszlennosti, Kijów

b) *Zagraniczni.*

George Bohn, prof. Collège de France w Paryżu. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Paris, rue Cuvier, Faculté des Sciences.

Karol Pérez, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Paris.

Jerzy Bouligand, prof. mechaniki i matematyki Uniw. w Poitiers. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poitiers, Université.

1905). — 4) Wlijanje dezinfekcji swiekłowicznych kłuboczkow na intensiwnost korniejeda wschodow. (Ibidem). — 5) Parazytnyje gryby korniejeda swiekłowicznych wschodow. (Ibidem 1906). — 6) Mikroorganizmy korniejeda i izmieniensa, wyzywajemyja imi w swiekłowicznych rostkach (Ibidem 1907). — 7) Wlijanie głubiny zadieski swiekłowicznych kłuboczkow pri posiewie na ich zaboiewanje korniejedom (Ibidem 1909). — 8) Kak otryżajetsia na rozwitje swiekłowicznych rostkow nieposredstwiennoje soprikosnowienje kłuboczkow z minieralnymi udobrenjami (Ibidem 1909). — 9) Nieskolko opytow s wpieczatitielnostju na korniejed wschodow sacharnoj swiekły (Ibidem 1909). — 10) Wlijanje proizchożdenija kłuboczkow swiekły na korniejed wschodow (Ibidem 1911). — 11) Baktierjalnyja zaboiewanja korniejed sacharnoj swiekły (Ibidem 1911). — 12) Bezplodje i mnogolietnija wysadki sacharnoj swiekły (Ibidem 1912). — 13) Sornyja trawy okresnostiej Smieły (Ibidem 1914). — 14) Flora Łotowian i okolic. Przyczynek do znajomości flory Kowieńszczyzny (Spraw. Tow. Przyjac. Nauk w Wilnie, 1910). — 15) Flora okolic Smieły. Przyczynek do znajomości flory Ukrainy. (Pam. Fizjograf. t. XXI. 1913). — 16) Sucha i śluzowa gnilizna korzeni buraka cukrowego (Kosmos, Lwów, t. XXXVIII. 1919). — 17) Choroby roślin uprawnych w Królestwie Polskiem w r. 1915, 1916 (Pam. Fizjograf. Warszawa 1918). — 18) Zoocecidja zebrane w Królestwie Polskiem (Ibidem 1916). — 19) Zoocecidja zebrane w Połudze i na Litwie (Ibidem 1916). — 20) Choroby i szkodniki roślin uprawnych w Królestwie Polskiem (przy udziale Wł. Gorjaczkowskiego i L. Zweigbaumówny) (Ibidem 1916). — 21) Wpływ zraszania agrestu różnemi preparatami chemicznemi przeciw amerykańskiej rosie mącznej (*Sphaerotheca Mors Uvae*) wspólnie z W. Konopacką (Pam. Państw. Nauk. Inst. Gospod. Wiejsk. w Puławach, Kraków 1921). — 22) O grzybkach powodujących gnicie owoców i cebuli ze szczególnem uwzględnieniem sieniei (*Penicilium glaucum*) (Ibidem 1923). — 23) Wpływ odkażania ziarn pszenicy różnemi preparatami chemicznemi przeciw śnieci, (wspólnie z W. Krassowską) (Ibidem 1924). — 24) Wpływ odkażania ziarna prosa na występowanie głowni (Ibidem 1924). — 25) Rzadkie lub ciekawe rośliny w Polsce (Acta Soc. Botan. vol. VII. 1930). — Prócz tego liczne artykuły popularne

IV. Wydział lekarski.

a) *Krajowi.*

Wincenty Arnold¹, dr medycyny, em. prymarjusz państw. szpitala we Lwowie. — Lwów, ul. Krasińskiego 11.

Marjan Franke², dr medycyny, prof. patologii ogólnej i doświadczalnej Uniw. we Lwowie. — Lwów, ul. Wałowa 29.

Henryk Lubieniecki³, dr medycyny, prof. diagnostyki i terapii ogólnej Uniw. w Poznaniu. — Poznań, Uniwersytet.

z zakresu botaniki i fitopatologii w języku polskim i rosyjskim. Dwa podręczniki: *Choroby roślin uprawnych*. Wyd. Kasy im. Mianowskiego, Warszawa 1912 oraz w wydawnictwie Gleba w Poznaniu w r. 1930. (*Ogólna fitopatologia t. I*). W poradniku dla Samouków, wyd. nowe, t. VII. 1927 i t. VIII. 1929, artykuły o zadaniach i stanie obecnym fitopatologii z podaniem bibliografji, z referatami i wskazówkami dla samouków.

¹ Wincenty Arnold, ur. w r. 1864 w Ołomuńcu (Morawy). Do szkół uczęszczał we Lwowie i w Krakowie. Studja uniwersyteckie odbył w Krakowie i Lipsku. Stopień doktora otrzymał w r. 1889 w Krakowie, poczem zgłosił się do służby lekarskiej w szpitalu powszechnym we Lwowie. W r. 1906 został prymarjuszem oddziału chorób zakaźnych we Lwowie i na tem stanowisku pozostał aż do r. 1925.

² Marjan Franke, ur. w r. 1877 we Lwowie, w r. 1895 wstąpił na wydział lekarski Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, poczem w r. 1897 przeniósł się na wydział lekarski Uniw. we Wiedniu, gdzie uzyskał stopień doktora wszech nauk lekarskich w r. 1900. W r. 1902 pracuje w Berlinie, w r. 1903 w Paryżu. W r. 1908 habilituje się jako docent medycyny wewnętrznej. W r. 1918 zostaje mianowany tytularnym profesorem nadzwyczajnym medycyny wewnętrznej przy Wydz. lek. U. J. K. we Lwowie. Z dniem 1 stycznia 1921 obejmuje prowizorycznie kierownictwo i wykłady farmakologii doświadczalnej, a z dniem 1 lipca 1921 zostaje mianowany profesorem zwyczajnym patologii ogólnej doświadczalnej przy wydziale lekarskim Uniwersytetu Lwowskiego. W r. 1921 zostaje mianowany członkiem przybranym, a w r. 1922 członkiem czynnym Towarzystwa naukowego we Lwowie.

³ Jan Henryk Lubieniecki, ur. w Czernichowie Wołyńskim w r. 1877. Gimnazjum ukończył w r. 1896 w Orenburgu. Wydział lekarski ukończył w Uniwersytecie Kazańskim w r. 1903. Stopień doktora medycyny otrzymał w Kazaniu w r. 1909. Tytuł docenta prywatnego otrzymał w r. 1912. W maju 1917 r. został mianowany profesorem Uniw. w Saratowie i dyrektorem kliniki szpitalnej terapeutycznej tegoż Uniwersytetu do dnia wyjazdu do Polski. W r. 1921 został mianowany profesorem nadzwyczajnym farmakologii Uniwer-

Jerzy Modrakowski¹, dr medycyny, prof. farmakologii Uniw. w Warszawie. — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 18.

ZMARLI.

Jan Ptaśnik, dr filoz., prof. historii średniowiecznej i nauk pomocniczych Uniw. we Lwowie — członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1929, (korespondent od r. 1918). — zmarł we Lwowie 23 lutego 1930.

Karol Appel, dr filoz., prof. językoznawstwa ogólnego Uniw. w Warszawie — członek korespondent krajowy Wydziału filologicznego od r. 1919 — zmarł w Warszawie 17 marca 1930.

Artur Balfour, angielski mąż stanu — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1923 — zmarł w Londynie 19 marca 1930.

---

sytytu Poznańskiego. a w r. 1923 profesorem zwyczajnym. W r. 1923 został mianowany profesorem zwyczajnym diagnostyki i terapii ogólnej chorób wewnętrznych Uniwersytetu Poznańskiego.

¹ Jerzy Modrakowski ur. w r. 1875 w Bydgoszczy. Szkoły średnie ukończył w Wrocławiu. W r. 1893 wstąpił na wydział lekarski Uniwersytetu Wrocławskiego. W r. 1898 uzyskał dyplom lekarski, odbywszy studia także w Monachjum i Berlinie, poczem w tym samym roku na Uniw. w Lipsku uzyskał tytuł dra medycyny i udał się dla pracy naukowej do Monachjum. Od r. 1899 przebywał we Lwowie, jako asystent Zakładu farmakologii Uniw. we Lwowie, wyjeżdżając dla pracy naukowej do Ameryki, gdzie uzyskał dyplom lekarski amerykański, oraz do Strasburga i Berlina. Po śmierci prof. Sobierańskiego objął zastępstwo wykładów i ćwiczeń w zakresie farmakognozji w Uniw. we Lwowie. W czerwcu 1905 habilitował się na docenta farmakognozji przy Wydziale lekarskim Uniwersytetu Lwowskiego. W r. 1912 mianowany został nadzwyczajnym profesorem Uniwersytetu we Lwowie. W r. 1918 został zaproszony dla urządzenia Zakładu Farmakologii przy Uniwersytecie Warszawskim i prowadzenia tymczasowo wykładów. W r. 1919 został mianowany zwyczajnym profesorem farmakologii przy Uniwersytecie Warszawskim. Od r. 1921 jest członkiem Warsz. Tow. lekarskiego, członkiem Pol. Tow. Biologicznego, oraz członkiem „Société de Chimie Biologique“, W r. 1928 został obrany członkiem Warszawskiego Towarzystwa Naukowego. Należy do Komitetu redakcyjnego „Medycyny Doświadczalnej i Społecznej“ oraz „Revue de Pharmacologie et Thérapeutique expérimentale“.

Stanisław Ciszewski, socjolog — członek korespondent krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1924 — zmarł w Warszawie 27 maja 1930.

Władysław Leopold Jaworski, dr praw, prof. prawa cywilnego, nauki administracji i prawa administracyjnego Uniw. Jagiell. — członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1928, (korespondent od r. 1920) — zmarł w Milanówku 14 lipca 1930.

Emil Godlewski (starszy), dr filoz., b. dyrektor Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach — członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1891 — zmarł w Krakowie 11 września 1930.

Antoni Prochaska, dr filoz., kustosz Archiwum Ziemskiego we Lwowie — członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1927, (korespondent od r. 1893) — zmarł we Lwowie 23 września 1939.

Maurycy Prou, dyrektor École Nationale des Chartes w Paryżu — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1925 — zmarł w Nérís les Bains 4 października 1930.

Ludwik Finkel, dr filozofji, em. i honor. prof. historii Uniw. we Lwowie — członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1910, (korespondent od r. 1900) — zmarł we Lwowie 24 października 1930.

KOMISJE, KOMITETY I ZAKŁADY NAUKOWE.

I. Wydział filologiczny.

1. Komisja historii sztuki.

Przewodniczący: Stanisław Tomkiewicz¹⁾.

Sekretarz: Marja Jarosławiecka.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Oswald Balzer (Lwów)
Zofja Ameisenowa	Zygmunt Batowski (Warszawa)
Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)	Klemens Bąkowski

¹⁾ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

Ludwik Bernacki (Lwów)	Leonard Lepszy
Zbigniew Bocheński	Tadeusz Mańkowski (Lwów)
Adam Bochnak	Wojsław Molè
Ferdynand Bostel (Lwów)	Marjan Morelowski
Edmund Bulanda (Lwów)	Józef Muczkowski
Adam Chmiel	Sławomir Odrzywołski
Aleksander Czołowski (Lwów)	Juljan Pagaczewski
Ludwik Ówikliński (Poznań)	Nikodem Pajzderski (Poznań)
Jan Dąbrowski	Fryderyk Papée
Włodzimierz Demetrykiewicz	Leon Piniński (Lwów)
Ks. Szczęsny Dettloff (Poznań)	Władysław Podlacha (Lwów)
Tadeusz Dobrowolski (Katowice)	Ks. Józef Rokoszy (Sandomierz)
Jerzy Dobrzycki	Witold Rubczyński
Ks. Jan Fijałek	Stanisława Sawicka (Warszawa)
Kazimiera Furmankiewiczówna	Władysław Semkowicz
Stanisław Gąsiorowski	Kazimierz Skórewicz (Warszawa)
Mieczysław Gębarowicz (Lwów)	Władysław Stroner (Lwów)
Marjan Gumowski (Poznań)	Tadeusz Stryjeński
Zdzisław Jachimecki	Tadeusz Szydłowski
Marja Jarosławiecka	Adolf Szyszko-Bohusz
Stefan Komornicki	Stanisław Świerz
Feliks Kopera	Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Władysław Kozicki (Lwów)	Stanisław Tomkowicz
Ks. Tadeusz Kruszyński	Mieczysław Treter (Warszawa)
Eugenjusz Kucharski (Lwów)	Michał Witanowski (Piotrków)
Alfred Lauterbach (Warszawa)	

2. Komisja językowa.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Henryk Oesterreicher.

Członkowie :

Tytus Benni (Warszawa)	Aleksander Brückner (Berlin)
Eryk Berneker (Monachjum)	Olgierd Chomiński (Wilno)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Ludwik Ówikliński (Poznań)

Stanisław Dobrzycki (Poznań)	Kazimierz Nitsch
Witold Doroszewski (Warszawa)	Antonina Obrębska
Bolesław Erzepki (Poznań)	Henryk Oesterreicher
Henryk Gaertner (Lwów)	Jan Otrębski (Wilno)
Jan Janów (Lwów)	Holger Pedersen (Kopenhaga)
Piotr Jaworek	Kazimierz Piekarski
Adam Kleczkowski (Poznań)	Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Zenon Klemensiewicz	Jan M. Rozwadowski
Edward Klich (Poznań)	Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Ks. Stanisław Kozierowski (Poznań)	Stanisław Słoński (Warszawa)
Adam Antoni Kryński (Warszawa)	Ignacy Stein (Poznań)
Eugenjusz Kucharski (Lwów)	Stanisław Szober (Warszawa)
Stefan Kulbakin (Belgrad)	Antoni Śmieszek (Poznań)
Jerzy Kuryłowicz (Lwów)	Witold Taszycki (Lwów)
Jan Leciejewski (Lwów)	Adam Tomaszewski (Poznań)
Tadeusz Lehr-Spławiński	Tore Torbiörnsson (Upsala)
Mieczysław Małecki	Henryk Ułaszyn (Poznań)
Antoni Meillet (Paryż)	Stanisław Wędkiewicz
Józef Mikkola (Helsinki)	Helena Willman-Grabowska
Kazimierz Moszyński	Roman Zawiliński
Ernest Muka (Budiszyn)	Juljusz Zborowski (Zakopane)
Eino Nieminen (Helsinki)	Jan Ziłyński

3. Komisja historii literatury polskiej.

Przewodniczący i Dyrektor Wydawnictw: Jan Czubek.

Zastępca Przewodniczącego: Stanisław Tomkowicz.

Sekretarz: Aleksander Łucki.

Członkowie:

Stanisław Adamczewski (Warszawa)	Wacław Borowy (Warszawa)
Karol Badecki (Lwów)	Mieczysław Brahmer
Ludwik Bernacki (Lwów)	Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Franciszek Bielak	Jan Bystrzycki
Aleksander Birkenmajer	Adam Chmiel
Michał Bobrzyński (Garby)	Ignacy Chrzanowski
	Isak Collijn (Stockholm)

Stanisław Cywiński (Wilno)
Jan Czubek
Samuel Dickstein (Warszawa)
Stanisław Dobrzycki (Poznań)
Stanisław Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Władysław Folkierski
Monika Gardner (Londyn)
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Tad. Stanisław Grabowski
(Rio de Janeiro)
Bronisław Gubrynowicz (War-
szawa)
Wiktor Hahn (Lublin)
Ferdynand Hoesick (Warszawa)
Michał Janik
Juljusz Kleiner (Lwów)
Kazimierz Kolbuszewski (Wilno)
Stefan Kołaczkowski
Feliks Koneczny (Wilno)
Feliks Kopera
Gabrjel Korbut (Warszawa)
Stanisław Kościałkowski (Wilno)
Stanisław Kossowski (Lwów)
Stanisław Kot
Aleksander Kraushar (War-
szawa)
Manfred Kridl (Warszawa)
Ad. Antoni Kryński (Warszawa)
Juljan Krzyżanowski
Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Leon Kulczyński
Jan Lachs
Stanisław Lam (Warszawa)
Leonard Lepszy
Stanisław Lempicki (Lwów)
Aleksander Łucki
Maurycy Mann (Warszawa)

Mikołaj Mazanowski
Ks. Kazimierz Miaskowski
(Warszawa)
Henryk Mościcki (Warszawa)
Kazimierz Nitsch
Georg Rapall Noyes (Berkeley)
Kazimierz Piekarski
St. Pietraszkiewiczówna (Wilno)
Stanisław Pigoń (Wilno)
Leon Płoszewski (Warszawa)
Roman Pollak (Poznań)
Franc. Pułaski (Paryż)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Marjan Reiter (Warszawa)
Michał Rolle (Lwów)
Witold Rubczyński
Tadeusz Sinko
Zofja Gąsiorowska-Schmidtowa
(Warszawa)
Stanisław Szpotański (War-
szawa)
Zygmunt Szweykowski
Marjan Szyjkowski (Praga)
Stanisław Tomkowicz
Henryk Trzpis (Bochnia)
Stanisław Turowski (Zako-
pane)
Józef Ujejski (Warszawa)
Zygm. Wasilewski (Warszawa)
Stanisław Wasylewski (Poznań)
Stefan Vrtel-Wierezyński
(Poznań)
Stanisław Windakiewicz
Kaz. Wójcicki (Warszawa)
Zygmunt L. Zaleski (Paryż)
Roman Zawiliński
Marjan Zdziechowski (Wilno)
Henryk Życzyński (Lublin)

4. Komisja filologiczna.

Przewodniczący: Leon Sternbach.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Hammer.

Sekretarz: Seweryn Hammer.

Redaktor »Meletemata Patristica«: Leon Sternbach.

Redaktor »Archiwum Filologicznego«: Tadeusz Sinko.

Członkowie:

Marjan Auerbach (Lwów)	Jan Oko (Wilno)
Stanisław Bednarski	Jan Pelczar
Michał Bogucki	Stanisław Pilch (Lwów)
Edmund Bulanda (Lwów)	Ludwik Piotrowicz
Bogusław Butrymowicz	Mieczysław Popławski (Lublin)
Władysław Chodaczek (Lwów)	Gustaw Przychocki (Warszawa)
Franciszek Chowaniec	Artur Rappaport (Lwów)
Konstanty Chyliński (Lwów)	Joachim Reinhold
Ludwik Ćwikliński (Poznań)	Jan M. Rozwadowski
Bronisław Daniec	Stanisław Rzepiński
Karol Dąbrowski (Warszawa)	Jan Sajdak (Poznań)
Józef Dziech (Poznań)	Jerzy Schnayder
Wiktor Hahn (Lublin)	Stanisław Seliga (Warszawa)
Seweryn Hammer	Tadeusz Sinko
Michał Jezienicki (Stanisławów)	Stanisław Skimina
Jan Kopacz (Lwów)	Franciszek Smolka (Lwów)
Stanisław Kot	Stefan Srebrny (Wilno)
Adam Krokiewicz (Warszawa)	Karol Stach
Jerzy Krókowski (Warszawa)	Leon Sternbach
Kazimierz Feliks Kumaniecki	Stanisław Stroński (Warszawa)
Tadeusz Lewicki (Lwów)	Wincenty Śmiałek (Lwów)
Piotr Liszkowicz	Aleksander Turyn (Warszawa)
Franciszek Nagórzański (Lwów)	Stanisław Wędkiewicz
Wincenty Ogrodziński (Kato- wice)	Józef Winkowski
	Stanisław Witkowski (Lwów)

5. Komisja orientalistyczna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Tadeusz Kowalski.

Członkowie:

Ks. Józef Bromski (Warszawa)

Jan Czekanowski (Lwów)

Ks. Bohdan Dawidowicz

(Lwów)

Włodzimierz Demetrykiewicz

Helena Willman-Grabowska

Władysław Kotwicz (Lwów)

Tadeusz Kowalski

Dawid Künstlinger

Jerzy Kuryłowicz (Lwów)

Stanisław F. Michalski (Warszawa)

Ks. Wilhelm Michalski (Warszawa)

Kazimierz Nitsch

Ks. Paweł Nowicki (Wilno)

Edward Piekarski (Leningrad)

Bogdan Richter (Warszawa)

Jan M. Rozwadowski

Stanisław Schayer (Warszawa)

Mojżesz Schorr (Warszawa)

Zygmunt Smogorzewski

(Lwów)

Stefan Stasiak (Lwów)

Leon Sternbach

Seraja Szapszał (Wilno)

Jakób Szynekiewicz (Wilno)

Antoni Śmieszek (Poznań)

Juljan Talko-Hryncewicz

J. Wajnberg (Warszawa)

6. Słownik staropolski.

Redaktor: Kazimierz Nitsch.

Pomocnik: Henryk Oesterreicher.

(wspólnie z Wydziałem hist.-fil.).

7. Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce.

Przewodniczący: Ks. Jan Fijałek.

Sekretarz: Ludwik Piotrowicz.

Członkowie: Adam Chmiel, Leon Sternbach.

8. Komitet Biblioteki pisarzy polskich.

Przewodniczący: Jan Czubek.

Sekretarz: Aleksander Łucki.

Członkowie: z Wydziału filolog.: Ignacy Chrzanowski, Stanisław Łempicki (Lwów); z Wydziału histor.-filoz.: Stanisław Estreicher, Stanisław Kutrzeba.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

1. Komisja historyczna.

Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Ks. Jan Fijałek.

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Semkowicz.

Sekretarz: Jan Dąbrowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Marceli Handelsman (Warszawa)
Stan. Arnold (Warszawa)	Kazim. Kaczmarczyk (Poznań)
Oswald Balzer (Lwów)	Witold Kamieniecki (Warszawa)
Eugenjusz Barwiński (Lwów)	Stanisł. Kętrzyński (Haga)
Leon Białkowski (Lublin)	Emil Kipa (Warszawa)
Michał Bobrzyński (Garby)	Abdon Kłodziński
Władysław Bogatyński	Adam Kłodziński
Ferdynand Bostel (Lwów)	Ludwik Kolankowski
W. A. Bruchnalski (Lwów)	Feliks Koneczny (Wilno)
Franciszek Bujak (Lwów)	Władysław Konopczyński
Adam Chmiel	Stan. Kościałkowski (Wilno)
Kazimierz Chodynicki (Wilno)	Stanisław Kot
Ludwik Ćwikliński (Poznań)	Aleks. Kraushar (Warszawa)
Aleksander Czołowski (Lwów)	Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Jan Dąbrowski	Marjan Kukiel
Bronisław Dembiński (Poznań)	Edward Kuntze
Adrian Divéky (Warszawa)	Tadeusz Kupeczyński
Edmund Długopolski	Stanisław Kutrzeba
Kazimierz Dobrowolski	Ks. Jan Kwolek (Przemyśl)
Franciszek Duda	Leonard Lepszy
Józef Feldman	Ks. Henryk Likowski (Warszawa)
Ks. Jan Fijałek	Marjan Łodyński (Warszawa)
Ks. biskup Michał Godlewski	Tadeusz Manteuffel (Warszawa)
Roman Grodecki	
Oskar Halecki (Warszawa)	

Emil Teofil Modelski (Wilno)
Czesław Nanke (Lwów)
Fryderyk Papée
Alfons Parczewski (Wilno)
Bron. Pawłowski (Warszawa)
Ludwik Piotrowicz
Helena Polaczkówna (Lwów)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Władysław Semkowicz
Adam Skałkowski (Poznań)
Mieczysław Skibiński

Wacław Sobieski
Kuz. Sochaniewicz (Toruń)
Adam Szelański (Lwów)
Wacław Tokarz (Warszawa)
Kazimierz Tymieniecki (Poznań)
Kazimierz Tyszkowski (Lwów)
Tadeusz Wałek-Czernecki (Warszawa)
Stanisław Windakiewicz
Stanisław Zakrzewski
(Lwów)

Komitet Ekspedycji Rzymskiej.

Przewodniczący: Ks. Jan Fijałek.

Członkowie: Władysław Abraham (Lwów), Jan Dąbrowski, Stanisław Kutrzeba, Władysław Semkowicz, (dla działu historii sztuki także) Stanisław Tomkowicz.

2. Komisja prawnicza.

Przewodniczący: Stanisław Wróblewski.

Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Adam Krzyżanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)
Michał Bobrzyński (Garby)
Franciszek Bossowski (Wilno)
Józef Brzeziński
Stanisław Bukowiecki (Warszawa)
Józef Buzek (Warszawa)
Marceli Chlamtacz (Lwów)
Edward Dubanowicz (Warszawa)
Tadeusz Dziurzyński
Stanisław Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Marceli Handelsman (Warszawa)
Henryk Konic (Warszawa)

Antoni Kostanecki (Warszawa)
Adam Krzyżanowski
Kazimierz Kumaniecki
Stanisław Kutrzeba
Zygmunt Lisowski (Poznań)
Juljan Makarewicz (Lwów)
Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
Michał Rostworowski
Jan Rutkowski (Poznań)
Roman Rybarski (Warszawa)
Józef Siemiński (Warszawa)
Adolf Suligowski (Warszawa)
Stanisław Wróblewski
Władysław Wróblewski (Warszawa)
Fryderyk Zoll

3. Komisja historii filozofii polskiej.

Przewodniczący: Witold Rubczyński.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Twardowski.

Sekretarz: Ks. Konstanty Michalski.

Członkowie:

Szymon Askenazy (Warszawa)	Ks. Konstanty Michalski
Aleksander Birkenmajer	Ignacy Myślicki (Warszawa)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
Jan St. Bystron	Stanisław Pigoń
Ludwik Chmaj	Zenon Przesmycki (Warszawa)
Ignacy Chrzanowski	Jan M. Rozwadowski
August Cieszkowski (Poznań)	Witold Rubczyński
Zofja Daszyńska-Golińska (Warszawa)	Tadeusz Sinko
Samuel Dickstein (Warszawa)	Michał Sobeski (Poznań)
Ks. Jan Fijałek	Marjan Szykowski (Praga)
Tadeusz Garbowski	Bohdan Szyszkowski
Wojciech Gielecki	Wład. Tatariewicz (Warszawa)
Stanisław Gołąb	Kazimierz Twardowski (Lwów)
Tadeusz Grabowski (Poznań)	Józef Ujejski (Warszawa)
Stefan Harassek	Mściśław Wartenberg (Lwów)
Władysław Heinrich	Wiktor Wąsik (Warszawa)
ks. Tadeusz Jachimowski (Warszawa)	Stanisław Windakiewicz
Marjan Heitzman	Władysław Witwicki (Warszawa)
Stanisław Kot	O. Adam Woroniecki (Rzym)
Eugenjusz Kucharski (Lwów)	Adam Wrzosek (Poznań)
Jan Łukasiewicz (Warszawa)	Adam Żółtowski (Poznań)

4. Komisja historii wojskowości w Polsce.

Przewodniczący: Jan Dąbrowski.

Sekretarz: *Vacat.*

Członkowie:

Franciszek Bujak (Lwów)	Bronisław Gembarzewski (Warszawa)
Adam Chmiel	Roman Grodecki
Jan Dąbrowski	

Rocznik Akademii 1929/30.

IV

Marceli Handelsman (Warszawa)

Antoni Hniłko (Warszawa)

Władysław Konopczyński

Marjan Kukiel

Stanisław Kutrzeba

Otto Laskowski (Warszawa)

Marjan Łodyński (Warszawa)

Bronisław Pawłowski (Warszawa)

Jan Rutkowski (Poznań)

Władysław Semkowicz

Adam Skałkowski (Poznań)

Juljan Stachiewicz (Warszawa)

Wacław Tokarz (Warszawa)

Adam Wolański

Stanisław Zakrzewski (Lwów)

5. Komitet Historji Śląska do XIV wieku.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Kazimierz Dobrowolski.

Członkowie: Jan Dąbrowski, ks. Jan Fijałek, Roman Grodecki, Silvio Mikucki, Karol Piotrowicz, Władysław Semkowicz, Zygmunt Wojciechowski.

6. Komitet dla wydawnictwa „Źródła do dziejów życia umysłowego Polski w dobie humanizmu (Stosunki z zagranicą)“.

a) Z Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Stanisław Windakiewicz.

b) Z Wydziału histor.-filozoficznego: ks. Jan Fijałek, Stanisław Kutrzeba.

7. Komitet wydania dzieł Arystotelesa w tłumaczeniu polskim.

Przewodniczący: Władysław Heinrich.

Redaktorowie: ks. Konstanty Michalski i Seweryn Hammer.

8. Komitet dla uczczenia 400-ej rocznicy urodzin Stefana Batorego.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba, członkowie: Jan Dąbrowski, ks. Jan Fijałek, Stanisław Kot, Władysław Konopczyński, Władysław Semkowicz, Wacław Sobieski.

9. Komitet Kwartalnika filozoficznego.

Redaktor: Władysław Heinrich.

Członkowie: Jan Rozwadowski, ks. Konstanty Michalski.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Komisja fizjograficzna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Sekretarz: Jan Stach.

Członkowie:

Leopold Adametz (Wiedeń)	Benedykt Fuliński (Lwów)
Henryk Arctowski (Lwów)	Anna Gadomska
J. Bajerlein (Poznań)	Jan Gadomski
Tadeusz Banachiewicz	Kazimierz Gajl (Warszawa)
Jan Bayger (Lwów)	Tadeusz Garbowski
Franciszek Bieda	Antoni Gawęł
Czesław Bieżanko (Gniezno)	Michał Gedroyé (Krzemieniec)
Jan Blitek (Katowice)	Emil Godlewski
Ryszard Błędowski (Warszawa)	Walery Goetel
Karol Bogdanowicz	Stanisław Goliński (Puławy)
Jan Bowkiewicz (Wilno)	Władysław Gorczyński (Warszawa)
Józef Brzeziński (Prądnik Czerwony)	Lucjan Grabowski (Lwów)
Bolesław Bujalski (Bitków)	Jan Grochmalicki (Poznań)
Odo Bujwid (Warszawa)	Romuald Gumiński (Warszawa)
Jan Czarnocki (Warszawa)	Roman Gutwiński
Hanna Czeczottowa	Bronisław Halicki (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)	Jan Hirschler (Lwów)
Juljan Czyżewski (Lwów)	Stefan Hłasek (Warszawa)
Kazimierz Demel (Hel)	Ludwik Horwitz (Warszawa)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Henryk Hoyer
Antoni Dobrowolski (Warszawa)	Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Janusz Domaniewski (Zakopane)	Eugenjusz Jabłoński (Lwów)
Roman Dreżepolski (Poznań)	Tadeusz Jaczewski (Warszawa)
Marja Dyrdowska (Poznań)	Antoni Jakubski (Poznań)
Władysław Dziewulski (Wilno)	Kazimierz Jantzen (Wilno)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)	Jerzy Jarocki (Warszawa)
Wilhelm Friedberg	Jan Jarosz
Józef Fudakowski	Stanisław Jaskólski

Hieronim Jawłowski (Warszawa)
Władysław Jedliński (Warszawa)
Marjan Kamiński (Lwów)
Michał Kamiński (Warszawa)
Jan Karpowicz (Cząbrow, pod Nowogrodkiem)
Kazimierz Kaznowski (Kielce)
Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwara (Lwów)
Janusz Kołodziejczyk (Warszawa)
Stanisław Kontkiewicz (Warszawa)
Stefan Kopeć (Puławy)
Helena Koporska (Lublin)
Stanisł. Kosińska (Warszawa)
Konst. Kowalewski (Warszawa)
Ludwik Kowalski
Hugo Kowarzyk (Jaworzno)
Karol Kozirowski (Warszawa)
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska
Roman Kozłowski (Warszawa)
Zygmunt Koźmiński (Warszawa)
Marja Kraińska (Warszawa)
Adam Krasucki (Lwów)
Jerzy Kremky (Warszawa)
Stefan Kreutz
Ignacy Król
Helena Krzemieniewska (Lwów)
Seweryn Krzemieniewski (Lwów)
Marjan Książkiewicz
Witold Kulesza (Poznań)

Stanisław Kulczyński (Lwów)
Włodzimierz Kulmatycki (Bydgoszcz)
Roman Kuntze (Lwów)
Czesław Kuźniar (Warszawa)
Wiktor Kuźniar
Wacław Lastowski (Bieniakonie)
Stanisław Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Bernard Liebetanz (Poznań)
Flora Lilienfeldówna
Jerzy Lilpop
Miecz. Limanowski (Wilno)
Stanisław Liskiewicz (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Michał Łempicki (Warszawa)
Jarosław Łomnicki (Lwów)
Paweł Łoziński
Walery Łoziński
Józef Łukaszewicz (Wilno)
Adam Łuniewski (Warszawa)
Stefan Makowiecki (Lwów)
Marja Marchewianka
Stanisław Małkowski (Warszawa)
Edward Mazur (Podgórze)
Alojzy Mazurek (Warszawa)
Kazimierz Miczyński
Władysław Mierzejewski (Wilno)
Stanisław Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Ambroży Moszyński (Poznań)
Józef Motyka
Józef Morozewicz (Warszawa)
Jan Muszyński (Wilno)
Apolinary Negrusz
Władysław Niebrzydowski (Warszawa)

- Witold Niesiołowski
Edward Lubicz Niezabitowski
(Poznań)
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak
Marjan Nowiński (Trynicza)
Marjan Nunberg (Cieszyn)
Józef Paczoski (Białowieża)
Edward Passendorfer
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Kazimierz Piech
Feliks Piestrak (Tarnowskie
Góry)
Adam Piwowar (Dąbrowa Górna)
Wilhelm Pokorny (Lwów)
Marja Polaczkówna (Lwów)
Gustaw Poluszyński (Lwów)
Roman Prawocheński
Józef Premik
Jan Prüffer (Wilno)
Ferd. Rabowski (Warszawa)
Jan Radomski (Nisko)
Paweł Radziszewski (Wilno)
Edward Ralski
Miroslaw Ramułt
Jan Rivola (Poznań)
Wojciech Rogala (Lwów)
Kazimierz Rogóyski (Wilno)
Jan Romaniszyn (Lwów)
Eugenjusz Romer (Lwów)
Romuald Rosłoński (Przemyśl)
Wacław Roszkowski (Warszawa)
Kazimierz Rouppert
Zygmunt Rozen
Marja Rózkowska (Poznań)
Jan Ruszkowski (Poznań)
- Jerzy Ruszkowski (Warszawa)
Jan Rychlicki
Bronisław Rydzewski (Wilno)
Jan Rylski (Lwów)
Józef Ryzner (Lwów)
Juljan Rzöska (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Fryderyk Schille (Strzałków
koło Stryja)
Antoni Schimitzek (Siersza)
Michał Siedlecki
Wincenty Siemaszko (Skiernie-
wice)
Jan Siemiradzki (Lwów)
Tadeusz Sikorski
Kazimierz Simm (Cieszyn)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Kamila Skoczylasówna
Franciszek Skupniewski (War-
szawa)
Witold Sławiński (Wilno)
Piotr Słonimski (Warszawa)
Jerzy Smoleński
Władysław Smosarski (Poznań)
Stanisław Smreczyński sen.
Stanisław Smreczyński jun.
Kazimierz Smulikowski (Lwów)
Marjan Sokołowski
Stanisław Sokołowski sen.
Stanisław Sokołowski jun.
Teodor Spiczakow
Jan Stach
Karol Starmach
Konstanty Stecki (Poznań)
Witold Stefański (Warszawa)
Edward Stenz (Gdańsk)

Stefan Stobiecki	Karol Wallisch
August Stöckl (Lwów)	Stan. Waśniewski (Mydlnik)
Konst. Strawiński (Warszawa)	Ks. Franciszek Wawrzyniak (Dziekanowice)
Wacław Strażewicz (Wilno)	Stanisław Weigner
Fortunat Stroński (Lwów)	Herkulan Weigt
Kazimierz Strzemiński	Zygmunt Weyberg (Lwów)
Ks. Bolesł. Strzeszewski (Płock)	Szymon Wierdak (Lwów)
Stanisław Sumiński (Warszawa)	Kazimierz Wieze (Poznań)
Walery Swederski (Lwów)	Jan Wilczyński (Wilno)
Michał Świątkiewicz (Lwów)	Tadeusz Wilczyński (Lwów)
Bohdan Świdorski (Warszawa)	Piotr Wiśniewski (Wilno)
Władysław Szafer	Tadeusz Wiśniowski (Lwów)
Janina Szaferowa	Józef Witkowski
Kazimierz Szafnagel (Kuszlany)	Jan Włodek
Bronisław Szafran	Adam Wodziczko (Poznań)
Bronisław Szakien (Wilno)	Tadeusz Wolski (Warszawa)
Wład. Szaniawski (Przegoliny)	Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Kazimierz Szulc (Warszawa)	Jadwiga Wołoszyńska
Jan Szulczewski (Poznań)	Tadeusz Woyno (Warszawa)
Franciszek Szychliński (Poznań)	Kazimierz Wójcik (Poznań)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)	Zygmunt Wóycicki (Warszawa)
Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)	
Szymon Tenenbaum (Warszawa)	Antoni Wróblewski (Lwów)
F. K. Terlikowski (Poznań)	Wanda Zabłocka
Juljan Tokarski (Lwów)	Jan Zabłocki
Stanisław Tołpa (Lwów)	Zofja Zaćwilichowska
Jan Trela	Jan Zaćwilichowski
Tadeusz Trela (Przemysł)	Jan Zerndt
Jan Tur (Warszawa)	August Zierhoffer (Lwów)
Irena Turowska	Stanisław Zuber
Seweryn Udziela (Podgórze)	Władysław Zych (Lwów)
Tadeusz Vetulani (Poznań)	Kazimierz Żorawski (Warszawa)
Władysław Vorbrod	

Prace tej Komisji są rozdzielone na pięć ośrodków (Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa i Wilno). W Krakowie istnieje 5 sekcji pod kierunkiem: 1) *geofizyczna* — prof. Banachiewicza; 2) *geologiczna* — prof. Friedberga; 3) *botaniczna* — prof. Szafera; 4) *zoologiczna* — prof. Hoyer a i 5) *rolniczo-leśna* — prof. Roupperta.

2. Komisja historii nauk matematyczno-przyrodniczych.

Przewodniczący: Vacat.

Sekretarz: Aleksander Birkenmajer.

Członkowie:

Aleksander Birkenmajer	Aleksander Kraushar (Warszawa)
Franciszek Bujak (Lwów)	Feliks Kucharzewski (Warszawa)
Stanisław Ciechanowski	Jan Lachs
Isak Collijn (Stockholm)	Władysław Natanson
Samuel Dickstein (Warszawa)	Władysław Szumowski
Tadeusz Estreicher	Jan Tur (Warszawa)
Franciszek Fuchs	Adam Wrzosek (Poznań)
Franciszek Giedroyć (Warszawa)	Władysław Zahorski (Wilno)

3. Muzeum Fizjograficzne.

Dyrektor: Jan Stach.

Kustosz działu zoolog.: Józef Fudakowski.

Kustosz działu botan.: Jerzy Lilpop.

Kustosz działu geolog.: Eugenjusz Panow.

Konserwator zbioru motyli: Witold Niesiołowski.

Rada Muzeum fizjograficznego.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Stefan Kreutz, Michał Siedlecki, Jan Stach, Władysław Szafer.

IV. Wspólne.

1. Komisja antropologii i prehistorji.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Zastępcy przewodniczącego: Juljan Talko-Hryncewicz¹.

Włodzimierz Demetrykiewicz².

Sekretarz: Józef Żurowski.

Członkowie:

Leopold Adametz	Michał Bernstein (Wilno)
Włodz. Antoniewicz (Warszawa)	Stanisław Ciechanowski

¹ Kierownik Sekcji antropologicznej i redaktor części antropologicznej „Prac Komisji antropologii i prehistorji“.

² Kierownik Sekcji prehistorycznej i redaktor części prehistorycznej „Prac Komisji antropologii i prehistorji“.

Jan Czekanowski (Lwów)
Bol. Czapkiewicz (Tarnów)
J. L. Červinka (Kojetin)
E. Czepurkowski (Władystok)
M. Ćwirko-Godycki (Poznań)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Michał Drewko (Warszawa)
Bolesław Erzepki (Poznań)
Henryk Hoyer
A. Hrdlička (Washington)
Roman Jakimowicz (Warszawa)
Kazimierz Kostanecki
Józef Kostrzewski (Poznań)
Leon Kozłowski (Lwów)
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Stefan Krukowski (Warszawa)
Edward Loth (Warszawa).
Aleksander Maciesza (Płock)
Jan Mydlarski (Warszawa)

Lubor Niederle (Praga)
Jan Olbrycht
G. Papillaut (Paryż)
Roman Prawocheński
Michał Reicher (Wilno)
Ludwik Sawicki (Warszawa)
Ludomir Sedlaczek-Komorowski
Olga Spitzer-Willerowa
Karol Stojanowski (Poznań)
Kazim. Stołyhwo (Warszawa)
J. Talko-Hryncewicz
Stanisław Tomkowicz
Seweryn Udziela
Leon Wachholz
Adam Wrzosek (Poznań)
Edmund Załęski
Zygmunt Zakrzewski (Poznań)
Józef Żurowski

2. Komisja etnograficzna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Udziela.

Sekretarz: Jan Stanisław Bystron.

Zastępca Sekretarza: Tadeusz Seweryn.

Członkowie:

Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)
Michał Arnaudow (Sofja)
Henryk Biegeleisen (Lwów)
Włodzimierz Bugiel (Paryż)
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan Stanisław Bystron
Adam Chętnik (Nowogród nad Narwią)

Adolf Chybiński (Lwów)
Jędrzej Cierniak (Warszawa)
Stefan Czarnowski (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Stanisław Dobrzycki (Poznań)
Kazimierz Dobrowolski
Cezarja Ehrenkreutzowa (Wilno)
Stanisław Estreicher
Adam Fischer (Lwów)

Eugenjusz Frankowski (Poznań)	Stanisław Poniatowski (Warszawa)
Roman Grodecki	Jan M. Rozwadowski
Milovan Gavazzi (Zagreb)	Edmund Schneeweis (Praha)
Jerzy Horák (Praha)	Władysław Semkowicz
Zdzisław Jachimecki	Tadeusz Seweryn
Witold Klinger (Poznań)	Juljan Talko-Hryncewicz
Filaret Kolessa (Lwów)	Seweryn Udziela
Tadeusz Kowalski	Leon Wachholz
Ludwik Krzywicki (Warszawa)	Stanisław Windakiewicz
Włodzimierz Kubijowicz	Helena Windakiewiczowa
Eugeniusz Kucharski (Lwów)	Roman Zawiliński
Leonard Lepszy	Kazimiera Zawistowicz-Kintopfowa (Warszawa)
Bronisław Malinowski (Londyn)	Juljusz Zborowski (Zakopane)
Kazimierz Moszyński	
Kazimierz Nitsch	
Czesław Pietkiewicz (Warszawa)	

3. Komisja geograficzna.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer.

Zastępca przewodniczącego: Władysław Semkowicz.

Sekretarz: Jerzy Smoleński.

Członkowie:

Henryk Arctowski (Lwów)	Janusz Domaniewski (Zakopane)
Stanisław Arnold (Warszawa)	Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)
Franciszek Bujak (Lwów)	Benedykt Fuliński (Lwów)
Jan Stanisław Bystroń	Adam Gądomski (Warszawa)
Jan Czarnocki (Warszawa)	Ferdynand Goetel (Warszawa)
Stefan Czarnowski (Warszawa)	Walery Goetel
Jan Czekanowski (Lwów)	Wład. Gorczyński (Warszawa)
Juljan Czyżewski (Lwów)	Jan Grochmalicki (Poznań)
Regina Danysz-Fleszarowa (Warszawa)	Marc. Handelsman (Warszawa)
Kazimierz Demel (Hel)	Jan Hirschler (Lwów)
Władysław Deszczka (Warszawa)	Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Marja Dobrowolska	Jan Jakubowski (Warszawa)
Antoni Dobrowolski (Warszawa)	Antoni Jakubski (Poznań)

- Aleks. Janowski (Warszawa)
Juljusz Jurczyński (Łódź)
Witold Kamieniecki (Warszawa)
Kaz. Kaznowski (Warszawa)
Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwarą (Katowice)
Stanisław Korbel
Jan Kornaus (Warszawa)
Józef Kostrzewski (Poznań)
Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ks. Stan. Kozierowski (Winno-
górá)
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska
Stefan Kreutz
Włodzimierz Kubijowicz
Stanisław Kulczyński (Lwów)
Witold Kulesza (Poznań)
Stanisław Kutrzeba
Stan. Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Mieczysław Limanowski (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Jerzy Loth (Warszawa)
Jarosław Łomnicki (Lwów)
Walery Łoziński
Stan. Małkowski (Warszawa)
Władysław Massalski (Warsza-
wa)
Stan. Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Kazimierz Moszyński
Józef Motyka
Jan Natanson-Leski (Warszawa)
Stanisława Niemcówna
- Edward Niezabitowski (Poznań)
Kazimierz Nitsch
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak
Stan. Nowakowski (Poznań)
Bolesław Olszewicz (Poznań)
Zdzisław Opolski (Krzemieńec)
Wiktor Ormicki
Józef Paczoski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bronisław Piątkiewicz
Marja Polaczkówna (Lwów)
Stan. Poniatowski (Warszawa)
Eugenjusz Romer (Lwów)
Kazimierz Rouppert
Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Władysław Semkowicz
Michał Siedlecki
Wacław Sieroszewski (War-
szawa)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Jerzy Smoleński
Marjan Sokołowski
Stanisław Sokołowski
Jan Stach
Konstanty Stecki (Poznań)
Kazimierz Stołyhwo (Warszawa)
Antoni Sujkowski (Warszawa)
Władysław Szafer
Bronisław Szafran
Kazimierz Szulc (Warszawa)
Jerzy Wojciech Szulczewki
(Poznań)
Teofil Szumański (Lwów)

Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Juljan Talko-Hryncewicz
Henryk Teisseyre (Lwów)
Józef Trzebiński (Warszawa)
Seweryn Udziela
Roman Umiastowski (Wilno)
Antoni Wagner (Warszawa)
Józef Wąsowicz (Lwów)
Herkulan Weigt
Szymon Wierdak (Lwów)

Tadeusz Wileczyński (Lwów)
Walenty Winid (Poznań)
Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Zygmunt Wóycicki (Warszawa)
Bohdan Zaborski (Warszawa)
Juljusz Zborowski (Zakopane)
August Zierhoffer (Lwów)
Tadeusz Zubrzycki (Warszawa)

Nadto należą do Komisji delegaci następujących towarzystw i instytucyj naukowych: Towarzystwa Naukowego w Warszawie, Lwowie, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Wilnie, Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Wojskowego Instytutu Geograficznego, Głównego Urzędu Statystycznego, Państw. Instytutu Meteorologicznego, Centralnego Biura Hydrograficznego, Państw. Instytutu Geologicznego, Inst. Nauk Antropol. w Warsz. Tow. Nauk., Towarzystwa Geologicznego, Botanicznego, Etnologicznego, Przyrodników im. Kopernika, Pol. Towarzystwa Tatrzańskiego, Pol. Towarzystwa Krajoznawczego, Państw. Komisji Ochrony Przyrody i Zrzeszenia Pol. Nauczycieli Geografji.

. Komisja dla dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce.

Przewodniczący: Stanisław Kot.

Sekretarz: Stanisław Pigoń.

Członkowie:

Majer Bałaban (Warszawa)
Henryk Barycz
Ludwik Bernacki (Lwów)
Aleksander Birkenmajer
Wanda Bobkowska
Ferdynand Bostel (Lwów)
Michał Brenstein (Wilno)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Stanisław Bystron
Adam Chmiel
Adolf Chybiński (Lwów)
Ks. Paweł Czaplewski (Bysze-
wo)

Jan Czubek
Przemysław Dąbkowski (Lwów)
Jan Dąbrowski
Bronisław Dembiński (Poznań)
Samuel Dickstein (Warszawa)
Kazimierz Dobrowolski
Stanisław Estreicher
Tadeusz Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Józef Fritz (Lwów)
Franciszek Gedroyć (Warszawa)
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Jan Grochmalicki (Poznań)

Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Kazimierz Hartleb (Lwów)
Michał Janik
Kaz. Kaczmarczyk (Poznań)
Ludwik Kamykowski (Lublin)
Adam Kleczkowski (Poznań)
Juljusz Kleiner (Lwów)
Kazimierz Konarski (Warszawa)
Stanisław Kościałkowski (Wilno)
Stanisław Kot
Jan Kucharzewski (Warszawa)
Zygmunt Kukulski (Lublin)
Stanisław Kutrzeba
Jan Lachs
Józef Lewicki (Warszawa)
Maciej Loret (Rzym)
Stanisław Łempicki (Lwów)
Ks. Alfons Mańkowski (Lembarg)
Ks. Karol Mazurkiewicz (Poznań)

Ks. Konstanty Michalski
Stanisław Michalski (Warszawa)
Jan Muszkowski (Warszawa)
Kazimierz Piekarski
Stanisław Pigoń
Hanna Pohoska (Warszawa)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Helena Radlińska (Warszawa)
Ludwik Ręgorowicz (Katowice)
Witold Rubczyński
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Władysław Szumowski
Stanisław Tomkowicz
Stanisław Tync
Leon Wachholz
Alejzy Wańczura (Lwów)
Stefan Wierczyński (Poznań)
Stanisław Windakiewicz
Adam Wrzosek (Poznań)
Ks. Bronisław Żongolłowicz (Warszawa)

5. Komitet Encyklopedji Polskiej.

Prezes P. A. U. — Sekretarz Generalny — Sekretarze Wydziału I i II — Redaktor: Stanisław Estreicher.

6. Komitet dla uczczenia 400-ej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Sekretarz: Stanisław Kot.

Członkowie: Ignacy Chrzanowski, Marjan Dąbrowski, Stanisław Estreicher, ks. Jan Fijałek, Władysław Folkierski, Zdzisław Jachimecki, Józef Muczkowski, Kazimierz Piekarski, Tadeusz Sinko, Waclaw Sobieski, Adolf Szyszko-Bohusz, Teofil Trzeciński.

7. Komitet dla uczczenia 100-ej rocznicy śmierci Jana Śniadeckiego.

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz Komitetu: Stanisław Kot.

Członkowie: Tadeusz Banachiewicz, Ignacy Chrzanowski, Samuel Dickstein (Warszawa), Władysław Natanson, Wiktold Rubczyński, Władysław Szumowski.

8. Muzeum Archeologiczne.

Dyrektor: Włodzimierz Demetrykiewicz.

Zastępca: Tadeusz Reyma n.

Rada Muzeum archeologicznego.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Włodzimierz Demetrykiewicz, Julian Talko-Hryniewicz.

9. Biblioteka Pol. Akademji Umiejętności.

Inspektor: Fryderyk Papée.

Dyrektor: *Vacat.*

Bibliotekarka: Helena d'Abancourt.

Pomocnicy: Ludwik Wyrostek, Walerja Suszyłówna, Jadwiga Czapska.

Komitet Biblioteki Pol. Akademji Umiejętności.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: ks. Jan Fijałek, Edward Kuntze, Kazimierz Nitsch, Fryderyk Papée, Michał Siedlecki, Leon Wachholz.

Stacja Naukowa w Paryżu.

(Biblioteka Polska).

6, Quai d'Orléans, Paris IVme

(Stan 1 listopada 1930).

Delegat P. A. U.: Franciszek Pułaski.

Kustosz: Stanisław Piotr Koczorowski.

Komitet miejscowy.

Przewodniczący: Alfred Chłapowski.

Zastępca przewodniczącego: Marja Curie-Skłodowska.

Sekretarz: *Vacat*.

Członkowie: Stanisław Henryk Badeni, Adam Czartoryski, Marja Mickiewiczówna, Dionizy Zaleski, Zygmunt Zaleski.

Muzeum Adama Mickiewicza.

Kustosz honorowy: Marja Mickiewiczówna.

Kustosz: Bronisława Mońkiewiczówna.

Stacja Naukowa w Rzymie.

Roma, 15 via delle Botteghe Oscure.

Dyrektor: *Vacat*.

Bibliotekarz: Józef Michałowski.

Polskie Komitety Narodowe Unij Naukowych Międzynarodowych.

1. Komitet narodowy astronomiczny.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz¹.

Zastępca przewodniczącego: *Vacat*.

Sekretarz Komitetu: Michał Kamiński (Warszawa).

Członkowie: Władysław Dziewulski (Wilno), Lucjan Grabowski (Lwów), Felicjan Kępiński (Warszawa), Józef Witkowski (Poznań).

2. Komitet narodowy biologiczny.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Emil Godlewski, Jan Hirschler (Lwów), Bolesław Hryniewiecki (Warszawa), Kazimierz Kostanecki, Michał Siedlecki, Władysław Szafer.

---

¹ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

3. Komitet narodowy chemji czystej i stosowanej.

Przewodniczący: Leon Marchlewski.

Członkowie: Karol Dziewoński, Wojciech Świątosławski (Warszawa) — oraz trzech wybranych przez Polskie Towarzystwo Chemiczne w Warszawie: Wiktor Lampe, Edmund Trepka, (trzeci niewybrany).

4. Komitet narodowy fizyczny.

Przewodniczący: Władysław Natanson.

Członkowie: Czesław Białoobrzeski (Warszawa), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa), Czesław Reczyński (Lwów), Mieczysław Wolfke (Warszawa), Konstanty Zakrzewski.

5. Komitet narodowy geodezyjno-geofizyczny.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz.

Przewodniczący Sekcji geofizycznej: Henryk Arctowski (Lwów).

Przewodniczący Sekcji geodezyjnej: Kasper Weigel (Lwów).

Sekretarz Komitetu: Edward Warchałowski (Warszawa).

Członkowie: Bolesław A. Dobrowolski (Warszawa), Władysław Dziewulski (Wilno), Władysław Gorczyński (Warszawa), Stanisław Kalinowski (Warszawa), Michał Kamieński (Warszawa), Władysław Natanson, Eugenjusz Romer (Lwów), Mieczysław Rybczyński (Warszawa), Michał Siedlecki, T. Zubrzycki (Warszawa).

6. Komitet narodowy geograficzny.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer (Lwów).

Sekretarz Generalny: Jerzy Smoleński.

Członkowie: Henryk Arctowski (Lwów), Jan Czekanowski (Lwów), Władysław Gorczyński (Warszawa), Antoni Jakubski (Poznań), Stanisław Lencewicz (Warszawa), Mieczysław Limanowski (Wilno), Władysław Massalski (Warszawa), Stanisław Pawłowski (Poznań), Władysław Semkowicz, Władysław Szafer.

7. Komitet narodowy matematyczny.

Przewodniczący: Wacław Sierpiński (Warszawa).

Członkowie: Stefan Banach (Lwów), Samuel Dickstein (Warszawa), Antoni Hoborski, Zdzisław Krygowski (Poznań), Antoni Łomnicki (Lwów), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa), Wiktor Staniewicz (Wilno), Stanisław Zaremba, Kazimierz Żorawski (Warszawa).

8. Delegaci do Union Académique Internationale.

Bruxelles, Palais des Académies.

Jan M. Rozwadowski, ks. Konstanty Michalski.

9. Delegaci do Conseil International de Recherches.

London, Burlington House.

Kazimierz Kostanecki, Władysław Natanson.

10. Komitet wydania polskiego Corpus Vasorum Antiquorum.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Edmund Bulanda (Lwów), Kazimierz Bulaś, Stanisław Gąsiorowski, Rajmund Gostkowski, Wojsław Molé, Ludwik Piotrowicz, M. Ruxerówna (Poznań), Tadeusz Sinko.

11. Komitet wydania Corpus philosophorum medii aevi.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Członkowie: Aleksander Birkenmajer, Ks. Jan Fijałek, Władysław Heinrich, Adam Krokiewicz (Warszawa), Stanisław Kutrzeba, Ks. Konstanty Michalski, Witold Rubeżyński, Kazimierz Twardowski (Lwów).

KOMITETY FUNDUSZY SPECJALNYCH.

Komitet fund. im. ś. p. Erazma i Anny małżonków Jerzmanowskich.

Zarząd Pol. Akademji Umiejętności oraz delegaci:

Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski.

Stanisław Witkowski.

Wydziału histor.-filozoficznego: Władysław Abraham.

Wydziału matem.-przyrodniczego: Emil Godlewski.

Wojeiech Świętosławski.

Komitet fund. im. ś. p. Probusa Barczewskiego.

Dla przyznania nagrody: 1) za pracę historyczną, składa się z dwóch członków Wydziału filolog. i trzech członków Wydziału hist.-filozof.; 2) za pracę malarską, składa się z trzech członków Wydziału filolog. i dwu członków Komisji historii sztuki, wybranych przez Wydział filolog. Wyborów dokonuje się co roku w grudniu.

Komitet fund. Feliksa Jasińskiego i Witolda Łozińskiego.

Dla przyznania nagrody z zakresu grafiki, rzeźby albo muzyki składa się z członków działu artystycznego fund. ś. p. Probusa Barczewskiego oraz a) profesora muzykologii na Uniw. Jagiell., b) delegata Towarzystwa Muzycznego w Krakowie.

Komitet naukowy fund. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

Prezes, Sekretarz Generalny, Rektor i Prorektor Uniw. Jagiell., Dziekan i Prodziekan Wydziału rolniczego Uniw. Jagiell.

Komitet naukowy fund. im. Pawła Tyszkowskiego.

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Dyrektor Wydziału matem.-przyrodn.: Emil Godlewski.

Członkowie wybrani przez Wydz. mat.-przyrodn.: Henryk Hoyer, Karol Klecki, Leon Marchlewski.

Referenci: Stanisław Ciechanowski, Karol Klecki, Franciszek Krzysztalowiec (Warszawa), Jan Lenartowicz (Lwów), Witold Nowicki (Lwów).

Sekretarz Komitetu: Henryk Hoyer.

Komitet wydawnictw ekonomicznych.

(z funduszu naukowego Zrzeszenia Urzędników Banku Polskiego).

Przewodniczący: Adam Krzyżanowski.

Sekretarz: Tomasz Buczkowski (Warszawa)

Członkowie: Franciszek Bujak (Lwów), Zygmunt Karpiński (Warszawa), Stanisław Kutrzeba, Stanisław Wróblewski.

Zastępcy: Adam Heydel, Czesław Madey, Mieczysław Szawlewski (Warszawa).

DELEGACI P. A. U. DO INSTYTUCYJ POZA AKADEMIA

Państwowy Instytut Meteorologiczny.

Delegat P. A. U.: Czesław Biało-brzeski (Warszawa).

Fundacja Zakładów Kórnickich.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Wróblewski, ks. biskup Stanisław Adamski (Katowice).

Fundacja im. Suszyńskich.

Delegat P. A. U.: Leon Marchlewski.

Kasa im. Mianowskiego w Warszawie.

Delegat P. A. U.: Wojciech Świętosławski (Warszawa).

Komitet nagrody literackiej m. Łodzi.

Delegat P. A. U.: Ignacy Chrzanowski.

Polska Komisja Międzynarodowej Współpracy Intelktualnej przy Lidze Narodów.

Warszawa, Pałac Staszica, Nowy Świat 72.

Delegaci P. A. U.: *vacat*.

Stefan Pieńkowski (Warszawa).

Komisje dla ustalenia nazw topograficznych.

Delegaci P. A. U. w komisji przy Min. Spraw Wewnętrznych:
Kazimierz Nitsch, ks. Stanisław Kozierowski (Winnogóra).

Delegat P. A. U. w komisji przy Urzędzie Wojew. w Krakowie: Władysław Semkowicz.

Słownik geograficzny.

Delegat P. A. U. Eugienjusz Romer.

Komisja statutowa.

Członkowie zarządu oraz: Leon Piniński (Lwów), Kazimierz Twardowski (Lwów), Kazimierz Białoszewicz (Warszawa), Józef Morozewicz (Warszawa).

Komisja rewizyjna.

Przewodniczący: Fryderyk Zoll.

Członkowie: Władysław Szafer, Adam Wrzosek (Poznań).

Zastępca: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa).

Syndyk Pol. Akademji Umiejętności.

Dr. Józef Skąpski, Kraków, ul. św. Jana 12.

Tel. Nr 10443.

Kancelarja Polskiej Akademji Umiejętności.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Tel. Nr 10039.

Dyrektor: Józef Rydel.

Zastępca: Silvio Mikucki.

Urzednicy: Marja Wróblewska, Wanda Engelmanówna

Urzednicy ekspedycji wydawnictw: Tadeusz Machowski,
Marja Sermetówna.

Kasjer: Józef Patykiewicz.

Rachmistrz: Edward Pompa.

Zastępca: Anzelma Fabiszowa.

Kancelarja Gospodarcza dóbr P. A. U.

Tel. Nr 12920.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Inspektor: Inż. Jan Krzesiwo.

Rachmistrz: Stefan Dobruchowski.

Urzednicy: Helena Antecka, Stanisława Łuczyńska.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1929 DO CZERWCA 1930.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
— OD CZERWCA 1944 DO CZERWCA 1945 —

Sprawozdanie z wydawnictw i czynność Polskiej Akademji Umiejętności od czerwca 1929 do czerwca 1930

Encyklopedia Polska. Sprawa ponownego wydania działu Literatury polskiej (jako podręcznika) uległa zwłoce z powodu śmierci śp. Kallenbacha; też inni autorzy nie dostarczyli jeszcze przeróbek powierzonych im działów. Opracowania działu Historji wojskowości podjęli się: czł. Dąbrowski (wieki średnie), dr Kukiel (1506—1717, przy udziale A. Hniłki) i czł. Tokarz (1717—1863, przy udziale dra Br. Pawłowskiego); rękopisy mają dostarczyć do połowy roku 1931. Czy w ciągu obecnego roku zostaną dostarczone rękopisy do części drugiej działu etnograficznego, tj. do współczesnego obyczaju ludowego, nie jest rzeczą pewną. Druku tomu Historji porzbirowej Polski nie można było zacząć z powodu niedostarczenia jeszcze wstępnego rozdziału.

Biblijografja Polska K. i St. Estreicharów. Druk tomu XXVIII szedł przez cały rok naprzód bez przerwy, tak, że kilka dni temu został ukończony i tom ten może już być oddany w obieg księgarski.

Podręczniki. W dziale podręczników humanistycznych wydrukowano w ubiegłym roku obszerny tom I Kultury Słowian (45 arkuszy) prof. K. Moszyń-

skiego, obejmujący kulturę materialną. Druk Gramatyki sanskryckiej śp. czł. A. Gawrońskiego postępuje z powodu trudności druku bardzo powoli naprzód.

W dziale podręczników przyrodniczych oczekuje się jeszcze na nadesłanie przez czł. J. Markowskiego ostatniej części Anatomji człowieka, w której ma być opisany mózg. Przyjęto do wydania i oddano do druku czł. K. Zakrzewskiego rzecz „O promieniotwórczości“.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń oraz Bulletin Wydziału I—II ukazują się regularnie. Bulletin został ogłoszony za cały rok 1929 oraz za pierwszy kwartał 1930 r.

Komisja Antropologii i Prehistorji odbyła w okresie sprawozdawczym 3 posiedzenia naukowe i 2 administracyjne. Na posiedzeniach naukowych przedstawili prace: czł. Wł. Demetrykiewicz: a) O świeżo odkrytych śladach polichromji na posagu t. zw. Światowida, b) Nowe oświetlenie autentyczności wykopalisk mnikowskich; czł. J. Talko-Hryniewicz: a) W sprawie krzyżowania ras, b) Materiały do antropologii górali polskich; B. Jasiński: Trwanie życia górali polskich od r. 1881 do 1925; dr L. Sedlaczek-Komorowski: a) O rzadkiej anomalji zębowej, b) Przypadek zahamowania wzrostu u osobnika z lues tarda, c) Dregowiczanie w świetle analizy różnie prof. Czekanowskiego; dr T. Sulimirski: Tymczasowe wyniki badań archeologicznych w Wysocku pow. Brody; dr J. Żurowski: a) Pierwsze ślady kultury puharów dzwonowatych w Polsce, b) Dalsze wyniki badań archeologicznych koło kościoła św. Jakóba w Sandomierzu.

Z prac Komisji ukazały się: nr 3, Z. Bocheń-

ski: Polskie szyszaki wczesno-historyczne; nr 4, J. Tambor: Trwanie życia ludzkiego w Krakowie od r. 1881 do 1925. Przygotowuje się przepisywanie przeszło 100 tablic statystycznych do wydania pracy czł. J. Talko-Hryncewicza p. t. Materiały do antropologii górali polskich Rozważano sprawę wznowienia wydawnictwa: Materiałów Archeologicznych, równorzędnych do Prac Komisji, celem pomieszczenia drobniejszych rozpraw i artykułów

Dr L. Sedlaczek-Komorowski przeprowadził w dalszym ciągu z zasiłku Komisji badania nad Ormianami polskimi, uzupełniając dotychczas zebrane materiały. W tym celu wyjeżdżał do Lwowa, gdzie zmierzył 55 osób, w tem czystej krwi Ormian 24 (♂ 15 i ♀ 8 i ♀ 1); u pozostałych 31 osób występowała domieszka krwi polskiej (♂ 11 i ♀ 6 i ♀ 8), ruskiej (♂ 1 i ♀ 2), niemieckiej (♂ 2), węgierskiej i rumuńskiej (po 1 ♂). Obecnie opracowuje się zebrane materiały. Prócz tego otrzymali zasiłki z Komisji p. A. Szinagel na pracę p. t. Rasowe różniczkowanie oczodołów oraz p. St. Żejmo-Żejmis na pracę o Pałuczanych, ludności pow. żnino-mogilniańskiego. Z funduszu Komisji pokryto koszty robocizny i transportu wykopalisk archeologicznych z cmentarzysk ciałopalnych: lateńskiego w Błoniu pow. Sandomierz i z okresu rzymskiego w Kopkach pow. Nisko, zakupionych dla Muzeum Archeologicznego.

Zakończono inwentaryzację klisz drukarskich: 86 sztuk działu antropologii i 760 prehistorycznych.

Komisja etnograficzna. W okresie sprawozdawczym przedstawiono na posiedzeniach Komisji następujące prace i komunikaty: Adam Chętnik: Poży-

wienie Kurpiów; Jan Kuchta: Krakowski czarnoksiężnik Twardowski; Tadeusz Seweryn pracę p. A. Kutrzebianki: Kapliczki, krzyże i figury w Zawoi; Kazimierz Moszyński drugą część pracy p. Pietkiewicza: Polesie rzeczyckie; Witold Klinger: Nasze święta w wierze i obyczajowości ludowej; Kazimierz Moszyński pracę p. Barabasa: Zdobnictwo stroju podhalańskiego; Kazimierz Dobrowolski: Ze studjów nad dawną kulturą ludową; Henryk Biegeleisen: Śmierć; K. Moszyński p. Obrębskiego: Indeks do lecznictwa ludowego Biegeleisena.

Wydano nr. 11 Prac Komisji: Seweryn: Pokucka majolika ludowa; nr. 12, Biegeleisen: Lecznictwo ludu polskiego; w druku nr. 13, Caraman: Kolendy.

P. Kubijowiczowi przyznano zasilek na dalsze badania nad pasterstwem w Karpatach.

Komisja Geograficzna. W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła jedno posiedzenie naukowe, na którym przedłożono następujące referaty: W. Deszczka: Rozmieszczenie domów oraz wielkość i rozmieszczenie osiedli w Polsce; H. Serwacka: O nazwach geograficznych Huta i Ruda w Polsce (ref. St. Pawłowski); J. Wąsowicz: Granica śniegu w Kordyljerach Kanady i Alaski; A. Kosiba: Izochrony Polski z ośrodkiem Warszawą; J. Przepiórski: Nieużytki południowej Polski (ref. czł. E. Romer). Czł. E. Romer zdał sprawę z toku prac nad repertorium hipsometrycznym ziemi, zorganizowanych w Inst. Geogr. Uniw. J. K. we Lwowie.

Druk pierwszego tomu Prac Komisji, obejmującego

monograficzną rozprawę p. Zofji Hołub-Pacewiczowej p. t. Życie pasterskie w Tatrach, dobiega końca.

Zainicjowane przez Komisję prace nad toponomastyką tatrzańską posunęły się naprzód dzięki badaniom, przeprowadzonym w terenie w ciągu lata 1929 r. przez B. Piątkiewicza. Dla krytycznej oceny zebranego dotychczas materiału i ustalenia nazw wybrano komitet, w którego skład weszli: B. Piątkiewicz, czł. K. Nitsch, czł. W. Semkowicz, J. Zborowski i Z. Pacewiczowa. Sprawę ustalenia zasad transkrypcji nazw geograficznych wschodnio- i południowo-słowiańskich powierzono czł. E. Romerowi i czł. Czekańskiemu.

Wydanie Kopernika Opera omnia z powodu choroby i śmierci czł. śp. Ludwika Birkenmajera niestety nie posunęło się naprzód.

Komisja do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce, utworzona w roku sprawozdawczym, odbyła dwa posiedzenia, na których się ukonstytuowała, ustaliła poczet członków, określiła zakres i plan najbliższego działania. Uchwalono podjąć wydawnictwo Archiwum Komisji do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce i jako jego tom I wydać z rękopisu Archiwum Uniw. Jag. *Conclusiones Universitatis Iagellonicae (1441 — 1588)* w opracowaniu dr Henryka Barycza; tom ten jest w przygotowaniu. Jako następne wydawnictwo przewidziany jest Testament Miechowity w opracowaniu czł. A. Chmiela. Szereg dalszych wydawnictw, zgłoszonych przez członków, w przygotowaniu. Poza tem Komisja postanowiła utworzyć Archiwum materiałów do

dziejów szkolnictwa polskiego, zwłaszcza z czasów zaborów, i zwróciła się do członków o ich gromadzenie i nadsyłanie.

Wydział filologiczny wydał nr 1 tomu LXIII Rozpraw: J. Kowalskiego *De Didone Graeca et Latina*. W druku znajdują się tego tomu nr 2: M. Brahmery *Włochy w literaturze francuskiej okresu romantycznego*, i nr 3: Wł. Kuraszkiewicza *Studja nad polskimi samogłoskami nosowemi*. Czeka ją swej kolei jeszcze dwie inne, przyjęte już do druku prace.

Ukończono druk książki K. Górskiego: *Grzegorz Paweł*, monografia z dziejów polskiej literatury arjańskiej XVI w., w druku znajduje się czł. T. Grabowskiego *Krytyka literacka za romantyzmu*.

Na posiedzeniach Wydziału przedstawiono następujące referaty: Z filologii klasycznej: prof. J. Kowalski: *Hydrographica antiqua*; prof. M. Popławski: *Mesjanistyczny poemat Wergiljusza*; czł. L. Sternbach: 1) *Parerga: Epichormos 169*, 2) *Przyczynki do Hegezjasza z Magnezji*, 3) *Wpływ Hegezjasza na literaturę grecką i rzymską*, 4) *Vergiliana*; dr K. T. Kumaniecki: *De consiliis personarum apud Euripidem agentium*; czł. W. Klinger: 1) *Trzy podania z historii Herodota*, 2) *Urywek elegji bojowej Niemcewicza i czas jej powstania*. Z historii literatury polskiej: czł. M. Szykowski: *Polski udział w czeskim odrodzeniu*: 1) *Józefa Dobrowskiego związku z Polską*, 2) *Poezja doby Stanisława Augusta jako fundament odrodzenia poezji czeskiej (t. zw. szkoła poetów J. A. Puchmajera)*; prof. J. Krzyżanowski: *Dwa ustępy z dziejów dawnej noweli polskiej*; dr A. Bar:

Michał Grabowski; prof. J. Janów: Tłumaczenia ruskie z Postylli Reja w ewangeljarzach kaznodziejskich XVI i XVII wieku; czł. I. Chrzanowski: Domniemane źródło apostrofy Krasieckiego „Święta miłości kochanej Ojczyzny“; czł. St. Pigoń: Wzory Żywili Mickiewicza; czł. T. Grabowski: Początki krytyki pozytywnej; czł. St. Kot: O autorze poezyj t. zw. Anonima protestanta. Z filologii nowożytnej: dr M. Brahmer: Włochy w literaturze francuskiej okresu romantycznego, cz. I; czł. Z. Lempicki: Pindar w świetle sądu literackiego wieku XVII i XVIII. Z językoznawstwa słowiańskiego: dr M. Małecki: Przegląd gwar Istrii; dr Wł. Kuraszkiewicz: Ze studjów nad polskimi samogłoskami nosowymi (rezonans nosowy).

Komitet Źródeł do dziejów życia umysłowego w Polsce. Tom pierwszy, obejmujący materiały do dziejów Nacji polskiej w Padwie, przygotowany w całości do druku, drugi (inne materiały do historii studjów polskich w Padwie) w większej części. Wysłany dla uzupełnienia poszukiwań w archiwach szwajcarskich dr Tadeusz Stanisław skontrolował materiał korespondencyjny, ogłoszony przez Wotschkego, i uzupełnił go znaczną ilością listów; przywiezione przezeń kopje fotograficzne przepisano. Praca około gromadzenia źródeł z pierwszej połowy XVI w. posunięta bardzo poważnie; z zasiłkiem Komitetu dr Stanisław Bodniak zbadał dla wydawnictwa Źródeł część zbiorów frauenburskich. Założono kartotekę nazwisk osób, które odgrywały rolę w stosunkach kulturalnych Polski z Zachodem, gromadząc przytem w całości lub w ekscerptach ilustrujące te stosunki materiał źródłowy.

Komitet dla uczczenia pamięci Jana Śniadeckiego (w setną rocznicę jego zgonu) przystąpił do wydania Korespondencji Jana Śniadeckiego z krakowskiego okresu jego działalności (1777—1806) w opracowaniu dra Ludwika Kamykowskiego. Druk wydawnictwa jest w toku, skończy się zapewne w roku bieżącym. Piecza nad wydawnictwem przeszła na nowo utworzoną Komisję do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce.

Komisja historii sztuki. Na posiedzeniach Komisji przedstawiono następujące rozprawy i komunikaty: czł. A. Chmiel: Do genealogji Korneckich; dr Stanisław Gąsiorowski: Tak zwane motywy kandelabrowe w ornamentyce starożytnej; ks. dr Tadeusz Kruszyński: Czy ornat Kmity jest unikatem?; czł. Leonard Lepszy: Studja nad nieznanymi obrazami kościoła Marjackiego w Krakowie i Zbiorów P. Akad. Um.; dr Marjan Morelowski: a) Trzy obrazy toruńskie z XV w. i ich znaczenie dla historii malarstwa w Polsce, b) Włócznia ś. Maurycego, c) Korona płocka doby piastowskiej XIII w.; dr Józef Muczkowski: Taniec śmierci w kościele OO. bernardynów w Krakowie; prof. dr Adolf Szyszko-Bohusz: Wawel średniowieczny; prof. dr Władysław Tatariewicz: a) Pojęcie typu w architekturze, b) Trzy dwory podlaskie: Starzeń, Jagodne, Tarnów; czł. Stanisław Tomkiewicz: a) Modlitewnik Bony w Wilanowie; b) O obrazie Matki Boskiej Częstochowskiej, oraz przedłożył referat p. Anny Misiażanki: Średniowieczny tryptyk i posąg Madonny oraz późniejsze zabytki w kościele w Więclawicach; dr Józef Żurowski: Najważniejsze wyniki

badań archeologicznych koło kościoła św. Jakóba w Sandomierzu w związku z zabytkami sztuki.

Na ukończeniu jest też druk zeszytu 1 tomu V Prac Komisji historii sztuki, zawierającego następujące prace i rozprawy: Tadeusz Mańkowski: O obrazach Rembrandta w galerji Stanisława Augusta; Stanisław Tomkowicz: Modlitewnik Bony w Wilanowie; Leonard Lepsz y: Studja nad nieznanymi obrazami kościoła Marjackiego w Krakowie i Zbiorów Polskiej Akad. Umiej.; Stefan S. Komornicki: Dwory murywane w Małopolsce z czasów Odrodzenia, w końcu Sprawozdania z posiedzeń za lata 1928 i 1929.

W ubiegłym roku podjęła Akademia wydawanie Przeglądu Historji Sztuki jako kwartalnika. Pomyślony on jest do pewnego stopnia jako odciążenie dla Prac Komisji Sztuki a równocześnie jako organ, mający skupiać wokoło siebie wszystkich polskich historyków sztuki i informować o całym ruchu naukowym na polu historii sztuki. W pierwszym roczniku pomieszczono szereg krótszych rozpraw i komunikatów o zabytkach w Polsce (autorowie: Dalbor, Detloff, Eckhardtówna, Mańkowski, Morelowski, Semkowicz, Starzyński, Walicki), omawiano aktualne sprawy muzealne i organizacyjno-naukowe; każdy zeszyt zawiera dział recenzyjno-sprawozdawczy, a ostatni zeszyt oprócz tego także bibliografię historii sztuki polskiej za lata 1919—1924. Do rozpraw i komunikatów dołączane są streszczenia w językach obcych. — W następnym roczniku nacisk będzie kładziony zwłaszcza na działy informacyjne, które mają dawać aktualny obraz całego ruchu naukowego i organi-

zacyjnego w dziedzinie historii sztuki w Polsce, a także zagranicą (korespondencje zagraniczne). Do recenzyj dołączać się będzie także krótsze wiadomości o pojawiających się — polskich i zagranicznych — publikacjach oraz bieżącą bibliografię polską. Redaktorem czasopisma jest prof. W. Molè, pomocnikiem redaktora od rocznika drugiego dr St. Gąsiorowski.

Komisja Językowa wydała trzy numery Prac, a to: nr 15, Jan Otrębski: Z badań nad infiksem nosowym w językach indoeuropejskich; nr 16, Adam Tomaszewski: Gwara Łopienna i okolicy w północnej Wielkopolsce; nr 17, Mieczysław Małecki: Przegląd słowiańskich gwar Istrii. Dobiaża końca druk Słownika gwary wilamowickiej, zebranego przez dra Mojmira, a opracowanego przezeń przy pomocy prof. A. Kleczkowskiego. W druku jest ponadto praca I. Ziłyńskiego: Opis fonetyczny języka małosruskiego. Komisja udzieliła też — jak corocznie — całego szeregu odpowiedzi na pytania, głównie z zakresu poprawności językowej.

Praca nad Słownikiem staropolskim nie ustaje. Sprawdzono ostatecznie i włączono do t. zw. „magazynu“, obejmującego część słownika przygotowaną już niejako do druku, materiały, zebrane z następujących zabytków: Tłumaczenia polskie statutów, a to wedle kodeksu Działyńskich oraz rękopisu Suleda (przekład Świętosława z Wocieszyna i Macieja z Rożana). Ortyłe magdeburskie wedle rp. Baworowskich. Kazanie na dzień Wszech Świętych. Rozmowa mistrza ze śmiercią. Skarga umierającego. (Celichowskiego) Słowniczek łacińsko-polski prawa magdeburskiego. Polskie pieśni katolickie do

końca w. XV (wedle Bobowskiego). Księgi sądowe mazowieckie t. I—III (wyd. Handelsman, Tymieniecki, Rybarski). Glossa super epistolas per annum dominicales. Pozatem świeżo opracowano znaczną ilość zabytków drobniejszych.

Atlas językowy Polski, na którego wydanie otrzymała Akademia specjalną subwencję z Funduszu Kultury Narodowej, jest przedsięwzięciem obliczonym na szereg lat. Samo ułożenie dokładnego planu zbierania musiało potrwać dłużej, bo oczywiście nie można zasad istniejących w atlasach romańskich stosować mechanicznie do odrębnych stosunków polskich. Po rozważeniu postanowiono nie przystępować odrazu do całości, ale zrobić najpierw próby na pewnym określonym obszarze, mogącym z pewnych względów stanowić językową całość. Zdecydowano się na pas podkarpacki, od językowej granicy czeskiej po granicę językową ruską, z dwu powodów: że są to naogół gwary w Polsce najarchaicniejsze i że stanowią oddzielny, gdzieindziej już nie spotykany, typ kultury podgórskiej; pierwsza okoliczność ma znaczenie ze względu na system gramatyczny, druga ze względu na słownik. Czł. K. Nitsch z wybranym na badacza w terenie drem M. Małeckim zrobili pierwszą próbę lokalną w Zawoi i przy uwzględnieniu jej ułożyli kwestjonariusz, który wkrótce pójdzie do druku, poczem w ciągu lata b. r. nastąpi zebranie materiału w wybranych 30 punktach.

Mapa języka litewskiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Badania nad litewszczyzną w obrębie Rzeczypospolitej, prowadzone przez Polską Akademię Umiejętności z funduszu Kultury Narodowej, objęły

narazie następujące prace: 1) Dokładne obejście i wykreślenie granicy językowej litewskiej przez dra Olgierda Chomińskiego, zastępcę profesora w Uniwersytecie wileńskim, celem sporządzenia szczegółowej mapy; 2) Wyczerpujące opracowanie języka parafji twereckiej, ostatniej parafji litewskiej ku północnemu wschodowi, przez profesora Uniw. wileńskiego, dra Jana Otrębskiego; 3) Zbadanie języka litewskiego w Oszmiańskim, jego stanu i właściwości, przez ś. p. czł. Wiktora Porzezińskiego, profesora uniw. warszawskiego; 4) Opracowanie języka ginącej oazy litewskiej koło Zdzięcioła (między Nowogródkiem a Słonimem) przez czł. Jana Rozwadowskiego.

Praca pod 1. jest już wykonana; obecnie przystąpił do wykreślenia dosyć skomplikowanej mapy granicznego obszaru od Brasławia poza Sejny w skali 1:300.000 w czterech barwach, znaczących odsetek ludności litewskiej, rysownik Józef Zakrzewski, pod nadzorem i za wskazówkami p. Chomińskiego. Po ostatecznem ustaleniu przystąpi się do wykonania mapy, którą uzupełni tekst wyjaśniający. Do jesieni może być wydana.

Praca pod 2., najważniejsza, prowadzona od dłuższego czasu z wielką energją, wytrwałością i oddaniem przez prof. Otrębskiego, przedstawia nadzwyczaj cenny materiał. Prócz wyjazdów i badania na miejscu prof. Otrębski pracuje już od dwóch lat stale, prawie codziennie, z bardzo dobrym objektem, rodowitym Litwinem z okolicy Twerecza, p. Dasisem. Praca jest tak daleko posunięta, że druk jej rozpoczął się w pierwszej połowie 1929 r., ale nieustannie napływający materiał kazał prof. Otrębskiemu przerwać narazie druk fonetyki, aby

całkowicie wykończyć morfologję; uzupełnia się przytem ciągle obfity materiał słownikowy. Całość obejmie w przybliżeniu 500 stron druku i będzie mogła być wydana w dwóch częściach, z czego pierwsza, obejmująca gramatykę, na Boże Narodzenie b. r.

Pracę ad 3. prowadził czł. ś. p. Porzeziński, śmierć jego przerwała badania.

Praca ad 4., prowadzona przez czł. Rozwadowskiego, wykonana jeszcze przed wojną na miejscu, obejmuje słownik, teksty i uwagi gramatyczne; wobec zaniku języka litewskiego w odnośnych trzech wsiach (na rzecz białoruskiego), a pochodzenia ludności z północy, w każdym razie ważna. Praca może być w jesieni oddana do druku.

Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce. W ramach zakreślonych przez dotację przyznaną Komitetowi praca nad przygotowaniem materiału do Słownika posunęła się w roku sprawozdawczym 1929/30 znów znacznie naprzód, dając 62.923 nowych kartek, tak że ogółem wygotowano dotąd 302.538 kartek. Ekskserpowanie objęło prócz dokumentów (głównie dyplomatarjuszy) także kroniki poetów polsko-łacińskich i Długosza. Wygotowane do r. 1929 kartki ściągnięto w jeden zbiór alfabetyczny. Ogółem biorąc, praca posunęła się tak daleko, że niezadługo już będzie można przystąpić do redagowania przynajmniej części zgromadzonego materiału. Grono współpracowników, wymienionych w poprzednich sprawozdaniach, pozostało bez zmiany.

Komisja Orientalistyczna. W okresie sprawozdawczym odbyła Komisja dwa posiedzenia naukowe,

na których przedstawiono do druku następujące prace: *Ausgewählte Kapitel aus der Prasannapadā* p. St. Schayera, *Teksty azerbajdżańskie* p. Seraja Szapszała, tudzież *Zur osmanisch-türkischen Dialektologie* czł. T. Kowalskiego. Ponadto czł. T. Kowalski zdał sprawę z podróży odbytej w ciągu września 1929 do północno-wschodniej Bułgarii w celu badania tamtejszych dialektów osmańsko-tureckich, zaś p. Willmanowa-Grabowska zdała sprawę z tematów orientalistycznych, poruszanych na 5-tym Kongresie religjoznawczym w Lund, odbytym w lecie 1929.

Na ukończeniu jest druk zeszytu 13-go Prac Komisji Orientalistycznej, zawierającego resztę materiałów cygańskich ś. p. J. Kopernickiego. Niebawem rozpocznie się druk zeszytu 14 Prac Komisji p. t. *Saman'al ibn 'Ādiā* p. J. Hirschberga.

Komisja postanowiła zająć się opracowaniem drobnych wysp etnicznych wschodnich na ziemiach polskich, przedewszystkiem zebraniem materiałów do wydania karaimskiego przekładu Biblii z rękopisów, znajdujących się w posiadaniu naszych kolonij karaimskich.

Komisja filologiczna drukuje w dalszym ciągu w Bibliotece przekładów z literatury starożytnej komedje Plauta w tłumaczeniu czł. G. Przychockiego, poczem przystąpi do druku II tomu Lukjana w przekładzie M. Boguckiego. W Archiwum filologicznem wydano drukiem dra K. F. Kumanieckiego: *De consiliis personarum apud Euripidem agentium*. W przygotowaniu są prace K. F. Kumanieckiego i Wł. Chodaczka.

Dla uczczenia dwutysiąclecia Wergilego Komisja

wydaje osobny tom, wypełniony pracami o Wergiljuszu następujących filologów polskich: J. Kowalskiego, J. Schnaydra, T. Sinki, K. F. Kumanieckiego, Jana Smereki, L. Sternbacha, S. Hammera.

Komitet, złożony ze wszystkich neofilologów, będących członkami Akademji, wydał pod redakcją czł. St. Wędkiewicza 1. zeszyt I tomu *Archivum Neophilologicum*, mającego wypełnić rażącą dotąd w Polsce lukę: zupełny brak pisma poświęconego filologii nowoczesnej. Treść 1 zeszytu I tomu (13 arkuszy): 1) St. Kubica: Zur deutschen Sprache des Florianer Psalters; 2) Józef Morawski: Variétés parémiologiques; 3) M. Małecki: Prasłowiańskie *ě* w ikawsko-ekawskich dialektach Istrii środkowej; M. Małecki: Z geografji wyrazów serbsko-chorwackich; 5) P. Miętkiewicz: Die Venkerschen Sätze in der plattdeutschen Mundart von Mieczkowo a/d Netze; 6) Giulio Bertoni: Bramimonda; 7) K. Jarecki: Sur l'origine, la signification et l'orthographe du nom de Tartuffe; 8) M. Brahmer: Le baron de Crac et l'arbre de Cracovie; 9) Anna Steinberg: Studien zum Problem des Schönheitsideals in der deutschen Dichtung des Mittelalters; 10) W. Weintraub: An English poetess in Poland at the beginning of the XVIII century; 11) R. Dyboski: A Byron Autograph at Cracov; 12) Jurico Damiani: Gli studi slavi in Italia; 13) W. Lednicki: Les sonnets de Jean de la Jessée sur la Pologne et son roi Henri de Valois; 14) A. Kleczkowski: Ein neues Fragment von Willirams Paraphrase des Hohen Liedes; 15) A. Anders: Das Hürtbel. Ein frühneu hochdeutscher Druck aus dem 16 Jhdt.; 16) M. Brahmer:

Appunti sulla fortuna del Petrarca in Francia; 17) St. Wędkiewicz: Variétés linguistiques; 18) R. Dybowski: Professor Leon Kellner.

Komisja historii literatury polskiej ukończyła w bieżącym roku druk Dziennika podróży Stanisława Staszica (27 arkuszy); obecnie drukuje się przedmowa wydawcy p. Cz. Leśniewskiego. Po kilkoletniej przerwie rozpoczął się druk ostatniego tomu Archiwum Filomatów (Materiały t. III) w opracowaniu p. St. Pietraszkiewiczówny; złożono już 16 arkuszy.

W tece posiada Komisja dwa zbiory korespondencyj literackich z epoki romantyzmu, a więc gotową zupełnie do druku korespondencję Michała Grabowskiego, zebraną przez dr Ad. Bara, oraz korespondencję Goszczyńskiego w opracowaniu czł. St. Pigoń. Druk korespondencji Michała Grabowskiego już rozpoczęto.

Biblioteka pisarzy polskich. W okresie sprawozdawczym drukowano w dalszym ciągu (jako nr 83 Biblioteki) poemat epiczny z XVII w. p. t.: Oblężenie Jasnej Góry, ogromne dzieło, liczące kilkanaście tysięcy wierszy, nieznanego autora, z rękopisu Biblioteki Jagiellońskiej, w opracowaniu czł. J. Czubka. Odbito dotąd 30 arkuszy, kilka ostatnich będzie złożonych w najbliższym czasie.

Do następnego tomu (nr 84) wejdzie poemat o konfederacji warszawskiej p. t.: Apologeticus to jest Obrona Confederacyiey, przytym Seditio albo bunt kapłański na ewanieliki w Wilnie; opracował go na podstawie druku z 1582 r., dziś

unikatu w prywatnem posiadaniu, prof. Edmund Bursche.

W tece posiada Komitet również gotowy do druku zupełny zbiór poezyj Zbigniewa Morsztyna, opracowany z rękopisu Muza domowa przez p. dra Zofję Mianowską.

Wydział historyczno-filozoficzny. Posiedzeń naukowych od maja 1929 do końca kwietnia 1930 odbyło się 11, na których przedstawiono 15 prac a mianowicie 1 z zakresu filozofji (czł. W. Heinrich: Podstawy filozoficzne psychologii i ich metodyczne konsekwencje), 3 z zakresu historii powszechnej (O. Górka: Nieznana kronika z czasów Stefana Wielkiego mołdawskiego, dr E. Kipa: Fryderyk Gentz i jego korespondencja z hr. Wrbna i ks. Jabłonowską 1806—1825, czł. O. Halecki: Bizancjum i Wenecja w przededniu wojny o Tenedos), 4 z historii polskiej (czł. M. Handelsman: Polityka polska w Jugosławji w l. 1841—48, czł. W. Konopczyński: Kazimierz Pułaski na tle wojny konfederackiej 1768—72, czł. J. Dąbrowski: Źródła X księgi historii Długosza i Ze studjów nad panowaniem Głogowczyków w Wielkopolsce), 1 z historii ustroju Polski (czł. R. Grodecki: Instytucja wieców w Polsce piastowskiej), 1 z historii ustroju na Zachodzie Europy (dr Inglot: Koloni w średniowiecznej Alzacji), 1 z historii Kościoła w Polsce (ks. dr Cichocki: ks. St. Jakubowski o Kościele wschodnim 1582), 1 z historii wojskowej (gen. M. Kukiel: Z dziejów wojska Jana Sobieskiego), 1 z historii kultury polskiej (dr Kipa: Źródła i metody naukowego badania dziejów masonerji w Polsce), 1 z historii gospodarczej Polski

(czł. R. Rybarski: Gospodarstwo Księstwa oświęcimskiego w XVI w.), 1 z zakresu bankowości (dr J. Kostanecki: Polityka dyskontowa Banku angielskiego 1918—1928).

W tomie 67 Rozpraw wydrukowano pracę dra M. Kukiela p. t. Maciejowice, obecnie składa się praca dra Godziszewskiego: Polska a Moskwa za Władysława IV.

Jako osobne książki ukazały się: prof. A. Krokiewicza: Nauka Epikura oraz dra L. Chmaja: Rozwój filozofji Kartezjusza, obecnie drukuje się dra A. Vetulaniego: Lenno pruskie 1525—1568.

Wydawnictwo Aktów Unji Polskiej z Litwą w opracowaniu prof. Kutrzeby i Semkowicza nie ukazało się dotąd, jak było zapowiedziane w ostatniem sprawozdaniu, z powodu odkrycia w Bibliotece kórnickiej kilku nowych aktów, które zostaną podane w dodatkach do wydawnictwa. Indeksy: imienny, opracowany przez dra M. Friedberga, i rzeczowy w opracowaniu prof. Z. Wojciechowskiego na ukończeniu, przedmowy wydawców również, tak że jest nadzieja wydania publikacji jeszcze w b. roku kalendarzowym.

Komitet dla tłumaczenia dzieł Arystoklesa na język polski. Przekład Konstytucji Ateńskiej w opracowaniu prof. P. Piotrowicza jest gotowy, druk rozpocznie się w najbliższym czasie.

Historja Śląska do końca XIV wieku. Poszczególne rozdziały rozrosły się znacznie; niektórych nieprzewidziane przeszkody nie dozwoliły autorom dostarczyć na czas. Wskutek tego trzeba było podzielić to wydawnictwo na trzy tomy. Do tomu pierwszego weszły

prace czł. Wł. Semkowicza (geografja), czł. J. Kostrzewskiego (prehistorja), prof. W. Taszyckiego (język), prof. Z. Wojciechowskiego (ustrój plemienny i administracja do r. 1139), już wydrukowane, w druku rozdziały opracowane przez czł. R. Grodeckiego i czł. J. Dąbrowskiego (historja 1139—1400), potem pójdzie na zakończenie tego tomu rozdział o ustroju 1139—1400, opracowany przez prof. Z. Wojciechowskiego, który objął ten dział w miejsce prof. Arnolda. W ciągu lata 1930 powinien ten tom dobiec końca. Następnie ukaże się tom III, który obejmie sztukę, numizmatykę, sfragistykę, rzecz o herbie Śląska i kulturę, już prawie zupełnie do druku gotowy, poczem dopiero będzie można w r. 1930 przystąpić do druku tomu II, poświęconego ustrojowi społecznemu, z którego dotąd dostarczony został tylko jeden rozdział, opracowany przez czł. K. Tymienieckiego.

Komisja historyczna. Ukończono druk Archiwum Komisji Historycznej Ser. II tom II, zawierającego: 1) Instrukcja wydawnicza dla średniowiecznych źródeł historycznych, 2) Wł. Konopczyński: Polityka i ustrój generalności Konfederacji Barskiej, 3). St. Małachowski-Łempicki: Wykaz polskich lóź wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738—1821, 4) St. Pomarański: Diarjusz Senatu z roku 1831. Odbito też 8 arkuszy części 2-giej tomu XII Serji I, zawierającej formularze polskiej prowincji dominikańskiej z XIV i XV. wieku w wydaniu czł. ks. J. Fijałka oraz O. J. Woronieckiego. Dokończono również druku tomu 1-szego nuncjatury A. Bollognettiego (od 4 kwietnia 1581 do końca roku 1582, nrów 524, str. 703);

wydawca, czł. Edw. Kuntze, sporządził już indeks, a po powrocie z podróży swojej archiwalnej do Włoch wygotował dokładny opis źródeł tego wydawnictwa, który zamieszczony będzie w przedmowie. Druk kodeksu dyplomatycznego katedry i diecezji wileńskiej w opracowaniu czł. ks. J. Fijałka i czł. Wł. Semkowicza postąpił do formy 20.

Celem ustalenia zasad i podania wskazówek, których należałoby się trzymać przy odpisywaniu rękopisów bibliotecznych, powołała Komisja historyczna do życia przed dwoma laty osobną podkomisję, w skład której weszli: czł. ks. J. Fijałek, czł. St. Kutrzeba, czł. Wł. Semkowicz, czł. J. Dąbrowski, czł. F. Papée, czł. dr Kuntze, doc. dr M. Heitzman, dr K. Dobrowolski, oraz gen. dr M. Kukiel. Na szeregu posiedzeń przedysputowano już w całości projekt, przedłożony przez dra K. Dobrowolskiego i dra M. Heitzmana, którym też zlecono wygotowanie ostatecznej redakcji. Po jej przyjęciu projekt tychże wskazówek zostanie rozesłany towarzystwom naukowym we Lwowie, Warszawie, Poznaniu i Wilnie do wypowiedzenia się o nim.

Ekspedycja Rzymska. Prace Ekspedycji odbywały się w ubiegłym roku w dalszym ciągu według programu, ustalonego na posiedzeniu Komitetu Ekspedycji z 7 czerwca 1929. Ze względu na potrzebę szczegółowego zbadania rękopisów nuncjatury Bolognetiego wydawca jej, czł. E. Kuntze, udał się na kilka tygodni w jesieni (październik-listopad) ub. roku do Włoch, gdzie pracował w archiwach państwowych w Wenecji, Florencji i Rzymie, przede wszystkim zaś w Archiwum Watykańskim. Od 13 stycznia b. r. przebywa

w Rzymie dr Henryk Barycz, zajęty zbieraniem materiałów nuncjatury Jana Franciszka C. Commendoniego (1563—1565); przepisywał i skołacjonował depesze tegoż do kardynała sekretarza stanu św. Karola Boromeusza, znajdujące się w kopjach w kodeksie Barberrinich, obecnie w Bibliotece Watykańskiej Lat. 5798 (dawniej LXII 58) od f. 253—625; poczem przeszedł do działu Lettere dei principi i vescovi w Archiwum Watykańskim. W temże Archiwum od lutego b. r. kontynuację pracy, rozpoczętej w roku ubiegłym przez prof. Abdona Kłodzińskiego około wydobycia aktów polskich z regestrów laterańskich od r. 1406/7, prowadzi doc. dr Helena Polačková ze Lwowa. Od 8 kwietnia b. r. rozpoczął w temże Archiwum pracę dr Edmund Długopolski, dawny członek Ekspedycji Rzymskiej, wysłany celem skołacjonowania, sprawdzenia i uzupełnienia zebranego przezeń w latach poprzednich materiału z czasów pontyfikatu Bonifacego IX (1389—1404); przysposobienie do druku tegoż wydawnictwa przez dra E. Długopolskiego jest już na ukończeniu. Z ramienia Ekspedycji czł. O. Halecki wziął udział w konferencji, odbytej w Rzymie w marcu b. r. z inicjatywy prof. Bastera w sprawie uzgodnienia współpracy instytucyj, prowadzących badania w Archiwum Watykańskim. Konferencja uchwaliła ograniczyć tę współpracę tylko do opracowania bibliografji wedle planu, ułożonego przez Komitet, stworzony przez mons. Mercatiego, prefekta Archiwum Watykańskiego.

Komisja Atlasu historycznego Polski Ukazała się w druku mapa Województwa krakowskiego w dobie Sejmu czteroletniego (1798—92) w skali 1:200.000,

opracowana pod kierunkiem prof. Władysława Semkowicza przez dra K. Buczka przy udziale pp. dr Z. Kozłowskiej-Budkowej, H. Müncha, A. Szymańskiego, T. Czorta, który opracował nadto plan Krakowa z końca XVIII w. Mapę odda się do użytku, skoro tylko opuści prasę wstęp metodyczny, którego opracowanie jest na ukończeniu.

Równocześnie przygotowuje się do druku Słownik geograficzno-historyczny do wspomnianej mapy, który pójdzie do druku jeszcze w tym roku. Praca nad mapą województwa sandomierskiego i lubelskiego w tejże samej epoce postępuje naprzód.

Komisja warszawska przystąpiła do opracowania województwa płockiego pod kierunkiem prof. St. Arnolda i prace te postąpiły już znacznie naprzód, tak że będzie można przenosić materiał na mapę.

Komisja lwowska pozyskała współpracownika p. Wąsowicza, który zabiera się do dalszej pracy nad przygotowaniem materiału do mapy prawobrzeżnej cz województwa krakowskiego i sandomierskiego z czasu po I rozbiore.

Komisja prawnicza. Wydawca wydrukowanej (w tomie X Archiwum Komisji prawniczej) już w całości w poprzednim roku najstarszej księgi Sądu wyższego prawa niemieckiego na Zamku krakowskim, prof. A. Kłodziński, oddał do druku także bardzo obszerny, szczegółowy indeks rzeczowy, którego już pierwszą część złożono; tom ten ukaże się najpóźniej w jesieni b. r. Tom II Polskich Instrukarzy ekonomicznych w opracowaniu śp. St. Pawlika został wydany; indeksy, miejscowości i rzeczowy, opracował czł. R. Grodecki.

Czł. ks. Fijałek nie mógł jeszcze oddać do druku wstępu do Statutów Mikołaja Trąby, których wydanie rozpoczął śp. B. Ulanowski. Też czł. O. Balzer nie mógł podjąć dalszego druku tomu IV Corpus iuris polonici, jest jednakże nadzieja, iż stanie się to niezadługo i że także inne działy znajdą wydawców.

W ciągu lata ma się rozpocząć druk oddawna zamierzony tomu I Źródeł prawa niemieckiego w Polsce; wydawca, czł. St. Estreicher, skolacjonował w ostatnim roku teksty wszystkich znanych zbiorów ortyli (krakowskich, sandomierskich, lwowskich, lubelskich, wielkopolskich), oddawna już przepisanych; kończy się przepisywanie wielkiego zbioru ortyli krakowskich z XVI wieku.

Komisja historii wojskowości polskiej rozpoczęła wydawnictwo Archiwum Komisji, w którym ogłaszać będzie materiały do historii wojskowej polskiej. Rozpoczęty w b. r. druk materiałów do dziejów wojskowych konfederacji barskiej, wydawany przez czł. Wł. Konopczyńskiego, doszedł do 7 arkusza. Przygotowuje się plan systematycznego wydawnictwa najstarszych militarjów polskich.

Komisja do badania historii filozofji w Polsce ukończyła w roku sprawozdawczym druk trzeciego tomu Archiwum, który zawiera tekst Teodycei Mateusza z Krakowa w opracowaniu i z przedmową łacińską czł. W. Rubczyńskiego. Zbierano materiały do wydania Epistolarium filozofów polskich XIX w. ze współudziałem członków Komisji z wszystkich ośrodków uniwersyteckich; wynik prac przygotowawczych już się zaznaczył, na posiedzeniu Komisji czł. Czubek

przedstawił referat p. t. Listy Trentowskiego do Nakwaskiego, a dr A. Bar mówił: O filozofji Hegla i jej przeciwnikach w czasopiśmiennictwie polskiem w latach 1835—1850, dr Kuehne zebrał korespondencję Cieszkowskiego z Micheletem, uczniem Hegla, i, opatrzwszy ją komentarzem, zgłosił jej publikację w Archiwum. Wszczęto akcję w celu zebrania kopij wszystkich listów filozofów polskich, ażeby je zrejstrować i ogłosić drukiem, o ile na to zasługują ze względu na swoją treść naukową. Dr Bohdan Chrzanowski odczytał na posiedzeniu Komisji referat z większej swej pracy p. t.: Pierwsza część Myśleni Trentowskiego.

Obok tego ma Komisja w tece materiały do usunięcia Gołuchowskiego z katedry uniwersytetu Wileńskiego w opracowaniu ks. dra T. Jachimowskiego.

Kwartalnik filozoficzny. Wychodzi regularnie w końcu każdego kwartału. W czterech wydanych zeszytach, z których trzy należą do tomu VII a jeden do tomu VIII, wydano następujące prace: I. Metallman: Podstawy współczesnej biologji psychologicznej; Zdzisław Kaczmarek: Rozwój i źródła poglądów estetycznych Libelta; A. Dryjski: Zarys psychologji prof. W. Witwickiego; Marja Ossowska: Stosunek logiki i gramatyki; Paulin Chomicz: Hoene Wrońskiego Prawo stworzenia; Stefan Szuman: Pojęcie schematu w nowoczesnej psychologji; Adam Krokiewicz: Karneades; A. Dryjski: Rozbiór i krytyka głównych założeń psychoanalizy; Marjan Heitzman: Istota renesansu; Ludwik Chmaj: Kryzys współczesnej historji filozofji; pozatem znaczny szereg recenzyj.

Wydział matematyczno-przyrodniczy odbył w czasie sprawozdawczym 10 posiedzeń, na których przedstawiono ogółem 98 prac, z których 91 przyjęto do druku.

Według treści było prac z zakresu matematyki 12, astronomji 9, fizyki 11, geofizyki 2, chemji 19, mineralogji i petrografji 2, geologii 2, geografji 3, botaniki 10 biologji 3, anatomji 7, zoologii 5, fizjologii 4, patologji 8, antropologii 1.

Wydano następujące publikacje:

1) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. Mathém. et Nat. Série A. Sciences mathém. Année: 1929 (Nr 5—10) i 1930 (Nr 1—4).

2) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Math. et Nat. Série B. Sciences naturelles: I. 1928 (Nr 8—10), 1929 (Nr 1—10), II. 1928 (Nr 8—10), 1929 (Nr 1—10), 1930 (Nr 1—2).

3) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Math. et Nat. Supplement: 1930 (O nosorożcu ze Staruni).

4) Mémoires de l'Académie Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. Math. et Nat. Série A: Sciences Mathém. Année 1929. Vol. I. (E. Romer: The Ice Age in Tatra Mts str. 1—260).

5) Mémoires de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. Math. et Nat. Série B: Sciences Nat. Année 1929. Vol. II. (L. Wiśniewski: Archigetes Leuck. w druku).

6) Comptes Rendus Mensuels des Sciences Mathé-

matiques et Naturelles. Année 1929. Nr 6—10. Année 1930. Nr. 1—5.

7) Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego Pol. Akademii Umiejętności. Tom 67. Dział A. B. 1927. — Tom: 68. Dział A. 1928. Z. 1—3. — Tom 68. Dział B. 1928. Z. 1—9. — Tom 69. Dział B. 1929. Z. 1—6. — Tom 70. Dział B. 1930. Z. 1.

8) Flora Polska. Tom IV.

9) Atlas Flory Polskiej. Tom III. Z. 1. (w druku).

Wykopaliska w Staruni. Pol. Akademia Umiej., zdając sobie sprawę z ważności badań, zmierzających do poznania dyluwjum, już w roku 1905, skoro tylko otrzymała wiadomość o znalezieniu w Staruni szczątków zwierząt dyluwjalnych, wysłała zaraz na miejsce swych przedstawicieli w celu zbadania tego znaleziska. Nader cenne zdobycze, jakie już wtenczas uzyskała nauka przez przypadkowe tamże odkrycie dobrze zachowanych części ciała zwierząt dyluwjalnych, skłoniły Pol. Akad. Um. w r. 1929, gdy wyłoniła się możliwość podjęcia dalszych poszukiwań na terenach dyluwjum w Staruni, do przedłożenia Zarządowi Funduszu Kultury Narodowej, jako jeden z ważnych postulatów, rozpoczęcie dalszych poszukiwań w Staruni. Zarząd tego funduszu wyasygnował kwotę, umożliwiającą te poszukiwania i ich naukowe opracowanie.

Komitet badań staruńskich — do którego weszli, oprócz Prezydjum Pol. Akad. Umiej., z miejscowych członków Akademii profesorowie: H. Hoyer, E. Kreutz, J. Nowak, J. Stach i W. Szafer, a z zamiejscowych zaproszeni zostali czł. J. Morozewicz, prof. Tokarski

oraz Muzeum im. Dzieduszyckich — rozpoczął poszukiwania pod koniec czerwca 1929 r.

Przystąpiono do oczyszczenia starego szybu „Mamut“ i do wykopania w jego pobliżu nowego szybu; następnie przeprowadzono 50 m. chodnika w warstwie dyluwjalnej, mniej więcej w głębokości 13 m. Dla należytej ochrony ewentualnych znalezisk wysłała Akademia do Staruni na stały pobyt przez okres 6-ciu miesięcy p. E. Panowa, kustosza działu geologicznego Muzeum Fizjograficznego Pol. Akad. Umiej., który czuwał nad poszukiwaniami, kierunek zaś tym poszukiwaniom nadawał Komitet przez zjeżdżających często do Staruni członków Komitetu.

Poszukiwania te dostarczyły interesujących szczegółów, rzucających nowe światło na znalezisko z 1907 r., i zgromadziły wiele cennego materiału, na podstawie którego odtworzyć będzie można dokładny obraz stosunków, jakie istniały tu w epoce dyluwjalnej, oraz poznać florę i faunę tego tak ważnego okresu. Wreszcie pod koniec października poszukiwania uwieńczone zostały znalezieniem w całości zachowanego, mięśniami i skórą okrytego okazu nosorożca.

Praca wydobywania nosorożca z szybu nie była łatwą, gdyż okazu tak znacznych rozmiarów nie można było wydostać przez wąski szyb. Dzięki życzliwości i zrozumieniu ważności znaleziska staruńskiego dla nauki przez p. wojewodę stanisławowskiego Nakonecznikowa-Klukowskiego, gen. Popowicza, dowódcy D. O. K. we Lwowie, i starostę w Bohorodeczanach dra J. Nowaka, władze i wojsko pospieszyły z ofiarną pomocą. Dla dostania się do nosorożca wojsko wykopało

nowy szyb o rozmiarach 4 m $\times$ 4 m i głębokości 13 m. i 17 grudnia nosorożca wydobyto z głębi szybu, bez narażenia go na uszkodzenie.

Okaz nosorożca wraz z otaczającym go ilem przewieziono 22-go grudnia do Krakowa i pomieszczono zrazu w osobnej na ten cel znacznym kosztem urządzonej pracowni. Tutaj zrobiono odlew gipsowy nosorożca w pozycji, w jakiej go znaleziono, a następnie zdjęto z nosorożca skórę i wypchano okaz w pozyeji naturalnej. Wypchanie okazu powierzone zostało preparatorowi p. F. Kalkusowi ze Lwowa, który pracę tę wykonał pod kierunkiem czł. J. Stacha.

Wypchany okaz pomieszczono w Muzeum Fizjograficznem w osobnej sali, przygotowanej na ten, tak cenny okaz, w której ustawiono też odlew gipsowy nosorożca w tem ułożeniu, w jakim go znaleziono w ziemi, a nadto pomieszczony tu będzie szkielet nosorożca po opracowaniu go i zmontowaniu przez czł. J. Stacha. W sali tej wystawione będą preparaty zachowanych, niestety w niewielkiej ilości, miękkich części ciała nosorożca, odlewy gipsowe niektórych partyj powierzchniowych, a także części szkieletu innego jeszcze okazu nosorożca, znalezionego równocześnie obok tamtego.

W osobnych gablotach wystawione będą okazy ówczesnej flory i fauny, których obfite szczątki znaleziono w ilach otaczających nosorożca. Wyplukanie tych resztek z ilów przesiąkniętych ropą następuje duże trudności techniczne, jest więc bardzo mozolne i wymaga cierpliwej, starannej pracy kilku ludzi, zatrudnionych tem wyplukiwaniem w Muzeum Fizjograficznem od 4 miesięcy.

Komisja Fizjograficzna wydała w roku sprawozdawczym z funduszków, przyznanych jej przez Zarząd Akademji, a częściowo także z subwencji Wydziału Nauki Ministerstwa W. R. i O. P., dwa tomy Monograficznych Prac Komisji Fizjograficznej, łącznie 41 arkuszy. Tom V-ty: Motyle większe Tatr polskich, jest wynikiem zainicjowanych przez Dyрекcję Muzeum Fizjograficznego i subwencionowanych przez Komisję Fizjograficzną sześcioletnich badań pułk. W. Niesiołowskiiego nad fauną motyli Tatr. Tom VI-ty obejmuje pierwszą część (35 ark.) obszernego dzieła faunistycznego J. Romaniszyna i F. Schillego: Fauna motyli Polski. Zestawiono w niem całą literaturę, pełny spis dotychczas poznanych motyli, ich występowanie oraz rozprzestrzenienie. Dzieło to, dające całokształt dotychczasowych badań nad fauną motyli ziem Polski, będzie stanowiło podstawę dla dalszych studjów nad tą grupą owadów w naszym kraju.

Wydano też 64-ty tom Sprawozdań Komisji Fizjograficznej za rok 1929, w którym pomieszczono 11 prac z dziedziny botaniki, geologii i zoologii, będących rezultatami badań fizjograficznych współpracowników oddziału krakowskiego (10 prac) i poznańskiego (1).

Nieco podwyższona w porównaniu z rokiem poprzednim kwota, którą Komisja Fizjograficzna uzyskuje corocznie z Wydziału Nauki Ministerstwa W. R. i O. P. na badania fizjograficzne kraju, pozwoliła na udzielenie zasiłku dużej ilości współpracowników Komisji; fundusz ten w ogólnej sumie 50.000 zł. rozdzielono jako zasiłek na badania fizjograficzne w terenie pomiędzy 164 współpracowników, należących do wszystkich pięciu ośrodków

naukowych, mimo rozwiązania się Koła warszawskiego, a sprawozdanie roczne Komisji Fizjograficznej, na które złożyły się Sprawozdania z czynności wszystkich Oddziałów fizjograficznych, objęło przegląd całokształtu badań fizjograficznych, podjętych w kraju z ramienia Komisji Fizjograficznej. Sprawozdania te, pomieszczone w tomie 64-tym Sprawozdań Komisji Fizjograficznej, obejmują przeszło 3 arkusze druku.

Muzeum Fizjograficzne. W dziale botanicznym, pozostającym pod opieką kustosza dra J. Lilpopa i asystenta działu botanicznego p. J. Walasa, położono w zakresie porządkowania zbiorów główny nacisk — jak w latach ubiegłych — na zielniki krajowe roślin naczyniowych, a zbiorami roślin skrytopłciowych zajmowano się tylko w miarę potrzeby ich konserwacji lub w związku z żądaniami pracowników, pragnących korzystać z tych zbiorów.

Skatalogowano i przygotowano do wcielenia do zielnika głównego: zielniki roślin naczyniowych: dra J. Motyki z Podola i Karpat zachodnich, dra A. Kozłowskiej z różnych okolic Polski i z Sudetów, p. S. Macki i p. I. Dąbkowskiej z Polesia i Wołynia i czł. W. Szafera z Puszczy Augustowskiej, nadto zbiór jastrzębców z Tatr, zestawiony przez dra B. Pawłowskiego. Skatalogowano też część okazów z zielnika roślin naczyniowych z gór Świętokrzyskich, przesłanego w r. 1929 przez prof. Kaznowskiego.

Zbiory słuzowców prof. Raciborskiego, Rostafińskiego, Wodziezki i Namysłowskiego poddano dezynfekcji i umieszczono w jednej szafce.

Celem ułatwienia pracy naukowej drowi Motyce

nad porostami odczyszczono i ułożono prowizorycznie zbiór porostów W. Augustynowicza z Tatr; uprzędkowano również porosty z Czarnohory zbioru Namysłowskiego, złożone poprzednio jako depozyt w Zakładzie botanicznym im. Janczewskiego.

W osobnej szafce zebrano grzyby kapeluszowe, konserwowane w płynie, i zmieniono płyny w okazach, zebranych przez prof. Roupperta i Steckiego.

W tym dziale przybyły do Muzeum Fizjograficznego w r. 1929 zielniki: roślin kwiatowych z Podola i Karpat zach. (107 gat., złożył dr J. Motyka), roślin naczyniowych z różnych okolic Polski i z Sudetów (143 gat., złożyła dr A. Kozłowska), z Polesia i Wołynia (27 gat., złożył p. S. Macko), z Polesia (47 gat., złożyła p. I. Dąbkowska), z Puszczy Augustowskiej (29 gat., złożył czł. W. Szafer), z Pomorza (30 gat., złożyła p. A. Kozłowska) i z półwyspu Bałkańskiego (ofiarował p. T. Wiśniewski). Prof. K. Kaznowski rozpoczął nadsyłanie zielnika roślin naczyniowych z gór Świętokrzyskich; dotychczas nadesłał paprotniki i jednołścienne w ogólnej liczbie 527 numerów.

P. H. Czczottowa ofiarowała zbiór szyszek rodzaju *Pinus* z wysp Kanaryjskich, Hiszpanji i Armenji. Zbiory szyszek z Karpat wschodnich, Tatr, Podhala i Beskidu zachodniego, uwzględniające specjalnie *Pinus montana* w różnych odmianach i formach, złożyli: pp. dr J. Lilpop, T. Sulma, J. Trela i J. Walas. Mniejsze zbiory lub pojedyncze okazy ofiarowali Muzeum: Nadleśnictwo Śta Katarzyna oraz pp. dr J. Fudakowski, dr J. Lilpop, Massalski i Stec-Rouppertowa. Dr T. Wilczyński nadesłał do

Muzeum ośm fascykułów zielnika ś. p. H. Zapałowicza z Karpat wschodnich; zielnik ten znajdował się dotychczas jako depozyt w Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie.

Od A. H. Magnussona z Göteborgu zakupiono dalszy ciąg wydawnictwa: „Lichenes selecti scandinavici exsiccati“ (fasc. II i III).

Do działu paleobotanicznego, pozostającego pod opieką kustosza dra J. Lilpopa, przybył zbiorek okazów flory węglowej, zebrany przez p. E. Panowa w Brzeszczach, oraz poszczególne odciski roślin karbońskich z Sosnowca (*Lepidophillum*) i Tenczynka. Nadto ofiarował p. Panow okazy drzew skrzemieniałych wieku permskiego i jurajskiego z okolic Krakowa i wieku jurajskiego z okolic Częstochowy i Zawiercia, nadto 4 okazy odcisków flory eocenińskiej z Hrubego Regła w Tatrach. Czł. J. Stach ofiarował okazy węgla fliszowych z Cichego na Podhalu.

Do zbiorów dyluwjalnych przybyły materiały roślinności glacialnej, zebrane przez p. Panowa na Podolu (Rudki), oraz roślinność lasu mieszanego z Ludwinowa, ofiarowana przez dra J. Zabłockiego.

Po uporządkowaniu całości materiałów paleobotanicznych dr Lilpop przystąpił do szczegółowego ich skatalogowania. W roku sprawozdawczym skatalogował zbiór flory permokarbońskiej z Karniowic, który nadto został zaopatrzony w nowe etykiety. Katalog prowadzi się podwójny, t. j. katalog poszczególnych flor i katalog gatunkowy (kartkowy).

W części wystawowej zaprojektowano szereg gablot ściennych, ilustrujących rozwój flory w Polsce

w okresie dyluwjalnym. Pierwsza z tych tablic, przedstawiająca florę tundry glacialnej, na podstawie danych kopalnych z Ludwinowa, ułożona została przez dra Lilpopa przy pomocy asystenta p. J. Walasa. Składają się na nią oryginalne preparaty okazów kopalnych, zasuszone okazy odpowiednich gatunków żyjących i mapki rozmieszczenia geograficznego tych gatunków.

W ciągu roku sprawozdawczego prócz kustosza dra Lilpopa, który ukończył i ogłosił w Sprawozdaniach Kom. Fiz. pierwszą część pracy o florze międzylodowcowej z Olszewic, stałe miejsce w pracowni botanicznej zajmował dr J. Motyka, opracowujący w dalszym ciągu monograficznie rodzaj *Usnea* na podstawie materiałów własnych oraz sprowadzonych dla niego z wielu muzeów zagranicznych. Pracuje tu również p. H. Czeczottowa nad własnymi materiałami zielnikowymi z Armenji. Nadto ze zbiorów i biblioteki muzealnej korzystało w różnym czasie 5-ciu botaników miejscowych, a zbiory zielnikowe wypożyczano wielokrotnie, tak dla opracowania dalszych rodzin do wydawnictw „Flory Polskiej“ i „Atlasu Flory Polskiej“, jak i innych prac specjalnych. Muzeum pośredniczyło nadto w sprawie wypożyczania zbiorów porównawczych z muzeów botanicznych w Berlinie i Budapeszcie. Okazy paleobotaniczne wypożyczono do Państwowego Muzeum w Sztokholmie i wysłano do Bergen zbiorok okazów flory karbońskiej.

Materiały geologiczne i paleontologiczne grupowano w dalszym ciągu według formacyj w salach, w których materiały te znajdują już stałe pomieszczenie. W ciągu r. 1929 doprowadzono do porządku sale, przeznaczone

na zbiory z formacyj kredowej i juraskiej, i ułożono w nowych gablotach wystawowych zbiory paleontologiczne i petrograficzne z tych formacyj w przeglądzie dydaktycznym. Sprawiono też dalsze trzy duże gabloty do następnej, jeszcze nieurządzonej sali, przeznaczonej na zbiory z formacji triasowej. Częściowo zgrupowano w tej sali, przynajmniej na razie, zbiory z jury, nie mogące się pomieścić w sali, przeznaczonej na formację jurajską.

W dziale geologicznym przybyło parę skamielin z formacji kredowej z Rachowa nad Wisłą (dar p. E. P a n o w a).

Zbiory geologiczne wypożyczano jako materiał do prac naukowych trzem zakładom naukowym dla geologów tam pracujących, nadto na miejscu korzystali ze zbiorów prof. dr J. Jarosz, czł. Kreutz i dr Skoczylasówna z Krakowa, a dr Łaszkiewicz z Warszawy. Stałe miejsce do pracy posiada w pracowni geologicznej dr E. Passendorfer, geolog Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, który wykończył w ciągu r. 1929 parę prac, między nimi wspólnie z kustoszem drem J. Lilpołem pracę o utworach międzylodowcowych Olszewie.

W dziale zoologicznym część wystawową powiększono nowouzyskanymi okazami, częściowo zaś materiałami, które z powodu nieodpowiedniego spreparowania nie były dotychczas wystawione. I tak w sali obejmującej zbiory entomologiczne przybyło parę gablotek ściennych, w których wystawiono wraz z objaśnieniami: Rozmieszczenie geograficzne motyla *Parnassius apollo* L. i jego rasy; szkodniki z grupy motyli (obie

ułożone przez pułk. W. Niesiołowskiego), dalej stądja rozwojowe motyla *Saturnia pavonia* i jedwabnika japońskiego *Samia cynthia*, a także mrówki *Camponotus ligniperdus*, zestawione przez dra J. Fudakowskiego. Nadto zawieszono tablicę z wykresami, tyczącymi się fauny motyli w Polsce, wykonaną przez p. Niesiołowskiego. W dużej gablocie wystawiono zbiór chrząszczy podanych dotychczas z okolic Krakowa z rodziny *Carabidae* i *Dytiscidae*. W sali ze zbiorami malakologicznymi wystawiono w osobnej dużej szafie zbiór mięczaków krajowych lądowych i słodkowodnych, a w dwóch pudłach wystawowych nieco mięczaków palearktycznych i egzotycznych, pochodzących ze zbiorów A. Wagi. W salach ze zbiorami ssawców i ptaków zawieszono obok zmontowanego szkieletu konika biłgorajskiego także jego skórę oraz tablicę objaśniającą z opisem tego typu konika polskiego. Również obok okazu bobra umieszczono tablice wskazujące jego rozsiedlenie w Polsce, sposób życia oraz potrzebę ochrony. Wszystkie inne okazy odczyszczono, a albinotyczne okazy kreta, wiewiórki, kawki, pliszki, jaskółki i wróbla pomieszczono po odczyszczeniu pod osobnym szklanym kloszem.

W materiałach przeznaczonych do pracy naukowej spreparowano w dziale lepidopterologicznym, pozostającym pod opieką pułk. W. Niesiołowskiego, zbiory przybyłe w r. 1929, mianowicie tegoroczny zbiór motyli z Tatr (około 150 okaz.) i z Krakowa (około 50 okaz.), okazy pochodzące z różnych stron Polski (około 50 okaz.), zbiór motyli alpejskich z Austrii Górnej (około 80 okaz.), i zebrane przez dra E. Mazurę w Dalmacji (96 okaz.). Nadto skontrolowano oznaczenia, spisano, poetykietowano

i zainwentaryzowano w sposób kartkowy w skomasowanym zbiorze motyli większą część z grupy *Noctuidae*. P. St. Stach rozpoczął kontrolę oznaczeń, etykietowanie i inwentaryzowanie kartkowe działu motyli t. zw. drobnych (*Microlepidoptera*); w roku sprawozdawczym skatalogował: *Galleriinae*, *Crambinae*, *Schoenobinae*, *Anerastiinae* i *Phycitinae*.

W bardzo dużym zbiorze chrząszczy dr J. Fudakowski skomasował i zainwentaryzował w sposób kartkowy rodzaje *Carabus*, *Calosoma* i *Cychrus*. Prof. S. Smreczyński ukończył oznaczanie skomasowanego już w zupełności zbioru pluskwiaków, który będzie można teraz szczegółowo zinwentaryzować. Mięczaki obcokrajowe ze zbiorów Kotuli i A. Wagi pomieszczono w osobnej gablotce. Zmieniono płyny i wystawiono zbiór robaków, pasorzytnych, zestawiony przez prof. Kowalewskiego. Po odebraniu przez Towarzystwo Rybackie zbioru ryb krajowych, złożonych przez to Towarzystwo jeszcze przed wojną w depozycie Muzeum Fizjograficznem, pozostały nieznaczny zbiór ryb odpowiednio przegrupowano.

W dziale zoologicznym przybyły oprócz wyżej wymienionych zbiorów motyli, zebranych przez pułk. Niesiołowskiego, J. Klimescha, dra E. Mazura i inn., chrząszcze krajowe i obce (dary: dra J. Zabłockiego — 10 ok., rotm. J. Zawadzkiego — 230 ok., p. J. Schneidera — 25 ok.), zbiór pluskwiaków z Tatr i Pienin (złożony przez prof. S. Smreczyńskiego), zbiór ważek krajowych (dar p. J. Rymara — 454 ok. i złożone przez dra J. Zaéwilichowskiego — 235 ok.), różne owady z półn. Rodezji (dar OO. jezuitów — 245 ok.), mięczaki krajowe lądowe i wodne

(dar p. J. Urbańskiego — 393 ok.), oraz lądowe z Turcji europejskiej i Azji Mniejszej (dar p. H. Czeczottowej — 53 ok.), pasorzyty jазia i karpia (dar p. E. Panowa — 7 ok.), wypchane okazy ptaków z Dobrudży (dar gen. M. Rozwadowskiego), szkielet ryjówki (dar dra J. Zabłockiego), skóra i szkielet konika polskiego z Biłgoraja, 5 skór i 15 czaszek (owce, kozy, krowy, bawół, wielbłąd i koń) z Małej Azji (dar doc. dra T. Vetulaniego). Do zbiorów szczątek zwierząt dyluwjalnych przybyła górna część czaszki *Bison priscus* i 2 siekacze mamuta (dar hr. S. Tysszkiewicza), nadto kości różnych zwierząt (nosorożca, mamuta, jelenia, z Ruddek we wschodn. Małopolsce — 30 ok.) i z lejków gipsowych w Żywaczowie, pow. Horodenka (koń i nosorożec).

Najcenniejszy nabytek pozyskało Muzeum Fizjograficzne w postaci włochatego nosorożca ze Staruni, o czem już wyżej była mowa.

Ze zbiorów zoologicznych korzystali w r. 1929 tak miejscowi, jak i zamiejscowi przyrodnicy, również zagraniczni: dr P. Blüthgen z Naumburga, dr Wehrli z Szwajcarii i dr Frison z Urbana w Illinois. Wypożyczono też nieco okazów na wystawę „Ochrony Przyrody“ w Krakowie.

Wyniki pracy naukowej pracowników działu zoologicznego Muzeum Fizjograficznego ogłoszone zostały w ciągu roku 1929 w 7 pracach (dr Fu dakowski — 1, pułk. Niesiołowski — 1, dyr. J. Stach — 5).

Na prośbę zagranicznych muzeów przyrodniczych i przyrodników podejmowano i w tym roku pracę oznaczania i opracowywania naukowego grup, dla których brak tam specjalistów. I tak z owadów bezskrzydłych (*Apterygo-*

genea) opracowano (czł. J. Stach) materiały, zebrane przez prof. Wenera (z Wiednia) w Małej Azji i na Bałkanie, a przez dra Rippera i dra Kühnelta w Austrii; pozostały do opracowania bardzo obfite materiały, pochodzące z wszystkich kontynentów, nadesłane przez Muzeum przyrodnicze w Hamburgu, Muzeum w Lubecie, Muzeum Akademii Ukraińskiej w Kijowie, Muzeum Akademii w Leningradzie i zebrane w okolicy Monasteru (Münster) przez p. Brauera.

Muzeum pozyskało w r. 1929 portret ś. p. prof. Wagi, którego bogate zbiory z różnych dziedzin przyrody weszły w skład Muzeum Fizjograficznego. Nadto otrzymało Muzeum w depozyt od Krakowskiego Oddziału Tow. Przyrodników im. Kopernika trzy portrety zmarłych, wielce zasłużonych członków Kom. Fizjograficznej, mianowicie: prof. dra S. Kreutza, prof. dra W. Kulczyńskiego i prof. dra Raciborskiego.

Liczba osób zwiedzających Muzeum zwiększa się stale, a wzmogła bardzo znacznie od czasu nadejścia okazu nosorożca ze Staruni. Oprócz wielu przyrodników miejscowych i zamiejscowych oraz zagranicznych zwiedzili Muzeum Fizjograficzne w roku 1929 uczniowie i uczennice 34 szkół średnich miejscowych i zamiejscowych pod kierunkiem nauczycieli i nauczycielek, kursy seminarjalne, słuchacze Uniwersytetu Ludowego, członkowie Kółka Przyrodników Uniw. Jagiell. i członkowie Oddziału Krakowskiego Tow. Przyrodników im. Kopernika. Nadto przygotowywało się w Muzeum 28 kandydatów i kandydatek do egzaminu kwalifikacyjnego na nauczycieli szkół średnich, zapoznając się głównie z okazami

fauny krajowej i korzystając z biblioteki podręcznej oraz wskazówek naukowych personelu Muzeum.

Muzeum Archeologiczne. Po dokonaniu w latach poprzednich prac przygotowawczych przystąpiono w r. ub. do przeprowadzenia inwentaryzacji zabytków. Dzięki wydatnej pomocy przez specjalną dotację ze strony Zarządu P. A. U. w formie kilku stypendjów praca ta posuwa się szybko naprzód. Założono przede wszystkim inwentarz podstawowy, do którego wciągnięto 3650 nrów, obejmujących przeszło 110 tysięcy okazów, przeprowadzając równocześnie sygnowanie ważniejszych przedmiotów i grup. Prace nad tym inwentarzem objęły w ten sposób całość dawniejszych zbiorów z wyjątkiem dużej grupy ceramiki malowanej (wykopaliska z Bilcza Złotego i in.), która wymaga osobnego traktowania.

Celem rozbudowania podstawowego inwentarza wykonano przygotowany na najlepszych wzorach krajowych i zagranicznych, dostosowany do potrzeb miejscowych, projekt inwentarza kartkowego i przystąpiono do sporządzania go. Równocześnie podjęto pracę nad zorganizowaniem niezbędnego archiwum aktów, dotyczących wiadomości o pochodzeniu zabytków, znajdujących się w Muzeum. Praca nad katalogiem kartkowym oraz nad archiwum wiadomości wymagać będzie dłuższego czasu i w dalszym ciągu większej ilości sił pomocniczych; umożliwi ona szybszy tok studjów nie tylko nad posiadaniem wykopaliskami, ale wogóle nad prehistorją całego kraju.

Równocześnie z postępującą inwentaryzacją wzmożono prace nad konserwacją zabytków. Dwumiesięczny pobyt w Niemczech wysłanego z ramienia Akademji ku-

stosza Muzeum dr T. Reymana pozwolił mu na przeprowadzenie specjalnych studjów nad konserwacją zabytków w generalnem laboratorium państwowych muzeów w Berlinie pod kierunkiem kustosa prof. dr Brittnera oraz w laboratorjach poszczególnych działów muzealnych a także w zakresie urzędzeń administracyjnych, technicznych i naukowych muzealnictwa prehistorycznego. Podobne studia przeprowadził dr Reymana w zbiorach prehistorycznych w Berlinie, Hamburgu, Kilonji, Lubece, Hannoverze, Kassel, Frankfurcie nad Menem, Moguncji, Wiesbaden, Weimarze, Halle nad Saalą, w Dreźnie i Wrocławiu.

W wyniku powyższych studjów zreorganizowano dotychczasową pracownię konserwacyjną i zakupiono odpowiednie przyrządy. Nowa, zaprojektowana przez dr Reymana na podstawie zagranicznych wzorów pracownia konserwacyjna założona zostanie w przydzielonych do Muzeum obszernych suterynach, które w bieżącym roku zostaną znacznym kosztem adaptowane do tych celów.

W zakresie konserwacji, prócz drobnych zabiegów nad szeregiem okazów, przeprowadzono prace nad większemi ich grupami. Zrekonstruowano mianowicie pochodzące z dawnych badań Ossowskiego naczynia z Warszawy-Pragi. Wypakowano, oczyszczono i uporządkowano resztę materiałów po ś. p. Czarnowskim oraz zabytki, pochodzące z cmentarzyska ciałopalnego łużyckiego w Prokocimiu, z lateńskiego z Błonia i rzymskiego z Kopek. Z pierwszego z wymienionych cmentarzysk zrekonstruowano ceramikę z 28 grobów, z dwu drugich odbudowano prawie wszystkie naczynia i zakonserwowano żelaza. Posygnowano również cały materiał neolityczny,

pochodzący z blisko siedemdziesięciu jam mieszkalnych z Książnic Wielkich.

W Muzeum pracowali nad specjalnemi tematami prehistorycy krajowi i zagraniczni. Dr J. Żurowski kontynuował pracę nad porządkowaniem i oznaczaniem neolitycznych materiałów ceramicznych z obszaru lessowego nadwiślańskiego (stanowiska jaskiniowe i otwarte); materiały te rozpoczęto inwentaryzować. Dr T. Reymann pracował nad zabytkami z grobu ciałopalnego okresu rzymskiego z Giebułtowa, p. Rudolf Janką nad wspomnianemi powyżej z Błonia i Kopek, a p. J. Fitzke nad zawartością jamy mieszkalnej kultury nordyjskiej z Życi Złockiej. Z zamiejscowych p. dr Sulimirski ze Lwowa pracował nad zabytkami kultury Czechy-Wysocko, pp. Śmieszko i Oleksin ze Lwowa nad rzymskimi, a dr Z. Podkowińska z Warszawy uzupełniała swe materiały do pracy nad kulturami ceramik wstęgowych. Z zagranicznych prehistoryków zwiedzili Muzeum i pracowali w niem pp. dr Ch. Albrecht i prof. K. Schuchardt z Berlina, dr Mathes z Bytomia, dr E. Petersen z Wrocławia, dr G. Raschke z Raciborza i dr K. Tackenberg z Hannoveru. P. St. Roel, preparator Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, odbył pod kierunkiem dr Reymana dziesięciodniowy kurs konserwacji zabytków.

Wznowiono zaniechane od czasu wojny światowej badania terenowe. Z funduszu Komisji Antropologii i Prehistorji pokryto mianowicie koszty robocizny i transportu wykopalisk z cmentarzyska ciałopalnego lateńskiego, odkrytego w Błoniu pow. Sandomierz, i z okresu rzymskiego w Kopkach pow. Nisko. Badania te przeprowadził

stud. prehistorji p. R. Jamka z ramienia konserwatora zabytków przedhistorycznych. Kosztem Muzeum dokonał dr Reymań wstępnych badań ementarzyska łużyckiego w Miedźnie (pow. Częstochowa) i grobu okr. rzymskiego w Borku Fałęckim koło Krakowa. Dr G. Leńczyk i dr T. Reymań odszukali w Mnikowie niektórych żyjących jeszcze robotników, zajętych przy pracach wykopaliskowych, prowadzonych niegdyś przez Ossowskiego, i ostatecznie wyjaśnili kwestję fałszerstwa „zabytków mnikowskich“, dającą powód do długoletnich sporów naukowych. Trzej żyjący robotnicy, sprowadzeni do Muzeum, zeznali mianowicie protokolarnie swój udział przy fałszowaniu zabytków i z pośród przedłożonego im materiału wskazali wykonane przez siebie falsyfikaty.

Konserwator dr J. Żurowski złożył w Muzeum zabytki, pochodzące z badań, przeprowadzonych w następujących miejscowościach: Gniazdowice pow. Miechów, Malice*, Sandomierz-Krakówka, Trzebieszawice (osady kultury wstęgowej rytej); Sandomierz-św. Jakób (ceramika kultury wstęgowej kłutej i materiał krzemienisty); Złota (próbki ceramiki malowanej morawskiej); Gniazdowice pow. Miechów (osada kultury promienistej); Życ Złocka (jama mieszkalna kultury nordyjskiej i grób zwierzęcy); Żuków (groby kultury sznurowej); Samborzec (groby kultury złockiej); Góry Wysokie, Gorzyczany, Samborzec, Żuków (grób i stanowiska osadowe neolityczne bliżej nieokreślone); Błonie (naczynie ze ściętą krawędzią, użyte jako popielnica, znalezione obok siekiery krze-

---

* Jeżeli niema podanego powiatu, oznacza, że miejscowość znajduje się w pow. sandomierskim.

miennej czworościennej na cmentarzysku lateńskim); Żuków (groby podkloszowe); Samborzec (fibula rzymska); Opatkowice pow. Miechów (ceramika okresu rzymskiego); Trzebieszawice (mogiłki ciałopalne z czasów końcowych przedhistorycznych); Gorzyczany, Krzeszów-Działy pow. Biłgoraj, Samborzec, Szewce, Sandomierz (stanowiska wczesnohistoryczne); Sandomierz (ceramika średnowieczna i z XVII w.); Koprzywnica (mikrolit, fibula lateńska i ceramika bliżej nieokreślona z wydm okolicznych); Świniary i okolice Gorzyc, Sobowa, Sokolnik i in. w pow. tarnobrzeskim (nieoznaczona bliżej ceramika z wydm).

Za pośrednictwem konserwatora otrzymało Muzeum w darze zabytki z następujących miejscowości: Biliny pow. Kielce (mikrolit wydmowy i ceramika bliżej nieokreślona, dar p. Z. Lenartowicza); Kopki pow. Nisko (popielnica i wyroby żelazne z cmentarzyska okresu rzymskiego, dar p. L. Ziembry, kierownika szkoły powszechnej w Kopkach); Koprzywnica i Krzcin pow. Sandomierz (różne materiały wydmowe, m. in. ceramika wstęgowa kłuta, sznurowa, bałtycka i wczesno-historyczna, dar p. Krakowiaka z Łoniowa); Krzcin (naczynia typu późnołużyckiego i z grobów podkloszowych, dar p. Wł. Dobiji, kierownika szkoły powszechnej w Koprzywnicy); Machów pow. Tarnobrzeg (popielnica okresu halsztadzkiego, dar p. L. Wyróstka); Rosiejów pow. Pińczów (narzędzia neolityczne i ceramika okresu rzymskiego, dar p. J. Tańskiego); Sokolniki pow. Tarnobrzeg (popielnica typu sokolnickiego, dar p. Krakowiaka z Łoniowa). Wawrzeńczyce pow. Miechów (ceramika łżycka, dar ks. Z. Boratyńskiego); Zame-

czek pow. Opoczno (ceramika z grobów podkloszowych, dar p. F. Druźbackiego).

Muzeum Archeologiczne, pozostając w stałym kontakcie z podobnymi instytucjami i uczonymi w kraju i zagranicą, wykonuje na życzenie tychże bardzo często zdjęcia fotograficzne, przeznaczone do prac naukowych. Specjalnie w r. ub. częściej to się zdarzało niż zwykle. Między innymi wykonano po raz pierwszy zdjęcia fotograficzne wszystkich ścian posągu t. zw. Światowida oraz poczyniono zdjęcia z zabytków z Giebułtowa. Dużo zdjęć fotograficznych będzie Muzeum zmuszone wykonać także w związku z wewnętrznymi potrzebami, w szczególności w związku z katalogiem kartkowym. Ponieważ sporządzanie takich zdjęć w zakładach fotograficznych pociąga za sobą zbyt wysokie koszty i obciąża nieproporcjonalnie budżet Muzeum, przeto poczyniono starania o uruchomienie własnej pracowni fotograficznej.

Sporządzono kilka nowych odlewów gipsowych Światowida i przy robotach tych odkryto ślady czerwonego barwienia w kilku miejscach słupa kamiennego. Jedną z kopij wysłano do Muzeum Państwowego w Grodnie. Sporządzono również brązowy odlew rzadkiego okazu berła sztyletowego, będącego własnością Uniwersytetu Jagiell., oraz przystąpiono do wykonania kopij kosztownych oryginałów, pochodzących z Ryżanówki i innych okazów. Zakupiono we Wrocławiu kopję złotego naszyjnika z okresu wędrówek ludów z Ransern na Śląsku.

Muzeum było, jak w latach poprzednich, także i w roku ub. otwarte dla publiczności w piątki od 12—2 i zwiedzane licznie przez pojedynczych gości i wycieczki szkolne.

Biblioteka Akademji otwarta jest codziennie (z wyjątkiem niedziel, świąt i feryj) dla pracujących naukowo od godz. 10—2 w południe i od godz. 6—8 wieczorem. Z czytelni korzystało przez cały rok, prócz członków i współpracowników Komisyj Akademji, 356 osób 4625 razy. Na miejscu wydano dzieł 5162 w 7385 tomach i 1685 rękopisów. Na zewnątrz wypożyczono członkom Akademji, Komisyj i osobom poleconym 952 dzieł w 1364 tomach; innym bibliotekom 158 dzieł w 296 tomach i 37 rękopisów. Z innych bibliotek wypożyczono do Biblioteki Akademji dla użytku czytelników 829 dzieł w 983 tomach i 46 rękopisów. Na pozycję wypożyczonych dzieł z innych bibliotek składają się niemal w całości druki wypożyczone dla redakcji Bibliografji Estreichera. Najchętniej i najspieszniej dostarczały ich biblioteki: Jagiellońska, Czartoryskich i Muzeum Narodowego w Krakowie, Ossolińskich i Uniwersytecka we Lwowie, Krasieńskich, Zamojskich i Uniwersytecka w Warszawie, Uniwersytecka w Wilnie, Książnica Miejska im. Kopernika w Toruniu i Biblioteka Towarzystwa Naukowego w Płocku. W roku ubiegłym przybyło nowych czytelników 115, którym wydano legitymacje.

Zakupiono rękopis z końca XVIII w., zawierający Barlaama „Argenidę“ w tłumaczeniu Wacława Potockiego, charakterystyczny tem, że różni się w bardzo wielu miejscach od tekstu drukowanego.

Biblioteka otrzymała w roku ubiegłym z zagranicy drogą wymiany 1602 wydawnictw z 64 akademji i 633 instytucyj naukowych z 46 krajów wszystkich części świata. Z wydawnictw tych wpłynęło do Biblioteki 3018 tomów w 6208 zeszytach i numerach.

Wydawnictwa polskie otrzymuje Biblioteka z 95 miast, a 439 instytucyj i towarzystw naukowych, oraz urzędów państwowych, w liczbie 802 tomów i 6537 zeszytów i numerów. Pisma te otrzymuje Biblioteka w drodze wymiany, albo w darze.

Jak w poprzednich latach, tak i w roku ubiegłym, udzieliła Biblioteka Akademji całego szeregu informacji naukowych instytucjom i osobom prywatnym tak w kraju, jak i zagranicą, i pośredniczyła też w wyszukiwaniu źródeł i robieniu odpisów z naszych rękopisów.

Biblioteka otrzymała w darze w roku ubiegłym, nie licząc publikacyj, nadchodzących w zamian za wydawnictwa Akademji, 269 dzieł w 326 tomach. Wśród darów należy wyróżnić dar Tadeusza Cieślewskiego i Samuela Tyszkiewicza, którzy nadesłali Akademji ze specjalną dedykacją wspólne swe dzieło p. t. „Dawne miasta Fiorenza“, wydrukowane w 25 egzemplarzach i oprawione we Florencji w r. 1928 przez samych autorów i ich żony: Marję Cieślewską i Marylę Tyszkiewiczową. Najwydatniej zasiły swemi wydawnictwami Bibliotekę Akademji „Książnica Atlas“ we Lwowie i Krakowska Spółka Wydawnicza. Nadto ofiarowały swoje wydawnictwa następujące instytucje i towarzystwa: Česky Zemský Archiv w Pradze, Biblioteka Miejska w Bydgoszczy, Danziger Stadtbibliothek, Biblioteka Akademji Górniczej w Krakowie, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, Centralna Biblioteka Wojskowa w Warszawie, Gebethner i Wolff, Instytut Badań Spraw Narodowościowych w Warszawie, Instytut Geofizyki i Meteorologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie, Państwowy Instytut Naukowy Gospodar-

stwa Wiejskiego w Puławach, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy w Warszawie, Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie, Śląska Izba Rolnicza w Katowicach, Koło Poznańskie Polskiego Towarzystwa Filologicznego, Polski Komitet Elektryczny w Warszawie, Książnica Miejska im. Kopernika w Toruniu, Kurja Diecezjalna Podlaska w Siedlcach, Magistrat miasta Poznania, Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie, Miejskie Muzeum Przemysłowe im. Adryana Baranieckiego w Krakowie, Muzeum Tatrzańskie im. Dra T. Hałubińskiego w Zakopanem, Obserwatorium Astronomiczne w Krakowie, Obserwatorium Astronomiczne w Warszawie, Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Poselstwo finlandzkie w Warszawie, Prezydentura miasta Warszawy, Rada Naczelna Organizacji Ziemiańskich, Państwowa Rada Ochrony Przyrody w Krakowie, Redakcja „Głosu Narodu“, Redakcja „Ilustrowanego Kurjera Codziennego“, Redakcja „Ruchu Literackiego“ w Warszawie, Redakcja Pisma „Szkoly Akademickie“ w Poznaniu, „Chrześcijańscy Rolnicy“ w Warszawie, Salon Malarzy Polskich w Krakowie, Sprawa Matice Slovenskej v Turčiankom sv. Martine, Karpacka Stacja Geologiczna w Borysławiu, Stowarzyszenie Elektryków Polskich w Warszawie, Stowarzyszenie Miłośników dawnej muzyki w Warszawie, Małopolska Straż Obywatelska we Lwowie, Stronnictwo Prawicy Narodowej, Polskie Towarzystwo Chemiczne w Warszawie, Towarzystwo Ekonomiczne w Krakowie, Polskie Towarzystwo Geograficzne, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Łodzi, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze w Warszawie, Towarzystwo Lekarskie w Warszawie, Wileńskie Towa-

rzystwo Lekarskie, Polskie Towarzystwo Leśne we Lwowie, Towarzystwo Miłośników Historji i Zabytków Krakowa, Towarzystwo Miłośników Historji w Poznaniu, Towarzystwo Przyjaciół Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, Towarzystwo Przyrodnicze im. Stanisława Staszica w Łodzi, Polskie Towarzystwo Tatrzańskie w Krakowie, Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie, Wolna Wszechnica Polska w Warszawie, Wydawnictwo Gutenberga w Krakowie, Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Związek Organizacyj Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Rewizyjny Spółdzielni Kółek Rolniczy w Krakowie, Związek Zawodowy Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich, Związek Ziemi Wschodnich Województw Małopolski we Lwowie. Z osób prywatnych złożyli dary: Helena de Franqueville d'Abancourt, St. Asté, Augustynowicz, Władysław Baran, Kazimierz Bartoszewicz, Batthyány Tivadar, Adolf Bauer, Leon Białkowski, Antoni Bederski, Michał Birżyńska, Maksymiljan Blassberg, Eugéne Bloch, Władysław Bogatyński, Władysław Borth, Louis de Broglie, Włodzimierz Budka, E. Cartan, Franciszek Chłapowski, L. Cugnin, Stefan Cybulski, H. Czeżot, E. Czerwiakowska, Ignacy Dąbrowski, Pierre David, ks. biskup Delamare, S. M. Dobrogajew, Henryk Drzewiecki, Marja Dynowska, Stefan Dziewulski, Gabański, Stanisław Jan Gąsiorowski, Leo Gilbert, Aleksy Gilewicz, Kazimierz Golachowski, Józef Gołąbek, Antoni Górski, Auguste Gravis, Bon. Graziński, Vicomte de Guichen, Kazimierz Hałaciński, Paweł Helbronner, Roman Horoszkiewicz, Werner Jaeger, Charles Janet, Kazimierz Kaczmarczyk,

Jadwiga Karwasińska, Andrzej Kędzior, Juljan Kleiner, Leopold Kluger, Adam Kłodziński, ks. Józef Kłos, Filaret Kolessa, Kazimierz Konarski, Józef Konopka, Ju. A. Konowałowej, Józef Stanisław Korpała, Kazimierz Kosiński, Kazimierz Kostanecki, Józef Kostrzewski, Stanisław Kot, Roman Krechowicz, Kulmatycki, Jalu Kurek, Stanisław Kutrzeba, Zygmunt Lasocki, Aleksander Lednicki, Stanisław Lipecki, Maurice Lugeon, Marjan Łodyński, Jakób Łukasik, André Maron, J. M. Meunier, Léon Michel, Midowicz, Ryszard Mienicki, R. Arvid Molander, Bronisława Monkiewicz, Józef Morozewicz, Józef Münnich, Kazimierz Nitsch, Juljan Nowak, George Rappall Noyes, Józef Nusbaum, O. Józefat Ostrowski, Henryk Pachoński, Fryderyk Papée, J. Piernikarczyk, Stanisław Pigoń, Kazimierz Piwarski, Bronisław Plebiński, Stefan Przewalski, Ludwik Ręgorowicz, Karolina Reis, Zygmunt Rolnicki, William J. Rose, M. D. Ross, Edward Rosset, Ignacy Rudolff, Józef Rydel, W. Sajewicz, Władysław Semkowicz, Józef Seruga, Józef Siemiński, Józef Skultety, Ksenofont Sosenko, Salomon Spitzer, Stanisław Srokowski, Stefan Srokowski, Stefan Surzycki, Franciszek Sypowski, ks. Władysław Szoldrski, Witold Taszycki, J. P. Thomson, Janusz Tłomakowski, Jadwiga Petrażycka-Tomicka, Stanisław Tomkowicz, St. Tync, Kazimierz Tyszkowski, Maxime Vincent, Karol Völker, Jan de Vries, Mieczysław Wojtaszewski, Andrzej Wojtkowski, Aurelja Wyleżyńska, Juljusz Zborowski, ks. Józef Zdanonowski, Ludwik Zembrzusi.

By ułatwić korzystającym ze zbiorów bibliotecznych zorientowanie się w bogatym zasobie czasopism naukowych i wydawnictw ciągłych, znajdujących się w Biblio-

tece Polskiej Akademji Umiejętności, wydała Biblijoteka w ubiegłym roku ich katalog. Na razie ukazała się część I, obejmująca „Czasopisma i wydawnictwa ciągle, bieżące“, opracowana przez Inspektora Biblijoteki czł. Fryderyka Papégo.

Biblijoteka Polska w Paryżu. Przebudowę Biblijoteki Polskiej ostatecznie skończono. Bez przerwy — już tylko wyłącznie przez personel biblijoteczny, bez sił pomocniczych — prowadzi się dalej inwentarz kartkowy i katalog alfabetyczny kartkowy książek, zarówno w magazynie się znajdujących, jak biblijoteki podręcznej (od 1 czerwca 1929 r. do 15 kwietnia 1930 r. skatalogowano 5.041 dzieł), oraz osobny inwentarz t. zw. B. (skatalogowano prawie 5.000 dzieł). Z darów i zakupów przybyło w ciągu roku dzieł 1.495. Nadto oddzielnie prowadzi się katalog dzieł informacyjnych o Polsce dawnej i współczesnej w dwóch działach: alfabetycznym i rzeczowym (ten ostatni po polsku i po francusku). Podjęto opracowanie katalogu wydawnictw perjodycznych, znajdujących się w Bibliotece (do których włączono uporządkowane obecnie czasopisma polskie i francuskie z epoki emigracji) oraz wykaz artykułów o Polsce w miesięcznikach francuskich od 1914 roku.

Uporządkowano i umieszczono w odpowiednich szafach zbiór rękopisów: a) 78 pudeł zawiera artykuły i pisma publiczne, ułożone przez Władysława Mickiewicza według nazwisk osób (istnieje do tego działu katalog kartkowy, który jednak wymaga całkowitego przerobienia i narazie może stanowić tylko wskazówkę dla osób poszukujących, ale do druku się nie nadaje); b) 50 pudeł zawiera spuściznę rękopiśmienną wybitniejszych

postaci z emigracji (teki: Bartkowskiego, Bema, gen. Kniaziewicza, Niemcewicza, Olizarowskiego, Lud. Platera, Wrońskiego, gen. Zamoyskiego); c) 66 pudeł notat bibliograficznych Karola Sienkiewicza; d) luźnych rękopisów jest około 500, z których 241 w roku sprawozdawczym opisano na kartkach, wśród tych rękopisów większy kompleks stanowi część archiwum Ksawerego księcia Saskiego (1763—83, korespondencja agentów saskich Jana Heinego, pułkown. Seifferta, Essena, oraz konsula franc. Bonneau i Martange'a); g) archiwa Instytucyj Emigracyjnych, z których ułożone już są archiwa: T-wa Literackiego 1832—47, Wydziału Historycznego 1836—54, Wydziału Statystycznego 1837—42, T-wa Historycznego 1847—53, T-wa Histor.-Literackiego 1854—91, Biblioteki Polskiej 1838—1917; pozostają zaś do ułożenia archiwa: Towarzystw Emigracyjnych w Anglii, Komitetu Emigracji Polskiej, T-wa Wzajemnego Oświecenia, Instytucji Czei i Chleba, Klubu Polskiego w Paryżu, Komitetu Reprezentacyjnego Emigracji Polskiej, T-wa Politechnicznego, Banku Emigracji Polskiej (Jelskiego).

Zebranie i rozgrupowanie oraz opisanie 241 rękopisów luźnych, dokonane w roku sprawozdawczym, pozwala już na korzystanie ze zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki.

Czytelnia Biblioteki jest otwarta od 9-ej do 7-ej wieczór codziennie, a w soboty do godz. 4-ej. Ilość czytelników coraz rośnie (maj 1929 r. — 131, styczeń 1930 — 217, luty 266, marzec 254). Personel Biblioteki wykonywał zarówno dla członków P. A. U., jakoteż dla poszczególnych uczonych, rozliczne kwerendy w zbiorach paryskich. Liczba tych kwerend stale się zwiększa.

Dłuższe poszukiwania w czytelni Biblioteki Polskiej przeprowadzali: Marja Arnoldowa, czł. Sz. Askenazy, Rafał Blüth, dr Jan Dihm, ks. Augustyn Jakubiśiak, Wacław Królikowski, Bronisław Lipezyk, Jan Lorentowicz, doc. Józef Macurek, Wanda Mech, Ryszard Przelaskowski, Zygmunt Szwejkowski, St. Tync, Wanda Tyszkowa, Frank Walser (amerykanin), czł. W. Sobieski. Z czytelni korzystali różni obcokrajowcy: Amerykanie, Czesi, Rosjanie, Ukraińcy, procent Francuzów okazał się jednak najmniejszy.

Staraniem Stacji: 1) skopjowano w British Museum opis Polski z 1598 r., sporządzony przez Krzysztofa Perkinsa(?), posła angielskiego, p. t. *A Relation of the State of Polonia and the united provinces of that Crowne* (stron 439); 2) z Biblioteki w Nancy nieznane dotąd memorjały króla Leszczyńskiego, dotyczące pokoju wiecznego i projektowanego związku narodów (*De l'affermissement de la paix générale*); 3) delegat Pułaski zebrał zbiór materiałów do obłożenia Savannah w 1779 r. z archiwów Marynarki i Spraw Zagranicznych w Paryżu, z bibliotek: waszyngtońskiej, nowojorskiej, bostońskiej oraz harvardskiego Uniwersytetu w Cambridge; zawierają one niewydane pamiętniki adm. hr. d'Estaing'a i inż. O'Connora, korespondencje Kazimierza Pułaskiego i gen. Lincolna, raporty agentów francuskich oraz bogaty materiał kartograficzny.

Biblioteka wznowiła działalność odczytową. Odczyty były wygłaszane przeważnie w języku francuskim. Tematy odczytów były następujące: St. Czarnowski, *Comment la Gaule s'est romanisée*; François de Jessen, *Une Ambassade Danoise en Pologne au début du 18-me*

siècle; czł. W. Sobieski, Czasi a Pomorze polskie; R. M. Lhopital, Le Maréchal Foch et la Pologne; ks. dr A. Jakubisiak, La Crise du Déterminisme; czł. O. Halecki, La question d'Orient au XIV s. Osobny cykl odczytów tyczył się kwestji bałtyckiej: prof. G. Pagès, Les Hohenzollern et la Baltique; prof. G. Blondel, Les débouchés de la Pologne sur la Mer Baltique; H. de Montfort, L'aspect européen de l'expérience baltique; E. Fournol, Le rôle de la colonisation allemande dans l'histoire de la Russie et de la Pologne; P. Charliat, Colbert et la Baltique; prof. A. Tibal, La politique d'après-guerre des états riverains de la Mer Baltique; prof. Ch. Dupuis, Le statut international de la Ville Libre de Dantzig; F. de Jessen, Problèmes actuels et futurs des voies d'accès à la Baltique; J. Ancel, Géographie politique du littoral de la Baltique; prof. H. Hauser, Un Français dans la Baltique au XVI-me siècle.

W Bibliotece odbywały się zebrania Tow. Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją, zebrania dyskusyjne polskich studentów Szkoły Nauk Politycznych, studentów Polaków z Litwy Kowieńskiej, poświęcone naukowym referatom i dyskusji nad nimi Tow. Opieki społeczno-kulturalnej dla wychodźstwa Polskiego we Francji, instruktorów dla szkół polskich we Francji, Związku Obróńców Ojczyzny i t. d.

W lokalu Biblioteki obradowała w styczniu 1930 r. komisja, wybrana przez Union Académique Internationale dla przygotowania wydania Corpus philosophorum medii aevi, pod przewodnictwem czł. ks. K. Michalskiego. W dniu 26 kwietnia b. r. zwiedzała Bibliotekę konferencja Instytutu współpracy umysłowej, by zapoznać się

z nią jako z typem instytutów narodowych, przeznaczonych dla utrzymywania stosunków między dwoma krajami.

Z pokoi, wynajmowanych na ulgowych warunkach, korzystali: czł. Halecki, czł. Kot, p. Lorentowicz, czł. Sobieski i prof. Stołyhwo.

Dnia 3 maja 1930 r. odbyło się zebranie doroczne, zagajone przez prezesa Komitetu miejscowego Biblioteki Polskiej, p. ambasadora Chłapowskiego. Delegat Pułaski zdał sprawozdanie z działalności Biblioteki Polskiej i Muzeum Ad. Mickiewicza za rok ostatni, poczem p. Piotr Boyé wygłosił odczyt p. t. „Une heure avec le Roi Stanislas“.

Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu. W okresie sprawozdawczym zwiedziło Muzeum 327 osób różnej narodowości, w tem kilka zbiorowych wycieczek. Do wzbogacenia zbiorów muzealnych przez dary książek lub przedmiotów, dotyczących Adama Mickiewicza, przyczynili się pp.: R. Blüth, czł. J. Kleiner, dr S. Kolbuszewski, M. Mirska, G. R. Noyes, Paruszevska, J. P. Palewski, czł. S. Pigoń, E. Starostowa, maj. Teslar, prof. Z. L. Zaleski i in.

Z powodu 100-lecia istnienia „Revue des Deux Mondes“ Muzeum wzięło udział w wystawie, pożyczając różne objekty ze swoich zbiorów (portrety, medaljony, biusty, autografy).

Wydawnictwo „Le Manuscrit-Autographe“ w Paryżu umieściło w podobiznie w nrze 23 (wrzesień-październik 1929) 12 stron autografów Ad. Mickiewicza ze zbiorów muzealnych, wraz z notatką kustosa Muzeum B. Mońkiewiczówny o stosunku Ad. Mickiewicza do własnych rękopisów i ich obecnym stanie.

Druk Katalogu Rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w opracowaniu p. Adama Lewaka dobiegł końca. Brak jeszcze tylko indeksu.

Stacja Rzymska coraz silniej się rozwija. Obok Ekspedycji Rzymskiej (ob. wyżej str. 22), stanowiącej główny dział Stacji, położono podstawę pod drugi dział: historii sztuki. Ofiarowany przez czł. hr. K. Lanckorońskiego zbiór 60.000 fotografii dzieł sztuki, przewieziono w końcu 1929 r. z Wiednia do Rzymu. Zaraz też podjęto pracę nad jego skatalogowaniem, prowadzoną bezinteresownie od przeniesienia zbioru przez dr K. Lanckorońską oraz przez dr St. Sawicką. Zorganizowano też dla tego działu bibliotekę podręczną, której podstawą stała się cenna biblioteka po śp. prof. Dvořaku, zakupiona przez dr Stanisława hr. Badeniego i ofiarowana w darze Akademji dla jej Stacji Rzymskiej, oraz niektóre dzieła, zakupione przez Akademię, zwłaszcza kosztowne a niezbędne dla katalogowania wydawnictwo Venturiego. Katalogowanie zbioru fotografii potrwa czas dłuższy.

Usiłowania, by uzyskać pomoc Rządu i ofiarodawców prywatnych dla kupna domu na potrzeby Stacji lub wybudowania odpowiedniego pomieszczenia, niestety nie powiodły się z powodu trudnych obecnie warunków gospodarczych i finansowych. By na razie zaradzić potrzebie, Polska Akademia Umiejętności wynajęła szereg pokoi na drugim piętrze w Hospitium św. Stanisława, którego Administracja poszła w tej sprawie na rękę Akademji. Dzięki temu można było w dwóch dużych pokojach (niestety z bardzo złym dostępem) pomieścić zbiory fotografii i urządzić tam pracownię. Nadto kilka pokoi

na temże piętrze można przeznaczyć na mieszkania, przez co umożliwi się powiększenie liczby sal na I piętrze, przeznaczonych na bibliotekę Stacji, do pięciu i zyska jeszcze pokoje dla przyjezdnych.

Z pokojów w Stacji korzystali przede wszystkim członkowie Ekspedycji Rzymskiej: czł. E. Kuntze, dr H. Polaczkówna, dr Barycz, dr Cz. Nanke i dr E. Długopolski i pracująca w dziale historii sztuki dr Sawicka. Nadto przyznawano bezpłatnie te pokoje innym uczonym, z całej Polski, którzy bawili na studjach w Rzymie: jak dr Świda, dr Głębocka-Piotrowska, dr L. Birkenmajer, dr Ciechanowska, dr Aleksandrowicz, dr Muczkowski, prof. Dziech, prof. Sajdak, dr Maykowski, czł. O. Halecki, prof. Szydłowski, dr R. Gostkowski, dr Ameisenowa, prof. Pollak, prof. Oko, dr K. Michałowski, prof. Drexler, dr Brahmer, dr Bocheński. Pokoje, zastrzeżone dla Ministerstwa W. R. i O. P., zajmowali przez cały rok: ks. prof. Kwieciński i p. Kopeć.

Subwencje na wyjazd do Włoch otrzymali w ubiegłym roku: dr Gostkowski (500 zł.), czł. J. Dąbrowski (1.200 zł.), dr Kazimierz Zakrzewski (3.500 zł.), dr Mieczysław Hartleb (2.500 zł.) i dr Zmigryder-Konopka (1.000 zł.).

Fundusz ś. p. Władysława Fedorowicza. Na rok 1929 Zarząd Akademii przeznaczył z tego funduszu na cele naukowe kwotę 20.000 zł, jak zaznaczono w poprzednim sprawozdaniu. Rozpisano konkurs na stypendja w myśl statutu tego funduszu i nadano cztery stypendja. Otrzymali je następujący kandydaci: August Jakubowski (Lwów Politechnika, 2.400 zł), Zbigniew

Zuber (Szkoła lasowa w Białokrynicy, 2.400 zł), Jan Nodzyński (Szkoła lasowa w Bolechowie, 1.600 zł), Adam Bieniasz (Uniwersytet w Poznaniu, 2.400 zł).

Przyjęte na koszt funduszu wydanie tomu pierwszego Pism E. Godlewskiego starszego pod redakcją prof. St. Vorbrodta dobiegło końca i objęło autobiografię i 25 rozpraw tego wybitnego uczonego, ogłoszonych przez niego w latach 1850—1890. Liczy ten tom przeszło 600 stron. Wręczony został czcigodnemu autorowi w dniu 17 maja b. r. przez prezesa Kostanckiego, czł. Wóycickiego i prof. Vorbrodta. Przyznano nadto z funduszu tego subwencję w kwocie 5.000 zł. dr A. Kędziorowi na wydanie drugiej części jego dzieła p. t. Roboty wodne i meljoracyjne w południowej Małopolsce. Przyjęto do druku jako pierwszy zeszyt wydawnictwa Prace rolniczo-leśne, pokrywanego z tego funduszu, rozprawę dra Ralskiego: p. t. Hale i łąki górskie Pilska; druk tego zeszytu już się kończy.

Na rok 1930 Zarząd P. A. U. przeznaczył na ten fundusz kwotę również 20.000 zł.

Na konkurs, ogłoszony z tego funduszu, z terminem do 30 kwietnia 1930 r., wpłynęły 4 prace.

Fundusz ś. p. P. Tyszkowskiego. Z kwoty 50.000 zł, które Zarząd P. A. U. przeznaczył na rok 1929 z tego funduszu na subwencje dla badania raka i chorób wenerycznych, otrzymali następujące kwoty: prof. J. Lenartowicz ze Lwowa 6.600 zł, prof. E. Godlewski (młodszy) z Krakowa 5.000 zł, prof. L. Hirszfeld z Warszawy 3.000 zł, docent dr A. Oszački z Krakowa 8.000 zł, prof. Rudolf Weigl ze Lwowa 6.000 zł (na badania nad tyfusem plamistym), prof. St.

Ciechanowski z Krakowa 2.500 zł, dr B. Pieczenko z Krakowa 3.000 zł, dr S. Sterling-Okuniewski z Warszawy 1.000 zł, dr L. Skubiszewski z Poznania 1.000 zł, dr M. Grzybowski z Warszawy 735 zł.

Również na rok 1930 przeznaczył Zarząd na fundusz naukowy kwotę 50.000 zł, do czego przybyły oszczędności z roku poprzedniego. Subwencje otrzymali: prof. Rudolf Weigl 12.000 zł (na badania nad tyfusem plamistym), prof. St. Ciechanowski 4.000 zł, docent dr A. Oszaeki 8.000 zł, prof. Marjan Eiger z Wilna 4.000 zł, prof. L. Hirschfeld 3.000 zł, prof. K. Klecki z Krakowa 3.000 zł, prof. J. Lenartowicz ze Lwowa 3.000 zł, prof. W. Witanowski z Krakowa 1.000 zł, docent dr M. Rose z Warszawy 5.000 zł, dr S. Sterling-Okuniewski 2.000 zł, prof. J. W. Supniewski z Krakowa 3.000 zł. Z funduszu tego drukują się nadesłane prace prof. Weigla, prof. Ciechanowskiego i dr K. Ściesińskiego oraz prof. Lenartowicza. Prace te narazie pomieszczane są w wydawnictwach Wydziału matematyczno-przyrodniczego. W przyszłości przejdą prace, z tego funduszu drukowane, do wydawnictw Wydziału lekarskiego.

Nadto z tego funduszu Komitet przeznaczył na nagrodę kwotę 10.000 zł; nazwisko nagrodzonego zostanie ogłoszone na publicznem Walnem Zgromadzeniu Polskiej Akademji Umiejętności.

Dzięki subwencjom tym silnie rozwinęły się w Polsce badania zwłaszcza nad rakiem i można mieć nadzieję, że przyniosą ważne rezultaty dla nauki i „ulgę cierpiącej ludzkości“, jak tego sobie życzył szlachetny twórca tego funduszu. Już obecnie bardzo wybitne rezultaty w tym

kierunku osiągnął prof. Rudolf Weigl w swoich badaniach nad zabezpieczeniem przed zarażeniem się tyfusem plamistym. Polska Akademia Umiejętności czuje się szczęśliwą, iż przez pomoc, udzieloną w ostatnich latach z funduszu ś. p. Tyszkowskiego, mogła się przyczynić do dokończenia jego znakomitych badań.

Reprezentacja. W ciągu ub. roku Polska Akademia Umiejętności brała udział przez swoich reprezentantów w szeregu jubileuszów i uroczystości naukowych. Na kongresie historyków religji w Stockholmie w sierpniu 1929 r. reprezentowali Polską Akademię Umiejętności czł. T. Zieliński i czł. Czarnomski. W Paryżu w jubileuszu 100-letniej rocznicy założenia École des Arts et des Métiers przedstawiał P. A. U. jej delegat dla Biblioteki Polskiej Franciszek Pułaski, na uroczystości ku czci Schutzenbergera czł. Wacław Sobieski. W Zjeździe matematyków słowiańskich brał udział ze strony Akademji czł. W. Sierpiński, w Zjeździe filologów słowiańskich w Pradze czł. K. Nitsch i czł. Lehr-Splawinski, na uroczystości ku czci Raczkiego, jako twórcy Akademji w Zagrzebiu, wyjeżdżał czł. K. Nitsch, na obchód 10-lecia Uniwersytetu w Rydze wysłano telegram. Na kongresie geologicznym w Afryce południowej reprezentował Akademię czł. Morozewicz. W Zjeździe etnografów i geografów słowiańskich w r. 1930 w Jugosławji wzięli udział czł. E. Romer, czł. W. Semkowiec i czł. K. Nitsch.

W Polsce w obchodzie 10-lecia Uniwersytetu w Wilnie wziął udział osobiście prezes K. Kostanecki, w Zjeździe lekarzy i przyrodników w Wilnie czł. L. Marchlewski, w jubileuszu Szymonowicza w Zamościu

czł. W. Bruchnalski. W 80-tą rocznicę urodzin czł. M. Bobrzyńskiego złożył mu życzenia telegraficznie prezes Polskiej Akademji Umiejętności. Na jubileusz czł. St. Witkowskiego wyjeżdżał do Lwowa i przemawiał tamże czł. L. Sternbach, na jubileusz T. Zielińskiego w Warszawie wyjeżdżali członkowie L. Ówikliński, który też przemawiał w imieniu Akademji i L. Sternbach. Rodzinie ś. p. Kallenbacha złożył kondolencje prezes i sekretarz generalny Akademji. W pogrzebie czł. Baudouin de Courtenay brał udział czł. J. M. Rozwadowski i czł. K. Nitsch, na pogrzebie śp. czł. Birkenmajera przemawiał czł. Konstanty Zakrzewski, śp. czł. B. Dybowski czł. Michał Siedlecki, śp. czł. Ptaśnika czł. St. Zakrzewski, na pogrzebie śp. czł. Appela reprezentował Akademję czł. G. Przychocki,

Stosunek z Union Académique i Conseil des Recherches. W roku ub. nie było poza dorocznym zjazdem Union Académique żadnych zebrań unij. Obradowała za to (we wrześniu 1929 r. w Paryżu) komisja, wybrana z Conseil de Recherches, której powierzono przygotowanie nowej konwencji w sprawie Conseil de Recherches i związanych z nią unij, gdyż obowiązująca konwencja 10-letnia wygasa w r. 1931. W posiedzeniu Komisji wziął udział z ramienia P. A. U. prezes K. Kostanecki.

Zaincjonowane przez Polską Akademię Umiejętności w Union Académique wydawnictwo Corpus philosophorum medii aevi stanowiło przedmiot obrad zebrania dorocznego Union Académique w roku 1929. Wyłoniono wówczas Komisję, która dla przygotowania programu tego wydawnictwa zebrała się następnie w styczniu

1930 r. w Paryżu. Obradowała ona w gmachu naszej Biblioteki Polskiej a przewodniczącym jej wybrano czł. ks. K. Michalskiego. Postanowiono zająć się na razie pierwszą częścią przedłożonego przez P. A. U. programu, t. j. wydaniem łacińskich tłumaczeń średniowiecznych Arystotelesa. Delegaci Polskiej Akademji Umiej. na zebra-
nie Union Académique w maju 1930 r., czł. J. Rozadowski i czł. ks. K. Michalski, zostali upoważnieni przez Zarząd P. A. U. do oświadczenia w jej imieniu, iż Akademyja podejmie na swój koszt wydanie tłumaczenia dzieła Arystotelesa *De Generatione et corruptione* oraz prolegomenów in Aristotelem latinum, w których pomieszczone będą prace przygotowawcze (pierwsze trzy zeszyty wypełnią studja nad rękopisami Arystotelesa dr Aleksandra Birkenmajera). Nadto delegatów upoważniono do oświadczenia, iż Akademyja gotowa jest przyczynić się do kosztów ogólnych, złączonych z przygotowaniem tego wielkiego wydawnictwa, względnie do kosztów druku tych dzieł Arystotelesa, których nie obejmą poszczególne Akademyje, kwotą do 4.000 fr. belgijskich, pod warunkiem, że także inne Akademyje, należące do Union Académique, ze swej strony przyczynią się podobnemi świadczeniami w odpowiedniej wysokości (t. j. do podwójnej kwoty rocznej wkładki do Union). Obok Polski oświadczyły gotowość objęcia wydania poszczególnych dzieł Arystotelesa: Stany Zjednoczone, Włochy, Francja, Anglja, Norwegja, Danja i Belgja.

Dla zeszytów polskich Corpus Vasorum Antiquorum, wydawanego pod patronatem Union Académique, ukończono prace przygotowawcze. Sfotografowano wazy ze zbiorów w Dzikowie i Łańcucie, tak że obecnie już

cały materiał jest sfotografowany. Dr K. Bulaś przygotował opis waz, które wejdą do pierwszego zeszytu polskiego, a przejrzał ten opis prof. Bulaś. Składanie wstępu do tego pierwszego zeszytu polskiego, zawierającego opis waz, już się rozpoczęło, zaś sporządzenie klisz już się kończy w zakładzie Jacomet'a w Paryżu w wykonaniu światłodrukowem.

Druk dalszego tomu bibliografji nauk matematyczno-przyrodniczych, mianowicie za lata 1919—22, w opracowaniu czł. H. Hoyer'a, już jest w pełnym toku. Za zgodą Ministerstwa W. R. i O. P. przejęła Polska Akademia Umiejętności sprawę współdziałania Polski w Międzynarodowym wydawnictwie Tables de Constantes. Odpowiedni układ został zawarty z wydawcą Tables, prof. Marie.

Wobec tego, iż w roku ub. nie odbywały się Zjazdy Unij specjalnych, zgrupowanych przy Conseil de Recherches, możliwą było rzeczą z funduszków, przeznaczonych na cele Union Académique i Conseil, przyjąć z pomocą badaniom astronomicznym, przedsięwziętym w Polsce w łączności z uchwałami Unji astronomicznej. W roku 1929 P. A. U. umożliwiła przez specjalną subwencję, zakupienie dla obserwatorium astronomicznego w Krakowie specjalnej lunety, w roku zaś 1930 wyasygnowała 14.000 zł na potrzeby, złączone z podjęciem przez Sekcję astronomiczną badaniem planety Eros w Polsce: otrzymali mianowicie prof. Banachiewicz w Krakowie 8.500 zł, prof. Witkowski w Poznaniu 3.500 zł, prof. Kępiński w Warszawie 2.000 zł.

Fundusze specjalne przedwojenne. Po zwaloryzowaniu funduszków przedwojennych można było

niektóre z nich uruchomić, o ile z procentów uzbierały się większe kwoty. W r. 1929 w szczególności rozpisano konkurs na jedno stypendjum z fund. im. Osławskiego na kwotę 6.000 zł; otrzymał je dr M. Gębarowicz, docent Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie; z funduszu obrotowego wspólnego im. Osławskiego przyznano zapomogę w kwocie 600 zł. docentowi dr J. Feldmanowi na wyjazd za granicę dla studjów do historii roku 1863.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Bibliografja wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności

od 1 sierpnia 1929 do końca maja 1930.

(Ceny w złotych).

I. Wydział filologiczny¹.

Archiwum do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce. Serja II, t. I (og. zb. t. XVI), nr 2, Kraków 1929, 8°, str. XIX+1 nlb. +261 +3 nlb.

Treść: Szymona Marcjusa z Pilzna korespondencja z lat 1551—1555, wydał Stanisław Kot. 8.—

Archiwum Filologiczne nr 9. Kraków 1929, 8°, str. 78+2 nlb. +5 tablic.

Treść: Aleksander Turyn: De Aelli Aristidis codice Varsoviensi atque de Andrea Taranowski et Theodosio Zygomala. 6.—

Bochnak A. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.

Górski Konrad. Grzegorz Paweł z Brzezia. Monografja z dziejów polskiej literatury arjańskiej XVI w. Kraków 1929, 8°, str. 296. 10.—

Komornicki S. Przegląd Historji Sztuki rocz. I z. 3.

Koschmieder E. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.

Kot St. Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce. Serja II, t. I, nr 2.

Kowalski J. Rozprawy Wydziału filol. t. LXIII, nr 1.

— p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.

¹ Bulletin I/II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie.

- Kuryłowicz J. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
Lepszy L. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
Małecki M. Prace Komisji językowej nr 17.
Milewski E. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
Misiażanka A. p. Bulletin I/II 1929 4—6.
Prace Komisji językowej nr 16. Kraków 1930, 8°, str. IV+223+1 nlb.
Treść: Adam Tomaszewski: Gwara Łopienna i okolicy
w północnej Wielkopolsce. 9—
— nr 17, Kraków 1930, 8°, str. 160+4 nlb. +6 map.
Treść: Mieczysław Małecki: Przegląd słowiańskich gwar
Istrji. 12—
Przegląd Historji Sztuki. Rocznik I, zeszyt 3. Kraków 1929, 4°, str.
57—102+5—7+1 nlb. +8 tablic.
Treść: Stefan Komornicki: Franciszek Florentczyk i pałac
wawelski, str. 57. Juljusz Starzyński: Tryptyk późnogotycki
w Cegłowie, str. 70. Stefanja Zahorska: Wystawa „Sto lat
malarstwa polskiego“ w Krakowie, str. 81. Sprawy muzealne,
str. 88. Recenzje i sprawozdania, str. 94. 8—
Reicherówna G. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
Rozprawy Wydziału filologicznego. T. LXIII, nr 1. Kraków 1929,
8°, str. 49.
Treść: Kowalski Jerzy: De Didone graeca et latina. 2—
Starzyński J. p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, z. 3.
Szykowski M. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
Tomaszewski A. p. Prace Komisji językowej nr 16.
Tomkowicz St. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6, nr 7—10.
Turyn A. p. Archiwum filologiczne nr 9.
Windakiewicz St. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
Zahorska S. p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, z. 3.
Żurowski J. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

Archiwum Komisji do badania historji filozofji w Polsce tom III
Kraków 1930, 8°, str. LVIII+144+1 tablica.

Treść: Mathaei de Cracovia rationale operum divinarum (Theo-
dicea) edidit Vitoldus Rubczyński. 12—

5*

- Chmaj Ludwik.** Rozwój filozoficzny Kartezjusza. Kraków 1930, 8°, str. 202+2 nlb. 8—
- — p. Kwartalnik filozoficzny t. VIII, zes. 1.
- Chomicz P.** p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 3.
- Dryjski St.** p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 4.
- — tom VIII, zes. 1.
- Górka O.** p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
- Grodecki R.** p. Bulletin I/II nr 4—6.
- Handelsman M.** p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.
- Heitzman M.** p. Kwartalnik filozoficzny t. VIII, zes. 1.
- Krokiewicz Adam.** Nauka Epikura. Kraków 1929, 8°, str. IV+408. 15—
- — p. Kwartalnik filozoficzny t. VIII, zes. 1.
- Kukiel M.** p. Rozprawy Wydziału hist. filoz. t. LXVII, nr 5.
- Kwartalnik filozoficzny** pod redakcją W. Heinricha przy udziale Komitetu złożonego z ks. K. Michalskiego, J. M. Rozwadowskiego, W. Rubczyńskiego. Tom VII. 1929, zeszyt III. Kraków 1929, 8°, str. 231—352. 3·75
- Treść: Marja Ossowska. Stosunek logiki i gramatyki. str. 231. — Paulin Chomicz. Hoene-Wrońskiego Prawo stworzenia, str. 265. — Stefan Szuman. Pojęcie schematu w nowocześniejszej psychologii, str. 309. — Sprawozdania, str. 342.
- Tom VII. 1929, zeszyt IV. Kraków 1929, 8°, str. 453—472. 3·75
- Treść: Adam Krokiewicz. Karneades, str. 353. — A. Dryjski. Rozbiór i krytyka psychanalizy, str. 419. — Sprawozdania.
- Tom VIII. 1930, zeszyt I. Kraków 1930, 8°, str. 1—126. 3·75
- Treść: A. Dryjski. Rozbiór i krytyka głównych założeń psychanalizy (dok.), str. 1. — Marjan Heitzman. Istota Renesansu, str. 58. — Ludwik Chmaj. Kryzys współczesnej historii filozofji, str. 80. — Sprawozdania, str. 104.
- Ossowska M.** p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 3.
- Pawlik S.** Polskie instruktarze ekonomiczne. T. II. Kraków 1928, 8°, str. XXVIII+251+1 nlb. 8—
- Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego.** Serja II, t. XLII, (og. zbioru t. LXVII), nr 5, Kraków 1929, 8°, str. 80+4 nlb. (mapy).
- Treść: Marjan Kukiel: Maeiejowice. 4—

Rubczyński W. p. Archiwum Komisji do badania historii filozofji w Polsce, t. III.

Szuman St. p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 3.

Taubenschlag R. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.

Wojciechowski Z. p. Bulletin I/II 1929 nr 4—6.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy ¹.

Auerbach J. p. Bulletin III A 1929 nr 10.

Biernacki M. p. Bulletin III A 1929 nr 9.

Bobińska J. p. Bulletin III A 1929 nr 10.

Boryniec A. p. Bulletin III A 1929 nr 10.

Bulsiewicz H. p. Bulletin III B II 1929 nr 7.

Centnerszwer M. p. Bulletin III A 1930 1—2.

Charłampowiczówna B. p. Bulletin III A 1929 nr 7.

Chrobak L. p. Bulletin III A 1929 nr 7, nr 8.

Doborzyński D. p. Bulletin III A 1930 nr 3.

Dorabialska A. p. Bulletin III A 1929 nr 8.

— — p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.

Dybowski B. p. Bulletin III B II 1929 nr 8—10.

Dziewoński K. p. Bulletin III A 1929 nr 8, nr 9, nr 10.

— — p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.

Ejsmond L. p. Bulletin III B II 1929 nr 8—10.

Flora Polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. Tom IV.

Dwuliścienne, wolnopłatkowe, dwukwiatowe; rodzaj *Bobus* L.

malina. Pod redakcją Władysława Szafera, opracował Witold

Kulesza, Kraków 1930, str. 177—IV nłb., 1 mapa i 72 rycin.

15—

---

¹ Bulletin III A oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.

Bulletin III B I oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles I.

Bulletin III B II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles II.

- Fuja M. C. p. Bulletin III BI 1929 nr 2—7.
Gieysztor M. p. Bulletin III BII 1929 nr 3—6.
Głaznerówna A. p. Bulletin IIIA 1929 nr 10.
Godlewski E. iun. p. Bulletin III BII 1930 nr 1—2.
Gorczyński Wł. p. Bulletin III A 1929 nr 8.
Grabowska Z. p. Bulletin III BII 1929 nr 3—6.
Grodziński Z. p. Bulletin III BII 1929 nr 8—10.
Grünbaum H. p. Bulletin III A 1929 nr 10.
Heinrich W. p. Bulletin III BII 1929 nr 1—2.
Hiller St. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVIII B nr 1.
Karpowiczowa W. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVIII A nr 4.
Kączkowski B. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVIII B nr 2.
Kleist C. p. Bulletin III BI 1921 nr 1.
Klisiecki J. A. p. Bulletin III BII 1930 nr 1—2.
Kobendza R. p. Bulletin III BI 1929 nr 2—7.
Koehler Z. † p. Bulletin III BI 1929 nr 2—7.
Konopnicki A. p. Bulletin III A 1929 nr 7.
Kostyal-Gatty. M. p. Bulletin III BII 1929 nr 3—6.
Kozłowska A. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A/B.
Książkiewicz M. p. Bulletin IIIA 1930 nr 3.
Kulesza W. Flora Polska tom IV.
Kwieciński L. p. Bulletin III A 1929 nr 7.
Lachowicz A. p. Rozprawy Wydziału mat. przyr. tom LXVII A/B.
Latinikówna J. p. Bulletin III BII 1930 nr 1—2.
Leja F. p. Bulletin IIIA 1930 nr 1—2.
Lepiankiewicz St. p. Bulletin IIIA 1929 nr 10.
Luksemburgowa A. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. t. LXVII A/B.
Łańcucki M. p. Bulletin IIIA 1930 nr 1—2.
Macko S. p. Bulletin III BI 1929 nr 1.
Marchlewski L. p. Bulletin IIIA 1929 nr 7, nr 9, nr 10.
Marchlewski T. p. Bulletin III BII 1929 nr 7.
— — p. Bulletin III BII 1930 nr 1—2.
Marciniak T. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. t. LXVIII B nr 6.
Maziarski St. p. Bulletin III BII 1929 nr 3—6.
Moraczewska M. p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.

- Morozewicz J. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A nr 2.
- Moszew J. p. Bulletin III A 1929 nr 10.
— — p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.
- Motyka J. p. Bulletin III BI 1929 nr 2—7.
- Natanson Wł. p. Bulletin III A 1929 nr 8.
- Nayder T. p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.
- Neyman J. p. Bulletin III A 1930 nr 3.
- Nikodym O. p. Bulletin III A 1929 nr 9.
- Nowak J. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXX B nr 1.
— — p. Bulletin III B 1930 Suppl.
- Nowiński M. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A/B.
- Obtułowicz M. p. Bulletin III BII 1929 nr 3—6.
- Panow E. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXX B nr 1.
— — p. Bulletin III B 1930 Suppl.
- Pawłowski M. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A/B.
— — p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVIII B nr 3.
- Pearson E. S. p. Bulletin III A 1930 nr 3.
- Pelczar K. p. Bulletin III BII 1929 nr 7.
- Penkacki C. p. Bulletin III BII 1929 nr 3—6.
- Petschenko B. F. p. Bulletin III BI 1929 nr 2—7.
- Poznański F. p. Bulletin III BI 1929 nr 2—7.
- Prace monograficzne Komisji fizjograficznej tom VI. Kraków 1930.
8°, str. 522+4 nlb.
- Treść: Jan Romaniszyn i Fr. Schille: Fauna motyli Polski (Fauna lepidopterorum Poloniae) Tom I, opracował Jan Romaniszyn. 30.—
- Reiss J. p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.
- Romaniszyn J. p. Prace monograficzne Komisji fizjograficznej tom VI.
- Romer Eugenjusz: Ziemia i państwo. Odczyt wygłoszony na publicznym posiedzeniu Pol. Akad. Um. dnia 8 czerwca 1929. Kraków 1929, 16°, str. 35+1 nlb. 1.—
- Rozprawy Wydziału matem. przyr. Tom LXVII. Dział A/B. 1927. (Serja III, t. 27). Kraków 1929, 8°, str. 554.
- Treść: T. Vetulani: Dalsze badania nad konikiem polskim (z tabl. 1—4), str. 1—84. — A. Luksemburgowa: Badania cytologiczne nad pyłkiem u malwowatych (z tabl. 5—8), str.

85—152. — K. Wallisch: *Cycadoidea polonica*, nowy gatunek z Polski (z tabl. 9—16), str. 153—170. — B. Pawłowski, M. Sokołowski i K. Wallisch: Zespoły roślin w Tatrach. Część VII. Zespoły roślinne i flora doliny Morskiego Oka (z tabl. 17—27), str. 171—312. — J. St. Ruszkowski: Badania nad rozwojem i budową tasiemców morskich. Część I (z tabl. 28—30), str. 313—324. — A. Kozłowska: Naskalne zbiorowiska roślin na wyżynie Małopolski (z tabl. 31—37), str. 325—374. — M. Nowiński: Stosunki geobotaniczne południowo-wschodniego krańca puszczy Sandomierskiej (z tabl. 38—47), str. 375—542. — St. Śnieszko i A. Lachowicz: Serologiczne badania nad rasami buraków, str. 543—554. 30—

Rozprawy Wydziału matem. przyr. Tom LXVIII. Dział A. 1928. (Serja III. t. 28). Kraków 1929, 8°, nr 1, str. 30+2 nlb.

Treść: Żorawski K.: O pewnych przekształceniach czterowymiarowej przestrzeni, będących w związku z własnościami funkcji zmiennych zespolonych. 1—

— Nr 2. Kraków 1929, 8°. str. 15+1 nlb.

Treść: J. Morozowicz: O składzie chemicznym nefelinu skałotwórczego. 1—

— Nr 3. Kraków 1929, 8°, str. 10+4 tab.

Treść: Ludomir Sawicki †: Przyczynki do znajomości jezior naszych kresów wschodnich. 3—

— Nr 4. Kraków 1929, 8°, str. 41+1 nlb. +12 tablic.

Treść: Wanda Karpowiczówna: Badania nad rozwojem przedrośli oraz pierwszych liści sporofitu paproci krajowych (Polypodiaceae). 7—

Rozprawy Wydziału matem. przyr. Tom LXVIII. Dział B. 1929. (Serja III. t. 28). Kraków 1929, 8°.

— Nr 1, str. 32+1 nlb.

Treść: Hiller St.: Wpływ głodu na regenerację u aksołota. 1—

— Nr 2, str. 153+1 nlb. +2 tabl.

Treść: Kączkowski Bronisław: Studja nad wełną owiec ras i odmian mieszanych polskich. 5—

— Nr 3, str. 71+1 nlb.

- Treść:** Pawłowski Bogumił: Elementy geograficzne i pochodzenie flory tatrzańskiego piętra turniowego. 2.—
— Nr 5, str. 41+ tabl.
- Treść:** Janina Jentys-Szaferowa: Budowa błon pyłków leszczyny, woskownicy i europejskich brzoź oraz rozpoznanie ich w stanie kopalnym. 4.—
— Nr 6, Kraków 1930, 8°, str. 12.
- Treść:** Tadeusz Marciniak. Uwagi do unerwienia i morfologii krótkiej głowy mięśnia dwugłowego uda u człowieka. 1.—
Rozprawy Wydziału matem. przyr. Tom LIX, Dział B. 1929. (Serja III. t. 29). Kraków 1929, 8°.
— Nr 1, str. 59+1 nrb. +4 tabl.
- Treść:** Wodzicki K.: Unaczynienie narośli skórnych głowy ptaków. 4:50
Rozprawy Wydziału matem. przyr. Tom LXX, Dz. B, nr 1. Kraków 1930, 8, str. 56+10 tabl.
- Treść:** Drugi nosorożec z warstw dyluwjalnych Staruni oraz charakter jego otoczenia (geologia, mineralogja, flora i fauna). Wiadomość tymczasowa. Opracowali: J. Nowak, E. Panow, J. Tokarski, Wł. Szafer, J. Stach. 5.—
- Russocki M. p. Bulletin IIIA 1929 nr 8.
Ruszkowski J. St. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. t. LXVII A/B.
Sawicki Lud. † p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVIII A nr 3.
- Schille Fr. p. Prace monograficzne Komisji fizjograficznej tom VI.
Schoenówna J. p. Bulletin IIIA 1929 nr 10.
Skowron S. p. Bulletin III BII 1929 nr 8—10.
Smreczyński St. p. Bulletin III BII 1929 nr 1—2.
Sokołowski M. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. t. LXVII A/B.
Sprawozdanie Komisji fizjograficznej obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1928 oraz Materiały do fizjografji kraju. Tom LXIII. Kraków 1929, 8°, str. LI+318+7 tabl. 15.—
Stach J. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXX B nr 1.
— — p. Bulletin IIIB 1930 Suppl.
- Sucheni L. p. Bulletin IIIA 1929 nr 10.
Suszko J. p. Bulletin IIIA 1929 nr 7.
Swings P. p. Bulletin IIIA 1929 nr 10.

- Szafer Wł. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXX B nr 1.
— — p. Bulletin III BI 1929 nr 8—10.
— — p. Bulletin III B 1930 Suppl.
- Szaferowa Jentys J. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. t. LXVIII B nr 5.
- Szantroch Z. p. Bulletin III B II 1929 nr 8—10.
- Śnieszko St. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A/B.
- Świętosławski W. p. Bulletin III A 1929 nr 8, nr 10.
- Talko-Hryncewicz J. p. Bulletin III B II 1950 nr 1—2.
- Thomaszewski M. p. Bulletin III BI 1929 nr 1, nr 8—10.
- Tokarski J. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXX B nr 1.
— — p. Bulletin III B 1930 Suppl.
- Turowska J. p. Bulletin III BI 1929 nr 8—10.
- Wallisch K. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A/B.
- Waszkowski T. p. Bulletin III A 1929 nr 9.
- Ważewski T. p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.
- Wąsowicz J. p. Bulletin III A 1929 nr 1—2.
- Wiśniewski T. p. Bulletin III BI 1929 nr 8—10.
- Wiszniewski J. p. Bulletin III B II 1929 nr 3—6.
- Wittandt W. p. Bulletin III A 1930 nr 1—3.
- Wodzicki K. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXIX B nr 1.
— — p. Bulletin III B II 1929 nr 7.
- Wojtusiałk R. J. p. Bulletin III B II 1929 nr 1—2.
- Wóycicki Z. p. Bulletin III BI 1929.
- Wyrobek O. p. Bulletin III A 1929 nr 7.
- Vetulani T. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVII A/B.
- Zakrzewski K. p. Bulletin III A 1930 nr 1—2.
- Zakrzewski Z. p. Bulletin III B II 1929 nr 7.
- Zdziarska-Majdecka E. p. Bulletin III BI 1929 nr 1.
- Żorawski K. p. Rozprawy Wydziału matem. przyr. tom LXVIII A.

IV. Wydawnictwa Komisyj wspólnych.

- Bocheński Zb. p. Prace Komisji antropologii i prehistorji nr 3.
Prace Komisji i antropologii i prehistorji.
Nr 3. Kraków 1930, 8°, str. 21+1 nlb. +4 tablice.

Treść: Zbigniew Bocheński: Polskie szyszaki wczesnośredniowieczne. 2.—

Prace Komisji etnograficznej.

Nr 11. Kraków 1929, 8°, str. 106+2 nlb.

Treść: Seweryn T.: Pokucka majolika ludowa.

Seweryn T. p. Prace Komisji etnograficznej nr 11.

V. Wydawnictwa osobnych funduszów.

Biblia Szarospatacka. Podobizna Kodeksu biblioteki ref. gimnazjum w Szarospataku. Wydał Ludwik Bernacki. Kraków 1930, folio, str. 20+399 tabl. światłodrukowych. Zasiłkiem Funduszu Kultury Narodowej. 200.—

Katalog czasopism i wydawnictw ciągłych znajdujących się w Bibliotece Polskiej Akademji Umiejętności. I. Czasopisma i wydawnictwa ciągłe bieżące. Kraków 1930, 8°, str. IX+1 nlb. + 81+1 nlb. 8.—

Moszyński K. Kultura ludowa Słowian, cz. I: Kultura Materjalna, (z 21 mapkami oraz z rycinami 1138 przedmiotów). Kraków 1929, 8°, str. IX+1 nlb. +710+2 nlb. 50.—

Pisma Emila Godlewskiego starszego, tom I. Oeuvres d'Emile Godlewski père, volume I. Pod redakcją Władysława Vorbrodta. Kraków 1930, 8°, str. 598+VIII nlb. 30.—

VI. Rocznik, Sprawozdania, Bulletin, Comptes Rendus.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie.* Nr. 4—6. Avril-Juin 1929. Kraków 1929, 8°, str. 87—199+1 nlb.

Contenu: Comptes rendus de l'Académie pour avril—juin 1929, p. 88. Comptes rendus de la Séance publique annuelle de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, p. 89. Bibliographie pour avril—juin 1929, p. 198. Résumés, p. 93. — 14. Bochnak A.: Contributions à l'histoire de la sculpture de Lwów, à l'époque avancée du style baroque, p. 93. — 15. Górka O.: La chronique de l'époque d'Etienne le Grand de

Moldavie, soit la source la plus ancienne mais jusqu'ici inconnue de l'historiographie roumaine, p. 96. — 16. Grabowski T.: La critique littéraire à l'époque de la Grande Emigration 1831—1863, p. 99. — 17. Grodecki R.: Die Institution der Tage in Polen in der Piastenzzeit, p. 103. — Handelsman M.: La politique yougoslave du prince Czartoryski entre 1840—48. I. Organisation, p. 107. — 19. Koschmieder E.: Zum Wesen des Aspekts, p. 112. — 20. Kowalski J.: De amicitia et amore in Virgillii Bucolicis, p. 116. — 21. Kowalski J.: De Didone graeca et latina, p. 120 — 22. Kuryłowicz J.: L'accentuation des composés préfixaux en slave commun (thèmes en -o-), p. 125. — 23. Lepszy L.: Studien an unbekanntem, in der Krakauer Marienkirche und den Sammlungen der Polnischen Akademie der Wissenschaften befindlichen Bildern, p. 131. — 24. Lepszy L.: Das Bildnis Georgs des Bärtigen, Herzogs von Sachsen und Meissen, p. 132. — 25. Milewski T.: Ein Beitrag zur Charakteristik des Aussprache von urslav. *y*, p. 133. — 26. Misiąganka A.: Le triptyque médiéval, la statue de la Sainte Vierge et les oeuvres d'art plus récentes à l'église de Więclawice, p. 134. — 27. Reicherówna G.: L'ironie de Słowacki à la lumière des recherches d'esthétique comparée, p. 136. — 28. Szyjkowski M.: La participation de la Pologne à la renaissance tchèque, p. 147. — 29. Taubenschlag R.: Polonische Urkunden in Privatsachen im XII. und XIII. Jahrhundert, p. 166. — 30. Tomkiewicz St.: Le livre d'heures de la reine Bone à Wilanów, p. 175. — 31. Windakiewicz St.: Mickiewicz et Zaleski, p. 178. — 32. Wojciechowski Z.: Organisation und Kompetenz des polnischen Gerichtswesens in der Piastenzzeit. I. Teil, p. 179. — 33. Żurowski J.: Die ersten Spuren der Glockenbecherkultur in Polen, p. 187. 4—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques. N° 7A. Juillet 1929. Cracovie 1929, 8, str. 317—399+1 nlb.

Contenu: L. Kwieciński and L. Marchlewski: The alteration of the absorption spectra of maltose, fructose and glu-

- cose under the influence of hydrogen and hydroxyl ions, p. 317. — L. Marchlewski and O. Wyrobek: The absorption of ultraviolet light by cinnamic and hydrocinnamic acids, p. 331. — B. Charłampowiczówna and L. Marchlewski: The absorption of ultraviolet light by xylenes, p. 335. — A. Konopnicki und J. Suszko: Zur Kenntnis des Isochinidins, p. 340. — L. Chrobak: Die Kristallstruktur des Ammonium-Kupfer-Doppelchlorids: $(\text{NH}_4)_2\text{CuCl}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$, (5 Planches), p. 361. — J. Wąsowicz: Studies on the snow-line in Canada and Alaska, p. 390. 3.—
- N° 8 A. Octobre 1929. Cracovie 1929, 8°, p. 401—527+1 nlb. + 2 tabl.

Contenu: Lad. Natanson: The Eikonal Vector Theorem and Fermat's Principle, p. 401. — Wł. Gorczyński: Sur les valeurs élevées et les pertes d'énergie du rayonnement solaire, observées dans les régions désertiques et les montagnes tropicales, p. 410. — W. Świętosławski: Sur les méthodes de recherches ébullioscopiques et tonnométriques, p. 434. — A. Dorabalska: Application du microcalorimètre adiabatique aux mesures des débits de chaleur de l'uranium, du thorium et des minéraux radioactifs, p. 487. — L. Chrobak: Beiträge zur Technik der röntgenographischen Untersuchung leicht deformierbarer Kristalle (Planche 6—7), p. 497. — K. Dziewoński et M. Russocki: Studien in der Diphenylamingruppe, p. 506. 5.—

- N° 9 A. Novembre 1929. Cracovie 1929, 8°, p. 520—610.

Contenu: M. Biernacki: Sur la théorie des fonctions entières, p. 529. — O. Nikodym: Sur la condition de Baire, p. 591. — L. Marchlewski: Studies on phylloerythrine, p. 599. — K. Dziewoński und T. Waszkowski: Studien über die α -Methylnaphtalin-Derivate, p. 604. 6.—

- N° 10 A. Décembre 1929. Cracovie 1929, 8°, p. 611—666.

Contenu: H. Grünbaum: Nouvelles séries de résonance du sélénium, p. 611. — P. Swings: Sur la structure des groupes de raies de résonance de la vapeur de soufre, p. 616. — W. Świętosławski et J. Bobińska: Sur la chaleur de combustion du camphre, de l'azobenzène et de l'hydrazobenzène, p.

621. — A. Boryniec and L. Marchlewski: The absorption of ultraviolet light by methoxybenzoic acids, p. 631. — K. Dziewoński, J. Schoenówna und A. Glaznerówna: Studien über α -Bromacenaphten-Derivate, p. 636. — K. Dziewoński, J. Moszew, St. Lepiankiewicz und L. Sucheni: Über das 1-4-Dibenzylnaphtalin und entsprechende Keto-Abkömmlinge, p. 650. — K. Dziewoński, J. Auertach und J. Moszew: Über *peri*-Benzoyl- und Benzyl-Derivate des Naphtalins, p. 658.

4.—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences Mathématiques et Naturelles. Série A. Sciences Mathématiques. N° 1—2 A. Janvier-Février 1930, Cracovie 1930, 8°, p. 1—71.

Contenu: F. Leja: Sur les transformations linéaires des suites doubles et multiples, p. 1. — T. Ważewski: Sur quelques points de la théorie de la longueur, p. 11. — M. Moraczewska: Über eine neue Bandengruppe im ultravioletten Absorptionsspektrum des Selendampfes, p. 17. — M. Łańcucki: Sur la sorption et les réactions chimiques dans les rayons atomiques, p. 20. — K. Zakrzewski et T. Nayder: Sur la réfraction des ondes électriques ($\lambda = 12$ cm) dans quelques électrolytes, p. 30. — St. Dorabalska: Sur le debut de chaleur de quelques minéraux radioactifs, p. 42. — M. Centnerszwer und W. Wittand: Lösungsgeschwindigkeit des Aluminiums in alkalischen Lösungen, p. 50. — K. Dziewoński und J. Reiss: Über Keto-Oxydationsderivate des α -Acetacenaphens, p. 62. — K. Dziewoński und J. Moszew: Synthesen 1-Benzylnaphtalin-Aceterivate. I. Über das 1-Benzyl-H-Acetnaphtalin, p. 66. — N° 3 A, Mars 1939. Cracovie 1930, 8°, p. 73—142+3 pl. 4.—

Contenu: E. S. Pearson and Neyman. On the Problem of Two Samples, p. 73. — Dobiesław Doborzyński. Sur la constante diélectrique du brome liquide, p. 97. — M. Książkiewicz. Geologische Untersuchungen in den Wadowicer Karpaten. I. Stratigraphisch-tektonische Verhältnisse, p. 112.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences Mathématiques et Naturelles. Série

B. Sciences Naturelles. N° 1 B I. Janvier 1929. Cracovie 1929, 8°, str. 138+1 nlb.—Tablec 23.

Contenu: M. Tomaszewski: Pollenanalytische Untersuchung des Torfmoores Kalmusen in Pomerellen, p. 1. — S. Macko: Studien über die geographische Verbreitung und die Biologie von *Azalea pontica* L. in Polen (Planches 1—5), p. 11. — Z. Wóycicki: Sur les cristaloides des noyaux et les „oléoplastes“ chez *Ornithogalum caudatum* (Planches 6—9), p. 25. — C. Kleist: Recherches phytosociologiques sur les tourbières de la région des dunes de la rive droite de la Vistule aux environs de Varsovie (Planches 10—13), p. 41. — E. Majdecka-Zdziarska: *Galinsoga parviflora* Cav. et *Galinsoga hispida* Benth. (Planches 14—23), p. 105. 10—

— N° 2—7 B I. Février—Juillet 1929. Cracovie 1929, 8°, str. 141—254+15 tab.

Contenu: B. F. Petschenko: Wenig bekannte und neue Wachstumsformen des *Bac. Megatherium* (De Bary) und seine Cytologie (Planches 25—27), p. 141. — R. Kobendza et J. Motyka: La végétation des éboulis des Monts de S-te Croix (Planches 28—33), p. 175. M. Fuja: On the Formation and Development of Roots and Shoots on the Isolated Cotyledons of *Cucurbita*, *Cucumis* and *Lupinus* (Planches 34—37), p. 209. — F. Poznański: Über Raciborskische Nitrit- und Diazoreaktion der pflanzlichen Zellmembranen (Planche 38), p. 219. — Z. Koehler(†): Sur les composés phosphorés des plantes. V. La solubilité des composés phosphorés des embryons de seigle, p. 237. 7—

— N° 8—10 B I. Octobre-Décembre 1929. Cracovie 1930, 8°, p. 255—383+37 planches.

Contenu: I. Turowska: Etudes sur les conditions vitales des bactéries ferrugineuses, p. 255. — M. Thomaszewski: Pollenanalytische Untersuchungen des Moore Stangenwalde und Saskoschin in Gebiet der Freien Stadt Danzig, p. 283. — T. Wiśniewski: Les associations des Muscinées (Bryophyta) épiphytes de la Pologne, en particulier celles de la forêt vierge de Białowieża, p. 293. — Wł. Szafer: The mountain element in the flora of the Polish plain, 343.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles.* N° Supplémentaire 1930. Cracovie 1930, 8°, p. 1—47+10 pl.

Contenu: J. Nowak, E. Panow, J. Tokarski, WI Szafer, J. Stach. The second woolly Rhinoceros (*Coelodonta antiquitatis* Blum.) from Starunia, Poland. (Geology, Mineralogy, Flora and Fauna).

— N° 3—6 B II. Mars—Juin 1929. Cracovie 1929, 8°, p. 101—236, pl. 4—13.

Contenu: S. Maziarski: Les cellules musculaires striées ramifiées, dans le foie des Araignées (Planches 4—6), p. 101. — J. Wiszniewski: Zwei neue Rädertierarten: *Pedalia intermedia* n. sb. und *Paradiceranophorus limosus* n. g. n. sp. (Planche 7), p. 137. — M. Gieysztor: Zur Kenntnis einiger *Dalyellia*-, *Castradella*-, und *Castrada*-Arten (Planches 8—10), p. 135. — Z. Grabowska: Über die Plasmakomponenten (Golgi-Apparat u. a.) in den männlichen Geschlechtszellen von *Potamobius Astacus* L. (Planches 11—13), p. 197. — C. Penkacki: Recherches sur les vers parasites dans l'intestin du chien, p. 215. — M. Gatty-Kostyal et M. Obtulowicz: La synergie de l'action de certains glycosides du groupe de la Digitale et la théorie de Bürgi, p. 229. 6—

— N° 7 B II. Juillet 1929. Cracovie 1929, 8°, p. 237—388, pl. 14—21.

Contenu: Z. Zakrzewski: Über den Einfluss der Normal-Gewebe, insbesondere von Geweben endokriner Drüsen auf das Wachstum von Jensen-Sarkomzellen in vitro, p. 27. — H. Bulsiewicz: Die Entwicklung des Blutsinus in den Tasthaaren, p. 249. — T. Marchlewski: Studies on Silvering in Rabbits. III. A factor inhibiting uniform colouring, p. 263. — T. Marchlewski: Studies of the Genetics of Kharakhul Sheep. II. The comparative value of different sires as fur producers, p. 271. — K. Pelczar: Recherches sérologiques sur la résistance aux tumeurs malignes, p. 283. — Z. Zakrzewski: Über Tumorgewebekulturen in vitro, p. 321. — K. Wodzicki: La va-

scularisation des appendices cutanés de la tête chez les Oiseaux, p. 345.

— N° 8—10 B II. Octobre—Décembre 1929. Cracovie 1929, 8°, p. IV+389—502.

Contenu: Ejsmond L.: Über zwei Schistosomatidengattungen der Vögel, p. 389. — Dybowski B.: Zur Kenntnis der Sybirischen Seehunde (Planches 22—24), p. 405. — Szantoch Z.: L'histogénèse des ganglions nerveux du coeur (Planches 25—29), p. 417. — Grodziński Z.: Über die Lymphherzen von fossilen Reptilien, p. 433. — Dybowski B.: Die Polychaeten des Baikalsees, p. 441. — Skowron S.: Recherches sur la spermatogénèse in vitro (I^e Partie), p. 487. 9—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles II. N° 1—2 Janvier—Février 1930. Cracovie 1928, 8°, p. 1—145+5 pl.

Contenu: Klisiński A. J.: On the blood flow and the blood pressure in arteries. I. Theoretical examination of the hydrodynamical properties of the Cybulski's photohaemotachometer, p. 1. — Klisiński A. J.: On the blood flow and the blood pressure in arteries. II. The flow of blood in the aorta, p. 11. — Klisiński A. J.: On the blood and the blood pressure in arteries. III. The blood flow in the big arteries, p. 25. — Klisiński A. J.: On the blood flow and the blood pressure in arteries. IV. The blood flow in small arteries, p. 35. — Klisiński A. J.: On the blood flow and the blood pressure in arteries. V. The blood pressure in pulsating arteries, p. 53. — Godlewski E. et Latinik I.: La croissance autogénétique et la croissance régénérative chez Axolotl, p. 79. — Talko-Hryncewicz J.: Contribution à la craniologie des peuples actuels ou disparus de l'Asie Centrale (Mongolo-Khalchases, Bouriates, métis d'Ourga, et peuples ensevelis dans des caisses formées par un assemblage des pièces de bois (planches 1—4), p. 107. — Marchlewski T.: Genetic Studies on the domestic Dog (Planche 5), p. 117. 5—

Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles 1929.

— N ^o 7, Juillet, 8 ^o , str. 10.	0:50
— N ^o 8, Octobre, 8 ^o , str. 7+1 nlb.	0:50
— N ^o 9, Novembre, 8 ^o , str.	0:50
— N ^o 10, Décembre, 8 ^o , str.	0:50

Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles 1930.

— N ^o 1, Janvier, 8 ^o , str. 6+2 nlb.	0:60
— N ^o 2, Février, 8 ^o , str. 9+1 nlb.	0:60
— N ^o 3, Mars, 8 ^o , str. 9+1 nlb.	0:60
— N ^o 4, Avril, 8 ^o , str. 7.	0:60
— N ^o 5, Mai, 8 ^o , str.	0:60

Rocznik Polskiej Akademji Umiejętności. Rok 1928/29. Kraków 1930, 8, str. LXXVI+178.

Treść: Skład Polskiej Akademji Umiejętności str I. — Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P. A. U. od czerwca 1928 do czerwca 1929, str. — Posiedzenie publiczne dnia 8 czerwca 1929, str. 95. — Eugenjusz Romer: Ziemia i Państwo (odczyt), str. 115. — Nowi członkowie P. A. U., str. 150. — Sprawozdania i wnioski w sprawie nagród z funduszu śp. Probusa Barczeskiego, F. Jasińskiego i W. Łozińskiego, str. 154. — Nagrody, str. 157. — Konkurs fund. Wydawnictw ekonomicznych, str. 158. — Wykaz stosunków P. A. U. z innymi instytucjami naukowymi, str. 161. — Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1928, str. 167.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademji Umiejętności, tom XXXIV, rok 1929.

— nr 9, listopad 8 ^o , str. 23+1 nlb.	0:30
— nr 10, grudzień 8 ^o , str. 18.	0:30

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademji Umiejętności, tom XXXV, rok 1930.

— nr 1, styczeń, 8 ^o , str. 17+1 nlb.	0:30
— nr 2, luty, 8 ^o , str. 24.	0:30
— nr 3, marzec, 8 ^o , str. 16.	0:30
— nr 4, kwiecień, 8 ^o , str. 28.	0:30
— nr 5, maj, 8 ^o , str. 29.	0:30

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sé-

rie B: *Sciences Naturelles II*, N° 1—2 B II, Janvier—Février 1929, Cracovie 1929, 8°, p. 100.

Contenu: R. J. Wojtusiak: Entwicklungsgeschichtliche und psychographische Studien an *Mamestra*-Raupen. (Planche 1), p. 1. — W. Heinrich: Les fonctions des capillaires en rapport avec la fixation de l'attention, p. 55. — R. J. Wojtusiak: Über die Raumorientierung bei *Pieris*-Raupen, p. 59. — St. Smreczyński: Experimentelle Untersuchungen über die Empfindlichkeit gegen mechanische Reize und über den Verlauf der anormalen Gastrulation im Ei von *Rana fusca* (Planches 2—3), p. 67. 3.—

The first part of the document is a list of names and titles, including:

 1. ... ..

 2. ... ..

 3. ... ..

 4. ... ..

 5. ... ..

 6. ... ..

 7. ... ..

 8. ... ..

 9. ... ..

 10. ... ..

 11. ... ..

 12. ... ..

 13. ... ..

 14. ... ..

 15. ... ..

 16. ... ..

 17. ... ..

 18. ... ..

 19. ... ..

 20. ... ..

 21. ... ..

 22. ... ..

 23. ... ..

 24. ... ..

 25. ... ..

 26. ... ..

 27. ... ..

 28. ... ..

 29. ... ..

 30. ... ..

 31. ... ..

 32. ... ..

 33. ... ..

 34. ... ..

 35. ... ..

 36. ... ..

 37. ... ..

 38. ... ..

 39. ... ..

 40. ... ..

 41. ... ..

 42. ... ..

 43. ... ..

 44. ... ..

 45. ... ..

 46. ... ..

 47. ... ..

 48. ... ..

 49. ... ..

 50. ... ..

 51. ... ..

 52. ... ..

 53. ... ..

 54. ... ..

 55. ... ..

 56. ... ..

 57. ... ..

 58. ... ..

 59. ... ..

 60. ... ..

 61. ... ..

 62. ... ..

 63. ... ..

 64. ... ..

 65. ... ..

 66. ... ..

 67. ... ..

 68. ... ..

 69. ... ..

 70. ... ..

 71. ... ..

 72. ... ..

 73. ... ..

 74. ... ..

 75. ... ..

 76. ... ..

 77. ... ..

 78. ... ..

 79. ... ..

 80. ... ..

 81. ... ..

 82. ... ..

 83. ... ..

 84. ... ..

 85. ... ..

 86. ... ..

 87. ... ..

 88. ... ..

 89. ... ..

 90. ... ..

 91. ... ..

 92. ... ..

 93. ... ..

 94. ... ..

 95. ... ..

 96. ... ..

 97. ... ..

 98. ... ..

 99. ... ..

 100. ... ..

POSIEDZENIE PUBLICZNE
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
DNIA 12 CZERWCA 1930 R.

WYDZIAŁ FIZYKI
POLSKIEJ AKADEMII WIEDZ
DZIAŁ FIZYKI

PRZEMÓWIENIE
PREZESA KAZIMIERZA KOSTANECKIEGO.

Pod świeżem, podniosłem wrażeniem Zjazdu im. Kochanowskiego, który przed dwoma dniami zakończył obfitujące w bogaty plon obrady swe, zbieramy się na dzisiejsze posiedzenie.

Szcześliwa inicjatywa zjednoczyła w tym Zjeździe liczne rzesze, którym dzieje Kultury narodowej są drogą, zgromadziła zastęp tych, którzy badaniom ich trud życia swego poświęcili. Na tem polu urzeczywistniło się jedno z najdonioślejszych zadań, jakie Akademia nasza od początku istnienia sobie stawiała, t. j. skupianie we wspólnem ognisku dążności uczonych polskich. Ku przykazaniu temu, które za posłannictwo swe Akademia uważa, w roku ubiegłym szczególnie myśl jej była zwrócona.

Tak jak żałowalibyśmy, gdyby rozbieżne dążności miały unicestwić lub zachwiać tem, co w latach niewoli z trudem osiągnęliśmy, a co w wolnem zjednoczonym państwie tem jawniejszy i znamiennejszy i wobec swoich i wobec zagranicy powinno znaleźć wyraz, tak z radością witamy każdy objaw zjednoczenia ku wspólnej twórczej pracy duchowej. A oto taki doniosły właśnie zwrot w tym roku się dokonał.

W roku 1919 powstała w Polsce Akademia nauk lekarskich. Zarówno w łonie naszej Akademji jako też w łonie Akademji nauk lekarskich od szeregu lat ujawniała się myśl, że należy dążyć do połączenia tych dwóch instytucyj. Rozpoczęte przed szeregiem lat narady doprowadziły w roku bieżącym do zlania się Akademji nauk lekarskich z naszą Akademją w tej formie, iż Akademia nauk lekarskich jako samoistna Akademia się rozwiązała, natomiast w łonie naszej Akademji powstaje obok dotychczas istniejących trzech wydziałów czwarty wydział, wydział lekarski, którego pierwszymi członkami stają się członkowie byłej Akademji nauk lekarskich.

Trudności finansowe, jakie stawały na przeszkodzie urzeczywistnieniu dawno powziętego zamiaru, szczęśliwie przezwyciężono. Wydział lekarski bowiem na wydawnictwa swe, na podjęcie szerszej działalności w kierunku badawczym potrzebować będzie znacznych funduszków. Wydział III, matematyczno-przyrodniczy, jako najbliższy, w pokrewnej dziedzinie pracujący, postanowił odstąpić część swej dotacji na cele nowego wydziału; w funduszu im. śp. Tyszkowskiego znajdzie wydział lekarski zaspokojenie potrzeb swych w pewnych dziedzinach, które ustala statut w myśl testamentu fundatora. Ale te dwa źródła dla rozwinięcia szerszej działalności nie byłyby wystarczające; Akademia zaś nasza, której dochody, pomimo rozpowszechnionej opinji o jej domniemanej zamożności, nie wystarczają na dotychczasowe potrzeby trzech istniejących wydziałów i która zmuszona jest do odkładania niejednego zamierzenia do lepszych czasów, zapewnić dostatecznego uposażenia no-

wemu wydziałowi nie mogła, choć przyjęła wobec niego obowiązki pokrywania administracyjnych wydatków. To też z wielką wdzięcznością stwierdzić musimy, że Ministerstwo W. R. i O. P., uznając korzyści zjednoczenia dwóch tych instytucyj, przyznało stałą dotację dla nowego wydziału.

Staje więc dzisiaj Polska Akademia Umiejętności wobec społeczeństwa powiększona, w zastęp ludzi nauki zasobniejsza, — wkacza na nowy teren, dotychczasową jej działalnością nie objęty.

Samo powołanie do życia Akademji nauk lekarskich w roku 1919 podyktowane było zrozumieniem, że dla rozkwitających różnorodnych gałęzi nauk lekarskich potrzeba skupienia i zjednoczenia ku badaniom podstawowym, ku pracom syntetycznym. Publikacje Akademji nauk lekarskich nie miały w niczem uszczuplać ani zastępować czasopism ogólnolekarskich ani czasopism specjalnych, których na szczęście mamy już cały szereg dla głównych gałęzi klinicznych, a w nowszych czasach także i w zakresie nauk teoretycznych, morfologicznych i doświadczalnych; również i w nowym zespole wydawnictwa wydziału nauk lekarskich skupić winny na szerszą miarę zakrojone prace, na wszechstronnej przyrodniczej podstawie podjęte doświadczalne badania.

Działalność wydziału lekarskiego niema i nie może zastępować osobistej inicjatywy naukowej jednostek, nie będzie mogła bezpośrednio oddziaływać na kierowników pracowni uniwersyteckich, na instytuty badawcze lub towarzystwa lekarskie, ale nowy wydział, skupiając w swem łonie wybitnych badaczy ze wszystkich gałęzi nauk lekarskich, obejmujących ich całokształt,

będzie mógł dać impuls do nowych wspólnych badań i wydawnictw, do nowych przedsięwzięć, do opracowania określonych zagadnień, potrzebujących jasno w pewnym kierunku wytyczonej współpracy specjalistów.

W niejednym zagadnieniu oparcie o wydział matematyczno-przyrodniczy da tym zamierzeniom silniejszą podstawę. Cała medycyna jest bowiem tylko działem nauk przyrodniczych, a w szczególności biologicznych; na tych samych zasadach, na tych samych metodach są oparte, ku tym samym dążą celom: do objęcia coraz większego zakresu zjawisk życiowych, do zrozumienia wzajemnego ich stosunku, poznania tajemnic ogólnych rządzących nimi niezmiennych praw. Tyczy się to nie tylko nauk teoretycznych, bo i badanie kliniczne objawów chorobowych może być ujęte ze stanowiska czystej nauki jako eksperyment nie przez człowieka obmyślony, ale przez naturę mu dostarczony, a zabiegi lecznicze również ze stanowiska naukowego jako doświadczenia naukowe wedle jasno określonego planu przedsięwzięte uważane być powinny.

Rozkwitowi nauk przyrodniczych w ubiegłym stuleciu towarzyszył bezpośrednio rozkwit nauk lekarskich. Nowe zdobycze w naukach przyrodniczych, zdobycze uzyskane na podstawach czysto teoretycznych bez ubocznego praktycznego celu przedsięwziętych badań, wywarły i wywierają często nagle ożywczy wpływ na nauki lekarskie, wprowadzały i wprowadzają je na nowe tory, czy to pogłębiając zrozumienie objawów życiowych, czy to pozwalając na ściślejsze wytłomaczenie zjawisk chorobowych, czy też dając w zastosowaniu możność zapobiegania i przeciwdziałania im; nowe zdobycze, prowadząc

do większego panowania człowieka nad przyrodą, pozwalają mu ovladnąć także i organizm najwyższego jej tworu, t. j. człowieka. Ale tak samo i dokładne badania lekarskie, dokładna analiza naukowa objawów chorobowych wzbogacają wiedzę ogólnoludzką; niechaj mi wolno będzie wspomnieć tylko o wpływie klinicznych obserwacji w zakresie zaburzeń systemu nerwowego na podstawowe zagadnienia psychologiczne.

Ku wydobyciu tych czysto naukowych, ale dla tego właśnie życiodajnych i zapładniających pierwiastków, prace wydziału nauk lekarskich zdążać powinny, by przyczynić się do rozszerzenia przyrodniczego światopoglądu.

W najwyższym stopniu, tak jak inne gałęzie nauk, nauki lekarskie potrzebują łączności z wszechświatową nauką. W publikacjach Akademji, która już ma utorowane drogi do ośrodków naukowych zagranicznych a która chętnie je odpowiednio do potrzeb nauk lekarskich rozszerzy, wyniki nauki polskiej w zakresie nauk lekarskich łatwiejszy znajdą przystęp do innych narodów, by współzawodniczyć z ich zdobyczami.

Łączymy zatem z utworzeniem wydziału nauk lekarskich w łonie Polskiej Akademji Umiejętności najlepsze i daleko idące nadzieje na przyszłość.

Związany tyłu bliskimi i serdecznymi węzłami ze światem naukowym lekarskim, szczęśliwy jestem, iż mnie właśnie przypadło w udziale powitać nowy Wydział w łonie naszej Akademji i że mogę mu z tego miejsca wyrazić życzenie: Szczęść Boże w owocnej pracy ku chwale nauki polskiej i ku chlubie wspólnie nam wszystkim drogiej Polskiej Akademji Umiejętności.

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Polskiej Akademji Umiejętności za czas od czerwca 1929 do czerwca 1930 r.

Rozpoczynam sprawozdanie od wyliczenia bolesnych strat, jakie poniosła w ubiegłym roku Akademia.

Trzech straciła członków zagranicznych.

Wielki mąż stanu angielski, Artur James Balfour, był też niepospolitym pracownikiem w dziedzinie myśli filozoficznej. W głównych swoich dziełach: „Obrona filozoficznego zwątpienia“ (1879), „Podstawy wiary“ (1895), i „Teizm i humanizm“ (1916) przeciwstawił się odgraniczeniu wiedzy od wiary i starał się wykazać, że przeświadczenie o prawdzie uogólnień naukowych, tak samo jak przeświadczenie o prawdzie dogmatów religijnych, polega na wierze, oraz że rzeczywistość naszych najwyższych przeżyć moralnych, estetycznych i myślowych jest niespożytą podstawą dla pojęcia Bóstwa. Z wdzięcznością wspomina Polska stanowisko Balfoura na kongresie paryskim, pełne zrozumienie dla postulatów w sprawie Śląska i Pomorza.

W równie sędziwym wieku zmarł Jarosław Goll, jeden z najznakomitszych przedstawicieli czeskiej nauki historycznej, wychowawca całego szeregu pokoleń uczo-

nych. Cechował go silny zmysł krytyczny, który wiódł do odrzucenia wielu słowiańskich tez z czasów romantyzmu. Główne jego dzieło „Čechy a Prusy w středoveku“ w szerokiej mierze zajmuje się stosunkami Czech z Polską.

Wybitnemu filologowi F. Ramorino zawdzięcza nauka doskonale wydanie krytyczne autorów łacińskich (także chrześcijańskich, jak n. p. Tertuljana), tudzież cenne monografie literackie. Wielkie uznanie znalazło zwłaszcza jego dzieło, *Litteratura Romana*, ogłoszone w r. 1915.

Z członków krajowych Wydział filologiczny stracił trzech.

Józef Kallenbach był profesorem historii literatury polskiej kolejno we Fryburgu Szwajcarskim, we Lwowie, w Warszawie, w Wilnie i w Krakowie. Jego zarys historii poezji Polski porozbiorowej do powstania styczniowego, drukowany w „Encyklopedji Polskiej“, jest jedyną dotąd naukową syntezą tego przedmiotu. Największe jednak zasługi położył Kallenbach jako badacz twórczości i życia Mickiewicza i Krasińskiego. A polegają one nietylko na odkryciu i wydaniu tak ważnych materiałów, jak „Archiwum Filomatów“, autografy „Ksiąg Pielgrzymstwa“, „Dziadów część III“, listy Krasińskiego do Reev'a i Cieszkowskiego i t. d., ale także na całym szeregu studjów, których uwieńczeniem są dwie monografie: „Adam Mickiewicz“ i „Zygmunt Krasiński, życie jego i twórczość lat młodych“.

Niepospolitą wartość pod względem bogactwa nowego materiału posiada także ostatnia książka Kallenbacha: „Towianizm na tle historycznym“, a to nade-

wszystko przez wyzyskanie nieznaney korespondencji Krasińskiego, rzucającej niezmiernie ciekawe światło i na niego samego i na Towiańskiego i na Mickiewicza. Warto jeszcze dodać, że odczyt Kallenbacha o Sienkiewiczu, wygłoszony na publicznem posiedzeniu Akademji w roku 1917, jest do dziś dnia najlepszą syntezą twórczości i najlepszą oceną nieśmiertelnych zasług Sienkiewicza.

Zmarły w 85 roku życia Jan Baudouin de Courtenay był postacią ze wszech miar bardzo wybitną. Znakomity lingwista, dobrze znany i ceniony na szerokim świecie nauki, przeżył całe swoje długie życie w chwalebny i owocny trudzie i pracy, a jeszcze i w boju — w boju nietylko o zasady i o podstawowe idee językoznawstwa, ale także o prawdę w życiu wogóle, oczywista taką prawdę, w jaką wierzył. Do nauki o języku wniósł wiele trwałych i pierwszorzędnych wartości; ogromne są także jego zasługi dla językoznawstwa słowiańskiego i polskiego. Językoznawcy polscy długie lata szczylic się prof. Baudouinem de Courtenay jako swoim nestorem; szczylic się będą zawsze jako swoją gwiazdą.

O kilkanaście lat odeń młodszy Karol Appel należał do tego samego pokolenia, którego lata męskie wypadły na najgorsze dla Polaków czasy w państwie rosyjskiem. W przeciwieństwie do Baudoina de Courtenay który spędził większą część życia, poza młodością i starością, w Rosji i tam był bezpośrednio czynny, Appel żył i działał w Warszawie i należał tutaj do grona ludzi zasłużonych, co podtrzymywali światło życia naukowego i jego związek z Zachodem, pisząc i ucząc. Umysł

żywy, bystry, inteligentny i chwytny — zasłużył się zmarły szczególnie koło szerzenia podstawowych wiadomości z językoznawstwa, jego związku z innymi naukami i rozwoju mowy. Utrzymywał też żywy i szeroki związek z nauką zachodnią.

Z członków krajowych Wydziału historyczno-filozoficznego ubyłoby dwóch.

Jan Ptaśnik, skrupulatny badacz naszej kultury materialnej, rozszerzał nieustannie zakres swoich studiów, objawiając niemi wreszcie nie tylko przeszłość Polski, ale także i związki jej z zachodem. Jeden z najlepszych znawców naszych miast i mieszczaństwa, położył niespożyte zasługi na polu zbadania stosunków społecznych i zawodowych w miastach polskich, związków mieszczaństwa i szlachty, czy też roli żywiołu romańskiego w dziejach naszych miast i naszej kultury, zwłaszcza materialnej. Rezultatem jego wieloletnich prac w Archiwum Watykańskim było — obok kilku monografij z zakresu stosunków Polski z papieżem — doskonałe krytyczne wydanie trzech tomów Monumenta Poloniae Vaticana. Były to pierwsze tomy, któremi dzięki jego niezamordowanej pracy mogła Polska Akademia Umiejętności na kilka lat przed wojną zainicjować to doniosłe wydawnictwo.

Stanisław Ciszewski pracował przez szereg lat w niesłychanie trudnych warunkach jako urzędnik na kolei warszawsko-wiedeńskiej, aż powołany został na katedrę uniwersytecką we Lwowie, którą jednak ze szkoda dla nauki niedługo potem porzucił. Doskonale opanowanie materiału etnograficznego, także z Syberji, zwykle w badaniach pierwotnej socjologii nie uwzględnianego,

szerokość zainteresowań naukowych, postawiły go w pierwszym szeregu polskich socjologów-etnografów.

Z pośród członków Wydziału matematyczno-przyrodniczego ubył Benedykt D y b o w s k i, nestor zoologów polskich. Jeszcze na studjach w Berlinie zapoznał się świeżo z wydanem dziełem Darwina o pochodzeniu gatunków, którego koncepcja tak go przejęła, że odtąd już stale zmierzał w swych licznych i znakomitych pracach w kierunku systematyki i zoogeografji. Za udział w organizacji powstania w charakterze członka Rządu Narodowego zesłany zostaje na Sybir. Znalazłszy się we wschodniej Syberji osiedla się nad jeziorem Bajkalskiem; mimo ciężkich warunków, choć zdany tylko na własne szczupłe środki, prowadził bez przerwy badania nad niesłychanie ciekawą fauną Bajkału, wykrył setki nowych i nieznanych gatunków różnych zwierząt, jak skorupiaków, robaków, mięczaków i ryb, przez co zwrócił uwagę całego świata naukowego na to arcyciekawe jezioro. Czynił też poszukiwania w kraju nadamurskim, a już po ułaskawieniu i powrocie do kraju jeszcze raz podążył na północ na Kameczatkę i Wyspy Aleuckie. Dalsze lata poświęcił obok pracy dydaktycznej opracowaniu bogatych materiałów, zebranych na Syberji, ogłaszając długi szereg prac bardzo wartościowych z zakresu systematyki, anatomji porównawczej i antropologii.

W drugim ze zmarłych członków tegoż Wydziału, ś. p. Ludwiku Antonim B i r k e n m a j e r z e nauka polska i Akademia straciła świetnego znawcę dziejów nauki. Od lat młodych poświęcał się z entuzjazmem studjom nad fizyką, geofizyką, astronomją oraz historją tych nauk. Marcin Bylica z Olkusza, Marcin Król z Prze-

myśla, Wojciech Brudzewski pochłaniał z początku uwagę młodego uczonego. Wkrótce jednak wielka postać Mikołaja Kopernika zaprzątnęła go całkowicie, wypełniając, przez lat blisko czterdzieści, umysł i bez przesady rzecz można serce Birkenmajera. Kopernikowi poświęcił w 1900 r. ogromne dzieło, które jest przecież tylko częścią pierwszą zamierzonej pomnikowej całości, potem „Stromata Copernicana“ (1924), tudzież mnóstwo drobniejszych prac i przyczynków.

Cześć pamięci Zmarłych!

Gdyby nie te ciężkie straty, ubiegły rok możnaby nazwać najpomyślniejszym dla Akademji od czasu wskrzeszenia Rzeczypospolitej, jednym z najpomyślniejszych dla niej, odkąd istnieje. Coraz silniej staje Polska Akademia Umiejętności jako naczelną polską instytucją naukową zespołem ludzi, szerokością zamierzeń, rezultatami prac, środkami pieniężnymi.

Już prezes Akademji w swoim przemówieniu podniósł doniosły fakt powiększenia Akademji przez nowy, czwarty Wydział lekarski. Przybywa Akademji nowy zastęp pracowników, zasłużonych dla nauki, który ożywiony temi samymi najszczerzszymi chęciami służenia wiedzy i ludzkości, a przede wszystkim Ojczyźnie, będzie mógł w łącznej pracy z członkami innych wydziałów, zwłaszcza najbliższego mu matematyczno-przyrodniczego, tem szerszą rozwinać działalność. Szczęśliwi się czujemy, że mogliśmy ich — za ich i naszą jednomyślną zgodą — w nasze zaliczyć grono.

Zjazd im. Kochanowskiego zestawił wyniki pracy tych, którzy stale polską zajmują się kulturą, badając tę naszą świetną przeszłość pod wszystkimi ką-

jami widzenia, podsumował to, co dotąd dla jej poznania zrobiono. Stawili się na nasze serdeczne wezwanie uczeni z całej Polski, z wszystkich jej zjednoczonych dzielnic, tak i ci, którzy poza krajem ojczystym ku jego czci i chwale pracują, i liczni cudzoziemcy, znający nasz język i naszą literaturę, a nasi szczerzy przyjaciele. Wyniki zjazdu stwierdzają wyraźnie, ile znajomość dawnej świetnej Polski zawdzięcza tej pracy, której dokonała Akademia od czasu swego istnienia. Przybyli na ten zjazd liczni uczestnicy, od brzegów polskiego morza aż po pińskie i wołyńskie rubieże, by tu szczerzej polszczyzny napić się do syta. Jak poprzedni zjazd pobudką był do dalszej pracy nad złotą epoką bytu dawnej Polski, tak ufamy, ten ostatni także samo spełni zadanie.

Obok tych faktów postawić należy trzeci, który obok doniosłości naukowej, życiu niesie dar ogromnej doniosłości. Od roku 1927 Polska Akademia Umiejętności rozdaje subwencje z wielkiej darowizny śp. P a w ł a T y s z k o w s k i e g o. Mimo, iż trzeba było odbudować wielkim kosztem zrujnowane przez działania wojenne majątki tego funduszu, iż wypadło zapłacić z górą 300.000 zł tytułem legatów, zdołała Akademia przeznaczyć w ostatnich czterech latach na cele naukowe badań, przedewszystkiem nad rakiem, kwotę 190.000 zł. Nie poszły te kwoty na marne. Ogłoszone lub w druku będące rozprawy wykażą, że uczeni nasi osiągnęli już uwagi godne rezultaty. A wśród nich jeden osiągnął takie, że imię jego zaliczone będzie wśród wielkich odkrywców i dobroczyńców ludzkości. Badania prof. Rudolfa Weigla nad tyfusem plamistym dobiegły kresu, tak iż mógł osiągnięte wyniki ogłosić, i można stwier-

dzić, że znalazł zapobiegawczą surowicę przeciw tej strasznej chorobie. Cześć należy się badaczowi, który pracę w tak ciężkich i niebezpiecznych dokonał warunkach. Akademia czuje się dumną, że przez udzielone mu w ostatnich latach subwencji z funduszu Tyszkowskiego umożliwiła pomysły tych badań dokończenie. Urzeczywistnia się myśl ofiarodawcy, by fundusz, przezeń Akademii przekazany, służył pracom, które przyniosą „ulgę cierpiącej ludzkości“.

Czysto naukowy charakter miały poszukiwania, podjęte planowo — z środków pieniężnych, dostarczonych Akademii przez Fundusz Kultury Narodowej, a przy bardzo ochetnej, którą z wdzięcznością wspominamy, pomocy władz administracyjnych i wojskowych — w Staruni, gdzie przed 23 laty natrafiono na szczątki zwierząt z epoki dyluwjalnej. Kilkumiesięczne poszukiwania uwieńczył rezultat, pomyślny ponad oczekiwanie. Znaleziono okaz nosorożca, jedyny na świecie, bo zachował się nietylko jego szkielet, ale także skóra i mięśnie, doskonale zakonserwowane od kilku dziesiątków tysięcy lat przez ropę i sól. Okaz wypchany wzbogacił nasze piękne Muzeum fizjograficzne. Setki listów z prośbami o fotografie nosorożca, z zapytaniem co do jego rozmiarów, kształtów i t. d., zwłaszcza z Anglii i Ameryki Północnej, świadczą o zainteresowaniu tą naszą zdobyczą ze strony nauki zagranicznej. Znalezienie nosorożca nie wyczerpuje wyniku poszukiwań w Staruni; tyczą się one także innych działów epoki polskiego dyluwjum i są pierwszorzędного znaczenia. Tymczasowe wyniki już ogłoszono w broszurze polskiej i angielskiej, opracowanie szczegółowe wymagać będzie jeszcze kilku lat pracy. Akademia zamysła na terenie w Staruni prowadzić dalsze poszukiwania,

choć w niezbyt szybkim tempie ze względu na zbyt skromne środki, jakie na ten cel mogą być przeznaczone.

Biblioteka Polska w Paryżu, będąca stacją naukową Akademji, po przebudowie i reorganizacji prowadzi już znowu normalne życie, tylko bez porównania wzmożone, ruchliwsze, gdy wzrasta się liczba korzystających z niej, jej życie naukowe i naukowo-propagandowe; na uwagę zasługuje cykl odczytów o kwestji bałtyckiej, wygłoszony przez szereg prelegentów polskich i obcych, który liczną cieszył się frekwencją.

Wysiłki Akademji skierowane są obecnie ku rozszerzeniu działalności Stacji Rzymskiej. Zbiór 60.000 fotografii dzieł sztuki, ofiarowany dla tej Stacji przez czł. hr. Karola Lanckorońskiego, przewieziono już w grudniu 1929 r. do Stacji. Pracę nad skatalogowaniem prowadzi od stycznia z dużym poświęceniem dr Karla Lanckorońska; potrwa ta praca czas dłuższy. Dla tego działu historii sztuki stworzono już bibliotekę podręczną, częściowo z dzieł, nabytych z funduszy Akademji, przedewszystkiem zaś z biblioteki po śp. prof. Dvořaku, którą za znaczną sumę zakupił i ofiarował Akademji dla Stacji Rzymskiej stale się nią żywo interesujący hr. Stanisław Henryk Baden i, który nadto jeszcze, na inne wydatki tego działu, złożył 10.000 lirów. Niestety — ze względu na ciężkie obecne warunki finansowe i gospodarcze — zawiodły nadzieje, by przy pomocy Rządu i prywatnych ofiarodawców można było zakupić lub wybudować budynek, odpowiedni na pomieszczenie Stacji. Na razie udało się, dzięki poparciu Zarządu Hospitium św. Stanisława, w którym umieszczona jest Stacja — uzyskać wynajem dalszych lokali, które remontuje się i urządza znacznym kosztem. Obok człon-

ków Ekspedycji Rzymskiej dla badań Archiwów Watykańskich i pomocników w dziale historii sztuki, korzystają z gościny Akademji liczni uczeni z wszystkich naukowych ośrodków w Polsce, na studia do Rzymu przybywający, o ile tylko są wolne do dyspozycji w Stacji pokoje mieszkalne.

Nie będę wymieniał długiego szeregu wydawnictw Akademji; bibliografia dzieł, które wyszły, podana jest dokładnie w Sprawozdaniu z czynności, które znajduje się w rękach szanownych słuchaczy. Chcę tylko zwrócić uwagę na duże dzieła czy przedsięwzięcia, które stanowią główne zadanie Akademji. Z szeregu wydań w reprodukcjach najdawniejszych zabytków języka polskiego ukazała się jako potężny tom, tylko w 200 egzemplarzach, Biblia szarospatacka czyli t. zw. królowej Zofji, zawierająca reprodukcje światłodrukowe całego tego cennego rękopisu, sfotografowanego na miejscu w Szarospatak. Wydanie umożliwiła pomoc Funduszu Kultury Narodowej. Ogłoszono pierwszy obszerny tom pracy prof. K. Moszyńskiego: *Kultura Słowian*, będącej pierwszą syntezą w nauce etnografji słowiańskiej; tom ten poświęcony jest kulturze materialnej. Z funduszu im. Władysława Fedorowicza wydano pierwszy tom pism zbiorowych prof. Emila Godlewskiego sen.; hołd to, złożony zasługom tego wybitnego uczonego. Ukończył się druk tomu XXVIII pomnikowej Bibliografji polskiej Estreicherów. Z podjętych już prac znacznie naprzód posunęły się prace nad Mapą języka litewskiego w Polsce, która już w tym roku się ukaże; w toku są przygotowawcze roboty do Atlasu języka polskiego.

Rocznicę Wergilego uczci Akademia przez wydanie osobnego tomu prac uczonych polskich o tym poecie, rocznicę Jana Śniadeckiego ogłoszeniem tomu jego korespondencji. W ciągu lata ukaże się pierwszy tom zbiorowej Historji Śląska do końca XIV w. (na trzy tomy trzeba było to dzieło podzielić). Kończy się drukować Katalog rękopisów Mickiewicza z Biblioteki Polskiej w Paryżu. W druku jest już pierwszy polski zeszyt Corpus vasorum antiquorum, do którego sfotografowano w przeszłym roku wszystkie wazy antyczne, znajdujące się w zbiorach na ziemiach polskich. Z inicjatywy Polskiej Akademji Umiejętności podjęła Union Académique wydanie średniowiecznych tłumaczeń Arystotelesa; wydanie tłumaczeń dzieła De Generatione przejęła Akademia na siebie.

To tylko niektóre, najważniejsze prace, pomijam zwyczajne wydawnictwa Wydziałów czy Komisyj, po polsku wydawane, czy jako Bulletin w obcych językach rozchodzące się szeroko po świecie, jak zwłaszcza Bulletin Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Dwa wielkie nowe zamierzenia podjęła Akademia w bieżącym roku, jedno humanistyczne, drugie przyrodnicze.

Pierwsze — to Polski Słownik biograficzny, mający objąć biografje wszystkich wybitniejszych Polaków od X do XX wieku; nareszcie ma Polska otrzymać taki słownik, jak inne narody, Francja w Biographie Universelle i Nouvelle Biographie Universelle, Anglja w Dictionary of national biography, Niemcy w Allgemeine Deutsche Biographie, Włochy, Austrja, Rosja

Holandja, Hiszpanja, Ameryka, Danja, Finlandja, Belgja, Węgry. Na rzecz Akademji zrzekły się inicjatywy w tym względzie Towarzystwo historyczne lwowskie, które podjęło myśl słownika biograficznego porozbiorowego, i grupa krakowskich historyków, przygotowująca słownik przed-rozbiorowy.

Wydział zaś matematyczno-przyrodniczy rozpoczął druk wielkiego Atlasu Flory polskiej, przygotowanego przez prof. Kulczyńskiego, który w reprodukcjach według starannych, wprost niezwykle pięknych rysunków ma przedstawić cały świat roślinny ziem Rzeczypospolitej. Tego rodzaju atlasu niema żaden jeszcze kraj. Zeszyt pierwszy jest już w druku. Lecz że zeszytów ma być sto, a na rok można wydać jeden lub dwa zeszyty, druk całości potrwałby lat kilkadziesiąt, jeśli nie znajdą się na ten cel specjalne fundusze; a trzecia część tablic jest już gotowa.

Bo kwestja funduszy — jak to zaznaczył pan prezes — ciągle nie przedstawia się zadowolniająco, jakkolwiek dochody Akademji z jej majątków znacznie coraz wzrastają, i to mimo znacznych wkładów, które były konieczne z powodu zaniedbań z czasu wojny; ostatnie cztery lata wykazywały wzrost dochodów co roku po zł 100.000. Ale budżet, nie obejmujący wraz z dochodami z specjalnych funduszy oraz dotacjami państwowemi i Funduszu Kultury Narodowej nawet pełnego miliona złotych, nie wystarcza, by zadość uczynić szybciej od dochodów rosnącym potrzebom, zwłaszcza, że część tych dochodów jest związana przeznaczeniem na specjalne cele.

Mimo trudnych warunków zdołała Akademia w ciągu

ubiegłego roku wybudować w centrum swoich lasów w Zawoi cztery wille, zawierające osiem mieszkań trzypokojowych, skromnie, ale wygodnie urządzonych, z uwzględnieniem w pełni wskazań higieny. Wille wynajmuje się z pierwszeństwem dla pracujących naukowo, wszystkie mieszkania już na bieżące lato wynajęto.

Pocieszający to jednak objaw, że ofiarność na cel nauki ciągle się objawia. Z ubiegłego roku przychodzi zapisać jeden nowy zapis; spadkobiercą swoim ustanowił Akademię śp. Jan Kanty Steczkowski. Niestety spadek ten nie przyniósł, po korzystnej — mimo trudnych obecnie warunków — sprzedaży majątku śp. ofiarodawcy, spodziewanego w myśl jego polecenia funduszu; po spłaceniu bowiem bardzo znacznych długów wraz z zaległemi od kilku lat ogromnemi odsetkami ostatecznie pozostanie na rzecz funduszu kwota tylko kilkudziesięciu tysięcy złotych. Fundusz ten specjalnie ma przeznaczenie — na stypendja dla pracujących nad bankowością polską.

Podobne cele — popieranie badań nad bankowością — ma układ, który Polska Akademia Umiejętności zawarła z Zrzeszeniem pracowników Banku Polskiego. Zrzeszenie przeznaczyło kwoty, udzielane z subwencji Banku Polskiego funduszowi naukowemu Zrzeszenia na badania bankowości, do dyspozycji osobnego Komitetu przy Akademji utworzonego, by w ten sposób zabezpieczyć poziom wydawnictw. W bieżącym roku z tego funduszu, wynoszącego zł 30.000, ogłoszono konkurs z wysokimi nagrodami w kwocie złotych 10.000, oraz przyjęto już do druku dwie prace.

Co do spadku po śp. Gabrjelu Krasińskim, który Akademji przekazał trzy czwarte swego majątku

obciążając go jednak dożywociem na rzecz wdowy, doszło do porozumienia z wdową, które umożliwi już w bieżącym roku zużytkowanie dochodów z tego funduszu na cele nauki.

Ciągle trzeba walczyć z trudnościami, a nieraz i z różnego rodzaju przykrościami ale nietrudno je znosić, jeśli się ma poczucie, że praca i kłopoty wydają plony i to obfite, że na tę pracę i na jej wyniki można śmiało się powołać jako na usprawiedliwienie tych praw, które rości sobie Akademia do roli kierowniczej nauki polskiej i do jej reprezentacji.

Jan Śniadecki, jako nauczyciel narodu

przez

Ignacego Chrzanowskiego

Odczyt, wygłoszony na publicznem posiedzeniu Polskiej Akademji Umiejętności dnia 12 czerwca 1930 r.

I.

Odczyt, którym Zarząd Polskiej Akademji Umiejętności postanowił uczcić setną rocznicę śmierci Jana Śniadeckiego, będzie z natury rzeczy, albo raczej z rodzaju umysłowości i wykształcenia prelegenta, bardzo niewyczerpujący. Przecie Śniadecki był w jednej osobie matematykiem, astronomem, geografem, filozofem, psychologiem, pedagogiem, zwierzchnikiem i reformatorem szkolnictwa. Otóż do samodzielnej oceny tych wszystkich zasług prelegent nie rości sobie prawa. Niemalą jednak pomocą jest mu to, że się od szeregu lat ukazują poświęcone tym różnorodnym dziedzinom działalności Śniadeckiego specjalne studja. A są to studja coraz krytyczniejsze, osłabiające powagę dawnych sądów, brzmiących, że Śniadecki to uczoney i myśliciel wielki, znakomity, a nawet genialny. Te dawne sądy do dziś dnia jeszcze błakają się u nas, co, mówiąc nawiasem, nie przeszkadza, że niektórzy ani w ząb nie mogą odróżnić brata od brata —

autora *Filozofji umysłu ludzkiego* od autora *Teorii jednostw organicznych*. Prędzej czy później sądy te będą należały już tylko do przeszłości. Już teraz bowiem okazało się, że Jan Śniadecki, przy całym swoim rozległym wykształceniu i żywiołowym zapale do nauki, zbyt obficie zasilał się, jako uczony i filozof, myślą obcą, żeby go można było nazwać badaczem, posuwającym naprzód naukę i filozofję europejską. Okazało się również, że w słynnych *Listach o języku polskim* przeszczepiał on na grunt ojczysty myśli angielskie i francuskie XVIII wieku, i to myśli, które, kiedy je wygłaszał, trąciły już trochę myszką. A w niedalekiej przyszłości okaże się, że nawet jego najgłośniejsza, chociaż nie najznakomitsza, rozprawa — ta, którą, wraz z jej autorem, ośmieszył Mickiewicz w balladzie *Romantyczność*, — jest wyraźnem echem pewnej rozprawy, albo raczej całej jednej książki, francuskiej¹.

Ale jeżeli tak jest istotnie, jeżeli samodzielność myśli Śniadeckiego badania krytyczne podały w wątpliwość, to może jego wielkość jest tylko legendą? O, nie!

Przedewszystkiem — legenda legendzie nierówna.

Bywają legendy, których źródłem są urojone wartości bohatera: są to legendy sztuczne, a fabrykują je bądź ci, którzy naprawdę widzą w nim to, czego w nim niema, bądź tacy, którzy wprawdzie nie widzą w nim żadnych wielkich wartości, którym jednak legenda o nim jest potrzebna, i to dla celów niekoniecznie i niezawsze osobistych, ale także politycznych lub społecznych, par-

---

¹ L'Antirromantique ou examen de quelques ouvrages nouveaux, par M. le Vicomte de S... (Saint-Chamand). Paryż 1816.

tyjnych lub narodowych. Tego rodzaju legendy gasną zazwyczaj szybko, tuż po śmierci, albo nawet jeszcze za życia swego bohatera¹.

Lecz są także inne legendy — oparte nie na urojonych, tylko na rzeczywistych wartościach człowieka, wartościach tak wielkich, że ludzie, olśnieni ich wielkością, nietylko je wyolbrzymiają, ale dodają do nich jeszcze inne wartości, tak żeby aureola człowieka zataczała pełny krąg. Takie legendy powstają najczęściej nie za życia, ale dopiero po śmierci człowieka, i są w części tylko legendami, a w części — prawdą.

Każdy, kto zna życie, działalność i pisma Jana Śniadeckiego, wie, że legenda o jego wielkości należy do tej drugiej kategorii, że w bardzo znacznej mierze jest oparta na jego rzeczywistych ogromnych wartościach, na nieśmiertelnych zasługach narodowych, i że tylko w pewnej mierze ta aureola chwały, którą jaśniał już za życia, po śmierci zajaśniała silniej jeszcze — od ognia serc, bijących podziwem i wdzięcznością. Dalsza potomność, spełniając jedno z najgorętszych życzeń samego Śniadeckiego, żeby się w sądach o człowieku i jego czynach kierować nie sercem, tylko rozumem, przyćmiła niektóre promienie jego aureoli, — ale sama aureola nie zgasła i, dopóki Polska Polską, nie zgaśnie nigdy, albowiem inne jej promienie nie sztucznym pałają ogniem.

Nie Mickiewicz miał słuszność, kiedy, w swoim zapale młodzieńczym i młodzieńczej pewności siebie, parodjował słowa Śniadeckiego i odmawiał mu znajomości

---

¹ Czasem zresztą żyją długo, ob. Delehay, Die hagiographischen Legenden, 1907 (przekład z francuskiego).

„prawd żywych“; słusność miał raczej Słowacki, kiedy, na lat pięć przed śmiercią, w cichem skupieniu religijnem, pisał o nim: „Ten człowiek po upadku i wymarciu stanisławowskich czasów wziął w Polsce berło ducha i utrzymywał je aż do roku 1831 nie słowem, ani czynem — ale prostą siłą, w sercu będącą — duchem, który w nim przybrał kształt brązowego posągu — i wielkością jakąś tajemniczą działał na ludzi“¹. Usuńmy z tych słów naleciałości mistyczne, odrzućmy pogląd, że nie słowem, ani czynem, ale jedynie sercem, duchem i jakąś tajemniczą wielkością człowiek działa na ludzi, a w całej pełni ostanie się wyrok Słowackiego, że Jan Śniadecki „po upadku i wymarciu stanisławowskich czasów wziął w Polsce berło ducha“.

Powiedzieć, że je piastował niepodzielnie, byłoby nieprawdą: był przecie, na nasze nietylko szczęście, ale i zbawienie, Niemcewicz, który w pierwszych latach porobiorowych dzierżył i sprawował „rząd dusz“ polskich. Lecz pamiętać trzeba, że królestwo ducha jest rozległe: starczyło w niem miejsca i dla Niemcewicza, i dla Śniadeckiego; jeden drugiemu nie zawadzał, przeciwnie, jeden drugiego uzupełniał.

Niemcewicz wpajał w serca polskie miłość przeszłości narodowej, piętnował swym złośliwym językiem odstępców i tehórców, karjerowiczów i oportunistów, ośmieszał wady charakteru polskiego, był apostołem nienawiści względem zaborców, słowem — budził ducha narodowego tak, jak nikt przed Mickiewiczem. Śniadecki, nie będąc poetą, ani nawet tak utalentowanym literatem,

---

¹ Listy, tom III, wyd. Manfred Kridl, Warszawa 1915, str. 295.

jak Niemcewicz (choć i dużo lepszym od niego pisarzem), rozwinął innego rodzaju działalność: kiedy Niemcewicz wpajał w serca wiarę, że „jeszcze nie zginęła“, Śniadecki uczył Polskę, jak ma postępować, żeby nie zginęła; rozumiał, jak nikt inny w Polsce, że naród, choćby jego duch patriotyczny był niewiedzieć jak bardzo rozbudzony, nie ostoi się bez kultury umysłowej wogóle, a bez nauki w szczególności. I oto od dwudziestego roku życia, kiedy to został, on pierwszy w Polsce, nauczycielem algebry w Uniwersytecie Jagiellońskim, przez długi szereg lat, wypełnionych pracą nauczycielską w Krakowie i w Wilnie, oraz twórczością naukową w kraju i zagranicą, aż do śmierci był Śniadecki budowniczym polskiej kultury umysłowej i nauki polskiej, której sztandar wznosił i trzymał tak wysoko, jak nikt inny ze współczesnych, — był jednym z najlepszych nauczycieli swojego narodu, jakich Polska miała przez wszystkie wieki swego istnienia, i to nietylko przez to, że był nauczycielem z bożej łaski, że się nauczycielem urodził, że praca nauczycielska była mu potrzebą życia, ale i przez to, że ta praca była oparta na doskonałej znajomości zarówno dodatnich, jak ujemnych stron umysłu i charakteru narodowego i na zrozumieniu potrzeb kulturalnych narodu. Otóż prawdziwa, niezaprzeczona, nieurojona wielkość Jana Śniadeckiego polega właśnie na jego działalności pedagogicznej.

II.

Cóż było źródłem, z którego tryskała ta jego dłu-goletnia praca? Nietylko wielkie zdolności naukowe i pedagogiczne, nietylko niezmordowana pracowitość, tak

rzadka w Polsce, a płynąca nie z samego temperamentu, ale także z wyjątkowo silnego charakteru, na którym się odrazu poznał Napoleon, kiedy ciągnął przez Wilno na Moskwę. Lecz było jeszcze inne źródło pracy Śniadeckiego: miłość ojczyzny. O takim zaś, a nie innym kierunku tej pracy rozstrzygnęły jego poglądy na swoisty charakter umysłu polskiego i na płynące z tej swoistości jego potrzeby, a dalej — poglądy na znaczenie dla społeczeństwa nauki wogóle i niektórych nauk w szczególności.

Był Śniadecki gorącym patriotą; zaraza kosmopolityzmu, który oświecenie, przy pomocy łóż wolnomularskich, wszczepiało w ludzi, nie sączyła jeszcze wówczas w dusze polskie swego jadu. Kiedy Napoleon, „zmierzyszy swoim przenikliwym okiem Śniadeckiego“, zapytał go: „Czyś pan jest patriotą, panie rektorze?“, ten odpowiedział: „Od kolebki, Najjaśniejszy Panie, nauczyłem się kochać kraj mój, jego nieszczęścia mocniej mnie jeszcze do niego przywiązały“¹. I to była prawda. Śniadecki kochał Polskę od młodości — przez całe swoje życie.

W roku 1771 bawił w Paryżu, na studjach; miał wówczas lat dwadzieścia pięć. D'Alembert proponował mu, w porozumieniu z rządem hiszpańskim, objęcie stanowiska naukowego w Madrycie: „Wystawił mi — opowiada sam Śniadecki² — niepewność wszystkiego w Polsce, przy tym losie, który czeka ten kraj prędzej lub

---

¹ Michał Baliński, Pamiętniki o Janie Śniadeckim I, 690.

² Jana Śniadeckiego życie, przez niego samego opisane, ob. Jana Śniadeckiego Korespondencja, przygotował Ludwik Kamykowski, nakładem Polskiej Akad. Umiej., str. 22—23 (w druku); por. Baliński I, 37—38.

później; rozczulony byłem tak prawdziwie szlachetną opieką i pamięcią d'Alemberta, ale zaraz oświadczyłem, że, będąc Polakiem, winienem moje usługi ojczyźnie i gotów jestem dzielić z nią los, jaki ją czekać może“.

W roku 1807 był Śniadecki już rektorem w Wilnie; miał lat pięćdziesiąt dwa. Serce biło mu — już oddawna — ku bogatej i uroczej wdowie, pani Chołoniewskiej, z którą korespondencja, mówiąc nawiasem, rzuca wcale ciekawe światło na to, jak się w matematyku miłość kobiety może łączyć z miłością wyższej matematyki. Oto raz wymawia Śniadecki swojej ukochanej, że na list od niej czekał 10 dni, 13 godzin, 25 minut i 40 sekund. Nawzajem pani Chołoniewska, zasilając się inną dziedziną wiedzy, orzekła kiedyś, że jej ukochany „ma mózg cielecy“¹. Otóż ten „mózg cielecy“ powiedział Śniadeckiemu, że, wobec licznych i ciężkich obowiązków wobec kraju, jakie spadły na niego, nie wolno mu myśleć ani o szczęściu osobistym, ani o zakładaniu rodziny. I głosu tego, który usłyszał nietylko w mózgu, ale i w sercu, posłuchał. Albowiem zasada, którą, obok wielu innych, zawdzięczał kulturze oświecenia, że, jak się wyraził w jednej ze swoich mów uniwersyteckich, obywatel, który „przyszedł do czystego wyobrażenia porządku towarzyskiego“, powinien „mierzyć osnowę dni swoich na paśmie korzyści publicznych“², — ta zasada była w jego duszy prawdą żywą, a nie martwą. Trzeba było mieć tak silny charakter i tak gorącą miłość ojczyzny, jak on, żeby powiedzieć sobie ze Staszicem: mojem szczęściem jest tylko to, co jest szczęściem ojczyzny.

¹ Adam Wrzosek, Jędrzej Śniadecki, I, 236—239.

² Dzieła (Warszawa 1837) III, 8—9.

A ze swojej ojczyzny był Śniadecki dumny. Był dumny, że nie gdzieindziej, tylko „nad brzegiem Wiśły“ „rozum ludzki, odebrawszy... wielki zwrot i kierunek do prawdy, zaczął się po reszcie Europy szczęśliwie prostować i odradzać w swoich działaniach“ — dzięki Kopernikowi¹, który, „jak drugi Noe, wybrnął z tej powszechnej toni spodłonego i obłąkanego myślenia“². Dumny był także Śniadecki, że jego ojczyzna w XVI wieku i za czasów Stanisława Augusta wydała tak piękną literaturę — w jego oczach najpiękniejszą, jaka być może. Dumny był, że była w dziejach Polski epoka, kiedy, „wśród rozległej w wielu europejskich krajach ciemności, naród polski wygórował gruntowną nauką, dowcipem i smakiem, bo nie poszedł za bredniami scholastyków, ale się uczył matematyki, klasyków greckich i łacińskich“³. Jednym słowem, dumny był Śniadecki ze staropolskiej kultury duchowej, którą ludzie epoki oświecenia cenili ponad wszystko. I przysiągł sobie, że nad zachowaniem, reformą i postępem tej kultury będzie pracował, w przekonaniu, że, chociaż „ustały dla nas pożytki wielkich przykładów cnoty publicznej i męstwa..., ale owoce dowcipu i rozumu, które zrodziły się na ziemi polskiej, zapalać nas powinny do utrzymywania tego dziedzictwa chwały narodowej przez nasze niewinne prace około wzrostu nauk i umiejętności“⁴. I wierzył w możliwość osiągnięcia tego celu, albowiem, przy całym swoim krytycyzmie i przy całym swoim poczu-

¹ Dzieła II, 106.

² Dzieła II, 138.

³ Dzieła IV, str. VI.

⁴ Dzieła I, 159—160.

ciu własnego dostojenstwa i indywidualnej wyższości ponad szarym tłumem, nie lekcewał narodu: nie przeceniał go, ale i nie niedoceniał; przeciwnie: wierzył głęboko, że Polacy nie mogą wyrzucić naturze, aby im poskąpiła „pojęcia i bystrości“¹. Ale i z tego zdawał sobie sprawę, że kultura tych zdolności umysłowych narodu polskiego jest jeszcze na niskim poziomie, bo ich należycie nie kształcono, że więcej zwracano uwagi na „dzieła zabawy i imaginacji“, niż na „poważne zatrudnienia rozumu“², że dopiero w szkołach Komisji Edukacyjnej Polacy zaczęli się „porządnie uczyć“³.

Równie jasno uświadamiał sobie Śniadecki różne ujemne cechy charakteru polskiego, nadewszystko osobnictwo, jak doskonale nazwał Ochorowicz (tym wyrazem Trentowskiego) niechęć do wspólnej, zorganizowanej, poddanej jednemu rozumnemu zwierzchnictwu pracy około wspólnego dobra, osobnictwo, będące bitą drogą do anarchji. Przecie już w wykładzie wstępnym, wygłoszonym w Uniwersytecie Jagiellońskim d. 9 listopada r. 1781, mówił, że „potrzeba... tego w narodzie wolnym, aby wole wszystkich obywatelów jednoczyły się w jedną wolą i czucie, żeby i wolność każdego w całości została, i interes każdego stał się interesem wszystkich“. I później jeszcze niejednokrotnie powracał do tego naszego osobnictwa, jak np. w rozprawie *O języku polskim*: „Zginęliśmy anarchją polityczną: mamyż się jeszcze gubić na języku, smaku i rozsądku anarchją literacką? Genjusz polski jestże to twór, złożony z pierwiastków

¹ Baliński I, 613.

² Pisma II, 71.

³ Dzieła III, 211 i 229.

nieładu i dziwactwa? kiedy czego się tylko dotknie, wszystko miesza, burzy i wywraca?“¹.

Kochając tedy swój naród, a widząc te i inne jeszcze ujemne strony jego umysłu i charakteru, od wczesnej młodości postanowił sobie być jego nauczycielem. I pełnił tę służbę do samej śmierci, czyto jako profesor i rektor Uniwersytetu, czy zwierzchnik szkolnictwa w całej jednej wielkiej połaci kraju, czy jako pisarz, — pełnił ją z miłością, z niezłomną konsekwencją, z powagą, z owem dostojnością, które, jak świadczy Słowacki, sprawiało, że „nikt nie zbliżył się do tego człowieka bez trwogi i poszanowania“, do człowieka, który „stał dumny, twardy, niepochylony przed nikim, nawet przed Napoleonem nie drżący“².

III

Jakiż był główny kierunek pracy nauczycielskiej Śniadeckiego? Żeby odpowiedzieć na to pytanie, trzeba pamiętać, że był on dzieckiem XVIII wieku, epoki oświecenia, którego kulturę i filozofję, jak sam sobie świadczy, chętnie w młodości wchłaniał, „nim... się całkiem do nauk matematycznych i fizycznych przywiązał“³.

Otóż stosunek Śniadeckiego, zarówno umysłowy, jak uczuciowy, do oświecenia możnaby określić krótko tak, że przejął się on głęboko jego istotą, a ustrzegł się jego skrajności i zboczeń. A więc przedewszystkiem za-

¹ Dzieła IV, 6.

² Listy III, 295—296.

³ Dzieła V, 116. Świetną charakterystykę umysłowości Śniadeckiego skreślił Zygmunt Wasilewski w rozprawie *Zatarg rozumu z uczuciem* (w książce: Mickiewicz i Słowacki, Kraków 1922).

wdzięcza oświeceniemu pogląd, że rozum ludzki może i powinien mieć nieograniczoną wolność badań i że w nim tylko tkwi kryterjum prawdy; że nauka i oświata są błogosławieństwem dla ludzkości, nie tylko bowiem kształcą rozum, który w duszy ludzkiej powinien być królem, ale także uszlachetniają serce i leczą jego „narowy“¹, że wogóle są najpotężniejszą dźwignią postępu także moralnego; że „prawdziwa godność nauki wyciągać się i cenić powinna z wpływu, jaki wywiera na wydoskonalenie władz ludzkich, na wyrobienie prawdziwej dostojności człowieka, na polepszenie nie tylko fizycznego, ale i moralnego bytu ludzi i narodów“².

Poczytując jednak rozum za „rzetelną i dobroczynną władzę człowieka, daną mu od Przyrodzenia za wodza w myśleniu i postępowaniu“³, nie padał jednak Śniadecki przed tym wodzem na kolana, nie był bałwochwalcą rozumu, nie wierzył w jego wszechwładzę, jak tytu innych za jego czasów (nie wyłączając Staszica); rozumiał bowiem doskonale, że nie sam rozum jest sprężyną, wprawiającą w ruch wolę, bo ludzie „nie są to figury geometryczne, ... a ich sprawy nie są ilości matematyczne, ale owszem niezmiernie zwickłana mieszanina namiętności, wrażeń i narowów“⁴; i rozumiał, że zwłaszcza „moralne prawidła, jeżeli się nie wpoją w czucie, zostaną w rozumie, a nie przejdą do serca“⁵, a zatem i w wolę; co więcej, on, wielbiciel rozumu, oddający

---

¹ Dzieła III, 13.

² Dzieła III, 54.

³ Dzieła III, 228.

⁴ Dzieła III, 228.

⁵ Dzieła III, 181.

mu berło w królestwie duszy, powiedział (i to gdzie? w rozprawie *O pismach klasycznych i romantycznych*) te słowa: „Rozsądek jest to nieubłagany sędzia spraw ludzkich, tak cielesnych, jak umysłowych“. Dobrze! Ale co następuje tuż po tem? „W przedsięwzięciach śmiałych i niebezpiecznych nie zważamy na niego, boby nas może wstrzymał od dzieł wielkich i nadzwyczajnych“¹. Trudno naprawdę, znając Śniadeckiego, własnym oczom wierzyć: przecie to mniej więcej to samo, co „Mierz siły na zamiary, nie zamiar podług sił“².

Nie podzielał także Śniadecki rozpaczliwie ciasnych poglądów oświecenia na religję, nie poczytywał jej (inaczej, niż Staszic) za obłąd zmysłów i rozumu: przeciwnie, twierdził, zwłaszcza na starość, że religja nietylko może i powinna być podporą moralności, ale że jest jej nieodzownym warunkiem. To mu jednak nie przeszkodziło do krytycznego stosunku wobec Kościoła, wobec jego zwyrodniałej filozofji i, oczywiście, wobec jezuitów, których, jak tyle wielkich duchów polskich, szczerze nie cierpiał. Ale nie cierpiał także fanatyzmu wolnomysłności i wyznał otwarcie, że „żaden fanatyzm pobożności nie wstrząsł tak gwałtownie budową towarzyską, nie wyzionał tyle razem klęsk i nieszczęść, ile fanatyzm niedowiarstwa“³. I wreszcie nie podzielał rewolucyjnego poglądu oświecenia na przeszłość jako na stek głupstw i zbrodni, widząc w niej także jasne strony. A stąd poszło

---

¹ Dzieła V, 18.

² Na te słowa Śniadeckiego zwrócił uwagę Ludwik Kamykowski w studjum o Romantyczności Mickiewicza, Lublin 1926, str. 21. (Odbitka z książki zbiorowej „Ignacemu Chrzanowskiemu“).

³ Dzieła III, 83.

jego hasło: „Odmiany w zastarzałych instytucjach sprowadzają częstokroć nieprzewidziane nieszczęścia; co innego jest rzeczy nowe budować, a co innego od wieków zbudowane przerabiać; w tym ostatnim przypadku nie godzi się wywracać i niszczyć, tylko to, co jest szkodliwe“¹.

Takie było w najogólniejszych zarysach stanowisko Śniadeckiego wobec oświecenia, co, pospołu z jego poglądami na umysłowość polską i na położenie polityczne, w jakim się Polska znalazła po rozbiorach, wycisnąć musiało piętno na jego pracy nauczycielskiej.

IV.

Rozwój wszystkich władz umysłowych — oto naczelne hasło tej pracy. „Doskonalić w masie społeczności jedną władzę człowieka z zaniedbaniem innych, dać nadto wybujać pierwszej z przytłumieniem ostatnich, jest to zostawić zarodek przyszłego barbarzyństwa“... „Przesąd uczonych, wynoszących jedną naukę z pogardą drugiej, jest to samolubstwo, chcące się przecenić lekceważeniem rzeczy, sobie nie znanych, jest to uczone barbarzyństwo. wynikające z krótkiego i fałszywego rzeczy widzenia“². Oto dlaczego twierdził Śniadecki, że „nie można ganić i potępiać przyjętego w Wydziale Wileńskim planu Instrukcji szkolnej, że on zawiera tak liczne i wielorakie rodzaje nauk“³. To też plan ten obejmował zarówno nauki przyrodnicze i matematyczne, jak

---

¹ Dzieła II, 41—42.

² Dzieła III, 54—55.

³ Dzieła III, 55.

humanistyczne¹. „Starałem się wszystkimi siłami — pisał Śniadecki do Czartoryskiego — obudzić w młodzież naszej ochotę do uczenia się z gruntu łaciny i greczyzny“². Jak bardzo sam kochał literaturę starożytną, to widać z niektórych jego pism i listów; nieraz też zabierał głos o doniosłości nauki historii literatury ojczystej³. Do nauki historii żywił zrazu pewne uprzedzenia, które jednak z biegiem czasu bardzo osłabły.

Lecz za najważniejszą naukę poczytywał matematykę — nietylko dlatego, że ona to była jego największym ukochaniem naukowym, ale nadewszystko dlatego, że była w jego oczach najskuteczniejszym narzędziem do reformowania głów polskich. Przyznawał im, prócz „pojęcia i bystrości“, jasność i szerokość myśli (tę jasność i szerokość, której on sam był idealnym wcieleniem), lecz zdawał sobie jednocześnie sprawę, że umysł polski jest w myśleniu logicznym jeszcze mało wyrobiony, co więcej, że w charakterze polskim pierwiastki irracjonalne mają przewagę nad rozważą. Oto dlaczego za jeden z głównych celów swojego życia wziął sobie krzewienie nauki i kultu matematyki w społeczeństwie: „Matematyka jest to królowa wszystkich nauk: jej oblubieńcem jest prawda; prostota i oczywistość jej — strojem; ale przybytek tej Monarchini jest obsadzony cierniem, po którym przechodzić trzeba; nie ma on powabu, tylko dla umysłów, zamiłowanych w prawdzie i lubiących walczyć

---

¹ Ob. sumienne studjum Ignacego Halperna Systemat pedagogiczny Jana Śniadeckiego, Warszawa 1820.

² Baliński I, 651.

³ Ob. zwłaszcza rozprawę O literaturze, Dzieła IV, 76—97.

z trudnościami“¹. Z tego to źródła wypłynęły wszystkie rozprawy i wszystkie wielkie dzieła matematyczne Śniadeckiego, które, jako pisane w języku ojczystym, stanowią epokę w historii nauczania matematyki w Polsce. Wszystkie miały na celu wyrabianie logiczności i jasności, „prostoci i oczywistości“ myślenia, w narodzie, którego umysł nie są jeszcze „zamiłowane w prawdzie, i o czem wiedział już Marcin Kromer, nie lubią „walczyć z trudnościami“.

Z jasnej świadomości apostołstwa nauczycielskiego wypłynęły także pisma filozoficzne Śniadeckiego.

W przedmowie do *Jeografji, czyli opisania matematycznego i fizycznego ziemi*, czytamy te słowa: „Myślałem zawsze, iż lepiej się zapobiega postępkowi błędu przez wystawienie całej nauki w swej czystości, mocy i porządku, niż przez poprawę i prostowanie niektórych twierdzeń, tu i ówdzie spostrzeżonych“². Ta sama myśl przyświecała mu przy pisaniu *Filozofji umysłu ludzkiego*: chciał „wystawić“ tę filozofję, to jest, jakbyśmy dziś powiedzieli, logikę i teorię poznania, „w swej czystości, mocy i porządku“. Dzisiaj wiemy, że mu się to niekoniecznie udało: jego dzieło jest niezbyt szczęśliwą próbą zbudowania własnego systemu z myśli, zapożyczonych z filozofji francuskiej, a głównie szkockiej; uzasadniając swój empiryzm i sensualizm, nieraz wpada Śniadecki w błędne koło³, a „w najważniejszych dla logiki teo-

---

¹ Dzieła IV, 128.

² Dzieła VI, str. X.

³ Ob. Struve, *Historja logiki jako teorii poznania w Polsce*, wyd. drugie (1911), str. 210 i nast.

rjach, jak np. w kwestji stosunku wrażeń zmysłowych do pojęć ogólnych¹, bywa niekonsekwentny¹, i t. d.

Ale, nie mówiąc już o tem, że *Filozofja umysłu ludzkiego* jest, jako całość, pierwszym godnem uwagi nowoczesnem dziełem Polaka z dziedziny filozofji teoretycznej, że jest kamieniem węgielnym teorii poznania w Polsce, podobnie jak *Porządek fizyczno-moralny* Kołłątaja jest u nas pierwszym godnem uwagi dziełem nowoczesnej filozofji praktycznej, mianowicie etyki, a *Ród ludzki* Staszica — początkiem polskiej historjofilozofji i socjologii, — nie mówiąc już o tem wszystkim, pytamy: jak wypadnie sąd o *Filozofji umysłu ludzkiego* i o innych pismach filozoficznych Śniadeckiego, jeżeli spojrzeć na nie ze stanowiska tej głównej jego intencji, która przyświecała mu przez całe życie w jego działalności, to jest ze stanowiska pracy nauczycielskiej nad narodem polskim?

Chodziło mu o to, żeby nauczyć swój naród jasno i porządnie myśleć, a tymczasem widział, że się młoda myśl polska, jeszcze nie wygimnastykowana, rwie do różnych *salto mortale* na zbyt wysoko wiszących trapezach — metafizyki niemieckiej. Tej zaś on nienawdził nietylko jako zwolennik starej szkoły, ale także jako pedagog, jako obywatel, jako Polak, i zwalczał ją z całą siłą swego żywego temperamentu, zapominając nawet czasem o właściwej sobie dostojnej powadze.

„Zaraza moralna“, „otchłań ciemności“, „obląkania“, „zawrót głowy“ i t. d. — oto próbki jego sądów o metafizyce niemieckiej.

---

¹ Wincenty Lutosławski, O poglądach filozoficznych Jana Śniadeckiego, Ateneum 1894, III, 546.

Kozłem ofiarnym tej jego nieubłaganej nienawiści padł naturalnie Kant. „Filozofja Kanta jest to symptoma paroksyzmu i prawdziwa zaraza na umysł ludzi; dotknąwszy Niemcy północne, zrobiła kilka sekt warjatów“¹; „zaraził Kraków nieszczęśliwy kantyzm, który gdy już wszędzie wysmiano i wypędzono, znalazł w Krakowie przytułek“².

Czy takie stanowisko Śniadeckiego względem filozofji niemieckiej tłumaczy się tylko tem, że, nazywając rzecz po imieniu, albo jej dobrze nie znał, albo nie rozumiał?³.

Można być pewnym, że, gdyby ją nawet znał i rozumiał, toby jej nie popularyzował, jak popularyzował filozofję francuską i szkocką, — a to dla dwóch przyczyn. Po pierwsze dlatego, że metafizykę wogóle uważał za rzecz „najniebezpieczniejszą dla kraju, z a c z y n a j ą c e g o s i ę p o r z ą d n i e u c z y ć“. I czy nie miał czasem słuszności? Cobyśmy powiedzieli o nauczycielu literatury polskiej, któryby lekturę jej arcydzieł zaczynał nie od Kochanowskiego, Krasickiego, Mickiewicza i Sienkiewicza, tylko od Krasińskiego i Norwida? albo jeszcze cobyśmy powiedzieli o nauczycielu religji, któryby w klasie pierwszej, nie wyjaśniwszy jeszcze chłopcom, co znaczy przykazanie „Czeij ojca i matkę swoją“, zaklinał wszech wobec i każdego z osobna, by nie pożądał żony bliźniego swego? Śniadecki należał do tych ludzi, którzy budują dom od fundamentów, a nie, jak legendarny

¹ List do Czackiego z d. 20 kwietnia 1806, ob. Baliński I, 398.

² Listy, wyd. Kraszewski, Poznań 1878, str. 193.

³ Ob. Stefan Harassek, Kant w Polsce przed rokiem 1830, str. 19—36.

Ezop, od dachu, i dlatego dla narodu, „zaczynającego się porządnie uczyć“, popularyzował filozofję, powiedzmy, pozytywistyczną, a nie metafizykę.

Niedosyć na tem. Sam pisząc klasycznie jasnym językiem, będącym odbiciem i zarazem organem jego klasycznie jasnej myśli, niecierpiał tych, którzy, jak większa część filozofów niemieckich z Kantem na czele, pisze niejasno; rozumiał, że ten niewątpliwy przymiot filozofji niemieckiej może, a raczej musi być dla narodu, dopiero „zaczynającego się porządnie uczyć“, rzeczą szkodliwą, może bowiem uszczęśliwić czytelnika myślami, o których się autorowi nawet nie śniło, a co gorsza, może czytelnika umysłowo znieprawić, tworząc w jego głowie miłe złudzenie, iż rozumie to, czego nikt nie zrozumie, nie wyłączając pana autora. Jako nauczyciel swego narodu, jako umysł typowo polski, to znaczy może niezbyt głęboki, ale jasny i szukający pewności w życiu, musiał Śniadecki wypowiedzieć wojnę mglistej filozofji niemieckiej, musiał jej przeciwstawić jasną i przejrzystą filozofję romańską i angielską. I, jak zawsze, tak i tutaj był dobrym nauczycielem.

V.

Lecz był inny jeszcze upiór, z którego szpon Komisja Edukacyjna w części tylko zdążyła wyrwać ducha polskiego, — wychowanie zakonne ze swoją zwyrodniałą filozofją scholastyczną i ze swoim formalizmem dialektycznym. Przeciwno temu upirowi, z którym walczył już Krasicki w *Monachomachji*, wystąpił Śniadecki w rozprawie *O filozofji*, w rozprawie, którą niechaj wolno bę-

dzie nazwać koroną jego pism filozoficznych. Mierzy on tutaj we wszystkich wogóle obskurantów zpośród duchowieństwa, ale nadewszystko w Akademię połocką, to znaczy w jezuitów, którzy, kiedy papież w mądrości swojej rozwiązał ich zakon, nie posłuchali papieża i znaleźli przytułek w prawosławnej Rosji i w protestanckich Prusach. Oni to głównie pomstowali na wolną myśl ludzką, poczytując ją za zbrodnię wobec Boga i za nieszczęście dla ludzi; oni to, w swoim fanatyzmie i obskurantyzmie, składali na myśl wolną całą odpowiedzialność za wszystkie ekscesy rewolucji francuskiej. Otóż rozprawa Śniadeckiego jest odpowiedzią na te zarzuty, wręcz wspaniałą w swoim olimpijskim spokoju i majestatycznej godności, jest najpiękniejszym w naszej literaturze pomnikiem walki światła i uczciwości z ciemnotą i złą wolą. „Prawda jest zawsze dla ludzi i narodów dobroczynna, a czysta filozofja, spokojnem jej opowiadaniem zajęta, nigdy nie wyzywa i nie wyciąga ludzi na scenę rozhukanych namiętności, gdzie cały jej wpływ ustaje i ginie“¹; wolna myśl ludzka, w granicach, jakie sama sobie zakreśla, ma pełną wolność badania; rzetelna nauka uznaje religję za odrębną i zbawienną dla ludzkości dziedzinę jej życia duchowego; wrogami religji są nie teologowie wogóle, ale ci tylko, którzy ze złą wolą „niedowiarstwo przewali filozofją“ i którzy „wmawiają niebacznie w publiczność, że ten dar niebieski“, którym jest religja, „to boskie prawidło sumnienia i życia, jest tylko dla nieuków i głupców“. Przecie, „jak religja, tak rozum są darami nieba: więc się łączycь razem i wspierać

---

¹ Dzieła V, 38.

powinny do utrzymania porządku towarzyskiego, do wskazania człowiekowi dróg szczęśliwości terażniejszej i przyszłej i do godnego uwielbienia Boga w rozwadze, podziwieniu i w prawem użyciu cudów i dobrodziejstw, rozlanych w stworzeniu świata¹.

Temi słowami kończy się ta wspaniała rozprawa, która jest tym sposobem obroną nie tylko wolnej myśli ludzkiej, filozofji i wogóle nauki, ale także religji.

A nie ten jeden raz występował Śniadecki w obronie religji. Prawie całe jedno „zagajenie sesji publicznej Uniwersytetu“ (1811) poświęcił „instrukcji religijnej“ i stwierdził — on, racjonalista — że rozum nie wystarcza człowiekowi do przezwyciężenia złych popędów, że (o czem wiedział już Spinoza) „namiętność nie pokonywa się skutecznie, tylko drugą namiętnością, mocniejszą“. A cóż tę mocniejszą namiętność budzi? „głęboko od młodości wpojona religja, wszędzie i zawsze z radą i natchnieniem człowiekowi obecna“². „Ci, którzy chcą człowieka samemi metafizycznymi rozumem początkami zbawić i wspierać od upadku, podobni są do owych filozofów indyjskich, którzy w nauce swojej o światach i biegach niebieskich, nie mając siły na utrzymanie planety naszego w przestrzeni nieba, oparli ziemię na słoniu, a słonia na żółwiu“³.

A kiedy raz Śniadeckiemu doniesiono (opowiada o tem Baliński), „że w pewnej szkole powiatowej jeden z nauczycieli aktu religijnego na święta wielkanocne nie odbył“, otrzymał taką odpowiedź: „Uniwersytet po-

¹ Dzieła V, 49.

² Dzieła III, 78.

³ Dzieła III, 79.

dobnego zgorzenia młodzi... cierpieć nie myśli; bolesną jest dla mnie rzeczą słyszeć o ludziach, do instrukcji publicznej użytych, tak daleko obłąkanych, iż tego nie widzą, że religja jest najbezpieczniejszą podporą porządku towarzyskiego i moralności, bez której nauka jest darem haniebnym i szkodliwym i jest mieczem w ręku szalonego“¹.

VI.

Jedno jeszcze. Powiedział kiedyś Śniadecki, że „narodowość stoi na języku i na charakterze“². Otóż, za cel życia swojego wzięwszy sobie pracę około kultury narodowej, musiał stanąć w szeregu tych wielu patriotów, którym leżała na sercu troska o język ojczysty. W jego sercu była ta troska tem większa, że przecie chciał nauczyć swój naród porządnie myśleć, a „myślimy zapomocą języka i słów“³; „dobry język prowadzi do czystego i szczerego pojęcia rzeczy, język zły rodzi pojęcie ciemne lub błędne“⁴. I ten pogląd właśnie, obok pobudek uczuciowych, oprócz miłości ojczystego języka, jest genezą całego szeregu rozpraw, „listów“ i przygodnych wzmianek o języku polskim.

W poglądach swoich na język był Śniadecki trochę, a może i nie trochę, pedantem, usiłującym język, podobnie jak literaturę, zakuć w niewzruszone prawidła, był twardym konserwatystą, sprzeciwiającym się wszelkim

¹ Baliński I, 660.

² Dzieła V, 200.

³ Dzieła V, 199.

⁴ Dzieła III, 478.

innowacjom: prawda, ale, nie mówiąc już o tem, że rozumny konserwatyzm językowy jest najlepszym pukle-rzem przeciwko barbarzyństwu ludzi niekulturalnych, nie szanujących przeszłości i, co za tem idzie, ducha języka narodowego, ileż znajdziemy w pismach Śniadeckiego myśli o języku, które do dziś swojej wartości nie straciły, jak ta np., że „na stworzenie dobrego wyrazu tyle prawie potrzeba talentu, ile na stworzenie wielkiej myśli“¹, albo ta, że „prawodawcami języka“ powinni być nie uczeni, tylko „wielcy mówcy i pisarze“².

Jeżeli ta ostatnia myśl jest prawdą, to jednym z prawodawców naszego języka literackiego jest on sam, Jan Śniadecki, a to jako znakomity mówca i pisarz. Utyskiwał on nieraz, że piękna proza w Polsce to rzadkość, że „liczymy w naszym narodzie znakomitych poetów, ale mało dobrych w prozie pisarzy“³, że „poetami... nas Pan Bóg skarał“⁴. Otóż Śniadecki należy wraz z Kollątajem do pierwszych naszych nowoczesnych „dobrych w prozie pisarzy“, piszących o przedmiotach naukowych. Zapewne, Kollątaj, obdarzony wcale bujną fantazją i żywym temperamentem, przewyższa Śniadeckiego obrazowością i polotem, zwłaszcza w tem arcydziele prozy stanisławowskiej, którem jest przemowa *Do Prześwietnej deputacji*. Ale pamiętać trzeba o tem, że Kollątaj był przede wszystkim publicystą; w swoich pismach naukowych, nadewszystko w *Porządku fizyczno-moralnym*, nie jest wcale wyższy od Śniadeckiego, a ra-

¹ Dzieła IV, 65.

² Dzieła IV, 7.

³ Dzieła III, 59.

⁴ Baliński I, 796.

czej Śniadecki jest od niego wyższy, bo nie wpada nigdy jak Kołłątaj, w „ozdobną gadatliwość“¹, którą słusznie poczytywał za wadę stylu naukowego. Nie wpada także nigdy w „sentencjonalność“, to znaczy nie „tłoczy zdania po zdaniu“, nie „mówi, jak wyrocznia“, ale „wywodzi zdania w tym związku, świetle i szyku, jak po sobie w porządnie rozumującej głowie następują i jak jedne wynikają z drugich“². A jeżeli do tego dodamy z góry obmyślaną, przejrzystą, doskonałą pod każdym względem budowę jego pism, oraz prostotę i niepokalaną jasność, którą poczytywał za „najpierwszy i najważniejszy przymiot mowy“³, to zgodzimy się na to, że jest on prozaikiem klasycznym i zpośród twórców naszej nowoczesnej prozy naukowej najzasłużeńszym, że należy do tych bardzo niewielu (do dziś dnia) myślicieli polskich, którzy wkładają świadomą pracę artystyczną w swoją prozę. „Rozpływamy się wewnątrz z radości, czytając prosty i jasny opis rzeczy“⁴, mówi Śniadecki w jednym ze swoich *Listów o języku polskim*; w tych słowach, nie myśląc o sobie, scharakteryzował najlepiej swoje własne pisma. Czytając je, człowiek rozpływa się z radości, kiedy tymczasem ileż to razy, przy czytaniu innych pism, zwłaszcza „filozoficznych“, mącą człowiekowi radość mozolne dociekania, co właściwie autor chciał powiedzieć, a przedewszystkiem... czy miał coś do powiedzenia. Ta zaś jasność klasyczna pism Śniadeckiego tłumaczy się nie tylko klasyczną jasnością jego umysłu, nie-

¹ Dzieła III, 153.

² Dzieła III, 153—154.

³ Dzieła IV, 61.

⁴ Tamże.

tylko jego talentem pisarskim i nietylko jego świadomą pracą artystyczną nad stylem i językiem, ale także zawsze obecną w jego duszy świadomością, że jest przede wszystkim nauczycielem tego narodu, który „dopiero niedawno zaczął się porządnie uczyć“.

I ta jego praca nauczycielska wydała plon, chociaż, jak to często na świecie bywa, nie tak wielki, jaki wydać była powinna i mogła.

Powstanie listopadowe, którego Śniadecki nie dożył (był tak szczęśliwy, że umarł na osiem dni przed jego wybuchem), zadało śmiertelny cios i uniwersytetowi wileńskiemu, i całemu szkolnictwu na Litwie i na Rusi; ale — to wiemy wszyscy — ze szkół, którei rządził Jan Śniadecki, wyszli ci, którzy po klęsce 31 roku krzepili ducha narodowego w niewoli.

Nie dosyć na tem. Filozofja Jana Śniadeckiego poszła w niepamięć, jego pisma matematyczne, rozprawy o języku i literaturze — także. Ale te ideały, które przyświecały jego pracy nauczycielskiej, są żywotne do dziś dnia i żywotności swojej nie mogą stracić nigdy. Nie może stracić swojej żywotności ani zasada wszechstronnego rozwoju władz umysłowych narodu, ani troska o jasność i logiczność myślenia i, co zatem idzie, walka z wszelkiego rodzaju mglistością, z pustym formalizmem i z wszelką obniżającą lot wolnej myśli ciasnotą, ani hasło religijnego wychowania młodzieży, ani wreszcie pogląd, że jednym z filarów narodowości jest język, że „zaniedbanie się w mowie krajowej prowadzi do jej lekceważenia i do zguby narodowości“¹⁾. A nadewszystko

---

¹⁾ Dzieła V, 203.

nie straciło i nigdy nie straci swojej mocy przykazanie Śniadeckiego, że praca naukowa i praca nauczycielska powinna płynąć nietylko z miłości nauki i z miłości nauczania, ale także z miłości ojczyzny.

O Mickiewiczu powiedział po jego śmierci Krasinowski: „My z niego wszyscy“. Obyź wszyscy zwierzchnicy szkół polskich, wszyscy nauczyciele polscy i wszyscy uczeni polscy wstępowali w ślady Śniadeckiego! Obyź wszyscy, kochając szkołę, nauczanie i naukę nietylko z miłości szkoły, nauczania i nauki, ale także z miłości ojczyzny, mieli prawo mówić o sobie: „My z niego wszyscy“, — z Jana Śniadeckiego!

Nowi członkowie Polskiej Akademji Umiejętności.

Po odczycie sekretarz generalny prof. Stanisław Kutrzeba ogłosił nazwiska nowych członków, wybranych na Walnem administracyjnem posiedzeniu dnia 11 czerwca 1930.

Na Wydziale filologicznym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

Włodzimierz Demetrykiewicz, prof. archeologii
Uniw. Jagiell.

Witold Klinger, prof. filologii klasycznej Uniw.
w Poznaniu.

b) członkami korespondentami krajowemi:

Zdzisław Jachimecki, prof. hist. muzyki. Uniw.
Jagiell.

Władysław Tatarkiewicz, prof. filozofji Uniw.
w Warszawie.

Józef Ujejski, prof. hist. literatury Polskiej Uniw.
w Warszawie.

Na Wydziale historyczno-filozoficznym wybrani
zostali:

a) członkiem czynnym krajowym:

Stanisław Estreicher, prof. hist. prawa zachodn.
europ. Uniw. Jagiell.

b) członkami korespondentami krajowymi:

Adam Krokiewicz, prof. filologii klas. Uniw. w Warszawie.

Adam Skałkowski, prof. hist. nowożyt. Uniw. w Poznaniu.

Edward Taylor, prof. ekonomji polit. Uniw. w Poznaniu.

Na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

Bolesław Hryniewiecki, prof. botaniki Uniw. w Warszawie.

Konstanty Janicki, prof. zoologii Uniw. w Warszawie.

Konstanty Zakrzewski, prof. fizyki Uniw. Jagiellońskiego.

b) członkami korespondentami krajowymi:

Mieczysław Konopacki, prof. histologii i embriologii Uniw. w Warszawie.

Józef Trzebiński, prof. botaniki Uniw. w Wilnie.

Na Wydziale lekarskim wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

Karol Klecki, prof. patologji ogólnej i eksperymentalnej Uniw. Jagiellońskiego.

Rudolf Weigl, prof. biologji ogólnej Uniw. we Lwowie.

Nadto wybrano jeszcze na członków zagranicznych kilkunastu uczonych zagranicznych, których nazwiska podane będą do publicznej wiadomości w roku przyszłym po zatwierdzeniu tych wyborów przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdził wybór następujących uczonych zagranicznych, wybranych na Walnem Zgromadzeniu dnia 7 czerwca 1929, na członków zagranicznych Polskiej Akademji Umiejętności.

Członkowie czynni zagraniczni Wydziału filologicznego:

Olaf Broch, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Oslo.

Borys M. Lapunow, filolog słowiański, członek Akademji Nauk w Petersburgu.

Józef J. Mikkola, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Helsinbach.

Mateusz Murko, prof. filologii południowo-słowiańskiej Uniw. Czeskiego w Pradze.

Mikołaj van Wijk, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Lejdzie.

Członkowie korespondenci zagraniczni Wydziału filologicznego:

Mateusz Bartoli, prof. językoznawstwa Uniw. w Turynie.

Ryszard Ekblom, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Upsali.

Oldřich Hujer, prof. językoznawstwa porównawczego Uniw. Czeskiego w Pradze.

Grzegorz Iljiński, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Moskwie.

Tore Torbiörnsson, docent filologii słowiańskiej Uniw. w Upsali.

Członkowie czynni zagraniczni Wydziału historyczno-filozoficznego:

Jarosław Bidlo, prof. historii powszechnej Uniw. Czeskiego w Pradze.

Piotr Bonfante, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Rzymie.

Emil Bourgeois, prof. historii nowożytnej i najnowszej w Sorbonie.

Halvdan Koht, prof. historii Uniw. w Oslo.

Członek korespondent zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego:

Henryk F. Schmid, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Grazu.

Członkowie czynni zagraniczni Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Ludwik de Broglie, członek Académie des Sciences w Paryżu.

Jan Driesch, prof. filozofji Uniw. w Lipsku.

Kazimierz Fajans, prof. chemji fizycznej Uniw. w Monachjum.

Maurycy Frechet, prof. matematyki Uniw. w Strasburgu.

Kurt Herbst, prof. zoologii doświadczalnej Uniw. w Heidelbergu.

Mikołaj Łuzin, prof. matematyki Uniw. w Moskwie.

St. G. Tansley, prof. botaniki Uniw. w Oksfordzie.

Henryk Villat, prof. mechaniki w Sorbonie.

Członek korespondent zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Jerzy Bouligand, prof. machaniki i matematyki Uniw. w Poitiers.

SPRAWOZDANIA I WNIOSKI

w sprawie nagród z funduszu ś. p. Probuse Barczewskiego
oraz z funduszu Feliksa Jasieńskiego.

1. Nagroda za pracę historyczną z funduszu Probuse Barczewskiego.

Z dzieł treści historycznej, które wziął pod rozwagę Komitet dla przyznania nagrody im. Barczewskiego za rok 1930, wyróżnił dwutomowe dzieło prof. Romana Rybarskiego p. t. Handel i polityka handlowa Polski w XVI w., 2 tomy, Poznań 1928—1929 r. Książka prof. Rybarskiego, rezultat kilkuletnich studjów archiwalnych, oparta jest na ogromnym materiale źródłowym, głównie na rejestrach celnych, lecz także na innych kategorjach źródeł, jak lustracje i t. d. Z tego materiału źródłowego wydobył ogromną liczbę nowych wiadomości, które w sposób bardzo wybitny rozszerzyły naszą wiedzę o handlu Polski w XVI-ym wieku. Uwzględnianie źródeł miejskich nie leżało w zamiarach autora; kompletne wyzyskanie tej kategorii archiwaljów przekroczyłoby zresztą siły jednego człowieka.

Najważniejszym z całej pracy jest rozdział II-gi, poświęcony przedmiotom handlu i jego rozmiarom. Jeżeli chodzi o listę towarów, będących w obrocie handlowym, to późniejsze badania prawdopodobnie niewiele będą mogły dorzucić do omawianej pracy. Bardzo cenne

są dane, dotyczące się rozmiarów handlu, choć nie ostateczne; przy szerszem zastosowaniu metody szacunkowe oraz rozszerzeniu badań na inne kategorie źródeł będzie zapewne można dojść do bardziej pełnych danych cyfrowych, dających pojęcie o przeciętnych rocznych dla poszczególnych części XVI-go wieku. Pewnych uzupełnień wymagają również badania nad rozdzieleniem ruchu towarów na wywóz, przywóz i przewóz.

Mniej dokładnie od ruchów towarów zostały przedstawione inne zagadnienia z zakresu historii handlu (rozdziały I i III—X). Jednakże i w tych rozdziałach dał autor ogromnie dużo nowych wiadomości. Układ treści jest tu, podobnie zresztą jak w całej pracy, przejrzysty, stawianie zagadnień trafne, chwytające istotę rzeczy. Pod tym względem omawiana praca bardzo korzystnie odbija się od wielu innych prac, które ukazały się w ostatnich czasach, pisanych przez historyków, nie będących jednocześnie ekonomistami. W dociekaniach swoich opierał się autor wielokrotnie na badaniach uczonych, którzy dawniej zajmowali się handlem Polski wogóle, a w szczególności w XVI-ym wieku; należałoby tu może częściej zaznaczać związek własnych badań z dociekaniem swych poprzedników. Szkoda też, że nie podano spisu opracowań historii handlu polskiego w XVI wieku, oraz spisu źródeł archiwalnych, zbadanych przez autora, co ułatwiłoby pracę następnym badaczom.

Omawianą pracę należy niewątpliwie zaliczyć do najcenniejszych dzieł, jakie pojawiły się w literaturze polskiej z zakresu gospodarczych dziejów Polski. Z tych powodów Komitet jednomyślnie uchwalił przedstawić ją do nagrody im. Barczewskiego.

2. Nagroda z funduszu im. Feliksa Jasińskiego i Witolda Łozińskiego.

Nagrodę z tego funduszu przyznaje się za dzieło z zakresu grafiki, rzeźby lub muzyki dla autorów, którzy nie przekroczyli 35 lat. Komitet wśród produkcji z r. 1929 wyróżnił urządzone w Krakowie wystawy zbiorowe utworów rzeźbiarza p. Stanisława Szukalskiego. Zgromadzone tam były liczne większe i mniejsze: posągi, popiersia, płaskorzeźby, kompozycje figuralne, alegoryczne i t. d., a obok rzeźb rysunki i akwarele. Świadczyły one nietylko o niezwykłej pracy i płodności, ale i o wyjątkowym talencie artysty. Obok dzieł, które daleko posuniętą oryginalnością wpadały w pewną dziwaczność, niemało innych było wymownym wyrazem rzetelnej twórczości, stało na wysokim poziomie artystycznym; budziły one uznanie zarówno dla pomysłowości twórcy, dla głębokości pojęcia oraz siły wyrażonej w nich myśli, jak i dla jego umiejętności opanowania techniki plastycznej. Z tych powodów Komitet jednomyślnie uchwalił przedstawić do nagrody p. Stanisława Szukalskiego za całą dotychczasową działalność artystyczną, której owoce w znacznej części wystawione były w Krakowie w r. 1929.

Nagrody.

Walne Zgromadzenie członków czynnych P. A. U. na posiedzeniu dnia 11 czerwca 1930 przyznało następujące nagrody:

1. Nagrodę im. Probusa Barczewskiego za pracę historyczną prof. Romanowi Rybarskiemu za dzieło „*Handel i polityka handlowa Polski w XVI w.*“.

2. Nagrodę im. Feliksa Jasieńskiego i Witolda Łozińskiego p. Stanisławowi Szukalskiemu za całą dotychczasową działalność artystyczną.

3. Nagrodę konkursową z fund. Władysława Józefa Fedorowicza doc. dr Edwardowi Ralskiemu za pracę „*Łąki, polany i hale pasma babiogórskiego*“.

4. Nagrodę niekonkursową z fund. Pawła Tyszkowskiego prof. Rudolfowi Weiglowi za wyniki badań naukowych nad tyfusem plamistym.

WAŻNIEJSZE AKTY URZĘDOWE.

Zmiana Statutu P. A. U.

uchwalona przez Walne Zgromadzenie w dniu 21 marca 1930 r., zatwierdzona przez Radę Ministrów uchwałą z dnia 9 czerwca 1930 r., podana do wiadomości P. A. U. pismem M. W. R. i O. P. z 31 lipca 1930 Nr IV Nr 6491/30.

1) *Ustępowi pierwszemu § 6 należy nadać następujące brzmienie:*

Polska Akademia Umiejętności składa się z czterech Wydziałów:

- a) Wydziału filologicznego;
- b) Wydziału historyczno-filozoficznego;
- c) Wydziału matematyczno-przyrodniczego;
- d) Wydziału lekarskiego;

oraz dodać na końcu tego §:

Przedmiotem prac Wydziału lekarskiego są nauki lekarskie.

2) *W § 28 dodać należy po drugim ustępie następujący ustęp:*

Na rzecz Wydziału lekarskiego przypada z uposażenia Wydziału III kwota, wynosząca 10% jego dotacji. Przypadają mu nadto dotacje specjalne dla niego przeznaczone przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej lub przez Zarząd P. A. U.

3) *Na końcu statutu dodać:*

§ 32.

Postanowienia przejściowe.

Pierwszymi członkami Wydziału Lekarskiego stają się członkowie Akademji Nauk Lekarskich, a to członkowie czynni Akademji Nauk Lekarskich członkami czynnymi Wydziału, członkowie korespondenci Akademji Nauk Lekarskich członkami korespondentami Wydziału.

Członkowie Akademji Nauk Lekarskich, stający się członkami Wydziału lekarskiego P. A. U. a będący już członkami Wydziału matematyczno-przyrodniczego P. A. U., mogą oświadczyć w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia ich, iż pozostają nadal członkami Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Członkowie czynni Wydziału matematyczno-przyrodniczego P. A. U., którzy przechodzą do Wydziału lekarskiego w myśl poprzedniego ustępu, pozostają członkami przybranymi Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Po zatwierdzeniu tej zmiany statutu mogą wyjątkowo członkowie Wydziału lekarskiego przedstawić w sposób, określony w § 17 statutu, kandydatów na członków aż do przedednia posiedzenia ścisłego administracyjnego, poprzedzającego najbliższe Walne Zgromadzenie Akademji po zatwierdzeniu zmiany statutu. Na tem posiedzeniu administracyjnem ścisłym dokona Wydział wyborów według przepisów tegoż § 17 statutu, poczem bezpośrednio na Walnem Zgromadzeniu Zarząd zawiadomi o wybranych kandydatach a Walne Zgromadzenie dokona głosowania nad propozycjami Wydziału (§ 18 statutu).

Uchwała Walnego Zgromadzenia P. A. U. z dnia 21 marca 1930 r. nastąpiła na mocy uprzedniego porozumienia z Akademią Nauk Lekarskich w Warszawie, poczem ze strony Akademii Nauk Lekarskich wystosowane zostało do Polskiej Akademii Umiejętności następujące pismo, podpisane przez wszystkich członków czynnych Akademii Nauk Lekarskich:

„Podpisani członkowie Akademii Nauk Lekarskich mają zaszczyt przesłać do Zarządu Polskiej Akademii Umiejętności następujące oświadczenie:

1. Akademia Nauk Lekarskich przyjmuje do wiadomości, że Polska Akademia Umiejętności na posiedzeniu z dnia 21 marca 1930 r. uchwaliła zmianę statutu w kierunku utworzenia nowego Wydziału lekarskiego, zaliczając w skład członków tegoż Wydziału dotychczasowych członków Akademii Nauk Lekarskich, a to członków czynnych tejże Akademii jako członków czynnych Wydziału lekarskiego P. A. U., a członków korespondentów Akademii Nauk Lekarskich jako członków korespondentów Wydziału lekarskiego P. A. U. Wobec tego

2. Akademia Nauk Lekarskich rozwiązuje się z chwilą, kiedy zmiana statutu Polskiej Akademii Umiejętności uzyska zatwierdzenie Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej i

3. przekazuje swój majątek i swoje prawa Polskiej Akademii Umiejętności“.

Po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów zmiany Statutu P. A. U. — w myśl postanowienia przejściowego — weszli w skład Wydziału lekarskiego P. A. U. następujący byli członkowie czynni Akademii Nauk Lekarskich jak członkowie czynni Wydziału lekarskiego P. A. U.:

Adolf Beck

Stanisław Ciechanowski

Wł. Bylicki

Stefan Dąbrowski

Witold Chodźko

Edward Flatau

Emil Godlewski	Jan Mazurkiewicz
Antoni Gluziński	Roman Nitsch
Henryk Hoyer	Witold Nowicki
Kazimierz Kostanecki	Witold Orłowski
Fr. Krzyształowicz	Kazimierz Orzechowski
August Kwaśnicki	J. Talko-Hryncewicz
Józef Markowski	Leon Wachholz
Stanisław Maziarski	Adam Wrzosek

oraz następujący byli członkowie korespondenci Akademji Nauk Lekarskich jako członkowie korespondenci Wydziału lekarskiego P. A. U.:

Wincenty Arnold	Henryk Lubieniecki
Marjan Franke	Jerzy Modrakowski

Z tych członków następujący: Emil Godlewski, Henryk Hoyer, Kazimierz Kostanecki i Julian Talko-Hryncewicz, którzy poprzednio byli już członkami czynnymi Wydziału matematyczno-przyrodniczego P. A. U., przeszli jako członkowie czynni do Wydziału lekarskiego (gdyż żaden z nich nie oświadczył w myśl § 32 ust. 2, że chce pozostać na Wydziale matematyczno-przyrodniczym), pozostając (w myśl § 32 art. 3) członkami czynnymi przybranymi na Wydziale matematyczno-przyrodniczym. Nadto dotychczasowi członkowie korespondenci Wydziału matematyczno-przyrodniczego: Adolf Beck, Stefan Dąbrowski, Józef Markowski i Stanisław Maziarski, przechodząc do Wydziału lekarskiego na członków czynnych, przestali być członkami Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Zmiana Regulaminu P. A. U.

uchwalona przez Walne Zgromadzenie w dniu 21 marca 1930.

W § 131 dodać po ustępie drugim:

Walne Zgromadzenie wybiera nadto jednego zastępcę członka Komisji rewizyjnej, który bierze udział

w jej posiedzeniach, ale głasuje tylko w razie nieobecności jednego z członków.

Regulamin Wydziału I i II P. A. U.

§ 1.

Pracę, która ma być przedstawiona na posiedzeniu Wydziału, zgłasza do sekretarza Wydziału autor lub też polecający ją członek Akademji. Praca zgłoszona przez autora, nie będącego członkiem Akademji, musi być nadesłana w rękopisie, pisany na maszynie lub bardzo czytelnie. Sekretarz w porozumieniu z dyrektorem Wydziału oddaje ją do referatu jednemu lub dwom członkom Akademji. Na podstawie referatu (ustnego lub pisemnego) dyrektor postanawia, czy praca może być przedstawiona na posiedzeniu naukowym Wydziału. Jeśli taką pracę zgłasza i poleca członek Akademji, dyrektor przeznacz ją w zasadzie do przedstawienia na Wydziale na podstawie tego polecenia; jeśli jednak referent lub dyrektor uzna za stosowne, może ją jeszcze oddać przedtem do referatu innemu członkowi Akademji.

§ 2.

Porządek przedstawienia prac na posiedzeniach naukowych Wydziału ustala dyrektor w porozumieniu z sekretarzem Wydziału, zasadniczo według kolei ich zgłoszenia.

Członkowie Akademji mogą przedstawić osobiście prace, których są autorami lub współpracownikami. Prace nieczłonka przedstawia referent lub sekretarz Wydziału— jeśli pracę poleca członek Akademji, ma prawo przedstawić ją osobiście. Za zgodą dyrektora Wydziału może

osobiście przedstawić swoją pracę na Wydziale także nieczłonek.

Autor obowiązany jest dostarczyć streszczenia pracy czytanej na tydzień przed posiedzeniem, na którym ma być referowana. O pomieszczeniu streszczenia w Sprawozdaniach i w Biuletynie, o jego rozmiarach, jakości i języku decyduje w zasadzie Wydział, który jednak może to w każdym wypadku przekazać do załatwienia prezydjum Wydziału.

Przedstawienie pracy na Wydziale w zasadzie nie może trwać dłużej nad $\frac{1}{2}$ godziny. Czas przemówień w dyskusji określa dyrektor.

§ 3.

O ile praca przedstawiona na posiedzeniu Wydziału ma być pomieszczona w wydawnictwach Wydziału, omawia się ją po przedstawieniu na posiedzeniu administracyjnym; może być zaraz przyjęta do druku, jeżeli była w referacie dwóch członków Akademji, którzy przedstawiają jej ocenę pisemną na temże posiedzeniu. W innych wypadkach musi być oddana do oceny dwóch członków Akademji; jeśli jednak autorem jest członek Akademji, wystarczy ocena drugiego członka: o przyjęciu jej do druku postanawia się po przedstawieniu pisemnych opinij. Ujemną ocenę sekretarz może za zgodą referenta przedstawić w całości lub w części autorowi.

§ 4.

Prace do druku oddaje sekretarz Wydziału zasadniczo w porządku, w jakim zostały przez Wydział przyjęte. Wydział może jednak ten porządek zmienić.

Autor otrzymuje jedną korektę, w razie potrzeby

dwie. Rękopis powinien być tak przygotowany, by w druku już nie ulegał zmianom tekstu. Koszta wszelkich korekt nadzwyczajnych, o ile pochodzą z winy autora, ponosi autor. Obowiązany on jest korektę odsyłać do tygodnia. Imprimatur daje po przeprowadzeniu rewizji sekretarz Wydziału lub członek, do tego upoważniony.

§ 5.

Prace przedstawione do druku przez Komisję, a podane Wydziałowi do zatwierdzenia, podlegają załatwieniu wedle tych samych zasad.

§ 6.

O posiedzeniu zarówno naukowem jak i administracyjnem zawiadamia się wszystkich członków (miejscowych i zamiejscowych) z podaniem porządku dziennego. O ważniejszych sprawach, omawianych na posiedzeniu administracyjnem, przesyła się wszystkim członkom krótkie sprawozdanie.

§ 7.

Prace już przedstawione w innych towarzystwach lub drukowane w innych publikacjach poza Akademią, nie mogą być przedmiotem posiedzeń naukowych Wydziału.

Regulamin Biblioteki Polskiej Akademji Umiejętności.

§ 1. Biblioteka Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie służy wyłącznie celom naukowym.

§ 2. Biblioteka jest otwarta codziennie od godz.

10-tej przedpołudniem do 2-ej w południe oraz od 6-ej do 8-ej wieczorem. Zamknięta jest w niedzielę i święta rz. k. oraz narodowe. W czasie Bożego Narodzenia zamknięta jest od 23 grudnia do 1 stycznia, w czasie wielkanocnym od wielkiego czwartku do środy po Wielkanocy. W czasie feryj uniwersyteckich zamknięta jest od 13 lipca do 15 września; jednakże w tym czasie uwzględnione będą niezbędne życzenia osób wymienionych poniżej w § 3 i przejezdnych w porozumieniu z Zarządem Biblioteki.

§ 3. Pełne prawo korzystania z czytelni i wypożyczalni przysługuje członkom czynnym, korespondentom, współpracownikom Komisyj i urzędnikom Polskiej Akademji Umiejętności w Krakowie.

§ 4. Prawo korzystania z czytelni uzyskać mogą osoby pracujące naukowo, które wykażą się jakąś publikacją pisarską, albo też poleceniem którego z członków Akademji. Pozwolenie to wydaje Zarząd Biblioteki w miarę rozporządzalnych miejsc, z terminem do końca bieżącego roku szkolnego. Do domu mogą książkę wypożyczać wymienione w tym ustępie osoby tylko wyjątkowo za poręczeniem na rewersie którego z członków Akademji.

§ 5. W Bibliotece nie wolno zajmować się czem innym jak pracą naukową i nie wolno zachowaniem swoim (rozmawianiem, przechadzaniem się itp.) przeszkadzać pracującym.

§ 6. Z książkami, rękopisami i wogóle przedmiotami bibliotecznymi należy obchodzić się starannie i chronić je od wszelkiego uszkodzenia, za które korzystający z nich w zupełności odpowiada.

§ 7. W czytelni powszechnej czytelnik zapisuje się przy wejściu każdego dnia, w którym korzysta z czytelni, do księgi frekwencji, poczem oddaje zamówienie.

§ 8. Z wyłożonych w czytelni publikacyj i książek wchodzących w skład Biblioteki podręcznej można korzystać bez osobnego zamówienia, ale zostawiać ich po użyciu na stole nie należy, tylko oddać urzędnikowi.

§ 9. Z rękopisów, dzieł szczególnie cennych, kosztownych rycin, map, atlasów, można korzystać jedynie przy stołach wskazanych przez urzędnika.

§ 10. Każdą książkę zamawia się na osobnej kartce urzędowej, której rubryki należy dokładnie wypełnić. Jeśli sygnatura dzieła jest znana, pożądanem jest jej podanie. Zamówione książki otrzymuje się zaraz, przy zamówieniu większej ilości dzieł w miarę możliwości.

Książkę chwilowo wypożyczoną można zarezerwować dla siebie, zgłaszając ją u urzędnika.

§ 11. Kto chce nadal zatrzymać książkę używaną w czytelni, powinien przy oddaniu zwrócić na to uwagę urzędnika. Jeżeli się jednak najdalej do tygodnia czytelnik po odłożoną książkę nie zgłosi, wraca ona na swoje miejsce.

§ 12. Wieczorem można korzystać tylko z książek i zeszytów, umieszczonych albo odłożonych w czytelni.

§ 13. Na pół godziny przed zamknięciem nie wydaje się już książek. Wszystkie książki muszą być zwrócone urzędnikowi najpóźniej na 5 minut przed zamknięciem czytelni.

§ 14. W czytelniach, magazynach i korytarzach Biblioteki palenie tytoniu jest wzbronione.

§ 15. Książki do domu wypożyczają się w ilości co

najwyżej do 20 dzieł, osobom uprawnionym w Krakowie, z reguły na jeden miesiąc.

Na każde wypożyczone dzieło należy wypełnić rewers (odmienny od kartki zamówień), który urzędnik skontroluje przy wypożyczaniu. Wzbronione jest wypożyczanie książek innym osobom.

§ 16. Termin zwrotu może być przedłużany z miesiąca na miesiąc, najdalej do 1 lipca.

Zarząd Biblioteki może jednak w razie zamówienia książki zażądać i przed terminem jej zwrotu zapomocą opłaconego pisma, przesłanego pocztą. W razie bezskuteczności tego pisma, a upływu normalnego terminu, wezwie się pożyczającego pismem doręczonem przez woźnego bibliotecznego, który jest upoważniony do odbioru książki.

§ 17. O każdej zmianie adresu należy niezwłocznie uwiadomić zarząd Biblioteki.

§ 18. Przed wyjazdem na dłuższy przeciąg czasu, niż na jeden miesiąc, należy zwrócić wszystkie książki, w każdym razie zaś zarządzić możliwość ich oddania na żądanie Biblioteki.

§ 19. W pierwszej połowie lipca należy bezwzględnie celem kontroli zwrócić wszystkie książki, które mogą być w ograniczonej liczbie na nowo pożyczone na czas wakacyjny.

§ 20. Nie wypożycza się do domu rękopisów, sztychów, map, dzieł rzadkich i kosztownych, książek z biblioteki podręcznej i zeszytów bieżących czasopism.

§ 21. Instytuty naukowe w Krakowie mogą pożyczać książki i rękopisy pod warunkiem gwarancji i wzajemności oraz przestrzegania powyżej wy-

mienionych przepisów, o ile im to prawo zostanie przyznane przez Zarząd Biblioteki. Rewersy powinny być zaopatrzone pieczęcią i podpisem kierownika instytutu.

§ 22. To samo odnosi się do instytutów naukowych poza Krakowem. Koszty pocztowe ponosi żądający.

§ 23. Osobom albo instytucjom, które nie stosują się do tych przepisów, może Zarząd Biblioteki odebrać lub ograniczyć prawo korzystania z Biblioteki.

§ 24. Wszystkie nieprzewidziane wypadki podlegają rozpoznaniu i decyzji Zarządu Biblioteki, a w nadzwyczajnych razach władz Polskiej Akademii Umiejętności.

Stanisław Kutrzeba w. r.

Sekretarz Generalny Pol. Akad. Um.

Kraków, dnia 27 grudnia 1927 r.

Regulamin porządkowy Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności.

Zgodnie z postanowieniami art. 68—81 Regulaminu P. A. U. wydaje się następujący regulamin porządkowy Biblioteki P. A. U.:

Praca urzędowa i urlopy.

§ 1. Ilość godzin pracy urzędowej wynosi dla urzędników 36, dla służby 46 godzin tygodniowo.

§ 2. W razie niebezpieczeństwa lub w toku robót porządkowych, których zaniedbanie czy też przewleczenie przyniosłoby szkodę, obowiązani są funkcjonariusze biblioteki do pracy ponad normę określoną w § 1.

§ 3. Czas trwania urlopów wypoczynkowych funkcjonariuszów państwowych określają przepisy ustawy

o państwowej służbie cywilnej, funkcjonariuszy Akademii przepisy dekretu Prezydenta z 16 marca 1928 „o umowie o pracę pracowników umysłowych“ (Dz. u. p. Nr. 35 poz. 323). Urlopy powinny wypadać w porze wakacyjnej, t. j. w czasie między 15 czerwca a 30 września, tak jednak, aby zawsze przynajmniej dwie siły etatowe: jeden urzędnik i jeden woźny pozostawali na miejscu dla wykonania niezbędnych czynności porządkowych i użytkowych. Porządek urlopów wypoczynkowych układa dyrektor, zatwierdza Sekretarz Generalny P. A. U. Poza tem krótsze urlopy do 8 dni przyznaje personalowi dyrektor Biblioteki, a dyrektorowi oraz dalsze urlopy innym funkcjonariuszom do 15 dni Sekretarz Generalny; dłuższe urlopy przyznaje Zarząd na wniosek Sekretarza Generalnego, na podstawie opinii dyrektora, względnie co do dyrektora inspektora Biblioteki.

Konserwacja.

§ 4. Zarząd Biblioteki ma przestrzegać, by wszystkie środki zabezpieczające od ognia były w należytem stanie.

§ 5. Należy chronić Bibliotekę od wilgoci, kurzu i owadów, a w tym celu winny być zasoby biblioteczne, zwłaszcza w porze wakacyjnej, rewidowane i czyszczone.

§ 6. Książki mają być ile możności opravione, zwłaszcza tomy źle zbroszurowane. Wydawnictwa zeszytowe należy niezwłocznie po uzupełnieniu oddawać do oprawy.

§ 7. Każda książka ma być opatrzona pieczętką na odwrocie kartki tytułowej w miejscu, któremu z głów-

nej strony odpowiada druk, na innej umówionej stronie i na końcu.

§ 8. Każda książka, wyjęta z miejsca, ma być w magazynie zaznaczoną zakładką, a niezwłocznie po użyciu odstawiona na miejsce. W porze wakacyjnej należy przeprowadzać skontra i rewizje ustawienia.

Ewidencja.

§ 9. Do ewidencji zasobów biblioteki służą inwentarze, katalogi i spisy, mianowicie inwentarz numeryczny, katalog główny alfabetyczny, katalog rzeczowy, oraz wykazy manipulacyjne, jak przybytkowe, kontynuacyjne, introligatorskie, czytelnicy, wypożyczalni. W razie potrzeby Rada biblioteczna wprowadza nowe.

§ 10. Inwentarz numeryczny w formie książkowej jest wspólny dla wszystkich książek. Inwentarz stanowi zarazem repertorium ustawienia. Ustawia się książki według *numerus currens* z uwzględnieniem formatów, tak, że numer i format tworzą sygnaturę. Formatów wyróżnia się pięć: I do 20 cm., II do 25 cm., III do 35 cm., IV do 50 cm., V powyżej 50 cm.

§ 11. Wydawnictwa ciągle ustawia się osobno, przetrzonnie, ze względu na przyrost. O ile nie wchodzi w system *numerus currens*, ustawia się je według alfabety tytułów z uwzględnieniem formatów. W tym porządku spisuje się też inwentarz skontrowy (repertorium ustawienia) tych wydawnictw, jednak całkiem ogólnikowo, z wymienieniem tylko wszystkich wydawnictw, a odesłaniem co do zasobu każdej pozycji do kartek katalogowych.

§ 12. Inne działy zasobów bibliotecznych (rękopisy, cimelia, ryciny, mapy) mają oddzielne inwentarze i ustawienia.

§ 13. Główna kartka katalogowa podaje zasadniczy opis książki, sporządzony według zasad polskiej instrukcji bibliograficznej, zanim zaś ta będzie wydana, według zasad berlińskiej instrukcji katalogowej (1915), używanej na razie w większej części polskich bibliotek. Podstawą do uporządkowania tych kartek, które razem złożone tworzą główny katalog alfabetyczny, jest alfabet łaciński, nazwiska, względnie słowa porządkowe niełacińskich alfabetów należy więc transskrybować.

§ 14. Katalog alfabetyczny kartkowy jest jeden dla wszystkich książek jakiegokolwiek języka, treści i pochodzenia.

Wydawnictwa ciągle mają odrębny katalog alfabetyczny, jednakże w katalogu głównym znajdują się odsyłacze do nich i do większych rozpraw w nich zawartych.

§ 15. Specjalne zasoby jak rękopisy, cimelia, ryciny, mapy mają osobne katalogi.

§ 16. Do zadań Biblioteki należy sporządzenie katalogu rzeczowego, jak również drukowanego katalogu wydawnictw ciągłych, który powinien być w egzemplarzu urzędowym ciągle uzupełniany. Biblioteka podręczna powinna być także spisana w układzie rzeczowym.

Dublety.

§ 17. Dublety, o ile nie są uznane za potrzebny dalszy egzemplarz, ustawia się spisane osobno. Zarząd

P. A. U. postanawia co do ich użycia na wymianę, na sprzedaż albo na dar w celach publicznych.

Regulamin ten, ułożony przez Radę biblioteczną, zatwierdzam na podstawie upoważnienia Zarządu P. A. U.

Stanisław Kutrzeba w. r.
Sekretarz Generalny Pol. Akad. Um.

Kraków, dnia 4 grudnia 1928 r.

I.

Konkurs na prace naukowe z zakresu badań raka i chorób wenerycznych z funduszu im. ś. p. Pawła Tyszkowskiego.

Na publicznem uroczystem posiedzeniu Polskiej Akademji Umiejętności dnia 12 czerwca 1930 r. ogłoszono następujące tematy konkursowe:

1) *Przemiana materji tkanki rakowej lub też innej pobudzonej do nadmiernego rozrostu.*

2) *Wpływ hormonów, soków z tkanki płodowej, z tkanki nowotworowej lub witaminów wzrostowych na powstawanie i rozwój nowotworów w różnych stanach ustroju, w szczególności u zwierząt ciężarnych.*

3) *Wpływ wzajemny morfologicznych składników tkankowych na powstawanie, rozwój i cofanie się nowotworów.*

4) *Praca doświadczalna z zakresu biologji i morfologji krętka bladego.*

5) *Sprawa odporności w kile.*

6) *Wskazanie nowych dróg w leczeniu kiły.*

Za najlepsze prace z zakresu każdego tematu, odpowiadające naukowym wymaganiom i przynoszące nowe naukowe wyniki, będą udzielone nagrody z funduszu ś. p. Pawła Tyszkowskiego każda do wysokości 5.000 zł. Prace należy nadsyłać do 30 kwietnia 1931 r. do Polskiej

Akademji Umiejętności (Kraków, ul. Sławkowska 17).
Ogłoszenie i rozdanie nagród nastąpi na uroczystem publicznem posiedzeniu Akademji w czerwcu 1931 roku.

II.

Konkurs na prace z zakresu rolnictwa i leśnictwa z funduszu ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

Nr. 1576/30.

Polska Akademia Umiejętności przedłuża niniejszem konkurs z fund. im. Wł. Józefa Fedorowicza na następujące tematy:

- 1) *Analiza genetyczna jednej z rodzimych ras zwierząt domowych.*
- 2) *Zbadanie biometryczne ras jednego z polskich gatunków drzew leśnych.*

Nagroda za najlepszą pracę na każdy temat wynosić będzie do 3.000 zł. Prace opatrzone nazwiskiem autora, lub też godłem i z nazwiskiem autora w zamkniętej kopercie, należy nadsyłać do Kancelarji Polskiej Akademji Umiejętności najpóźniej do dnia 30 kwietnia 1931 r.

WYKAZ STOSUNKÓW AKADEMJI
z zagranicznymi instytucjami naukowymi.

WYKAZ PRACOWNIKÓW
Instytutu Technologicznego

DODATEK DO WYKAZU INSTYTUCYJ
którym Polska Akademia Umiejętności przesyła swoje wydawnictwa¹.

AFRYKA.

Bloemfontein. Nationale Museum B III b, CR., Kapr.

AMERYKA.

Baltimore. Maryland Academy of Sciences B III, CR.

Buenos-Aires. Museo Nacional de Historia Natural „Bernardino Rivadaira“.

Montevideo. Sociedad de Biología B III b, CR.

New York. Social Science Abstracts B I/II.

Urbana. University of Illinois. Library B I/III, CR.

Washington. The Science Service B III, CR.

¹ Rocznik 1925/6 str. 111, Rocznik 1926/27 str. 89, Rocznik 1927/28 str. 123 i Rocznik 1928/29 str. 161.

Objaśnienia skrótów: W — oznacza, iż Akademia wysyła wszystkie swoje wydawnictwa z wyjątkiem podręczników; 1 — Rozprawy Wydziału filologicznego; 2 — Rozprawy Wydziału histor.-filozoficznego; 3. — Rozprawy Wydziału matem.-przyrodniczego; ANF. — Archivum Neophilologicum; B I/II — Bulletin Intern. Wydz. filolog. i Wydz. hist.-filozof.; B III — Bull. Wydz. matem.-przyrod. Serja A i B; B III a — tylko Serja A; B III b — tylko Serja B; B I/III — Bull. Intern. wszystkich trzech Wydziałów; CR — Comptes Rendus des séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles; Kapr — wydawnictwa Komisji antropologii i prehistorji; Kb — Katal. liter. naukowej; Ketn — K. etnograficznej; Kf — K. fizjograficznej; Kfil — K. filologicznej; Kfiz — K. filozoficznej; Kg — K. geograficznej; Kh — K. historycznej; Khs — K. historii sztuki; Kj — K. językowej; Kl — K. literackiej; Kor — K. orientalistycznej; Kp — K. prawniczej; Kw. filoz. — Kwartalnik filozoficzny; Kah — K. atlasu historycznego Polski; Phs — Przegląd Historji Sztuki; Spr. — Sprawozdania z posiedzeń; R — Rocznik.

Sprawozdania z posiedzeń i czynności przesyła się wszystkim średnim zakładom naukowym w Polsce.

EUROPA.

Beograd. Bibliothèque de l'Université, Spr.

Brno. Knihovna Vysoké Skoly Zemědělske B III, CR.

Kazaň. L'Université B I/III, CR.

Kiev. Jardin Botanique B III b, CR.

— Institut de la Langue Ukrainienne Kj.

Leningrad. Société des Naturalistes B III, CR.

— Académie Militaire de Médecine B III b, CR.

Lille. Revue Germanique ANF.

Lysekill. Station biologique B III b, CR.

Milano. Università Cattolica del S. Cuore B I/II.

Paris. Revue Philosophique Kw. filoz.

— Société de Chimie Industrielle B III a, CR.

Praha. Slovanski Ustav Spr.

**Zestawienie sumaryczne rachunków
za rok 1929.**

Województwo łódzkie
Urząd Marszałkowski
ul. Piotrkowska 100
50-100 Łódź

Zestawienie sumaryczne rachunków za rok 1929.

Fundusz obrotowy (wspólny).

PRZYCHÓD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Dochody			
			Szczegó- łowo		Razem	
zł	gr		zł	gr	zł	gr
55000	—	Subwencja Min. W. R. i O. P.	—	—	50000	—
344000	—	Z dóbr żywieckich	—	—	362681	53
140000	—	Z odsetek i administracji funduszków spe- cjalnych oraz wce sprzedaży publikacyj	—	—	203040	96
20000	—	Z funduszu reżysrowego	—	—	20000	—
35682	66	Pożyczka z funduszu żywieckiego	—	—	—	—
594682	66				635722	49
41039	83	Przewyżka dochodów nad preliminarz				
635722	49				635722	49

ROZCHÓD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
			Razem					
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
		I. Wydatki administra- cyjne.						
43000	—	Płace i wynagrodzenia	45367	57	567	57	—	—
1800	— ¹							
9000	—	Diety	11817	—	2817	—	—	—
20000	—	Wydatki rzeczowe Kance- larji i Ekspedycji	24596	34	4596	34	—	—
5000	—	Porządki domowe	8934	25	3538	85	—	—
395	40 ³							
10000	—	Opał i światło	14571	73	4571	73	—	—
89195	40	Do przeniesienia	105286	89	16091	49		

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczę- dność	
			Razem		zł	gr	zł	gr
zł	gr		z	gr				
89195	40	Z przeniesienia . . .	105286	89	16091	49	—	—
1000	—	Nieprzewidziane wydatki . .	6853	27	853	27	—	—
5000	— ³							
15000	—	Wystawa w Poznaniu . . .	636	90	—	—	14363	10
116195	40	II. Wydatki naukowe.	112777	06	16944	76	14363	10
15000	—	Biblioteka	17096	92	1096	92	—	—
1000	— ⁴							
8000	—	Rocznik i Sprawozdania . .	11263	25	—	—	—	—
3263	25 ⁵							
8000	—	Muzeum archeologiczne . .	12871	98	241	98	—	—
2400	— ⁶							
1920	— ⁷							
310	— ⁸							
8000	—	Komisja antropolog. i pre- historji	7940	52	—	—	59	48
8000	—	Komisja etnograficzna . . .	7790	14	—	—	209	86
8000	—	Komisja geograficzna . . .	6875	73	—	—	1124	27
1000	—	Encyklopedia Polska . . .	634	—	—	—	660	62 ¹⁰
294	62 ⁹							
13000	—	Biblijografia Estreichera . .	14638	50	1551	87	—	—
86	63 ¹¹							
10000	—	Fundusz zapasowy Zarządu	34750	—	—	—	—	—
19000	— ¹²							
3000	— ¹³							
2750	— ¹⁴							
5000	—	Komitet wydania korespon- dencji Sniadeckiego . . .	2207	30	—	—	2792	70
3000	—	Kopernika Opera omnia :	40	40	—	—	2959	60
237219	90		228885	80	19835	53	22169	63

¹ Zwrot kosztów kancelaryjnych za rok 1929 od funduszu Unij Międzynarodowych.

² Zwrot za szyby wybite przy wybuchu prochowni. ³ M. W. R. i O. P. na państwową nagrodę naukową. ⁴ Zwroty zaliczek udzielonych, ⁵ Przeniesiono z f. zapasowego. ⁶ Subwencja M. W. R. i O. P. na placę kustosa. ⁷ Dotacja z fund. zapasowego Zarządu na inwentaryzowanie zbiorów. ⁸ Muzeum państwowe w Grodnie za kopję Światowida. ⁹ Kupony od 4¹/₂% listów zast. Banku krajowego. ¹⁰ oraz zł 1647.— w 4¹/₂% listach zast. Banku Gosp. krajowego. ¹¹ Z funduszu Estreichera. ¹² Subwencja Województwa Śląskiego. ¹³ Subwencja M. W. R. i O. P. dla prof. Vetulaniego. ¹⁴ Zwroty pożyczek.

WYDZIAŁ I i II.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
17000	—	Wydział I	18597	32	1214	80	—	—
179	52 ¹							
203	— ²							
20500	—	Wydział II	22086	64	1204	12	—	—
179	52 ¹							
203	— ²							
18000	—	Komisja historii sztuki .	20336	91	1980	87	—	—
2	04 ³							
354	— ⁴							
7000	—	Komisja literacka	8193	20	1193	20	—	—
7000	—	Komisja filologiczna . . .	8747	55	—	—	—	—
1747	55 ⁵							
3000	—	Archiwum neofilolog. . . .	2817	64	—	—	182	36
7500	—	Komisja językowa	12414	94	—	—	—	—
15	74 ⁶							
324	29 ⁷							
4574	91 ⁸							
6000	—	Komisja orientalistyczna .	6519	50	519	50	—	—
3700	—	Słownik staropolski	3458	—	—	—	242	—
3400	—	Słownik polskiej łaciny śred- niowiecznej	3480	—	80	—	—	—
4000	—	Biblioteka pisarzy polskich	5984	69	—	—	—	—
1984	69 ⁵							
6000	—	Źródła do dziejów życia umysłowego Polaków . . .	4936	90	—	—	1063	10
11000	—	Komisja historyczna	13096	50	1527	80	—	—
87	50 ⁸							
481	20 ⁹							
7500	—	Komisja prawnicza	6666	20	—	—	833	80
3500	—	Komisja dla historii filozofii w Polsce	925	50	—	—	2574	50
9400	—	Atlas historyczny	9300	14	—	—	99	86
1500	—	Komisja dla badań dziejów wojskow. w Polsce . . .	324	—	—	—	1176	—
146336	96	Do przeniesienia	147885	63	7720	29	6171	62

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
146336	96	Z przeniesienia . .	147885	63	7720	29	6171	62
6000	—	Kwartalnik filozoficzny . .	9432	10	1792	10	—	—
560	— ¹⁰							
1080	— ¹¹							
8000	—	Biuletyn Wydziału I i II .	9869	45	—	—	—	—
1869	45 ⁵							
163846	41		167187	18	9512	39	6171	62

¹ Z funduszu Estreichera.   ² Z funduszu Sobańskich.   ³ Z funduszu Bersona.
⁴ Z funduszu Waltera.   ⁵ Dotacja z funduszu zapasowego Zarządu.
⁶ Zrealizowana książeczka wkładk. Banku kraj.
⁷ Z funduszu Tomkiewiczówien.   ⁸ Z funduszu Brodzakowej.
⁹ Z funduszu Kmity.   ¹⁰ Z administracji Kwartalnika filozoficznego.
¹¹ Subwencja Senatu Uniw. Jag. z Drukarni Uniwersyteckiej.

WYDZIAŁ III.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
120000	—	Wydział III	128085	19	4851	47	—	—
2000	— ¹							
277	78 ²							
955	94 ³							
17580	—	Komisja fizjograficzna . .	19332	51	1570	81	—	—
181	70 ⁴							
12420	—	Muzeum fizjograficzne . .	12420	—	—	—	—	—
153415	42		159837	70	6422	28	—	—

¹ Subwencja M. W. R. i O. P. na Atlas flory polskiej.
² Z funduszu Kostrzewskiego.   ³ Z funduszu Spasowicza.
⁴ Książeczka wkładkowa Zivno-Banki w Pradze.

ZESTAWIENIE

Przekroczenia z końcem roku 1929		zł	gr.
W wydatkach wspólnych administracyjnych		16944	76
„ „ naukowych		2890	77
„ Wydziału I i II		9512	39
„ Wydziału III		6422	28
		35770	20
przeto per saldo przewyżka dochodów		33610	88
	Razem	69381	08

Oszczędności z końcem roku 1929		zł	gr.
Nadwyżka w dochodach		41039	83
W wydatkach wspólnych administracyjnych		14363	10
„ „ naukowych		7806	53
„ Wydziału I i II		6171	62
„ Wydziału III		—	—
	Razem	69381	08

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

Fundusze osobne.

1. Fundusz na wydawnictwo podręczników humanistycznych.

Awans 1 stycznia 1929	—	—	13580	08
Wydano na honorarja, druk i broszurowanie:				
Łoś, Pisownia (IX wydanie)	—	—	1916	—
Moszyński, Kultura Słowian t. I	—	—	24261	73
Gramatyka sanskrycka	—	—	1584	—
Karłowicz, Słownik gwar t. I	—	—	68	—
Ze sprzedaży podręczników	10858	70	—	—
Z funduszu zapasowego Zarządu	1051	26	—	—
Awans 31 grudnia 1929	29499	85	—	—
	41409	81	41409	81

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
2. Fundusz na wydawnictwo podręczników przyrodniczych.				
Awans 1 stycznia 1929	—	—	15409	83
Pozostałość 31 grudnia	—	—	5361	85 ¹
Ze sprzedaży podręczników	20771	68	—	—
	20771	68	20771	68

3. Fundusz obrotowy Biblioteki Polskiej w Paryżu.

Dotacja zwyczajna M. W. R. i O. P. na 1929 r.	30000	—	—	—
" nadzwyczajna M. S. Z. z budżetu 1929/30	104980	—	—	—
Subwencja M. W. R. i O. P. na druk katalogu Muz. Mickiewicza	4500	—	—	—
M. W. R. i O. P. na zwrot kosztów przesyłki książek	6044	—	—	—
Subwencja M. W. R. i O. P. na opis rękopisów	1000	—	—	—
" Ambasady paryskiej na cele propagandy	3000	—	—	—
" Konsulatu parysk. mies. po 1000 zł.	12000	—	—	—
Przeniesiono z funduszu Brodzieckowej	818	80	—	—
" " Estreichera	49	57	—	—
" " Gadona	353	05	—	—
Awans 1 stycznia 1929	—	—	12055	—
Przesłano do Biblioteki	—	—	64947	80
Przekazano bezpośrednio przez M. S. Z.	—	—	54980	—
" " " M. W. R. i O. P.	—	—	7044	—
" " " Ambas. par.	—	—	3000	—
" " " Konsulat par.	—	—	12000	—
Koszty podróży	—	—	3140	—
Druk katalogu rękopisów Mickiewicza	—	—	2368	64
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	3209	98
	162745	42	162745	42

¹ Fundusz winien Funduszowi naukowemu śp. Pawła Tyszkowskiego 30.000 zł.

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

4. Fundusz Ekspedycji Rzymskiej.

Pozostałość 1 stycznia 1929	6313	47	—	—
Zwroty pożyczki i subwencji	1325	19	—	—
Subwencje M. W. R. i O. P.	50000	—	—	—
Dotacja z funduszu Wołodkowicza	1811	85	—	—
Wydatki rzeczowe Stacji, remont, nadzór i urządzenie	—	—	24021	60
Pożyczka	—	—	352	—
Ekspedycja rzymska (koszty podróży, diety)	—	—	10623	79
Subwencje na wyjazd do Włoch (prof. Dąbrowski, dr Gostkowski, dr Leśniewski)	—	—	2704	—
Druk wydawnictw i honorarja	—	—	8490	—
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	13259	12
	59450	51	59450	51

5. Fundusz Rady Międzynarodowej badań naukowych.

Subwencje M. W. R. i O. P. za r. 1928/9	27500	—	—	—
„ M. W. R. i O. P. za r. 1929/30	45000	—	—	—
Zwrot od Nar. Kom. astr.	147	—	—	—
Na Tables de Constantes	1000	—	—	—
Awans 1 stycznia 1929	—	—	4096	35
Wkładki do unij	—	—	4399	14
Podróże i diety za udział w zjazdach Unij i Komi- tetów narodowych	—	—	7314	30
Wydawnictwa	—	—	325	—
Teleskop i jego przewóz	—	—	8993	97
Wydatki kancelaryjne	—	—	1821	70
Na Corpus vasorum antiquorum	—	—	5000	—
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	41696	54
	73647	—	73647	—

6. Fundusz rezerwowy.

Pozostałość 1 stycznia 1929	25396	22	—	—
Zwrot zaliczek	1900	—	—	—
Książka wkładowa „Proletariatu“ Podgórze	—	68	—	—
Do przeniesienia	27296	90	—	—

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<u>Z przeniesienia</u>	27296	90	—	—
Zaliczki na płace	—	—	2000	—
Koszty adwokackie	—	—	10	—
Przeniesiono według preliminarza.	—	—	20000	—
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	5286	90
	27296	90	27296	90

7. Fundusz „Żywiec“.

a) Fundusz zakładowy.

Pozostałość 1 stycznia 1929	658174	—	—	—
Za grunty sparcelowane w Białej Lipniku	89260	—	—	—
„ „ „ w Sporyszu.	54648	31	—	—
Za sprzedaż gruntu Państw. Kopalni węgla w Brzeszczach	12687	60	—	—
Za czynsz domu przy ul. św. Jana	2345	—	—	—
Zwrot częściowy pożyczki prof. dra Zaremby	6055	50	—	—
Storno z rachunku Żywiec lasy	4	—	—	—
Danina lasowa (zwrot pierwszej raty arcyksięciu)	—	—	126817	10
Na poczet ceny kupna domu przy ul. św. Jana	—	—	293685	47
Za zbiór sztychów śp. Moszyńskiego	—	—	100070	—
Budowa will profesorskich w Zawoi	—	—	84532	57
Dokończenie stawu nowokaniowskiego	—	—	1649	35
Dwór w Dziadowiźnie, reszta	—	—	5098	08
Koszty parcelacji gruntów w Białej Lipniku	—	—	7164	36
Kupno gruntu w Brzeszczach.	—	—	4217	42
Koszty parcelacji Sporysza	—	—	661	78
„ „ prawne	—	—	3217	90
Pożyczka prof. Zaremby (reszta do 10.000 zł.)	—	—	7560	69
Storno czynszu z domu przy ul. św. Jana	—	—	2345	—
Zwrot za parcele w Sporyszu	—	—	1400	—
Na rachunku admin. Żywiec lasy	—	—	4	—
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	184750	69 ¹
	823174	41	823174	41

¹ Z tego pożyczono na pokrycie przekroczeń z r. 1924 i 1925 kwotę 250.000 zł.

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<i>b) Fundusz obrotowy. Folwarki.</i>				
Czynsze dzierżawne	131590	23	—	—
Ze sprzedaży ryb	109976	91	—	—
„ „ ziemiopłodów i mleka	82135	38	—	—
„ „ spirytusu	83534	07	—	—
„ „ gliny w Lipniku	20000	—	—	—
Za odsetki	5206	90	—	—
Pożyczka chwilowa	20000	—	—	—
Zwroty z rachunku kosztów prawnych	1500	—	—	—
„ z zaliczek	900	—	—	—
Zwrot z rachunków lasów	2400	—	—	—
Remont gorzelnii w Brzeszczach	—	—	3537	38
„ budynków: w Dziadowiznie	—	—	45000	—
„ w Skidniu	—	—	31025	26
Zakupna dla folwarków	—	—	91387	80
Zakupna dla gospodarstwa rybnego	—	—	18241	95
Wpłaty dla folwarków	—	—	65247	97
Wydatki na sprawy wodne	—	—	8614	46
Ubezpieczenia	—	—	5848	49
Podatki i ciężary	—	—	21797	69
Koszty prawne	—	—	1497	45
Administracja centralna	—	—	21319	48
Zakład Ubezpiecz. Prac. Um.	—	—	20598	—
Zwrot pożyczki chwilowej	—	—	20000	—
Zwrot odsetek	—	—	262	16
Zwrot nadpłaty za ryby	—	—	600	—
Przeniesiono do funduszu obrotowego P. A. U.	—	—	102265	45
	457243	49	457243	49

c) Fundusz obrotowy. Lasy.

Ze sprzedaży drzewa i artykułów ubocznych	572921	85	—	—
Za czynsze z polowań i rybołówstwa	1750	—	—	—
Za czynsze z budynków	500	—	—	—
Zwrot za sikawkę	3251	16	—	—
Zwrot z rachunku Tyszkowszczyzny	148	10	—	—
Do przeniesienia	578571	11	—	—

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<u>Z przeniesienia.</u>	578571	11	—	—
Wpłaty dla nadleśnictwa	—	—	260000	—
Za sikawkę	—	—	10533	50
Za pracę nad planem urządz. gosp. las.	—	—	8000	—
Ubezpieczenia	—	—	333	54
Koszty prawne	—	—	3237	02
Zakład Ubezp. Prac. Um. (także zaległości)	—	—	20165	—
Administracja centralna	—	—	15885	97
Przeniesiono do funduszu obrotowego P. A. U.	—	—	260416	08
	578571	11	578571	11

8. Fundusz ś. p. Pawła Tyszkowskiego.

a) Fundusz zakładowy.

Ze sprzedaży gruntów	48112	87	—	—
Awans 31 grudnia 1929	190624	75	—	—
Awans 1 stycznia 1929	—	—	154233	21
Koszty prawne	—	—	509	84
„ parcelacyjne	—	—	777	30
Spłata legatów	—	—	83217	27
	238737	62	238737	62

b) Fundusz obrotowy.

Pozostałość 1 stycznia	172494	70	—	—
Czynsze dzierżawne	185458	88	—	—
Ze sprzedaży drzewa	32010	48	—	—
Brutta naftowe	30000	—	—	—
Drobne dochody	115	—	—	—
Odsetki	1549	50	—	—
Przeniesiono do funduszu naukowego	—	—	50000	—
Wydatki gospodarczo-administracyjne	—	—	42534	54
20% Akademji	—	—	51983	65
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	227110	37 ¹
	371628	56	371628	56

¹ + zł 30000, pożyczonych Funduszowi na wydawnictwo podręczników przyrodniczych.

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<i>c) Fundusz naukowy.</i>				
Pozostałość 1 stycznia 1929	7612	65	—	—
Otrzymano z funduszu obrotowego	50000	—	—	—
Wypłacono subwencje :				
Prof. St. Ciechanowski	—	—	2500	—
Dr Grzybowski	—	—	735	—
Dr Al. Oszacki	—	—	3700	—
Prof. J. Lenartowicz	—	—	6604	65
Prof. Skubiszewski	—	—	1000	—
Dr Pieczenko	—	—	3000	—
Prof. R. Weigl	—	—	6003	15
Prof. E. Godlewski	—	—	3000	—
Prof. Hirszfild	—	—	3002	75
Prof. Rogoziński	—	—	30	80
Prof. Okuniewski	—	—	1000	—
Drobne wydatki	—	—	8	—
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	27028	30
	57612	65	57612	65

9. Fundusz ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

Fundusz obrotowy.

Pozostałość 1 stycznia 1929	48615	68	—	—
Z gospodarstwa rolnego	55580	05	—	—
Z gospodarstwa leśnego	26664	15	—	—
Odsetki	3542	89	—	—
Przeniesiono do funduszu naukowego	—	—	20000	—
Zapłacone za Zarząd w Krzeczowicach	—	—	2400	—
Wydatki gospodarczo-administracyjne	—	—	12521	73
Procent od legatu ś. p. Janoszyny	—	—	9807	60
Nabożeństwo żałobne za ś. p. Fundatora	—	—	130	—
Spłata legatów	—	—	400	—
Podatek od legatów ś. p. Janoszyny i Kozłowieckiej 10% Akademji	—	—	21167	07
	—	—	15000	—
Pozostałość 31 grudnia	—	—	52976	37
	134402	77	134402	77

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<i>b) Fundusz naukowy.</i>				
Pozostałość 1 stycznia 1929	9469	—	—	—
Z funduszu obrotowego	20000	—	—	—
Stypendjum	—	—	4000	—
Druk i honorarium (Pisma E. Godlewskiego t. I)	—	—	11758	12
Pozostałość 31 grudnia 1929	—	—	13710	88
	29469	—	29469	—

